

LANDELIJKE MONITOR STUDENTENHUISVESTING

Nederland :: 2019

KENCES
Kenniscentrum Studentenhuisvesting

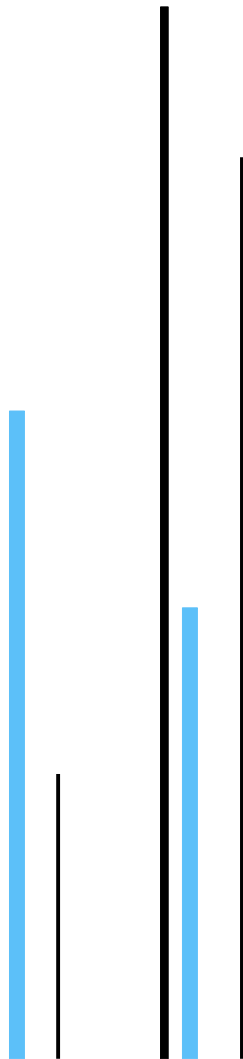

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

abf RESEARCH
TRENDSETTEND
IN CIJFERS

3 oktober 2019

Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2019

Uitgevoerd in opdracht van Kences

Lies Hooft van Huijsduijnen, René van Hulle, Bert Marchal, Martine van der Lelij,
Jamie Zwanenveld

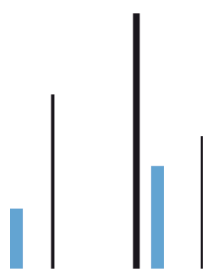
3 oktober 2019 | r2019-0001LH | 18286-OEA

ABF Research | Verwersdijk 8 | 2611 NH | Delft | 015 - 27 99 300

Belangrijk

In deze editie van de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting is voor het eerst een correctie op het geregistreerde aantal thuis- en uitwonende studenten toegepast. Sinds de invoering van het studievoorschot hebben uitwonende studenten geen financiële prikkel om zich bij de gemeente in te schrijven waar zij wonen. Uit aanvullend onderzoek is gebleken dat circa 7 procent van de volgens de Basisregistratie Personen thuiswonende studenten in werkelijkheid uitwonend is.

De toegepaste correctie, die met terugwerkende kracht is toegepast, heeft tot gevolg dat in deze monitor vanaf collegejaar '15-'16 het aantal thuiswonende studenten lager uitvalt en het aantal uitwonende studenten hoger uitvalt dan voorgaande edities. Cijfers uit monitoren van voorgaande jaren zijn dus niet vergelijkbaar met cijfers uit deze monitor.

Inhoudsopgave

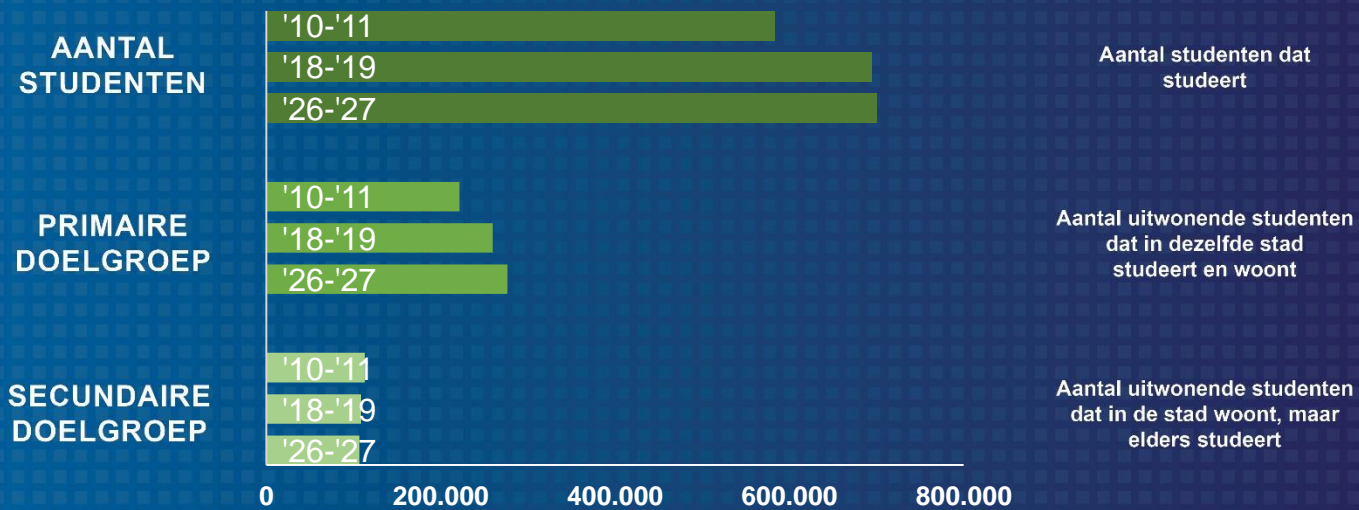
Factsheet	2
Samenvatting	5
Summary	13
1 Inleiding	21
1.1 Historie	21
1.2 Bronnen.....	24
1.3 Leeswijzer	32
2 Huidige studentenpopulatie	35
2.1 Nationaliteit & migratieachtergrond	35
2.2 Leeftijd & geslacht	36
2.3 Type onderwijs	37
2.4 Ontwikkeling tussen '10-'11 en '18-'19.....	37
2.5 Stadiesteden	38
3 Huidige woonsituatie	41
3.1 Totaal	41
3.2 Migratieachtergrond.....	42
3.3 Leeftijd & geslacht	42
3.4 Woonruimtekenmerken	43
3.5 Ontwikkeling tussen '10-'11 en '18-'19.....	45
3.6 Invloed van invoering van het studievoorschot.....	46
3.7 Stadiesteden	50
3.8 Woonsteden	51
3.9 Ervaren actieve zoektijd	53
4 Betaalbaarheid	55
4.1 Inkomsten en uitgaven	55
4.2 Woonlasten	59
4.3 Woonquote	63
5 Kwantitatieve prognose	65
5.1 Studentenpopulatie.....	65
5.1.1 Leeftijd & geslacht	66
5.1.2 Stadiesteden	66
5.2 Woonsituatie.....	67
5.2.1 Woonsteden	69
6 Verhuigeneigdheid & woonwensen	71
6.1 Verhuigeneigdheid.....	71
6.2 Woonwensen.....	72

6.3	Woonsituatie versus woonwensen	77
6.4	Vraag & aanbod	80
7	Internationale studenten.....	83
7.1	Internationale context	83
7.2	Studentenpopulatie.....	86
7.3	Woonsituatie.....	90
7.4	Kwantitatieve prognose	93
7.5	Woonwensen.....	96
8	Mbo-studenten.....	99
8.1	Studentenpopulatie.....	99
8.2	Woonsituatie.....	102
8.3	Kwantitatieve prognose	105
Bijlage A: Begrippenlijst		109
Bijlage B: Correctie vraag naar studentenwoonruimten		111
Bijlage C: Toelichting en terugblik op de cijfers door de jaren heen		113
Bijlage D: Aanvullende tabellen.....		123
Bijlage E: Uitkomsten per stad		125
Bijlage F: Vragenlijst reguliere enquête.....		APART DOCUMENT
Bijlage G: Vragenlijst betaalbaarheidsenquête.....		APART DOCUMENT

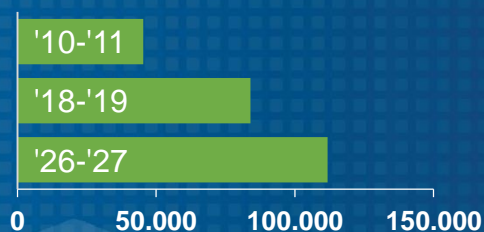
OMVANG EN ONTWIKKELING

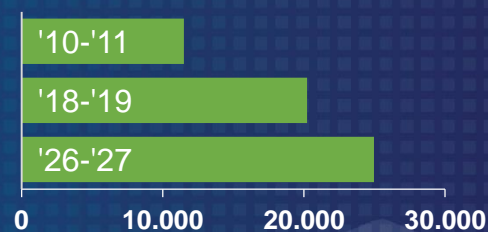
INTERNATIONAAL SAMENSTELLING

INTERNATIONALE DIPLOMASTUDENT

STUDIEPUNTMOBIELE STUDENT

**KAMERS MET
GEDEELDE
VOORZIENINGEN**

**EENKAMER
WONING**

**MEERKAMER
WONING**

Aandeel in de
voorraad

55%

19%

26%

Aandeel verhuur
door corporaties

38%

64%

33%

Oppervlakte

17 m²

24 m²

68 m²

SAMENSTELLING

Woonlasten
na aftrek van huurtoeslag

€ 390

€ 470

€ 640

Inkomen

€ 1.040

€ 990

€ 1.170

Woonquote

38%

47%

55%

Woonlasten
per m²

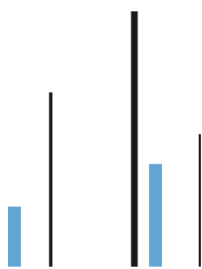
€ 26

€ 22

€ 12

BETAALBAARHEID

Samenvatting

Het rapport 'Landelijke Monitor Studentenhuisvesting' gaat over studenten en hun huisvesting. Er wordt een beeld geschetst van de omvang, samenstelling en verwachte ontwikkelingen voor de komende acht jaar van de studentenpopulatie en de studentenhuisvesting. Daarnaast is er aandacht voor betaalbaarheid, woonwensen en internationale studenten.

De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2019 is het achtste rapport in een reeks die sinds 2012 jaarlijks verschijnt. Eind 2010 zijn op initiatief van Kences de eerste stappen gezet om te komen tot een Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. Sindsdien wordt jaarlijks gewerkt aan doorontwikkeling, kwaliteitsverbetering en aansluiting bij de actualiteit. De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting is inmiddels uitgegroeid tot de nationale standaard voor cijfers over studentenhuisvesting.

Samenstelling en ontwikkeling *'Groei bij universiteiten en daling bij hogescholen tot studentenpopulatie: collegejaar '26-'27'*

Op 31 december 2018 waren er 695.000 voltijdstudenten binnen het hoger onderwijs (exclusief studiepuntmobiele studenten), waarvan 59 procent studeert aan een hogeschool. 12 procent van de studenten heeft een vooropleiding in het buitenland gevolgd en heeft een buitenlandse nationaliteit: dit maakt hen internationale diplomastudenten. De vrouwen vormen met 51,1 procent een kleine meerderheid. De gemiddelde leeftijd van studenten is 22 jaar en 2 maanden.

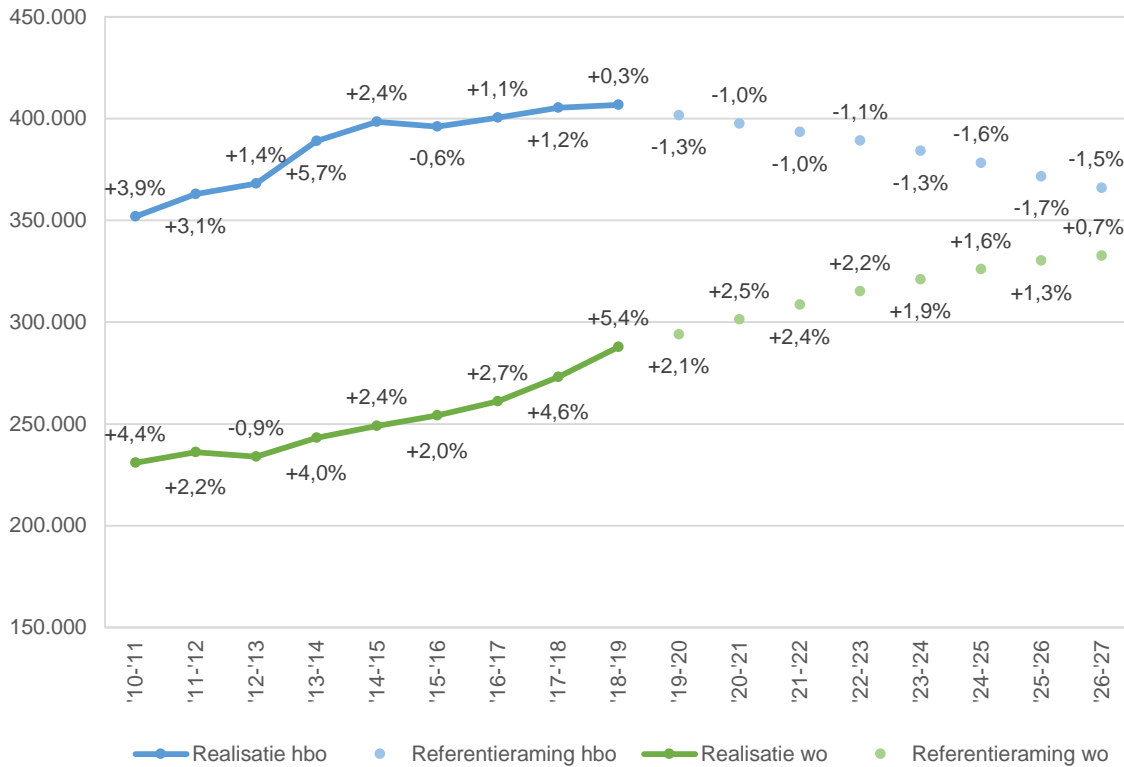
Tabel S.1: Kengetallen studentpopulatie, collegejaar '18-'19

	Hbo	Wo	Totaal
# studenten	407.000	288.000	695.000
% internationaal	7%	19%	12%
% mannen	50%	48%	49%
% vrouwen	50%	52%	51%
x leeftijd	21j 10m	22j 6m	22j 2m

De afgelopen acht jaar is het aantal studenten met 19 procent toegenomen. Naar verwachting neemt deze groei af en stijgt het aantal studenten de komende acht jaar met ongeveer 5.300 studenten (+1 procent). Het aantal hbo-studenten gaat dalen (-40.800 studenten, -10 procent). De groei wordt dan ook volledig veroorzaakt door een toenemend aantal universitaire studenten (+46.100 studenten, +16 procent).

De nationale groei van het aantal universitaire studenten in de komende acht jaar is in de meeste steden met een universiteit terug te zien. Wageningen (24 procent) en Delft (20 procent) zijn de steden met de grootste groei. Van de steden met alleen een hbo-instelling wordt bij 20 van de 21 steden krimp verwacht.

Figuur S.1: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten naar type onderwijs, collegejaren '10-'11 tot en met '26-'27

Huidige woonsituatie: *‘Ruim een derde van de studenten vindt zijn of haar woonruimte via bekenden’*

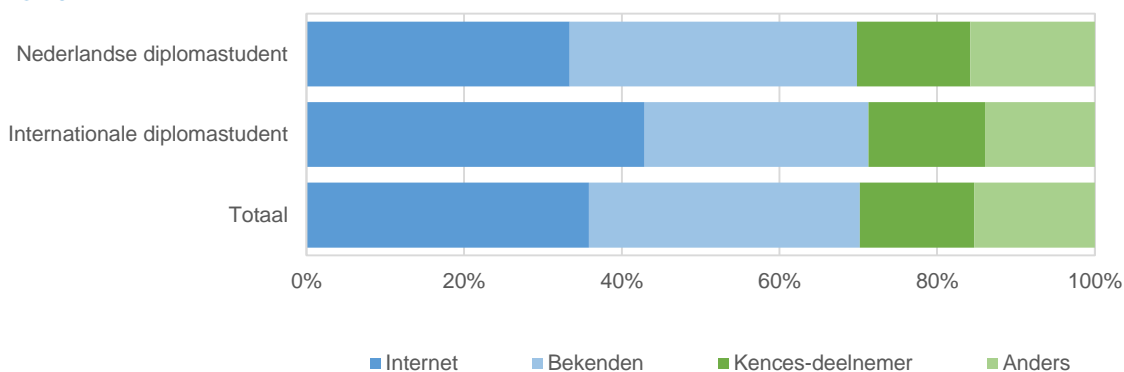
53 procent van de studenten heeft het ouderlijk huis verlaten. Onder hbo- en universitaire studenten is dit 41 respectievelijk 70 procent. Vrouwen gaan met 56 procent eerder op zichzelf wonen dan mannen (49 procent). Studenten zoeken naarmate ze ouder worden meer zelfstandigheid. Van de studenten van 19 jaar of jonger woont 71 procent nog thuis en van de studenten van 24 jaar of ouder is dit minder dan een kwart. 71 procent van de uitwonende studenten woont ook in de stad waar ze studeren. Deze 260.000 studenten vormen de primaire doelgroep. Corporaties en particuliere verhuur zijn goed voor een marktaandeel van respectievelijk 42 en 46 procent binnen de gehele studentenhuisvesting. Met 55 procent woont de meerderheid in een kamer met gedeelde voorzieningen. Deze kamers zijn gemiddeld 17 vierkante meter. Eénkamerwoningen hebben een marktaandeel van 19 procent en zijn gemiddeld 23 vierkante meter. Tot slot vertegenwoordigen de meerkamerwoningen 26 procent van de markt, deze woonruimten hebben gemiddeld een omvang van 68 vierkante meter.

Tabel S.2: Kengetallen studentenhuisvesting, collegejaar '18-'19

	Thuiswonend	Uitwonend	Kamers gedeelde voorzieningen	Eénkamerwoningen	Meerkamerwoning
# Studenten	327.000	368.000	204.000	68.000	96.000
# Hbo	241.000	165.000	80.000	29.000	56.000
# Universiteit	85.000	203.000	123.000	39.000	40.000
̄ leeftijd	20j 10m	23j 4m	22j 6m	23j 8m	24j 9m
% Binnen de studiestad	13%	71%	81%	75%	45%
% Corporaties	-	42%	38%	64%	34%
̄ Kameroppervlakte	-	-	17m ²	23m ²	68m ²

Uitwonende studenten komen op verschillende manieren aan hun woonruimte. 36 procent vindt zijn of haar woonruimte via het internet (social media, kamernet.nl, ect), 34 procent via bekenden (vriend, studiegenoot, vereniging of familie) en 14 procent via een Kences-studentenhuisvester. Internationale studenten hebben minder mogelijkheden om bij hun zoektocht bekenden om hulp te vragen. Dit maakt het vinden van een woonruimte voor internationale studenten lastiger.

Figuur S.2: Aandeel uitwonende voltijdstudenten naar manier waarop aan woonruimte is gekomen, collegejaar '18-'19

Betaalbaarheid *‘Een steeds groter aandeel studenten maakt gebruik van een studentenhuisvesting: DUO-lening en bouwt hiermee een studieschuld op’*

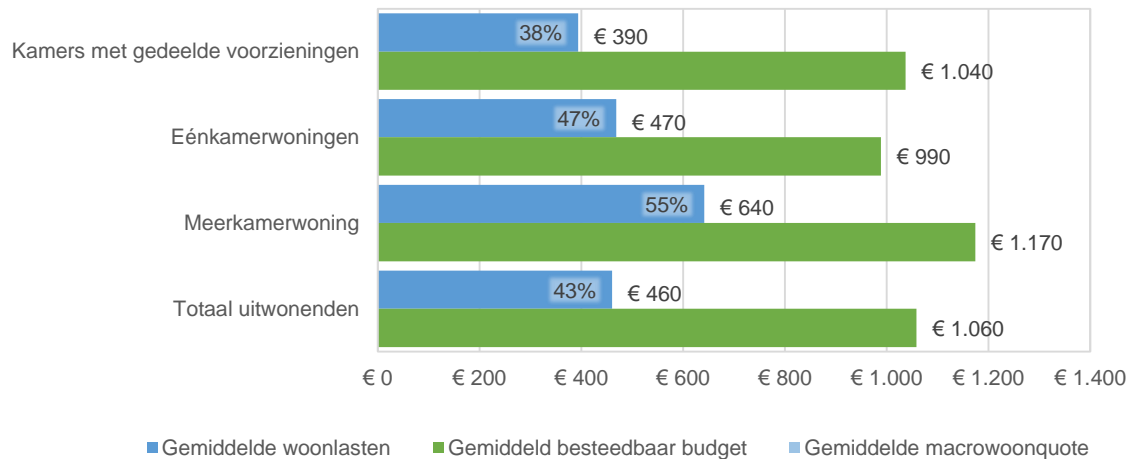
Het besteedbaar budget (definitie MS¹) in collegejaar '18-'19 van thuiswonende studenten is 635 euro per maand en van uitwonende studenten 1.060 euro. Dit budget is inclusief inkomsten uit leningen en ouderlijke bijdrage. Leeftijd en inkomen hangen sterk met elkaar samen. Het besteedbaar budget neemt structureel toe naarmate men ouder wordt. Logisch gevolg is dan ook dat master- en hogerejaarsstudenten een hoger besteedbaar budget hebben dan respectievelijk bachelor- en eerstejaarsstudenten.

Gemiddeld betalen uitwonende studenten in collegejaar '18-'19 460 euro aan woonlasten per maand (inclusief de bijkomende lasten en na aftrek van de huurtoeslag). De woonlasten per vierkante meter zijn 22 euro. De woonlasten per vierkante meter voor woonruimten van maximaal 35 vierkante meter en gelegen op een A-locatie binnen de stad zijn bij Kences-studentenhuisvesters en informele huur het laagst. Particuliere verhuur heeft bovengemiddelde woonlasten. Gecorrigeerd voor inflatie zijn de woonlasten per woonruimte gedurende de laatste vijf jaar met 10 procent gestegen.

Wanneer de totale woonuitgaven (460 euro) gerelateerd worden aan het gemiddelde besteedbare budget per maand (1.060 euro) blijkt 43 procent van het inkomen aan wonen te worden uitgegeven.

¹ Het besteedbaar inkomen volgens de definitie CBS bestaat uit inkomsten uit arbeid, belastingen (-), studiebeurs, huurtoeslag, zorgtoeslag en zorgverzekeringspremie (-). Bij de definitie MS van besteedbaar budget komen hier nog studiekosten (-), ouderlijke bijdrage en leningen bij en gaat huurtoeslag ervan af.

Figuur S.3: Gemiddelde woonlasten (inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag), besteedbaar budget (definitie MS) en woonquote van uitwonende voltijdstudenten naar type woonruimte, collegejaar '18-'19

Bij 78 procent van de studenten zijn de inkomsten en uitgaven in evenwicht of is er geld over. Toch heeft een groot deel van de studenten een studieschuld opgebouwd. Dit komt doordat de leningen als onderdeel van de inkomsten worden meegenomen. 55 procent van de thuiswonende en 78 procent van de uitwonende studenten hebben een studieschuld opgebouwd.

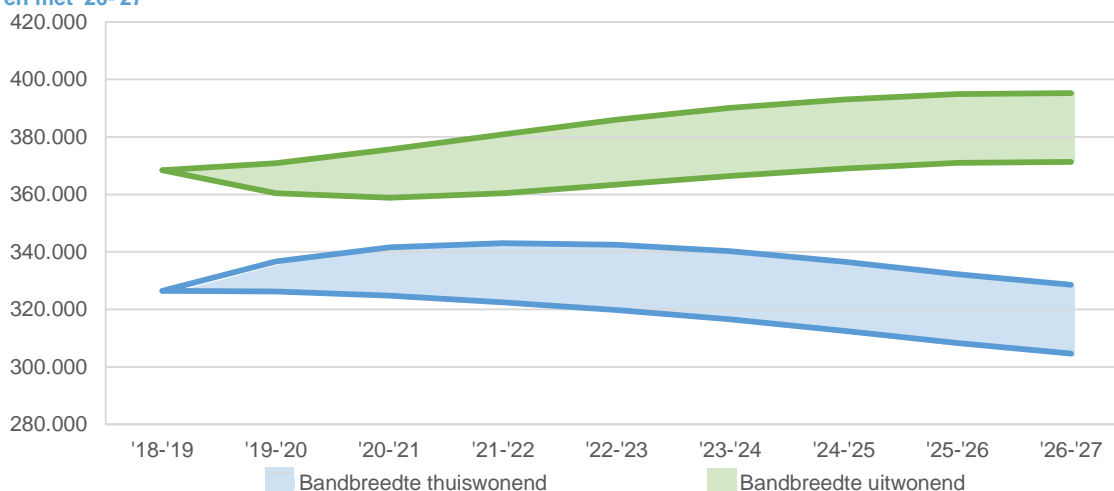
De laatste jaren maken steeds meer studenten gebruik van een DUO-lening. In collegejaar '18-'19 geeft 50 procent van de studenten aan een DUO-lening te hebben. In collegejaar '16-'17 was dit nog 38 procent. Het bedrag dat per student wordt geleend is ongeveer gelijk gebleven.

Ontwikkeling woonsituatie: *'Aantal uitwonende studenten stijgt de komende jaren, maar het aantal uitwonende Nederlandse studenten daalt'*

Bij prognoses is er altijd sprake van onzekerheden. Daarnaast zijn de prognoses gebaseerd op trends en worden er geen scenario's met trendbreuken, bijvoorbeeld als gevolg van een nog niet aangekondigde nieuwe beleidsmaatregel, doorgerekend. Daarom wordt in deze monitor een bandbreedte als prognose gepresenteerd.

In het collegejaar '18-'19 zijn 368.000 studenten uitwonend. Dit aantal zal op basis van het gemiddelde van de bandbreedte de komende acht jaar toenemen tot 383.000 uitwonende studenten. Dit komt neer op een groei van 14.900 studenten (+4 procent). De verwachte stijging van het aantal uitwonende studenten komt volledig op het conto van de internationale diplomastudenten. Het aantal uitwonende Nederlandse studenten zal naar verwachting met 12.600 studenten dalen, terwijl voor het aantal uitwonende internationale diplomastudenten een stijging van 27.500 studenten wordt verwacht.

Figuur S.4: Bandbreedte ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaren '18-'19 tot en met '26-'27

Verhuiscapaciteit en *'Woonlasten hebben de grootste invloed op de uiteindelijke woonwensen:*

Van alle studenten heeft 64 procent verhuisplannen en 39 procent heeft verhuisplannen voor het komende jaar. Deze laatste groep, ook wel de verhuiscapaciteit genoemd, bestaat uit 128.000 starters (verlaten het ouderlijk huis), 60.000 vestigers (verhuizen tussen steden) en 80.000 doorstromers (verhuizen binnen de stad). Daarnaast zijn er 3.000 studenten die van plan zijn terug te keren naar het ouderlijk huis.

Als een student wordt gevraagd naar zijn gewenste type woonruimte, locatie en woonoppervlakte zonder dat hierbij rekening gehouden moet worden met de hoogte van de gewenste woonlasten, dan willen studenten een meerkamerwoning met een groot woonoppervlakte op een A-locatie met lage woonlasten. Als studenten een afweging moeten maken dan blijkt dat woonlasten de grootste invloed hebben op de uiteindelijke keuze. Naarmate de oppervlakte van een woonruimte groter wordt hebben studenten minder geld over voor nog een extra vierkante meter. Voor kamers kleiner dan 16 vierkante meter hebben studenten een duidelijke afkeer gezien de woonlasten die studenten bereid zijn te betalen voor kleine woonruimten. Studenten hebben er 130 tot 175 euro extra voor over om niet aan de rand van de stad maar in (rand van) het centrum of op de campus te wonen. Voor een éénkamerwoning zijn studenten gemiddeld bereid 120 euro meer aan woonlasten te betalen dan voor een kamer met gedeelde voorzieningen. Een meerkamerwoning in plaats van een éénkamerwoning is voor studenten 205 euro extra waard. Als wordt gekeken naar wat studenten over hebben voor bepaalde woonruimten (o.b.v. type woonruimte, woonoppervlakte en locatie) en wat deze woonruimten nu in de markt kosten, dan blijkt dat éénkamerwoningen in (de rand van) het centrum of op de campus met een oppervlakte van minstens 20 vierkante meter door de gunstige prijs-kwaliteitsverhouding populair zijn. Voor kleine kamers met gedeelde voorzieningen en kleine éénkamerwoningen aan de rand van de stad is de prijs-kwaliteitsverhouding juist ongunstig.

Internationale studenten: *‘De verwachte krimp van het aantal Nederlandse studenten wordt opgevangen door de verwachte groei van het aantal internationale studenten’*

Naast internationale studenten die in Nederland een volledige opleiding volgen (diplomastudenten) zijn er ook veel studenten die hier een kort programma doen. Dit zijn de zogeheten studiepuntmobiele studenten. Deze studiepuntmobiele studenten zijn in het voorgaande deel van de samenvatting niet meegenomen.

Het aantal studenten dat in het buitenland studeert is sinds 2000 structureel toegenomen. China, India, Duitsland, Zuid-Korea en Vietnam tellen de meeste uitgaande studenten. De Engelstalige landen Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk en Australië ontvangen de meeste buitenlandse studenten. Nederland scoort qua uitgaande diplomastudenten op basis van aandeel van het totale aantal studenten ondergemiddeld, maar bij het aandeel inkomende buitenlandse studenten juist ruim bovengemiddeld. Als wordt gekeken naar studenten met een buitenlandervaring, dan doet Nederland het beter dan gemiddeld, gezien het feit dat een kwart van de afgestudeerdenpopulatie een studie gerelateerde buitenlandervaring heeft.

In totaal zijn er in collegejaar '18-'19 circa 20.200 studiepuntmobiele studenten en 84.000 internationale diplomastudenten. Hiermee vormen deze groepen studenten respectievelijk 1,9 en 11,9 procent van de gehele studentenpopulatie. De aantallen studiepuntmobiele en internationale diplomastudenten zijn jaarlijks gemiddeld met 10 en 11 procent gegroeid tegenover een jaarlijkse groei van 2 procent bij de Nederlandse studenten. De groei van de internationale diplomastudenten is vooral te zien bij de universiteiten. In de komende acht jaar wordt een groei van 23 procent bij studiepuntmobiele studenten en 33 procent bij internationale diplomastudenten verwacht. Ook deze voorspelde groei ligt beduidend hoger dan bij de Nederlandse studenten (-4 procent). De groei is echter beperkt in vergelijking met de verwachte wereldwijde ontwikkelingen.

Het grote verschil met reguliere studentenhuysvesting is dat de studentenkamer voor een internationale student beschikbaar moet zijn op de dag van aankomst in Nederland. Meestal zijn de kamers voor internationale studenten dan ook gestoffeerd of zelfs volledig ingericht. Zoals te verwachten is nagenoeg iedere internationale student uitwonend. Corporaties huisvesten in samenwerking met universiteiten en hogescholen respectievelijk 67 en 48 procent van de studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten. Dit is een aanzienlijk groter deel dan bij de Nederlandse studenten. 85 procent van de studiepuntmobiele studenten woont binnen de eigen studiestad. Dit is een duidelijk groter aandeel dan bij de uitwonende internationale en Nederlandse diplomastudenten (respectievelijk 80 en 68 procent). Met respectievelijk 6 en 16 procent zijn studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten zelden gehuisvest in een meerkamerwoning (Nederlandse diplomastudent: 29 procent).

Bij internationale studenten is het belang van de woonlasten en de locatie bij de woonwensen groter dan bij de Nederlandse studenten. Internationale studenten kiezen vanwege de gunstige prijs-kwaliteitsverhouding eerder kamers met gedeelde voorzieningen in (de rand van) het centrum of op de campus dan de Nederlandse student.

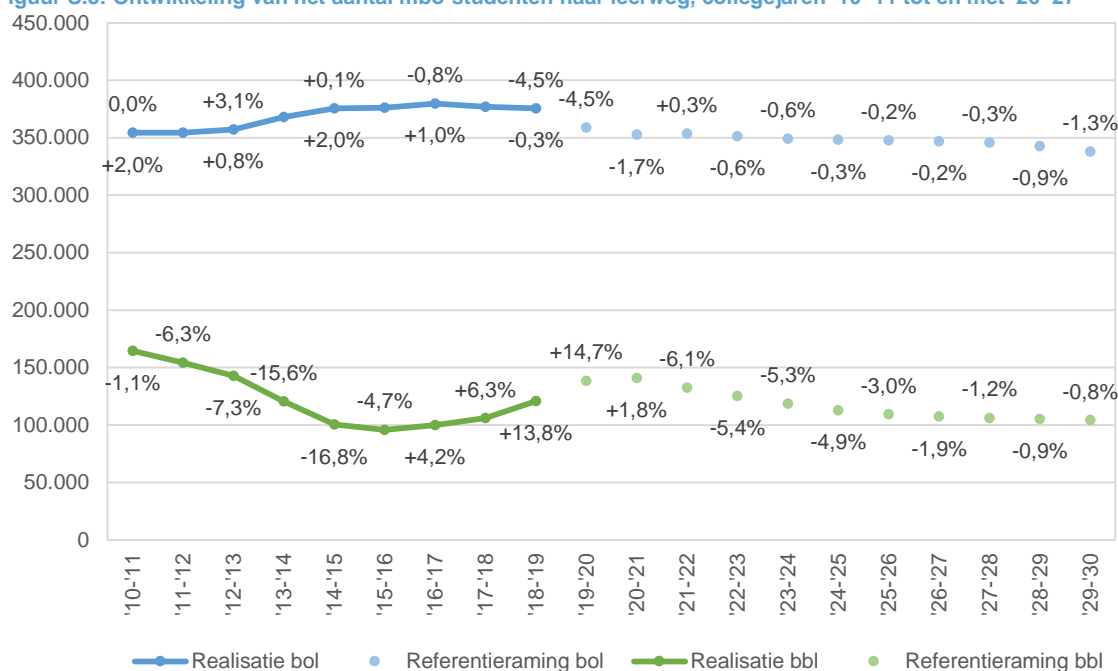

Mbo-studenten: *'97.400 uitwonende mbo-studenten naast de 368.000 uitwonende studenten in het hoger onderwijs'*

In totaal waren er op 31 december 2018 496.000 studenten (excl. extranei) binnen het middelbaar beroepsonderwijs. Dit betreffen 375.600 studenten met een beroepsopleidende leerweg en 120.700 met een beroepsbegeleidende leerweg. De gemiddelde leeftijd van studenten ligt met 20 jaar en 6 maanden ruim anderhalf jaar lager dan in het hoger onderwijs.

Het totaal aantal studenten is tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2018 afgenomen met gemiddeld 0,5 procent per jaar. De afname wordt veroorzaakt door een gemiddelde daling bij de bbl-studenten van 3,3 procent per jaar. De afgelopen jaren is het aantal bbl-studenten echter weer gestegen. Het aantal bol-studenten is de laatste acht jaren met 0,7 procent per jaar gestegen, maar is de laatste jaren juist aan het dalen. Voor de komende jaren wordt bij beide leerwegen een afname verwacht. De referentieraming laat een gemiddelde afname per jaar zien van 1,0 procent bij bol-studenten en 1,4 procent bij bbl-studenten.

Figuur S.5: Ontwikkeling van het aantal mbo-studenten naar leerweg, collegejaren '10-'11 tot en met '26-'27

Met 80 procent blijft een ruime meerderheid van de mbo-studenten thuis wonen gedurende de studie. Dit aandeel is de afgelopen zes jaar gestegen van 75 naar 80 procent. In totaal zijn 97.400 mbo-studenten uitwonend. Opvallend daarbij is dat 66 procent van de uitwonende studenten buiten de eigen studiestad woont. Het aantal uitwonenden blijft de komende 8 jaar naar verwachting nagenoeg gelijk.

Summary

Translated by Balance Translations

The report entitled 'National Student Housing Monitor' [*Landelijke Monitor Studentenhuisvesting*] is about students and student housing. It outlines the scope, composition and expected developments in the student population and student housing for the coming 8 years. It also addresses affordability, housing preferences, and international students.

The 2019 National Student Housing Monitor is the eighth report in a series that has been published annually since 2012. In late 2010, at Kences' initiative, the first attempts were made to develop a National Student Housing Monitor. Since then, the Monitor has each year been further developed, improved in terms of quality, and updated to reflect the current situation. The National Student Housing Monitor has become the national standard for student housing statistics.

Composition and development *'Up to '26-'27 academic year: growth at research universities and fall at universities of applied sciences'*

On 31 December 2018, there were 695.000 fulltime students in higher education (not including credit-mobile students) of whom 59% were studying at universities of applied sciences (HBO). Of those students, 12% had previously taken an education programme abroad and had a nationality other than Dutch, making them international diploma students. Representing 51,1%, women form a small majority. The average age of students is 22 years and 2 months.

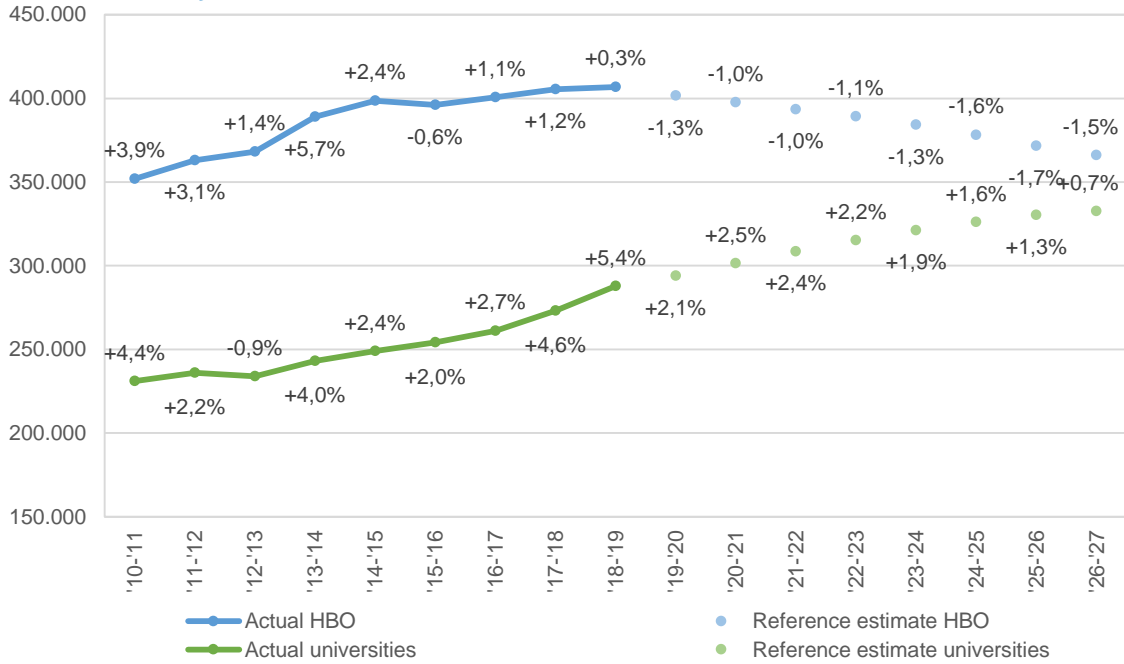
Table S.1: Key indicators student population, '18-'19 academic year

	HBO	Universities	Total
# students	407.000	288.000	695.000
% international	7%	19%	12%
% male	50%	48%	49%
% female	50%	52%	51%
̄ age	21j 10m	22j 6m	22j 2m

Over the past 8 years, the number of students has increased by 19%. That growth is expected to fall and the number of students is expected to increase by approximately 5.300 students (+1%) in the coming 8 years. The number of HBO students will fall (-40.800 students, -10%), which means that the growth will be caused entirely by an increasing number of university students (+46.100 students, +16%).

The national increase in the number of university students in the coming 8 years is apparent in most of the university cities. Wageningen (24%) and Delft (20%) are the university cities that will see the greatest growth. Of the 21 cities that have only universities of applied sciences, 17 are expected to exhibit a fall in numbers.

Figure S.1: Development of the number of fulltime students broken down according to type of education, '10-'11 to '26-'27 academic years

Current living situation: *'More than a third of students find their living accommodation via acquaintances*

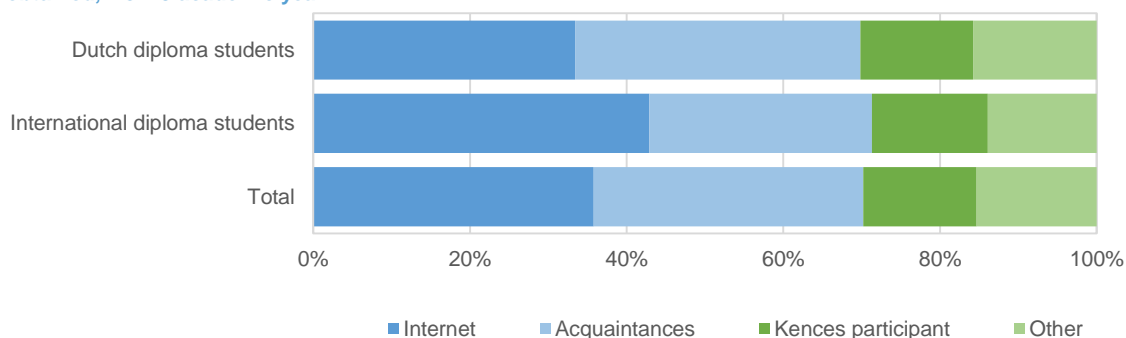
Of the total number of students, 53% have left their parental home. Among HBO and university students, the figure is 41% and 70%, respectively. Representing 56%, women are more likely to live away from home than men (49%). Students seek greater independence as they get older. Of students aged 19 years or younger, 71% still live at home, while for those aged 24 or older the proportion is less than a quarter. Of the students living away from home, 71% live in the city where they are studying. These 260.000 students form the primary target group. Housing associations and private landlords account for a market share of 42% and 46%, respectively, of all student housing. The majority of students (55%) live in a room with shared facilities. These rooms have an average area of 17 m². Bedsits have a market share of 19% and an average area of 23 m². Finally, self-contained accommodations represent 26% of the market and these accommodations have an average area of 68 m².

Table S.2: Key indicators student housing, '18-'19 academic year

	Living at home	Living away from home	Rooms with shared facilities	Bedsits	Self-contained accommodation
# Students	327.000	368.000	204.000	68.000	96.000
# HBO	241.000	165.000	80.000	29.000	56.000
# Universities	85.000	203.000	123.000	39.000	40.000
X age	20j 10m	23j 4m	22j 6m	23j 8m	24j 9m
% Within city where studying	13%	71%	81%	75%	45%
% Housing associations	-	42%	38%	64%	34%
X Room area	-	-	17m ²	23m ²	68m ²

Students living away from home find accommodation in various ways: 36% via the Internet (social media, kamernet.nl, etc.), 34% via acquaintances (friend, fellow student, association, or family), and 14% via a Kences student housing accommodator. International students have fewer options for calling in the help of acquaintances in their search, making it more difficult for them to find accommodation.

Figure S.6: Proportion of full-time students living away from home according to way accommodation was obtained, '18-'19 academic year

Affordability of student housing: *'An increasing proportion of students take out a DUO loan and so build up a study debt'*

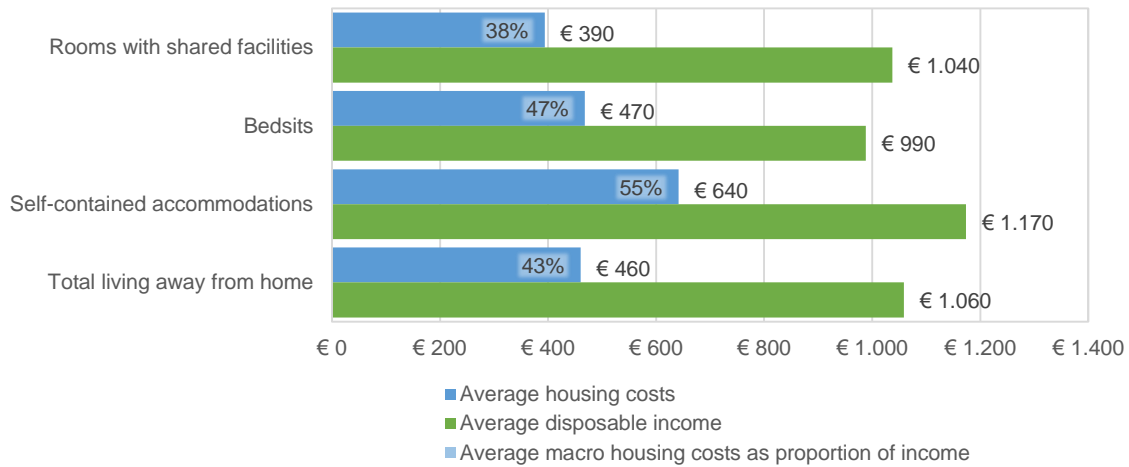
The disposable monthly income (MS definition¹) in the '18-'19 academic year for students living at home was EUR 635 and for those living away from home EUR 1.060. This includes income from loans and parental contribution. There is a strong link between age and income: the disposable income increases structurally the older students are. A logical consequence is that Master's degree and higher-years students have a greater disposable income than Bachelor's degree and first-year students.

In the '18-'19 academic year, students living away from home paid an average of EUR 460 a month in housing costs (including additional costs and net of housing benefit (where applicable)). Their housing costs per square metre were EUR 22. Kences accommodators and informal letting have the lowest housing costs per square metre for accommodations up to a maximum of 35 m² that are situated at an A location in the city. Private letting involves above-average housing costs. Adjusted for inflation, housing costs according to accommodation have increased by an average of 10% during the past five years.

If the total housing costs (EUR 460) are examined in relation to the average income per month (EUR 1.060), it becomes evident that 43% of students' income is spent on housing.

¹ Disposable income according to the definition applied by Statistics Netherlands (CBS) consists of income from work, taxes (-), student grant, housing allowance, care allowance, and health insurance premium (-). In the MS definition of disposable income, study costs (-), parental contribution, and loans are added to this, and housing benefit is deducted.

Figure S.3: Average housing costs (including additional housing costs and net of housing benefit), disposable income (MS definition), and housing costs expressed as a percentage of income of fulltime students living away from home, broken down according to type of accommodation, '18-'19 academic year

In 78% of cases, students' income and expenses are balanced or their income exceeds their expenses. Nevertheless, many students have a study debt. This is because the loans are considered a component of income. 55% of students living at home and 78% of those living away from home have accumulated a study debt.

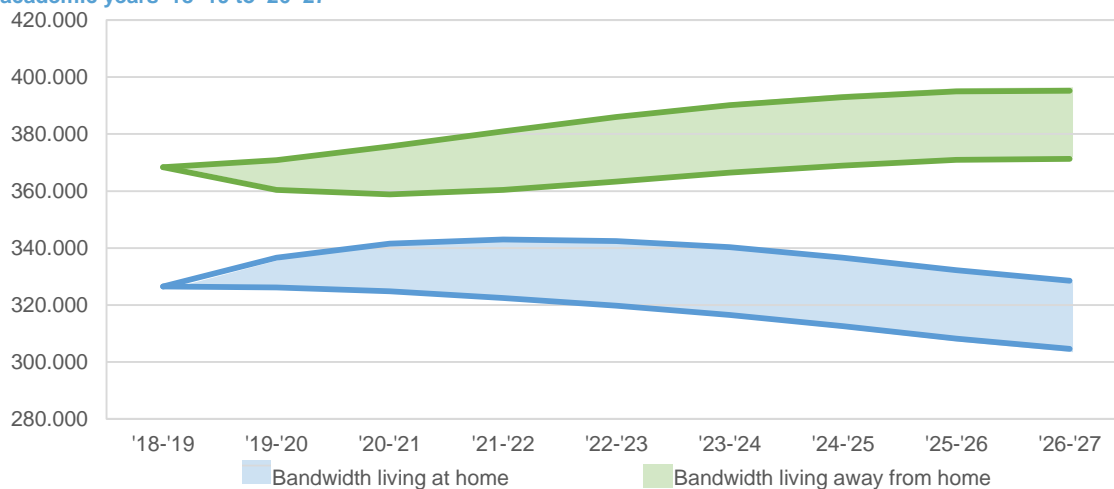
In recent years, more and more students have taken out a DUO loan. In the '18-'19 academic year, 50% of students say they have such a loan. In '16-'17 that figure was only 38%. The actual amount borrowed per student has remained more or less the same.

Development of the housing situation: *'The number of students living away from home will increase in the coming years, but the number of Dutch students living away from home will decrease'*

Projections always involve uncertainties. In addition, the projections are based on trends. Scenarios that break with trends, for example as a consequence of a new policy rule that has not yet been announced, are not given. For that reason, this report presents projections in the form of a bandwidth.

In the '18-'19 academic year, 368.000 students were living away from home. Based on the average of the bandwidth, that figure will increase to 383.000 in the coming 8 years. This comes down to an increase of 14.900 students (+4%). The expected increase in the number of students living away from home is entirely attributable to international diploma students. The number of Dutch students living away from home is expected to decrease by 12.600, while the number of such international students is expected to increase by 27.500.

Figure S.4: Bandwidth development of the number of fulltime students broken down according to living situation, academic years '18-'19 to '26-'27

Inclination to move and *'Housing costs have the greatest influence on the final choice of accommodation'*

Of all students, 64% have plans to move and 39% plan to move in the coming year. The latter group, also referred to as “moving-inclined students”, consists of 128.000 first-timers (leaving their parental homes), 60.000 relocators (moving from city to city), and 80.000 students moving to better accommodations (moving within a city). There are also 3.000 students who plan to return to their parental home.

In response to the question of what type of accommodation, location, and floor area they would prefer – disregarding how much they are prepared to pay in housing costs – students stated that they want a self-contained accommodation with a large floor area at an A location with low housing costs. If students have to weigh the options, housing costs have the greatest effect on their eventual choice. As the floor area increases, the amount students are willing to pay for additional square metres decreases. Students have a clear aversion to rooms smaller than 18 m², given the housing costs that students are prepared to pay for small accommodations. Students are prepared to pay EUR 130 to EUR 175 extra not to have to live on the outskirts of the city but in or near the centre or on campus. On average, students are prepared to pay EUR 120 more in housing costs for a bedsit than for a room with shared facilities. Self-contained accommodation is worth EUR 205 more to students than a bedsit. An examination of what students are prepared to pay for the various types of accommodations (based on type of accommodation, floor area, and location) and what these accommodations now cost in the market shows that bedsits in or near the city centre or on campus with a floor area of at least 20 m² are popular because of their favourable price/quality ratio. Conversely, the price/quality ratio for small rooms with shared facilities and small bedsits on the outskirts of the city is poor.

'The expected reduction in the number of Dutch students is offset by the expected growth in the number of international students'

Aside from international students taking a complete study programme in the Netherlands (diploma students) there are also many students taking a short programme here. These are "credit-mobile" students. These credit-mobile students were disregarded in the previous part of this summary.

The number of students studying abroad has grown structurally since 2000. China, India, Germany, South Korea, and Viet Nam have the largest numbers of students studying abroad. English-speaking countries (the United States, the United Kingdom, and Australia) have the most incoming international students. Although the Netherlands scores below average in terms of its share of the number of outgoing diploma students, it scores well above average when it comes to its share of the number of incoming international students. An examination of the number of students who have experience abroad shows that the Netherlands scores above average, given the fact that a quarter of the graduate population have gained study-related experience abroad.

In the '18-'19 academic year, there were a total of roughly 20.200 credit-mobile students and 84.000 international diploma students in the Netherlands. These groups represent 1,9% and 11,9%, respectively, of the entire student population. The number of credit-mobile students and international diploma students has increased each year by an average of 10% and 11%, respectively, compared with an annual growth of 2% for Dutch students. The increase in the number of international diploma students is most apparent at universities. The number of credit-mobile students and international diploma students is expected to increase by 23% and 33%, respectively, in the coming 8 years. This projected growth is also significantly higher than the projection for Dutch students. This growth is limited, however, compared to the expected global developments.

The big difference compared with regular student housing is that student rooms for international students must be available on the day they arrive in the Netherlands. As such, rooms for international students are usually provided with carpeting and curtains or even fully furnished. As is to be expected, virtually every international student lives away from home. In partnership with universities and HBOs, housing associations accommodate 67% of credit-mobile students and 48% of international diploma students. These percentages are significantly higher than the percentage of Dutch students. Of the credit-mobile students, 85% live in the city where they are studying. This percentage is clearly higher than the percentages of international and Dutch diploma students living away from home (80% and 68%, respectively). With just 6% and 16%, respectively, credit-mobile students and international diploma students seldom live in self-contained accommodations (figure for Dutch students: 29%).

In terms of housing preferences, international students attach greater value to housing costs and location than Dutch students. Because of the favourable price/quality ratio, international students are more likely to choose rooms with shared facilities in or near the city centre or on campus, compared with Dutch students.

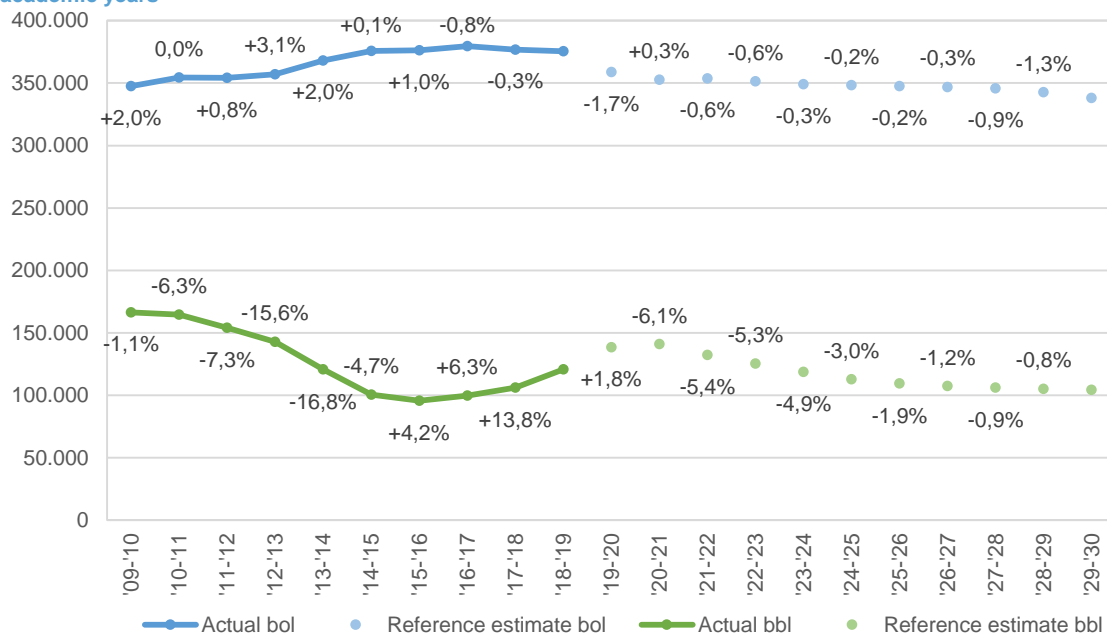

Students in senior secondary vocational education (MBO): *'97.400 students in senior secondary vocational education living away from home in addition to 368.000 higher education students living away from home'*

On 31 December 2018, there were a total of 496.000 students (excluding external students) in secondary vocational education. Of these, 375.600 are following a vocational training pathway ("BOL") and 120.700 are taking vocational training parallel to work ("day release", "BBL"). At 20 years and 6 months, the average age of these students is more than one and a half years lower than that of students in higher education.

The total number of students fell by an average of 0,5% a year between 1 October 2010 and 1 October 2018. This is caused by an average decrease of 3,3% a year in the number of day-release students. In recent years, however, the number of such students has risen again. The number of BOL students has increased by 0,7% a year over the past 8 years, but in recent years it has been falling. A decrease is expected in the number of students taking both learning pathways in the coming years. The reference estimate shows an average annual decrease of 1,0% for BOL students and 1,4% for day-release students.

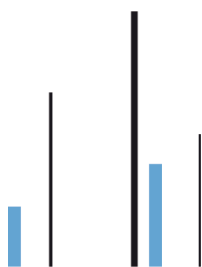
Figuur S.7: Development of the number of MBO students according to learning pathway, '10-'11 to '26-'27 academic years

A large majority of MBO students (80%) continue to live at home while studying. However, that percentage has increased over the past five years from 75% to 80%. A total of 97.400 MBO students live away from home. It is striking that of the students living away from home, 66% live in a city other than the one where they are studying. The number of students living away from home is expected to remain more or less the same in the next 8 years.

1

Inleiding

Voor u ligt de achtste editie van de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. In deze jaarlijks terugkerende monitor wordt ingegaan op diverse thema's rondom studentenhuisvesting. De monitor beantwoordt vragen zoals: Hoeveel uitwonende studenten zijn er? Neemt het aantal uitwonende studenten de komende jaren toe of juist af? Wat zijn de woonlasten van uitwonende studenten? Hoe ziet de ideale woonruimte van studenten eruit?

In deze monitor wordt informatie over studentenhuisvesting van erkende bronhouders zoals CBS, DUO en Ministerie van OCW bij elkaar gebracht en op een heldere manier uiteengezet. De informatie uit de gebruikte bronnen wordt daarnaast verrijkt met de uitkomsten van een enquête onder studenten, met in 2019 een nettorespons van 48.300, en met prognoses per studiestad. De monitor kan rijksoverheid, gemeenten, onderwijsinstellingen, studentenhuisvesters en marktpartijen helpen de gewenste studentenhuisvesting te ontwikkelen. Dit moet ervoor zorgen dat studenten prettig en betaalbaar kunnen wonen.

De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting is een initiatief van Kences, kenniscentrum studentenhuisvesting en samenwerkingsverband van studentenhuisvesters in Nederland. Dit initiatief wordt gesteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Nuffic, de Vereniging Hogescholen, de VSNU, LSVb en hogeronderwijsinstellingen.

1.1 Historie

De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2019 is het achtste rapport in een reeks die sinds 2012 jaarlijks verschijnt. Eind 2010 zijn op initiatief van Kences de eerste stappen gezet om te komen tot een Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. Sindsdien wordt jaarlijks getracht de kwaliteit verder te verbeteren en aan te sluiten bij de actualiteit. Dit jaar heeft een belangrijke wijziging in het bepalen van het aantal uitwonenden studenten plaatsgevonden. Sinds de invoering van het studievoorschot schrijven uitwonende studenten zich minder snel in op hun woonadres. Uitwonende studenten staan daarom nog vaak als thuiswonend geregistreerd in de Basisregistratie Personen. Dit jaar is in de enquête 'Wonen als Student' de vraag gesteld of studenten op hun huidige woonadres ingeschreven staan. Voor een selecte groep is vervolgens getoetst in hoeverre studenten hier een juist antwoord op geven door corporatiedata te vergelijken met de Basisregistratie Personen. Uit deze vergelijking komt naar voren welk aandeel studenten uitwonend is, maar nog als thuiswonend staat geregistreerd. De combinatie van de enquête en de datavergelijking hebben het mogelijk gemaakt een correctie toe te passen op het aantal uitwonende studenten (dit wordt verder toegelicht in paragraaf 1.2).

In 2011 is een methodiek ontwikkeld om het aantal studenten per studiestad te bepalen op basis van DUO-gegevens. Daarnaast is in dat jaar een prognosemodel ontwikkeld dat op basis van de standgegevens en de nationale Referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het aantal studenten per stad raamt. Tot slot is er een pilot bij een drietal steden uitgevoerd om de woonwensen van de studenten te achterhalen.

In 2012 is de ontwikkelde methodiek op basis van de eerste ervaringen verder verfijnd en is Kences met de uitkomsten naar buiten getreden. De Landelijke Monitor Studentenhuisvesting kon vanaf dat moment uitgroeien tot de nationale standaard voor cijfers over studentenhuisvesting.

De landelijke monitor schetst een gedegen beeld op nationaal niveau en geeft voor sommige onderdelen ook inzicht in de verschillen tussen steden. Sinds het begin van de monitor is het aantal respondenten van de enquête jaarlijks gestegen, tot een nettorespons van 48.300 in 2019. Dit biedt de mogelijkheid om steeds beter ook op lokaal niveau uitspraken over studentenhuisvesting te doen en invulling te geven aan de informatiebehoefte van de lokale beleidsmakers. Sinds 2012 zijn daarom naast de landelijke monitor ook Lokale Monitoren Studentenhuisvesting ontwikkeld. Dit jaar zijn naast de landelijke monitor 18 lokale monitoren opgesteld.

Vanaf 2013 zijn de uitkomsten van de prognoses van de voorgaande jaren ook gemonitord. Klopt het totaal aantal studenten uit de ramingen van de voorgaande jaren met het gemeten daadwerkelijke aantal studenten? Zijn wellicht bepaalde steden onderschat en andere overschat? Wat is de oorzaak van deze onder- of overschatting en kunnen de nieuwe prognoses met deze inzichten worden verbeterd? De kwaliteit van de prognoses wordt met deze stap niet alleen gecontroleerd, maar bovendien verbeterd.

In de collegejaren '13-'14 en '14-'15 hadden voorgenomen kabinetsmaatregelen voor het hoger onderwijs enige invloed op het studiegedrag van studenten. Bovendien was de verwachting dat deze maatregelen ook effect konden hebben op het aantal studenten en het deel dat op zichzelf gaat wonen. Omdat hier in de referentieraming geen rekening mee wordt gehouden zijn er vanaf 2014 naast de trendraming scenario's toegevoegd om de mogelijke effecten daarvan in beeld te brengen. Uiteindelijk heeft het sociaal leenstelsel waar destijds over werd gesproken geleid tot de invoering van het studievoorschot in collegejaar '15-'16. Met de gegevens van de steeds grotere groep studenten die binnen het nieuwe stelsel vallen wordt sinds 2016 in beeld gebracht wat het effect is op basis van werkelijke cijfers.

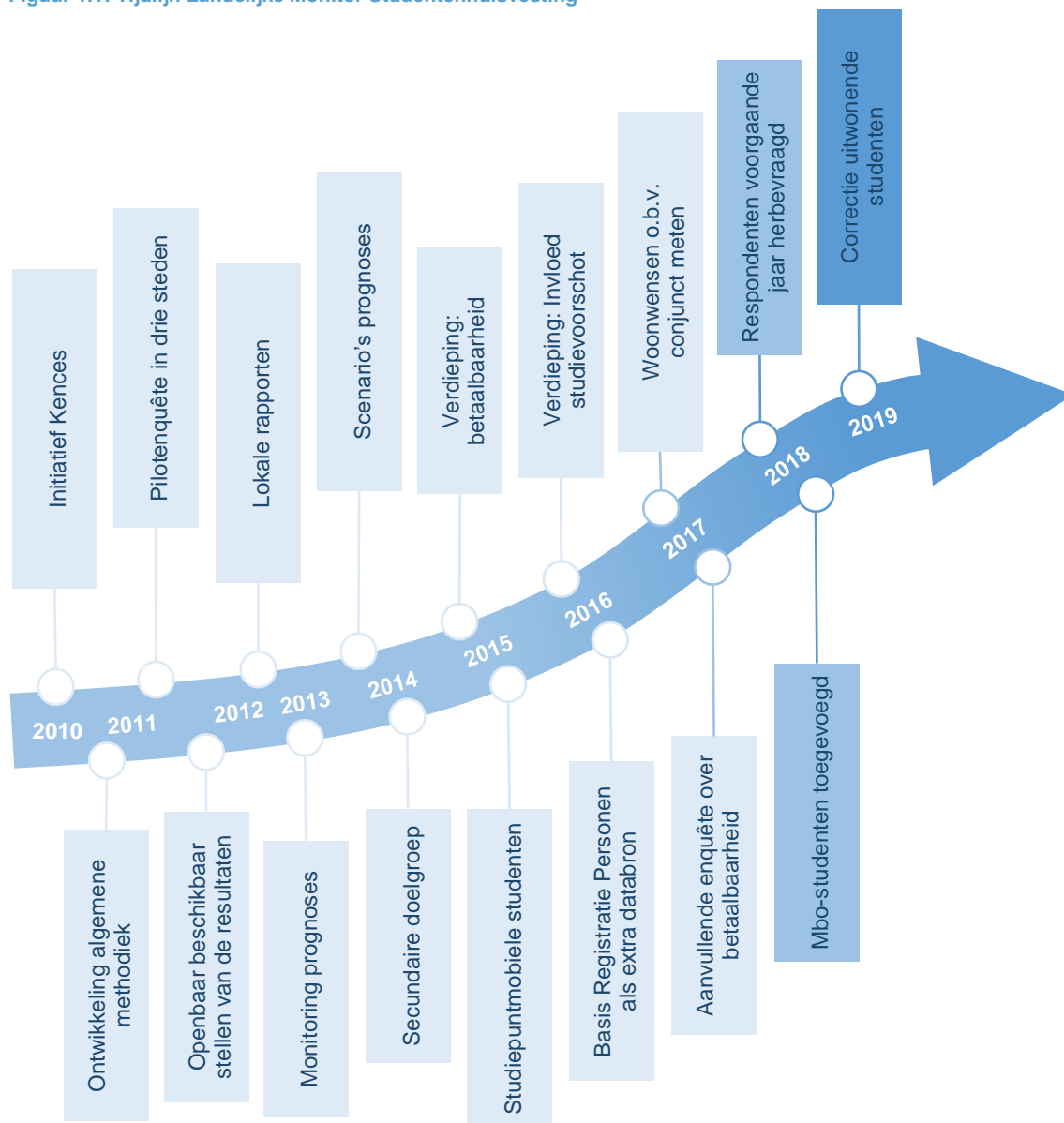
Tot 2014 is er in de monitor alleen gekeken naar de primaire doelgroep, dit betreft studenten die uitwonend zijn in de stad waar ze studeren. Voor huisvesting is de secundaire doelgroep, studenten die in een andere stad studeren dan waar ze uitwonend zijn, eveneens zeer relevant. Deze groep bestaat in collegejaar '18-'19 uit 108.000 studenten waarvan 60.000 studenten in een andere stad wonen met een hoger onderwijsinstelling. In 2014 is deze doelgroep daarom op verschillende plaatsen ook opgenomen in de monitor en vanaf 2015 is de groep integraal meegenomen.

In 2015 is ervoor gekozen om extra aandacht te geven aan betaalbaarheid van studentenhuisvesting. Hier is een apart hoofdstuk voor ingericht waarvoor naast de informatie uit de enquête ook aanvullende bronnen worden ingezet (zoals het Inkomenspanelonderzoek van het CBS).

Nederlandse en internationale diplomastudenten worden vanaf het begin van de monitor meegenomen. In 2015 is er een eerste aanzet gegeven om hier ook de internationale studiepuntmobiele studenten aan toe te voegen. In kwalitatieve zin is dit gelukt met het in beeld brengen van de afwijkende woonwensen. De kwantitatieve basis ontbrak echter nog en deze is in 2016 voor het eerst besproken. Deze cijfers zijn uniek en nog niet eerder waren er cijfers over het aantal studiepuntmobiele studenten voor iedere studiestad.

In 2016 is de Basisregistratie Personen voor het eerst als extra bron ingezet om inzicht te blijven houden in het thuis- of uitwonend zijn van studenten (dit wordt niet langer door DUO geregistreerd).

Figuur 1.1: Tijdlijn Landelijke Monitor Studentenhuisvesting

In 2017 is voor het eerst een extra enquête uitgezet over inkomsten en uitgaven van studenten om de betaalbaarheid van studentenhuisvesting beter in beeld te brengen. Daarnaast is in dit jaar het conjunct meten toegevoegd om woonwensen van studenten in beeld te brengen. Voorheen werden voor verschillende typen woonkenmerken de woonwensen van studenten los geanalyseerd. Vanaf 2017 vindt met behulp van het conjunct meten een afweging tussen de verschillende typen woonkenmerken plaats.

In 2018 zijn respondenten van een jaar ervoor voor het eerst opnieuw benaderd. Aan deze respondenten zijn een aantal extra vragen voorgelegd omtrent de verhuiscens van vorig jaar in combinatie met de daadwerkelijke verhuiscactie in het huidige jaar. Deze vragen leiden tot een realistische verhuiscens van studenten. Daarnaast zijn in 2018 voor het eerst cijfers over mbo-studenten aan de monitor toegevoegd.

1.2 Bronnen

DUO-studentenaantallen

Voor de bepaling van het aantal studenten is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Deze instantie registreert alle deelnemers van onderwijs aan onderwijsinstellingen die door de overheid worden bekostigd. Deze registratie bevat het aantal diplomastudenten per onderwijsinstelling naar leeftijd, geslacht, woonplaats en opleiding. Deze monitor is gebaseerd op voltijdstudenten en studenten die een duaal traject volgen. Deeltijdstudenten zijn dus geen onderdeel van deze monitor.

Basisregistratie Personen

Om te bepalen of studenten thuis- of uitwonend zijn wordt de Basisregistratie Personen (BRP) gebruikt. Studenten kunnen in de BRP geselecteerd worden door op persoonsniveau een koppeling te maken tussen de DUO-registraties en de BRP. In de BRP is per persoon geregistreerd wie de ouders zijn en op welk adres de student en de ouders wonen. Zodoende kan worden afgeleid of de student op hetzelfde adres woonachtig is als tenminste één van de ouders. Op deze manier kan voor vrijwel de gehele Nederlandse studentenpopulatie het kenmerk thuis- of uitwonend bepaald worden. Van de internationale studenten is slechts ongeveer 55 procent in de BRP geregistreerd. Voor de 45 procent waarvoor de woonsituatie ontbreekt wordt op basis van de enquête 'Wonen Als Student' per studiestad geschat welk deel in Nederland woont. Vervolgens wordt de verdeling over de Nederlandse woongemeenten geschat op basis van de verdeling bij de internationale studenten uit dezelfde studiestad van wie wel de woonsituatie bekend is.

Door de invoering van het studievoorschot is de noodzaak voor een student om zich bij de gemeente in te schrijven op een ander adres dan zijn of haar ouders minder groot. Voor studenten die in collegejaar '14-'15 of eerder gestart zijn met hun opleiding was de studiefinanciering hoger voor uitwonende studenten, waardoor zij zich direct inschreven op het nieuwe adres zodra zij het ouderlijk huis hadden verlaten. Het aantal uitwonenden, gemeten via de Basisregistratie Personen, valt in collegejaar '15-'16 en later hierdoor lager uit dan in werkelijkheid het geval is. In deze monitor is voor het eerst integraal een correctie toegepast om voor dit effect te corrigeren. Deze correctie is gebaseerd op de extra vraag of de respondent zich op het huidige adres ingeschreven heeft die is gesteld in de enquête 'Wonen als Student'. Aan de hand van een vergelijking van studenten die zijn ingeschreven bij een corporatie en de woonsituatie volgens de BRP is voor een selecte groep getoetst of de gegeven antwoorden in de enquête betrouwbaar zijn. De combinatie van de enquête en de datavergelijking hebben het mogelijk gemaakt een correctie toe te passen op het aantal uitwonende studenten. Aangezien het wel of niet inschrijven bij de gemeente verschilt per leeftijdscategorie en type verhuurder zijn per categorie aparte correctiefactoren bepaald en toegepast.

13 procent van de uitwonende eerstejaars bachelorstudenten in Nederland heeft zich niet als uitwonend bij de gemeente geregistreerd. Onder tweede- en derdejaarsstudenten betreft dit 10 procent van de uitwonende studenten. Voor invoering van het leenstelsel was dit nagenoeg 0 procent. De correctie zorgt voor een bijstelling van 261.000 naar 284.000 uitwonende Nederlandse studenten in 2019.

De Basisregistratie Personen en DUO-registraties op persoonsniveau zijn aanwezig bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS stelt deze onder strikte voorwaarden beschikbaar voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek. De bestanden bevatten vertrouwelijke gegevens. Om deze reden zijn deze bestanden alleen binnen een streng beveiligde omgeving van het CBS toegankelijk. De gegevens in de monitor zijn niet terug te leiden tot individuen en zijn altijd gebaseerd op ten minste 10 personen.

Enquête 'Wonen Als Student'

Onder studenten aan het hoger onderwijs in Nederland is een enquête uitgezet met vragen over huisvesting. Deze enquête geeft inzicht in de huidige woonsituatie, verhuisgeneigdheid en woonwensen. De complete vragenlijst is als bijlage F (apart document) opgenomen. Om een goede respons te waarborgen is er samengewerkt met onderwijsinstellingen. In totaal hebben 37 van de 49 hogeronderwijsinstellingen hun studenten actief benaderd via e-mail of een ander medium. Ten behoeve van de respons is de enquête kort gehouden en is het mogelijk gemaakt om de enquête in te vullen via zowel computer als smartphone. In 2019 hebben 48.300 studenten de enquête bruikbaar ingevuld. Dit betekent een stijging van 6 procent ten opzichte van 2018 toen 45.500 studenten de enquête bruikbaar hebben ingevuld.

In tabel 1.1 wordt het aantal studenten per stad en het aantal bruikbaar ingevulde enquêtes weergegeven. De respons is ruim voldoende om op nationaal niveau uitspraken over studentenhuisvesting te doen. Hoe hoger de respons, hoe groter de betrouwbaarheid. In 24 steden is de respons op het niveau van zowel studiestad als woonstad voldoende om uitspraken over de stad te doen. Als in de monitor gegevens per stad worden gepresenteerd op basis van deze enquête, dan worden alleen de 24 steden gepresenteerd waarvoor de respons hoog genoeg was.

Correctie voor selectiviteit in de respons

De antwoorden van de respondenten moeten de totale populatie studenten vertegenwoordigen. Om tot aantallen voor de hele groep te komen worden de aantallen uit de respons vermenigvuldigd met een zogenaamde ophoogfactor. Bijvoorbeeld, als de totale populatie uit 1.000 studenten bestaat en 100 personen de enquête hebben ingevuld, dan is de ophoogfactor voor die groep van respondenten 10: elk antwoord van een respondent telt dan ook voor 9 andere studenten die niet hebben meegedaan aan de enquête.

Daarnaast worden er weegfactoren gebruikt, om ervoor te zorgen dat de uitkomsten op basis van de antwoorden van de respondenten het beeld voor de totale populatie zo goed mogelijk weergeven. Respondenten vormen zelden een juiste afspiegeling van de totale populatie; sommige groepen zijn oververtegenwoordigd, andere zijn ondervertegenwoordigd. Om deze reden krijgt niet iedere respondent dezelfde weegfactor. Op basis van studiestad, woonstad, leeftijd, geslacht, type onderwijs en woonsituatie krijgen respondenten die ondervertegenwoordigd zijn een hogere weegfactor en oververtegenwoordigde respondenten een lagere weegfactor. Voor de samenstelling van de totale populatie naar deze kenmerken wordt de combinatie van DUO- en CBS-gegevens gebruikt.

Tabel 1.1: Aantal voltijdstudenten en respons naar studiestad¹ (alle studenten) en woonstad² (alleen uitwonende studenten), collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

	Potentiële doelgroep		Bruikbare respons		Responspercentage		Representativiteit	
	Stu diest.	Woonst.	Stu diest.	Woonst.	Stu diest.	Woonst.	Stu diest.	Woonst.
Alkmaar	3.350	790	280	50	8%	6%	+	-
Almere	4.090	1.780	310	90	8%	5%	+	+
Amersfoort	1.970	1.650	120	120	6%	7%	-	+
Amsterdam	109.550	48.940	5.640	2.490	5%	5%	+	+
Apeldoorn	960	1.080	80	60	9%	5%	-	-
Arnhem	11.960	6.570	800	520	7%	8%	+	+
Breda	20.090	7.450	1.540	790	8%	11%	+	+
Delft	28.280	16.400	2.290	1.680	8%	10%	+	+
Den Haag	30.770	17.390	1.790	1.220	6%	7%	+	+
Deventer	7.260	1.800	700	220	10%	12%	+	+
Doetinchem	330	240	<10	10	3%	4%	-	-
Dron ten	2.070	820	270	200	13%	24%	+	+
Ede	3.400	2.040	730	440	21%	21%	+	+
Eindhoven	32.370	13.120	3.760	2.310	12%	18%	+	+
Emmen	1.740	660	80	30	5%	5%	-	-
Enschede	26.450	11.920	1.420	750	5%	6%	+	+
Gouda	880	840	150	90	17%	11%	-	-
Groningen	58.110	37.680	3.260	2.710	6%	7%	+	+
Haarlem	4.410	2.460	370	170	8%	7%	+	+
Heerlen	5.250	1.170	<10	<10	0%	1%	-	-
Helmond	1.140	380	10	20	1%	6%	-	-
Leeuwarden	19.500	7.090	1.170	570	6%	8%	+	+
Leiden	33.830	15.160	2.960	1.720	9%	11%	+	+
Maastricht	22.060	16.110	2.140	1.670	10%	10%	+	+
Nijmegen	42.980	18.760	3.100	1.920	7%	10%	+	+
Rotterdam	66.560	27.010	2.410	1.620	4%	6%	+	+
's-Hertogenbosch	17.120	2.910	1.480	350	9%	12%	+	+
Sittard-Geleen	4.440	700	120	20	3%	3%	-	-
Tilburg	27.680	12.560	1.950	1.320	7%	10%	+	+
Utrecht	62.850	28.110	5.320	3.190	8%	11%	+	+
Venlo	4.340	2.230	270	110	6%	5%	+	+
Vlissingen	3.730	900	40	30	1%	3%	-	-
Wageningen	12.160	7.740	2.260	1.780	19%	23%	+	+
Zwolle	19.320	3.580	1.330	390	7%	11%	+	+
Overig	3.590	50.040	10	2.360	0%	5%	-	+
Totaal	694.600	368.070	48.340	31.160	7%	8%	+	+

Correctiefactor voor vraag en aanbod

Door de voorraad van het aantal studentenwoningen af te zetten tegen het aantal studenten dat in de stad zou willen wonen wordt de druk op de woningmarkt van studentenhuysvesting inzichtelijk. Verhuyswensen spelen een belangrijke rol bij de bepaling van deze drukindicator. Echter schatten studenten hun woonwensen niet altijd realistisch in. Dit leidt tot over- of onderschatting van de vraag en het aanbod. Om

¹ Stu diest.: Studenten (potentiële doelgroep), respondenten (bruikbare respons), responspercentage van studenten en representativiteit van studenten die in de desbetreffende stad studeren, ongeacht waar de studenten wonen.

² Woonst.: Studenten (potentiële doelgroep), respondenten (bruikbare respons), responspercentage van studenten en representativiteit van studenten die in de desbetreffende stad wonen, ongeacht waar de studenten studeren.

na te gaan in hoeverre opgegeven woonwensen ook daadwerkelijk reële woonwensen vertegenwoordigen zijn respondenten uit 2017 en 2018 in respectievelijk 2018 en 2019 opnieuw benaderd. Bij deze herbenadering is getoetst of de respondenten invulling hebben gegeven aan een eventuele verhuiscens en of respondenten ook daadwerkelijk niet zijn verhuisd als ze geen verhuiscens hadden. Respondenten die niet in lijn met de opgegeven verhuiscens of het ontbreken van een verhuiscens hebben gehandeld, krijgen een extra vraag om de reden hiervan te achterhalen. Aan de hand van de reden wordt bepaald of het een reële verhuiscens betrof (bijvoorbeeld als er geen woonruimte is gevonden ondanks actief zoeken) of geen reële verhuiscens (bijvoorbeeld als er helemaal niet is gezocht naar een woonruimte). Op basis van deze informatie worden correctiefactoren samengesteld waarmee zowel de verwachte vraag als het verwachte aanbod omgezet kan worden in een meer realistische verwachte vraag en aanbod. In bijlage B wordt nader toegelicht hoe de vraag en het aanbod worden gecorrigeerd.

Woonwensen in beeld met behulp van conjunct meten

Bij het kiezen van woonruimte spelen verschillende kenmerken een rol. Bij traditioneel marktonderzoek worden hiervoor aan de respondent afzonderlijke vragen voorgelegd over de voorkeur voor type woonruimte, locatie, oppervlakte en woonlasten. Een student die op zoek is naar woonruimte kan hiermee aangeven wat hij wil. Met deze traditionele manier van enquêteren wordt de ondervraagde persoon echter niet gedwongen om een afweging te maken tussen bijvoorbeeld woonlasten en kwaliteit. Om hieraan tegemoet te komen zijn er meer geavanceerde methodieken ontwikkeld om het keuzegedrag te analyseren. Eén daarvan is het zogenaamde 'conjunct meten', waarbij conjunct duidt op het gecombineerd meten van voorkeuren. De basis hiervan wordt gevormd door een verzameling productkenmerken (attributen), in dit geval kenmerken van woonruimten, die voor een bepaalde doelgroep (hier: studenten) belangrijk is in het keuzeprocess. Door de respondent een keuze te laten maken uit meerdere woonruimten, met verschillende combinaties van kenmerken, ontstaat inzicht in het afwegingsproces en de optimale combinatie van kenmerken. Zo kan worden nagegaan welke kenmerken van doorslaggevend belang zijn en welke minder invloed hebben op de keuze. Deze enquêtevorm sluit meer aan bij de dilemma's die een student te verwerken krijgt bij het in werkelijkheid kiezen van woonruimte.

In de enquête 'Wonen als Student' is gebruik gemaakt van een conjuncte meting. Iedere respondent mocht vijf keer een voorkeur aangeven voor één van de twee in de vragenlijst aangeboden woonruimten. De voorgelegde woonruimten zijn voor het onderzoek samengesteld uit de volgende kenmerken:

- *Type woonruimte*: kamer met gedeelde voorzieningen, éénkamerwoning en meerkamerwoning;
- *Oppervlakte*: voor kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen: 12 tot en met 28 vierkante meter, voor meerkamerwoningen: 35 tot en met 95 vierkante meter;
- *Locatie van de woonruimte*: centrum, rand centrum/campus en rand van de stad;
- *Woonlasten (incl. bijkomende lasten en na aftrek van de huurtoeslag)*: 250 tot en met 750 euro.

Aan de hand van een wiskundige rekenmodel worden de gemaakte keuzes geanalyseerd. Hierbij geldt dat een respondent de woonruimte kiest die hem of haar het meeste nut oplevert. Het nut dat een woonruimte biedt is opgebouwd uit de verschillende kenmerken. Voor de niveaus van elk kenmerk wordt zo een eigen 'deelnut' bepaald, wat synoniem staat voor de voorkeur voor dat niveau en het effect dat een kenmerk kan hebben op de keuze. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het multinomial logit (MNL) model om de relatie tussen (deel)nutten en kansen te bepalen. Uit het onderzoek komt bijvoorbeeld naar voren dat studenten een voorkeur hebben voor meerkamerwoning, echter niet tegen elke prijs. Meerkamerwoning heeft dus een positief nut, hogere woonlasten een negatief nut.

Aanvullende enquête 'Wonen Als Student betaalbaarheid'

In de reguliere enquête hebben 29.100 respondenten aangegeven bereid te zijn deel te nemen aan vervolgonderzoeken. Onder deze groep is een extra enquête uitgezet die zich richt op het thema betaalbaarheid. In totaal hebben 13.200 studenten de aanvullende enquête ingevuld. De complete vragenlijst is als bijlage G opgenomen (apart document).

Tabel 1.2: Aantal voltijdstudenten en respons naar studiestad bij thuiswonend (thuis.) en woonstad bij uitwonend (uitw.), collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

	Potentiële doelgroep			Benaderd			Bruikbare respons			Responspercentage		
	Thuisw.	Uitw.	Totaal	Thuis.	Uitw.	Totaal	Thuis.	Uitw.	Totaal	Thuis.	Uitw.	Totaal
Alkmaar	2.850	790	3.640	140	50	190	70	20	100	51%	44%	49%
Almere	2.960	2.330	5.290	130	80	210	50	40	90	41%	44%	42%
Amersfoort	1.230	1.650	2.880	40	100	140	20	60	80	54%	54%	54%
Amsterdam	50.960	48.940	99.900	1590	2.040	3.630	640	910	1550	41%	45%	43%
Apeldoorn	590	1.310	1.900	20	60	80	10	20	30	42%	44%	43%
Arnhem	6.350	8.510	14.860	190	400	590	90	180	270	47%	45%	46%
Breda	11.890	7.450	19.340	380	580	960	150	250	400	39%	43%	42%
Delft	8.600	16.400	25.000	230	1.200	1.430	120	570	690	50%	48%	48%
Den Haag	14.090	17.390	31.490	360	940	1.300	150	400	550	41%	42%	42%
Deventer	4.900	3.160	8.050	250	160	410	110	80	190	45%	48%	46%
Doetinchem	290	260	550	<10	<10	20	0	<10	<10		57%	27%
Dronten	1.240	970	2.210	40	90	130	10	40	50	40%	42%	41%
Ede	2.170	2.610	4.770	250	350	600	110	170	280	42%	49%	46%
Eindhoven	17.820	13.120	30.940	730	1.510	2.250	320	690	1010	44%	45%	45%
Emmen	1.140	910	2.050	30	20	50	10	10	20	45%	46%	45%
Enschede	11.740	15.330	27.070	290	450	740	100	200	300	34%	44%	40%
Gouda	640	940	1.580	50	60	110	30	30	60	68%	50%	58%
Groningen	16.730	43.410	60.140	300	1.790	2.090	130	820	950	45%	46%	45%
Haarlem	3.050	3.290	6.340	150	150	300	50	70	120	35%	45%	40%
Heerlen	3.610	2.160	5.770	<10	<10	<10	<10	<10	<10	100%	67%	75%
Helmond	990	510	1.500	<10	20	20	<10	<10	10	40%	53%	50%
Leeuwarden	9.000	11.140	20.140	270	450	720	120	170	290	44%	37%	40%
Leiden	14.590	22.690	37.280	580	1.460	2.040	300	760	1050	51%	52%	51%
Maastricht	4.150	18.980	23.130	180	1.120	1.300	60	400	460	34%	36%	36%
Nijmegen	19.740	24.940	44.680	600	1.270	1.870	290	600	900	49%	48%	48%
Rotterdam	35.440	36.510	71.950	490	1.130	1.620	220	520	740	45%	46%	46%
's-Hertogenbosch	13.100	5.300	18.400	540	370	910	210	180	390	39%	49%	43%
Sittard-Geleen	3.190	1.690	4.880	50	40	90	20	20	40	43%	38%	41%
Tilburg	12.780	17.300	30.090	360	960	1.330	140	410	550	40%	43%	42%
Utrecht	28.780	40.160	68.930	900	2.190	3.100	410	920	1.340	46%	42%	43%
Venlo	1.370	3.340	4.710	80	100	170	30	30	60	36%	33%	34%
Vlissingen	2.530	1.410	3.940	<10	20	30	<10	<10	10	83%	45%	54%
Wageningen	2.680	9.830	12.500	90	1.280	1.370	50	550	600	51%	43%	44%
Zwolle	13.790	3.580	17.370	440	270	710	200	120	320	46%	44%	46%
Overig	1.580	50.730	52.310	<10	1.510	1.520	0	640	640		42%	42%
Totaal	326.530	368.070	694.600	9.800	19.320	29.120	4.270	8.930	13.190	44%	46%	45%

Referentieraming³

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt sinds 1993 jaarlijks een leerlingen- en studentenraming op met het verwachte aantal studenten voor de komende jaren tot en met het collegejaar '61-'62. Deze raming op nationaal niveau, ook wel referentieraming genoemd, vormt de basis van de prognoses die in deze monitor worden gepresenteerd.

Het uitgangspunt voor de referentieraming zijn de overgangskansen die worden afgeleid uit de onderwijsmatrix. In de voor de referentieraming gebruikte onderwijsmatrix zitten aantallen leerlingen uitgesplitst naar jaar, leeftijd, herkomst en bestemming. Deze onderwijsmatrix wordt aangevuld met personen buiten het onderwijs, uitgesplitst naar leeftijd, zodat uiteindelijk de gehele Nederlandse bevolking in de onderwijsmatrix vertegenwoordigd is.

Tabel 1.3 geeft een fictief en versimpeld voorbeeld van een deel van de onderwijsmatrix. Het betreft een voorstelling van de matrix voor 18-jarigen in een gegeven jaar. In dit voorbeeld gaan in het gegeven jaar 20 van de in totaal 130 leerlingen met een havodiploma naar het mbo. Ook gaan er in totaal 170 18-jarigen in het gegeven jaar naar het mbo. Voor de referentieraming worden dergelijke aantallen omgezet in overgangskansen door de aantallen te delen op de totale herkomst.

Tabel 1.3: Fictief voorbeeld stromen van 18-jarigen in de onderwijsmatrix (tussen haakjes de overgangskansen)

Herkomst	Bestemming					Totaal herkomst	
	havo	vwo	mbo	hbo	wo		geen onderwijs
vmbo-diploma	20 (11,1%)		150 (83,2%)			10 (5,6%)	180 (100%)
havodiploma		10 (7,7%)	20 (15,4%)	80 (61,5%)	10 (7,7%)	10 (7,7%)	130 (100%)
vw o-diploma				10 (14,3%)	50 (71,4%)	10 (14,3%)	70 (100%)

De overgangskansen voor 18-jarigen worden vervolgens gebruikt in de referentieraming. Stel dat er in een jaar 100 18-jarige leerlingen een havodiploma halen, dan is de verwachting dat er in dat jaar ongeveer 8 leerlingen (7,7 procent) met een havodiploma naar het vwo stromen. In het volgende ramingsjaar zijn de 18-jarigen een jaar ouder geworden en zijn ze terechtgekomen op hun bestemming. In dit ramingsjaar zullen deze personen verdeeld worden volgens de overgangskansen van 19-jarigen, die op dezelfde manier zijn afgeleid uit de onderwijsmatrix.

De referentieraming houdt ook rekening met bevolkings- en sterfteprognoses. Op deze manier wordt de in- en uitstroom naar leeftijd als input toegevoegd aan het model. Daarnaast houdt de referentieraming rekening met overgangen tussen onderwijssoorten waar beleidsveranderingen de meeste invloed op hebben, zoals van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs. Iedere combinatie van strategische herkomst en bestemming wordt beschouwd en geëxtrapoleerd, mits het een gangbare overgang betreft. Op deze manier zijn voor de referentieraming van 2019 126 strategische stromen geëxtrapoleerd.

³ Voor meer informatie over de referentieraming, zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/09/17/referentieraming-ocw-2019>

Deze strategische overgangskansen worden geëxtrapoleerd op basis van de laatste twaalf jaren. Door deze punten wordt de best passende rechte lijn getrokken (lineaire regressie met OLS). Deze lijn wordt verschoven, zodat deze door de laatste realisatiewaarde gaat. Door deze lijn vervolgens door te trekken naar de toekomst, worden de kansen geëxtrapoleerd. Na zes jaar wordt de overgangskans constant gehouden op de dan bereikte waarde.

De extrapolaties worden toegevoegd als zogenoemde sturing. Daarnaast zijn er nog een aantal andere vormen van sturing:

- **Standaardcorrectie:** de extrapolatie van trends uit het verleden kan opleveren dat de overgangskansen in de prognose naar 0% of 100% gaan. In deze gevallen is in de raming gecorrigeerd, door de overgangskansen constant te laten in de sturing
- **Correctie van invloed van werkloosheid:** bij het mbo is een duidelijk verband tussen werkloosheid en het aandeel van voltijd bol-studenten binnen het mbo. Dit verband leidt tot een correctie van de raming die ook met sturing wordt opgelegd.

De raming ontstaat uiteindelijk als combinatie van bevolkingsontwikkelingen, overgangskansen en sturing. Daarbij gelden voor jaar t altijd de overgangskansen van jaar $t-1$ als uitgangspunt van de berekeningen. Dat uitgangspunt wordt gecombineerd met de sturing om te komen tot de overgangskansen van jaar t . De resultaten van de uiteindelijke raming kunnen worden uitgesplitst naar alle dimensies die in de gebruikte onderwijsmatrix aanwezig zijn, namelijk ramingsjaar, leeftijd, herkomst en bestemming.

Apollo-prognoses

Om de landelijke referentieramingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te vertalen naar de diverse studiesteden is gebruik gemaakt van het rekenmodel Apollo van ABF Research.

Bij het maken van de ramingen voor de komende jaren wordt er eerst gekeken hoe het verleden zo nauwkeurig mogelijk gesimuleerd kan worden. Hiervoor wordt getracht de stroomkansen en andere belangrijke parameters voor de afgelopen 5 jaar te schatten, zodat er een optimale match ontstaat tussen de simulatie en realisatie. Enkele belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Instroomkansen vanuit het voortgezet onderwijs en mbo;
- Instroom vanuit het buitenland;
- Demografische verschuivingen;
- Doorstroom tussen bachelor- en masteropleidingen;
- Doorstroom tussen woonsituaties;
- Uitstroom van uitvallers en afgestudeerden.

Uit de simulatie per jaar volgt voor ieder jaar een optimale set van parameters. Van deze vijf sets wordt het gewogen gemiddelde genomen. Het meest recente jaar weegt het zwaarst mee (25 procent) en de daaraan voorafgaande jaren hebben een steeds lager gewicht (22,5, 20, 17,5 en 15 procent). Daarnaast wordt gekeken of er trends zijn in de parameters waarbij een gewogen gemiddelde onvoldoende is en waarbij de trend doorgetrokken moet worden in de prognoses (bijvoorbeeld de instroom vanuit het buitenland die jaarlijks toeneemt).

De parameters worden gebruikt om de in-, door- en uitstroom voor de komende jaren uitgesplitst naar onderwijsinstelling, vestigingsgemeente, opleidingssoort, bachelor- of masteropleiding, leeftijd, geslacht en woonsituatie te bepalen. Uitgangspunt vormt de referentieraming. Dit betekent dat de in-, door- en uitstroom op nationaal niveau altijd overeen moet komen met de referentieraming.

Om de instroom uit de referentieraming te vertalen naar studiesteden wordt de instroom eerst toegeedeeld naar alle onderwijsinstellingen per vestigingsgemeente in Nederland op basis van de spreiding van leerlingen uit het laatste schooljaar van het voortgezet onderwijs (bron: Primos-bevolkingsprognose). Vervolgens wordt de instroom verdeeld over de onderwijsinstellingen op basis van stromen uit het verleden tussen woongemeenten in het laatste jaar van het voortgezet onderwijs en studiesteden (bron: DUO). Dit leidt uiteindelijk tot de instroom per onderwijsinstellingen per vestigingsgemeente. Bijvoorbeeld, het afgelopen jaar stroomden 500 leerlingen uit Bergen op Zoom naar het hoger onderwijs. 50 leerlingen hiervan gingen studeren in Breda aan de Avans hogeschool in Breda, oftewel 10 procent. In de prognoses krijgt 10 procent van de instroom die uit Bergen op Zoom verwacht wordt de Avans hogeschool in Breda als onderwijsinstelling en dus Breda als studiestad.

De door- en uitstroom van de referentieraming worden toegeedeeld aan de onderwijsinstellingen per vestigingsgemeente op basis van samenstelling naar leeftijd, geslacht, opleidingssoort en bachelor- of masteropleiding. Bijvoorbeeld, van de 1.000 mannelijke studenten van 27 jaar die een universitaire masteropleiding volgen studeert 10 procent in Amsterdam aan de Vrije Universiteit. Van de nationale uitstroom met deze specifieke kenmerken wordt dan 10 procent toegeedeeld aan de Vrije Universiteit, oftewel 100 studenten.

Op basis van de parameters uit de simulatie wordt het kenmerk woonsituatie toegevoegd aan de in-, door- en uitstroom. Simpel gezegd worden in- en doorstroomkansen uit het verleden toegepast. Bleef afgelopen jaar 51 procent van de instroom thuis wonen, verliet 30 procent het ouderlijk huis en kwam 18 procent uit het buitenland; dan wordt deze verdeling ook toegepast bij de instroom in de prognoses. Hierbij wordt rekening gehouden met persoons- en opleidingskenmerken, trends en onderwijsinstelling per vestigingsgemeente.

Uiteindelijk leidt dit tot in-, door- en uitstroommatrices per jaar uitgesplitst naar leeftijd, geslacht, opleidingssoort, bachelor- of masteropleiding, onderwijsinstelling, vestigingsgemeente en woonsituatie. Deze matrices kunnen jaar-op-jaar toegepast worden op de resulterende matrix van de studentenpopulatie uit het voorgaande jaar (te starten met de matrix van het afgelopen collegejaar die gebaseerd is op DUO en BRP). Hierbij moet de leeftijd van iedere student logischerwijs ieder jaar ook met één worden verhoogd. De resulterende jaarmatrices komen door de gehanteerde werkwijze op nationaal niveau exact overeen met de referentieraming.

Bij prognoses is er altijd sprake van onzekerheden. De invoering van het studievoorschot in collegejaar '15-'16 heeft bijvoorbeeld onzekerheden voor de prognoses van het aantal thuis- en uitwonende studenten met zich meegebracht, omdat deze situatie zich nog niet eerder heeft voorgedaan. Vanwege de onzekerheden wordt in deze monitor een bandbreedte als prognose gepresenteerd. Daarnaast zijn de prognoses gebaseerd op trends en worden er geen scenario's met trendbreuken doorgerekend. Een trendbreuk kan bijvoorbeeld optreden als gevolg van een, nu nog niet bekende, nieuwe beleidsmaatregel.

Studiepuntmobile studenten

Het aantal studiepuntmobile studenten is in kaart gebracht door per onderwijsinstelling jaarverslagen te raadplegen, navraag te doen bij de onderwijsinstelling of een schatting te maken op basis van Erasmus+-registraties.

1.3 Leeswijzer

De monitor geeft de huidige situatie en verwachte ontwikkeling van de studentenpopulatie en de woonsituatie van studenten in 8 hoofdstukken weer. In de verschillende hoofdstukken worden naast uitkomsten voor Nederland als totaal ook cijfers per stad met één of meer hogeronderwijsinstellingen gepresenteerd (34 steden). Bij uitkomsten gebaseerd op de enquête 'Wonen Als Student' worden slechts 24 steden getoond, omdat voor de andere 10 steden de respons niet hoog genoeg is. Als er wordt gesproken over studiestad dan gaat het om de gemeente waar de student studeert. Bij woonstad gaat het om de gemeente waar de student woont.

Hoofdstuk 2 biedt inzicht in de huidige omvang en samenstelling van de studentenpopulatie. De omvang van de studentenpopulatie wordt uitgewerkt aan de hand van de in- en uitstroom en de ontwikkeling over de afgelopen jaren. Bij de samenstelling wordt aandacht gegeven aan nationaliteit, migratieachtergrond, leeftijd, geslacht en type onderwijs.

De huidige woonsituatie van studenten wordt in **hoofdstuk 3** beschreven aan de hand van persoonskenmerken en woonruimtekenmerken zoals type verhuurder en type woonruimte. Er is extra aandacht voor het verschil in studie- en woongedrag tussen bachelor- en masterstudenten van voor en na de invoering van het studievoorschot.

Het thema betaalbaarheid heeft te maken met de huidige woonsituatie. Niettemin is aan dit thema een apart hoofdstuk gewijd. Dit is **hoofdstuk 4**, dat ingaat op het inkomen, de uitgaven, de woonlasten en de resulterende woonquote van uitwonende studenten. Er wordt onder andere gekeken naar het verschil tussen woonuitgaven van studenten die bij een particuliere verhuurder huren en studenten die bij een corporatie huren.

Hoofdstuk 5 beschrijft de kwantitatieve prognoses van omvang en woonsituatie van de studentenpopulatie. Er wordt antwoord gegeven op de vragen hoeveel studenten er de komende jaren zijn, of zij thuis- of uitwonend zijn en of zij binnen of buiten de eigen studiestad wonen. Op deze manier wordt er inzicht verkregen in de primaire en de secundaire doelgroep.

Op basis van de verhuisgeneigdheid en de woonwensen die volgen uit de enquête 'Wonen Als Student' geeft **hoofdstuk 6** inzicht in de meer kwalitatieve verwachtingen voor de woonsituatie. Allereerst beschrijft het hoofdstuk de verhuisgeneigdheid van studenten. Vervolgens worden de woonwensen weergegeven en vergeleken met de huidige situatie. Tot slot worden de vraag en het aanbod tegen elkaar afgezet.

Deze monitor bespreekt in hoofdstuk 2 tot en met 6 de huisvesting van voltijdstudenten en studenten die een duaal traject volgen aan een bekostigde hogeronderwijsinstelling. Hieronder vallen ook de internationale diplomastudenten. Deeltijd- en studiepuntmobiele studenten maken hier dus geen onderdeel van uit. Bij deeltijdstudenten is hiervoor gekozen omdat zij niet vergelijkbaar zijn met de reguliere student en zelden gebruik maken van studentenhuisvesting. Studiepuntmobiele studenten bezetten met circa 5 procent wel een noemenswaardig deel van de voorraad studentenwoonruimten. Het probleem is echter dat deze studenten minder eenduidig worden geregistreerd. In **hoofdstuk 7** gaat het over studiepuntmobiele studenten en wordt extra aandacht besteed aan het groeiend aantal internationale diplomastudenten, die zoals gezegd integraal zijn meegenomen in hoofdstuk 2 tot en met 6.

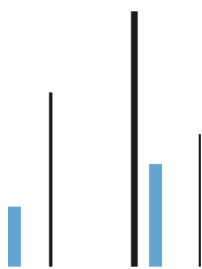
Hoofdstuk 8 is een op zichzelf staand hoofdstuk dat over mbo-studenten gaat. Deze groep maakt geen onderdeel uit van de studenten die in andere hoofdstukken worden besproken, maar vertegenwoordigen ook een omvangrijke huisvestingsvraag. In totaal zijn er 97.000 uitwonende mbo-studenten.

Bijlage A bevat een begrippenlijst met alle begrippen die in de monitor worden gebruikt en mogelijk niet bij iedereen bekend zijn of voor meervoudige interpretatie vatbaar zijn. In **bijlage B** wordt toegelicht hoe de vraag en het aanbod wordt bepaald. **Bijlage C** vergelijkt de prognose van de studentenpopulatie naar omvang en woonsituatie van dit jaar met de prognoses van voorgaande jaren. In **bijlage D** zijn aanvullende tabellen opgenomen over de woonsituatie en woonwensen van studenten. De belangrijkste kwantitatieve uitkomsten per studiestad staan in **bijlage E**. De vragenlijsten van de enquêtes zijn als **Bijlage F en G** beschikbaar. Deze laatste twee bijlagen zijn als aparte documenten te downloaden via de Kences-website.

2

Huidige studentenpopulatie

Dit hoofdstuk bespreekt de omvang en samenstelling van de huidige studentenpopulatie. In paragrafen 2.1 tot en met 2.4 wordt specifiek ingegaan op de volgende thema's: samenstelling naar nationaliteit en migratieachtergrond, samenstelling naar leeftijd en geslacht, omvang naar type onderwijs en ontwikkeling over de afgelopen jaren. Paragraaf 2.5 gaat in op de verschillen tussen studiesteden.

De uitvoeringsorganisatie voor het onderwijs van de Rijksoverheid (DUO) telde op 31 december 2018 748.000 studenten bij door de overheid gefinancierde opleidingen aan het hoger onderwijs. 93 procent hiervan volgt een voltijdstudie of duaal traject. Zoals aangegeven in paragraaf 1.3 vormen deze 695.000 studenten de doelgroep die wordt besproken in deze monitor.

2.1 Nationaliteit & migratieachtergrond

607.000 studenten hebben de Nederlandse nationaliteit. Van de overige 88.000 studenten heeft met 25 procent het grootste deel de Duitse nationaliteit. In tabel 2.1 is de top-11 van nationaliteiten weergegeven. Van studenten met een buitenlandse nationaliteit hebben 4.500 studenten een Nederlandse vooropleiding gevolgd. Deze studenten worden in het vervolg van deze monitor tot de Nederlandse studenten gerekend.

Tabel 2.1: Top-11 nationaliteiten van voltijdstudenten met een buitenlandse nationaliteit, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Nationaliteit	Aantal	Aandeel	Nationaliteit	Aantal	Aandeel
1 Duits	22.220	25,3%	7 Grieks	2.960	3,4%
2 Italiaans	4.860	5,5%	8 Roemeens	2.960	3,4%
3 Chinees	4.700	5,4%	9 Frans	2.820	3,2%
4 Belgisch	3.690	4,2%	10 Spaans	2.770	3,2%
5 Brits	3.490	4,0%	11 Indiaas	2.650	3,0%
6 Bulgaars	3.190	3,6%	Overig	31.440	35,8%

84.000 studenten hebben niet de Nederlandse nationaliteit en geen Nederlandse vooropleiding gevolgd (circa 12 procent, dit zijn conform de definitie de internationale studenten). Ongeveer 28.000 van hen volgen een hbo-opleiding en vormen daarmee 7 procent van de totale hbo-populatie. De overige 56.000 volgen een universitaire opleiding. Dit komt neer op 19 procent van alle universitaire studenten. De internationale diplomastudenten zijn gemiddeld 1 jaar ouder dan de Nederlandse studenten. Figuur 2.3 laat voor de internationale diplomastudenten dan ook een andere bevolkingspiramide van studenten zien.

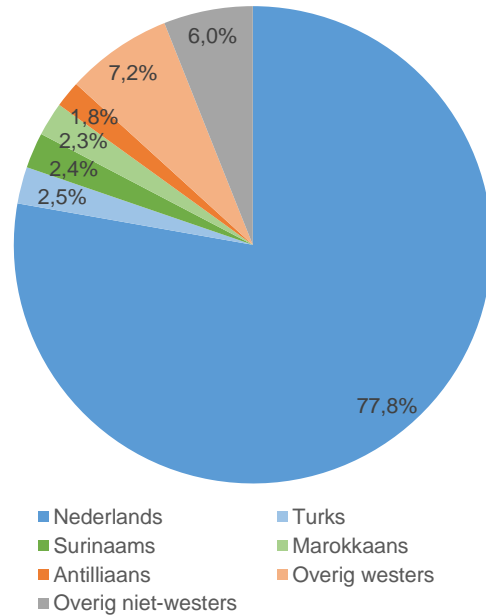
Circa 20.200 internationale studenten volgen een gedeeltelijke opleiding¹. Deze studenten worden ook wel studiepuntn mobiele studenten genoemd. Deze groep wordt, zoals toegelicht in paragraaf 1.3, alleen in hoofdstuk 7 besproken en verder buiten beschouwing gelaten.

¹ Dit is gebaseerd op navraag bij alle hoger onderwijsinstellingen en registratiegegevens van Nuffic over onder meer Erasmus+-studenten.

Van 78 procent van de Nederlandse studenten zijn beide ouders in Nederland geboren (zie figuur 2.1). Dit aandeel is hoger dan bij de Nederlandse bevolking van 18 tot en met 30 jaar (63 procent).

Tabel 2.2 geeft het aantal studenten met ouders uit specifieke landen weer. Naast de bekende migratieachtergronden zijn er ook veel studenten met één of beide ouders uit onze buurlanden (België, Duitsland en Verenigd Koninkrijk). De voormalige kolonie Indonesië en landen waaruit begin jaren negentig veel vluchtelingen naar Nederland zijn getrokken (Afghanistan en voormalig Joegoslavië) staan ook hoog op deze lijst.

Figuur 2.1: Nederlandse voltijdstudenten naar migratieachtergrond, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

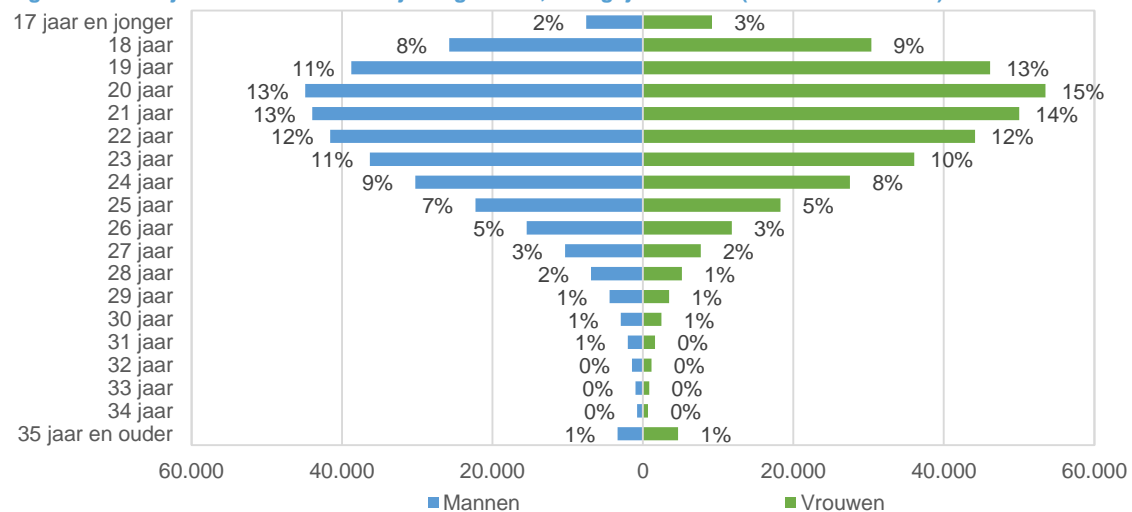
Tabel 2.2: Top-11 migratieachtergronden van Nederlandse voltijdstudenten, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Herkomstgroepering	Aantal	Aandeel	Herkomstgroepering	Aantal	Aandeel
1 Turkije	15.200	11,2%	7 België	3.600	2,6%
2 Suriname	14.800	10,9%	8 Verenigd Koninkrijk	3.200	2,4%
3 Marokko	14.000	10,3%	9 Afghanistan	3.100	2,3%
4 Nederlandse Antillen incl. Aruba	10.900	8,1%	10 China	3.100	2,3%
5 Duitsland	6.900	5,1%	11 Voormalig Joegoslavië	2.900	2,1%
6 Indonesië	5.100	3,8%	Overig	52.864	39,0%

2.2 Leeftijd & geslacht

Figuur 2.2 geeft de bevolkingspiramide van het hoger onderwijs naar geslacht weer. Met 51,1 procent zijn er net iets meer vrouwelijke dan mannelijke studenten. 37 procent van de studenten is 23 jaar of ouder. De gemiddelde leeftijd van studenten is 22 jaar en 2 maanden. De mannen zijn gemiddeld 4 maanden ouder dan de vrouwen.

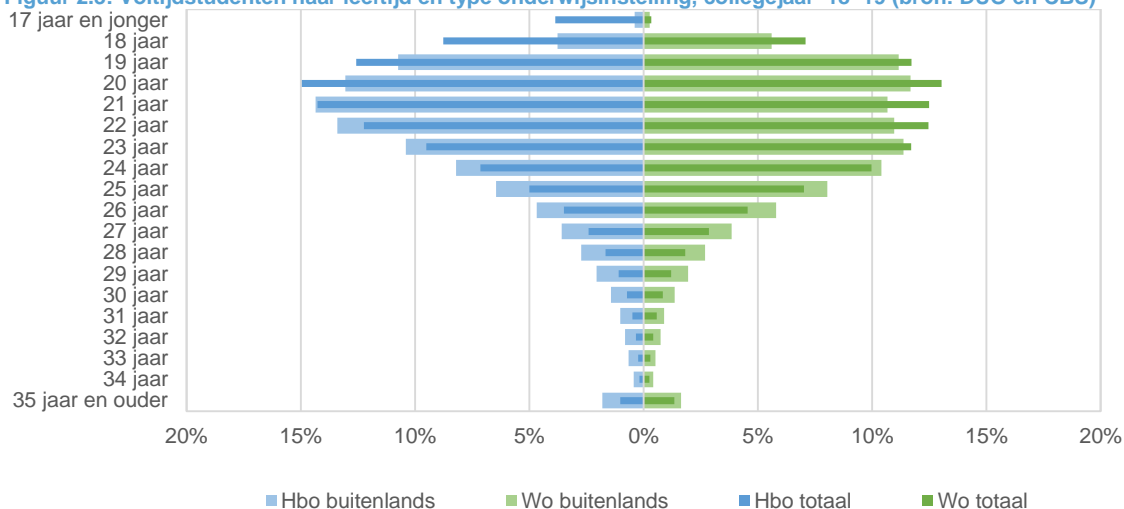
Figuur 2.2: Voltijdstudenten naar leeftijd en geslacht, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

2.3 Type onderwijs

407.000 studenten volgen een opleiding aan een hogeschool en 288.000 studenten aan een universiteit. Dit komt neer op respectievelijk 59 en 41 procent. Figuur 2.3 geeft de bevolkingspiramide naar type onderwijs weer. Hbo-studenten zijn gemiddeld 8 maanden jonger dan universitaire studenten. Het aandeel studenten van 23 jaar of ouder is met 33 procent bij hogescholen dan ook beduidend lager dan de 43 procent bij universiteiten. Vrijwel alle hbo-studenten volgen een bacheloropleiding. Van de universitaire studenten volgt 63 procent een bacheloropleiding en 37 procent een masteropleiding.

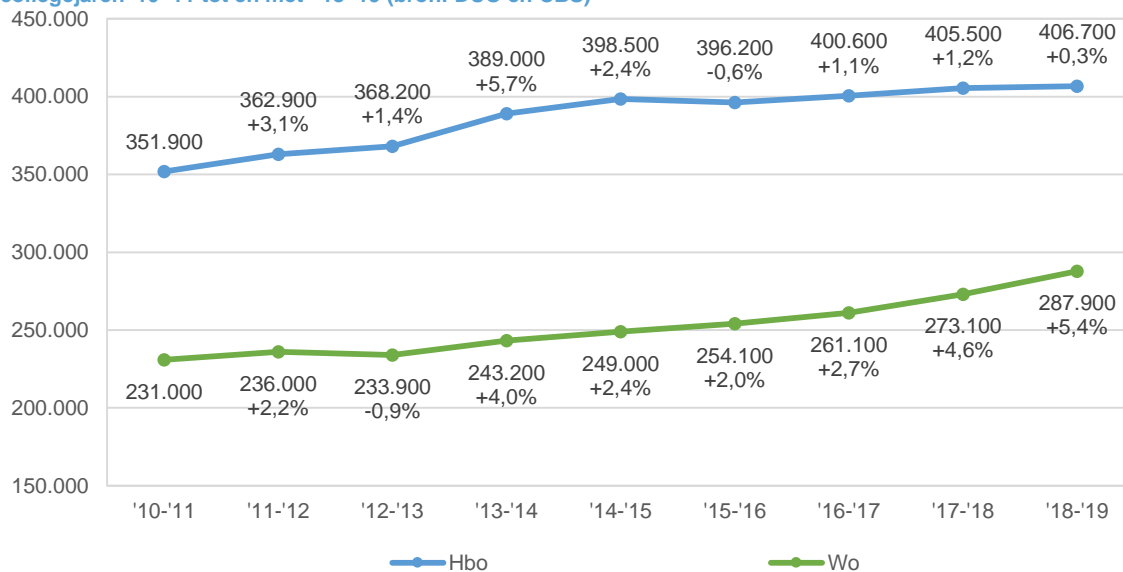
Figuur 2.3: Voltijdstudenten naar leeftijd en type onderwijsinstelling, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

2.4 Ontwikkeling tussen '10-'11 en '18-'19

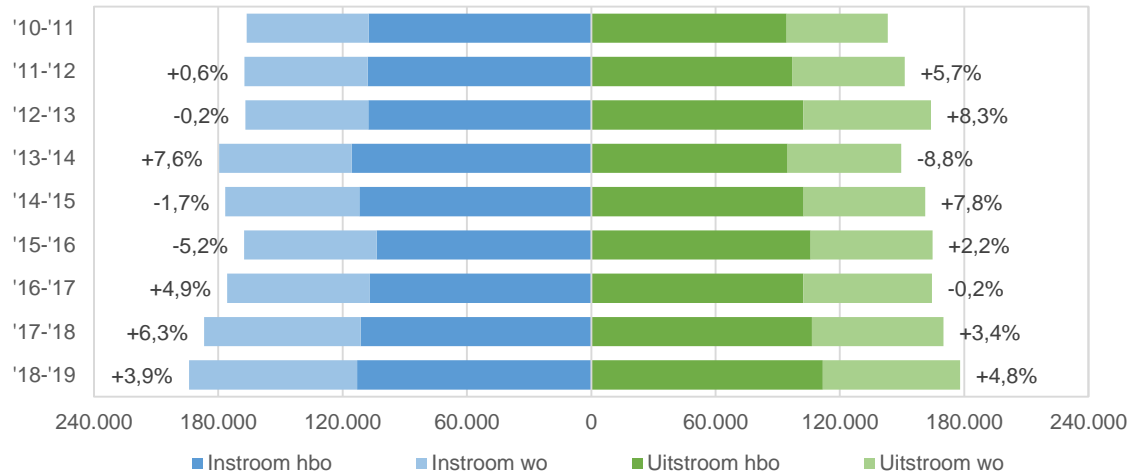
Het totaal aantal studenten is tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2018 met 112.000 toegenomen (+19 procent). Dit komt neer op een gemiddelde stijging van 2,4 procent per jaar. In figuur 2.4 is te zien dat het stijgingspercentage van universitaire studenten de laatste jaren groter is dan van hbo-studenten.

Figuur 2.4: Aantal voltijdstudenten en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaande jaar naar opleidingssoort, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

De toe- of afname van het aantal studenten geeft slechts beperkt inzicht in de laatste ontwikkelingen. Veranderingen in de in- en uitstroom laten beter zien of er in het betreffende jaar sprake is van specifieke ontwikkelingen (zie figuur 2.5). Over de laatste acht jaar zijn de in- en uitstroom gemiddeld met 2,1 en 3,0 procent toegenomen. In het afgelopen jaar heeft de stijging van de instroom zich verder doorgezet. De stijging van de instroom in het laatste jaar is met 7,6 procent het sterkst bij universiteiten (totaal hoger onderwijs: 3,9 procent).

Figuur 2.5: In- en uitstroom van voltijdstudenten en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaande jaar, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

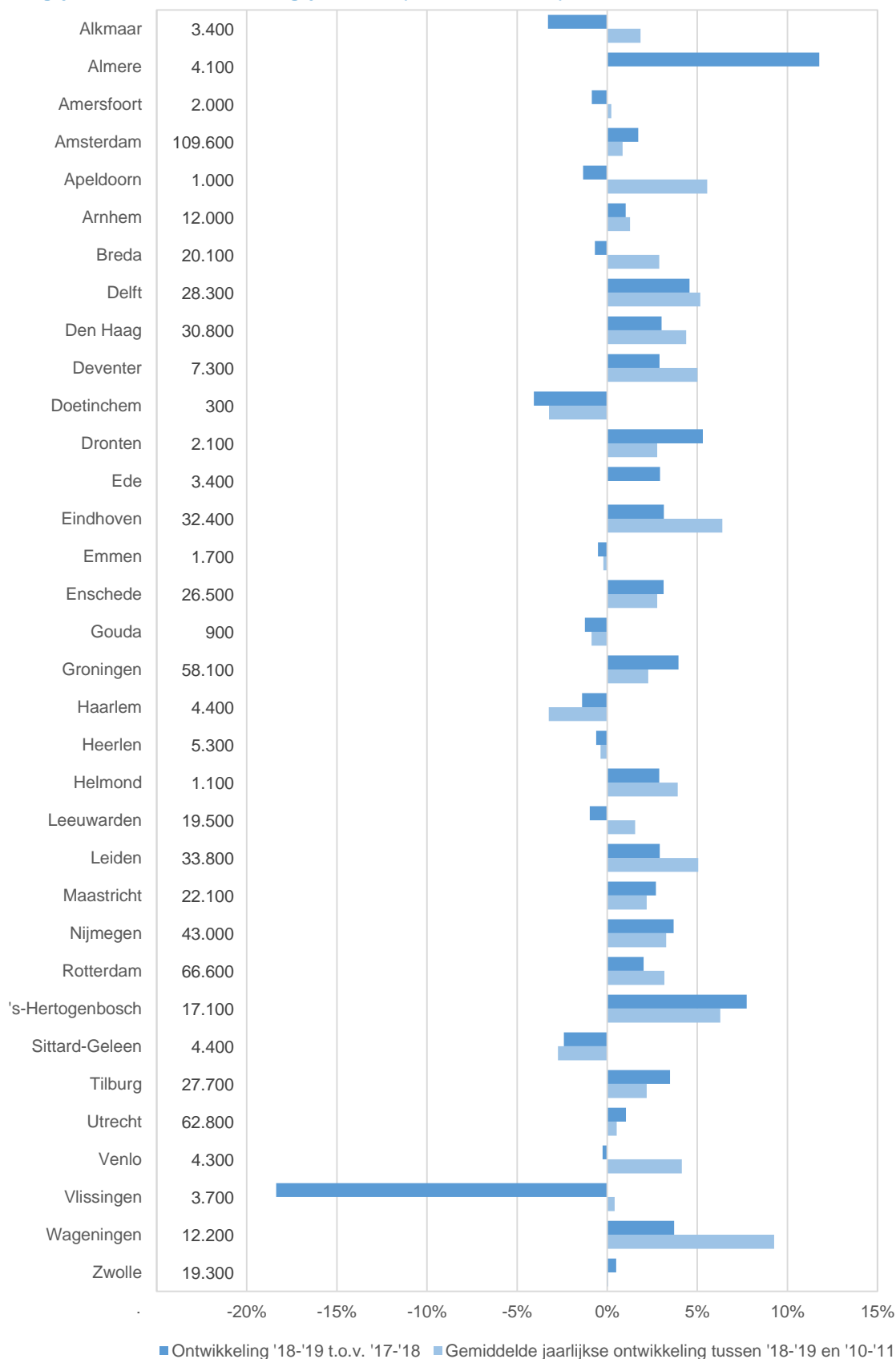
2.5 Studiesteden

Figuur 2.6 geeft het aantal studenten per studiestad op 1 oktober 2018 weer en de ontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren. Wat aantal studenten betreft steekt Amsterdam er met 109.600 studenten met kop en schouders bovenuit. Hierna volgen Rotterdam en Utrecht met respectievelijk 66.600 en 62.800 studenten. Daarnaast studeren ook in Groningen, Nijmegen, Leiden, Eindhoven, Den Haag, Delft, Tilburg en Enschede meer dan 25.000 studenten. Het aantal studenten groeit sinds collegejaar '10-'11 in alle studiesteden, met uitzondering van Doetinchem, Emmen, Gouda, Haarlem, Heerlen en Sittard-Geleen. Qua groei van het aantal studenten springt Almere in het oog. Deze sterke groei is het gevolg van de oprichting van de hogeschool Windesheim Flevoland. In 13 van de 34 steden is sprake van een daling ten opzichte van collegejaar '17-'18. Daarbij valt de sterke afname van het aantal studenten in Vlissingen op. Deze daling wordt deels veroorzaakt door het starten van drie nieuwe deeltijdopleidingen aan de HZ University op Applied Sciences. Dit heeft voor een stijging van het aantal deeltijdstudenten en een daling van het aantal voltijdstudenten in collegejaar '18-'19 gezorgd. Deeltijdstudenten zijn geen onderdeel van deze monitor.

Tabel 2.3: Top-10 studiesteden in omvang, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

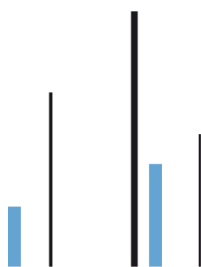
1	Amsterdam	109.600
2	Rotterdam	66.600
3	Utrecht	62.800
4	Groningen	58.100
5	Nijmegen	43.000
6	Leiden	33.800
7	Eindhoven	32.400
8	Den Haag	30.800
9	Delft	28.300
10	Tilburg	27.700

Figuur 2.6: Aantal voltijdstudenten naar studiestad en de (gemiddelde) jaarlijkse ontwikkeling ten opzichte van collegejaren '10-'11 en '17-'18, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

3

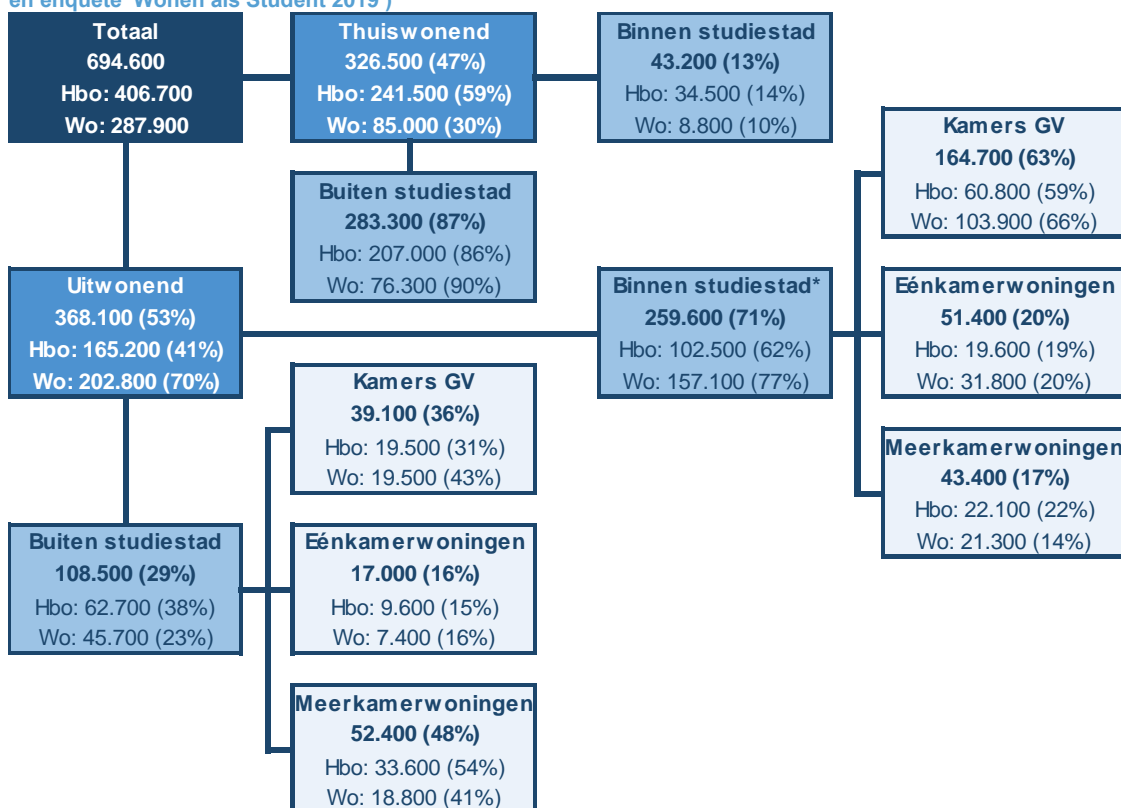
Huidige woonsituatie

Dit hoofdstuk bespreekt de huidige woonsituatie van studenten. Gestart wordt met het bespreken van de woonsituatie voor de gehele studentenpopulatie aan de hand van een overzichtelijk schema. Paragraaf 3.2 gaat daarbij in op de migratieachtergrond van studenten. Paragraaf 3.3 kijkt naar de verschillen qua leeftijd en geslacht. Paragraaf 3.4 behandelt de woonruimtekenmerken, type verhuurder, woonruimte, woonlocatie, woonoppervlakte en delen van voorzieningen. Vervolgens wordt er aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de afgelopen acht jaar. Paragraaf 3.6 beschrijft de effecten van de invoering van het studievoorschot. Paragrafen 3.7 en 3.8 presenteren de verschillen tussen steden vanuit het perspectief van respectievelijk studiestad en woonstad. Tot slot gaat paragraaf 3.9 dieper in op de ervaren actieve zoektijd van studenten

3.1 Totaal

In figuur 3.1 worden de studenten uitgesplitst naar hun woonsituatie en type woonruimte. 327.000 studenten, oftewel 47 procent, wonen nog bij hun ouder(s). Onder hbo- en universitaire studenten is dit respectievelijk 59 en 30 procent. Van alle thuiswonende studenten woont 13 procent binnen de studiestad.

Figuur 3.1: Aantal voltijdstudenten naar woonsituatie en type woonruimte, collegejaar '18-'19¹ (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2019')

¹ Vergelijkbaar figuur van collegejaar '17-'18 is beschikbaar in bijlage D

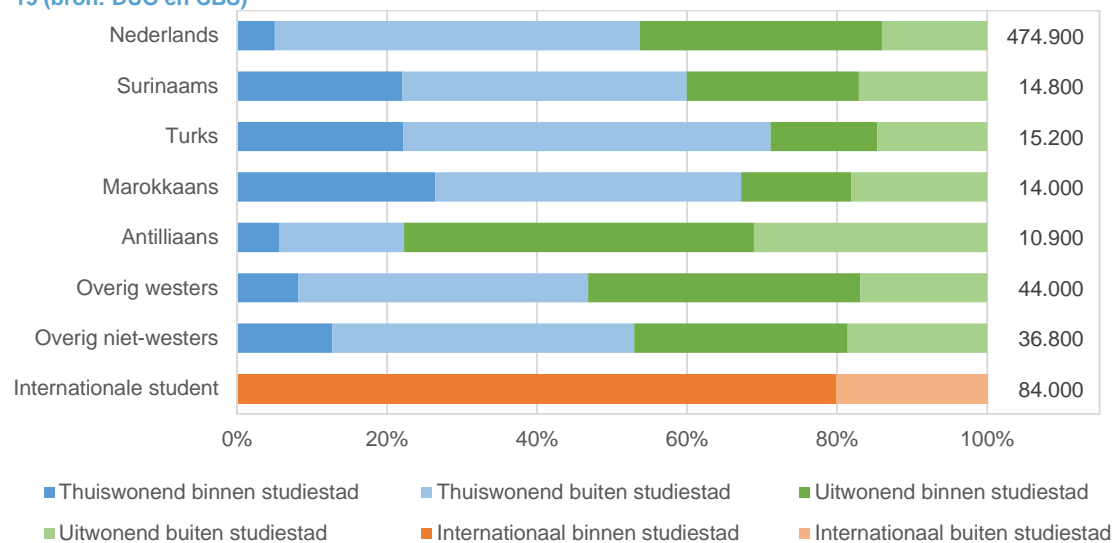
De overige 368.000 studenten, inclusief alle internationale diplomastudenten, hebben het ouderlijk huis verlaten en worden uitwonende studenten genoemd. 71 procent van alle uitwonende studenten woont binnen de studiestad. Binnen de groep studenten die niet in de eigen studiestad wonen, is er nog een groot deel dat in een andere studiestad woont (bijvoorbeeld een student die in Amsterdam studeert en in Utrecht woont). 86 procent van alle uitwonende studenten woont in één van de studiesteden.

De 260.000 uitwonende studenten binnen hun studiestad vormen de primaire doelgroep. De overige 108.000 uitwonende studenten vormen de secundaire doelgroep, waarvan 49.000 studenten niet in een andere stad met hoger onderwijsinstelling wonen.

3.2 Migratieachtergrond

Van de studenten waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren is 46 procent uitwonend. Bij studenten waarvan één of beide ouders uit Marokko, Suriname of Turkije komen is dit slechts 34 procent. Bij studenten met een Antilliaanse achtergrond is het aandeel uitwonenden met 78 procent opvallend hoog. De verklaring hiervoor is dat relatief veel Antillianen juist voor hun studie naar Nederland verhuizen en daarom ook grotendeels uitwonend zijn. Voor studenten met een andere buitenlandse achtergrond komt het beeld het meest overeen met dat van studenten met een Nederlandse achtergrond.

Figuur 3.2: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten naar migratieachtergronden en woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

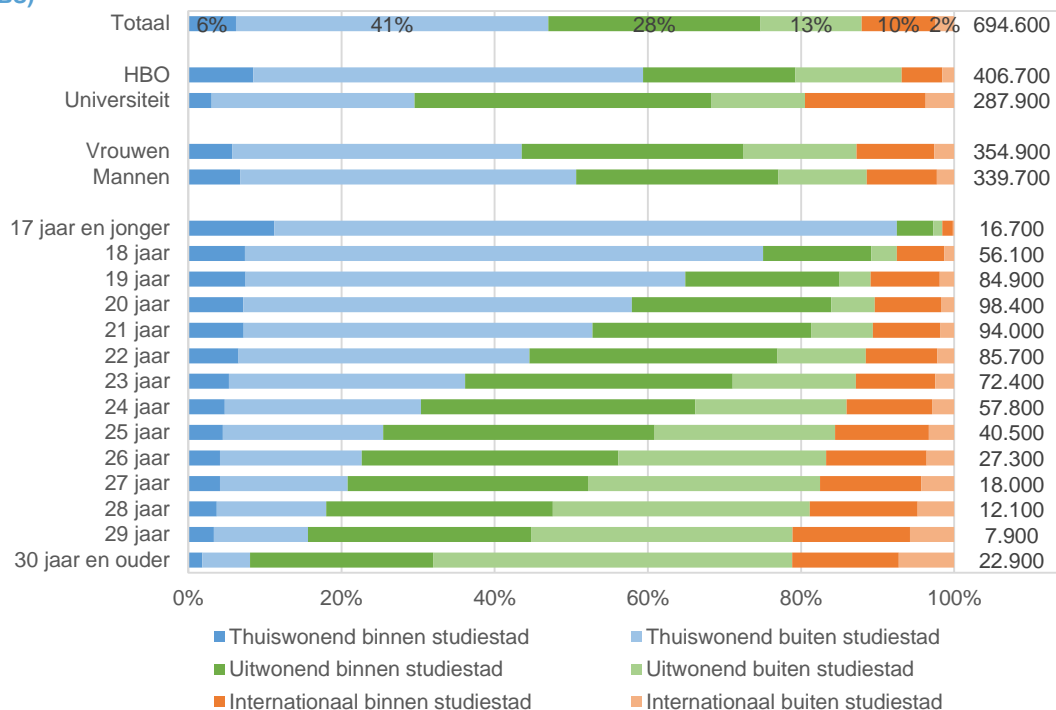
3.3 Leeftijd & geslacht

Figuur 3.3 geeft inzicht in de woonsituatie naar leeftijd en geslacht. Het beeld dat naarmate studenten ouder worden en langer studeren zij vaker uitwonend zijn komt duidelijk naar voren. Van de studenten tot en met 19 jaar woont 71 procent bij de ouders. Bij de groep 24 jaar en ouder is dit 23 procent. Hbo-studenten verlaten het ouderlijk huis gemiddeld op latere leeftijd dan universitaire studenten en oudere studenten wonen vaker buiten de studiestad dan jonge studenten. Deze twee gegevens zorgen er samen voor dat hbo-studenten naar verhouding vaker buiten de studiestad wonen dan universitaire studenten.

Mannelijke studenten blijven vaker thuis wonen dan vrouwelijke studenten, met een aandeel van 51 tegenover 44 procent. Dit is nog opvallender als meegenomen wordt dat vrouwen gemiddeld 4 maanden jonger zijn en jonge studenten vaker thuis wonen.

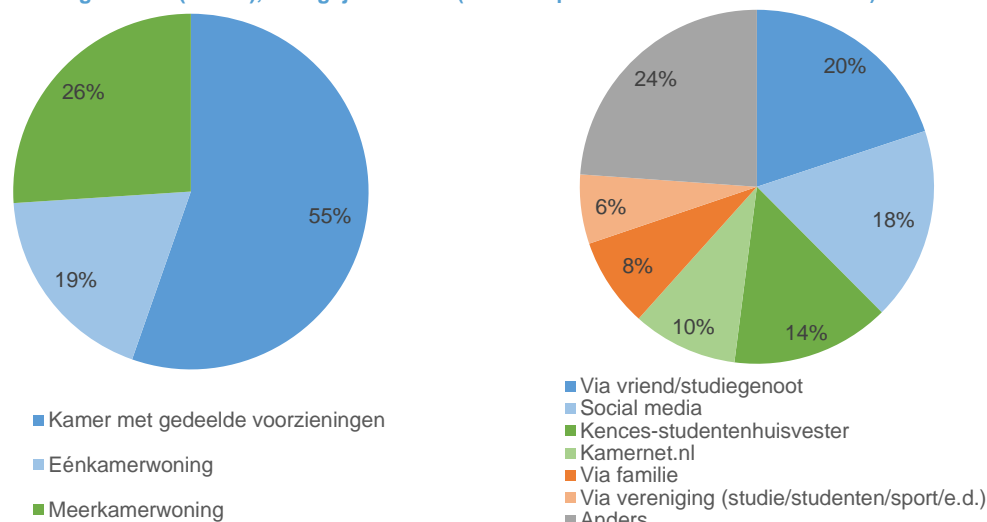
Figuur 3.3: Aandeel voltijdstudenten naar leeftijd en geslacht en woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

3.4 Woonruimtekenmerken

Figuur 3.4 (links) geeft de verdeling van uitwonende studenten over de verschillende typen woonruimte weer. Een ruime meerderheid van de uitwonende studenten (55 procent) woont in een kamer met gedeelde voorzieningen.

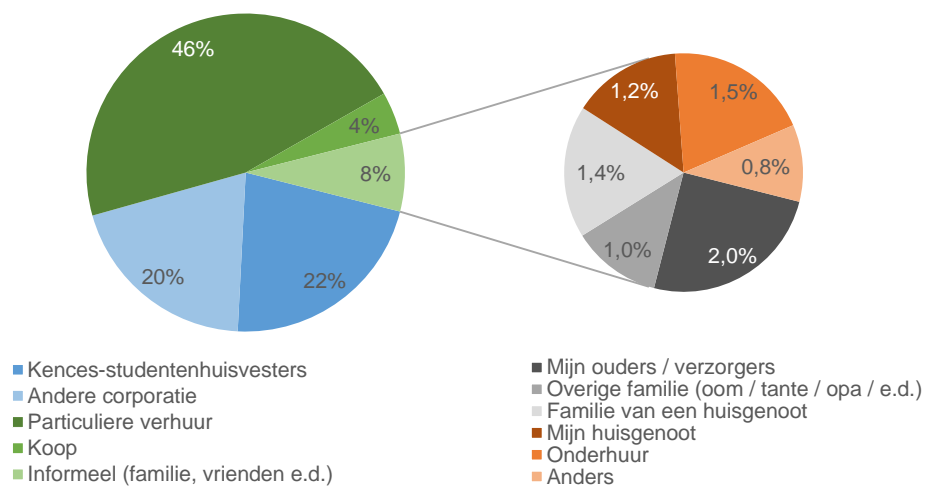
Figuur 3.4: Aandeel uitwonende voltijdstudenten naar type woonruimte (links) en naar manier waarop aan woonruimte is gekomen (rechts), collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Dit jaar is in de enquête 'Wonen als Student 2019' voor het eerst gevraagd hoe uitwonende studenten aan hun woonruimte zijn gekomen, zie figuur 3.4 (rechts). 36 procent van de uitwonende studenten heeft zijn woonruimte gevonden via het internet (social media, kamernet.nl, ect). 34 procent is het gelukt via bekenden (vriend, studiegenoot, vereniging of familie) een woonruimte te vinden en 14 procent via een Kences-studentenhuisvester.

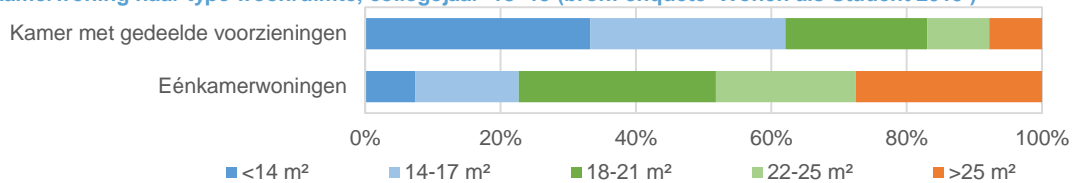
Met 46 procent vertegenwoordigen de particuliere verhuurders het grootste deel van de markt, zie figuur 3.5 (links). De Kences-studentenhuisvesters verzorgen samen 22 procent van de studentenhuisvesting. 8 procent van de uitwonende studenten huurt zijn woonruimte op een informele manier. Binnen de informele verhuur kan het type verhuurder verder worden uitgesplitst. Figuur 3.5 (rechts) laat zien dat 2,9 procent van de uitwonende studenten zijn woonruimte via familie huurt, 1,5 procent via onderhuur en 1,4 procent via familie van een huisgenoot.

Figuur 3.5: Aandeel uitwonende voltijdstudenten naar type verhuurder, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

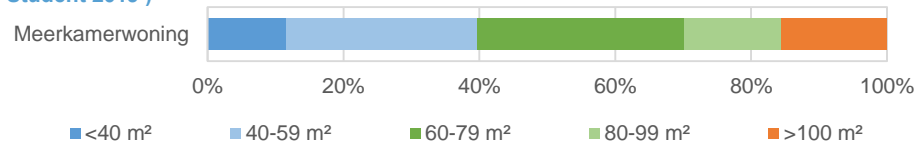

De gemiddelde oppervlakte van kamers met gedeelde voorzieningen bedraagt 17 vierkante meter. Eénkamerwoningen zijn met gemiddeld 23 vierkante meter iets groter. Meerkamerwoningen zijn met 68 vierkante meter beduidend groter. Dit is ook terug te zien in de verdeling naar oppervlakte (in klassen) in figuur 3.6 en figuur 3.7. Slechts 7 procent van de éénkamerwoningen is maximaal 13 vierkante meter. Bij kamers met gedeelde voorzieningen is dit 33 procent.

Figuur 3.6: Kameroppervlakte bij uitwonende voltijdstudenten met een kamer met gedeelde voorzieningen of éénkamerwoning naar type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

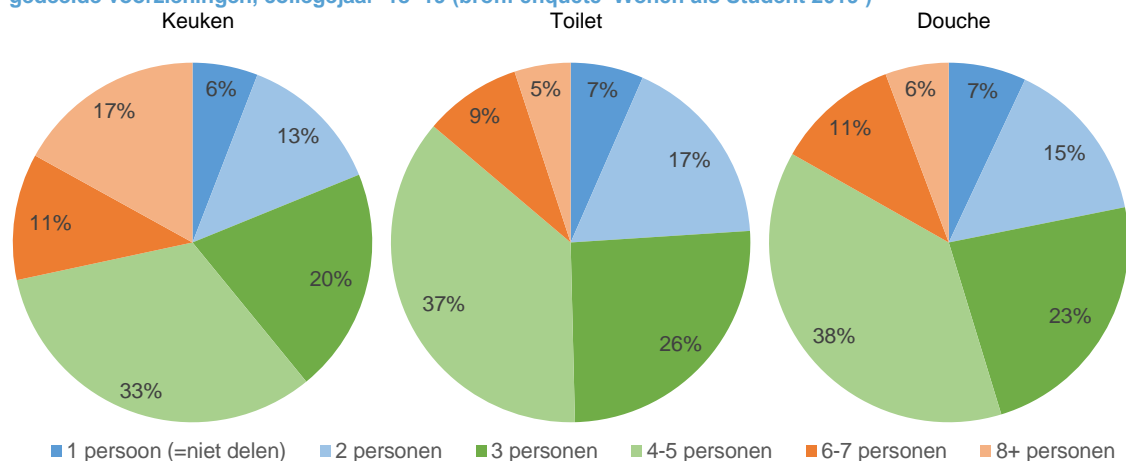

Figuur 3.7: Oppervlakte bij uitwonende voltijdstudenten met een meerkamerwoning, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Gedeelde voorzieningen worden bij ruim een meerderheid, zoals te zien in figuur 3.8, met maximaal 5 personen gedeeld. Dit geldt zowel voor de keuken als het toilet als de douche. De keuken wordt gemiddeld met 5 personen gedeeld. Bij de douche en toilet is dit gemiddeld 4 personen.

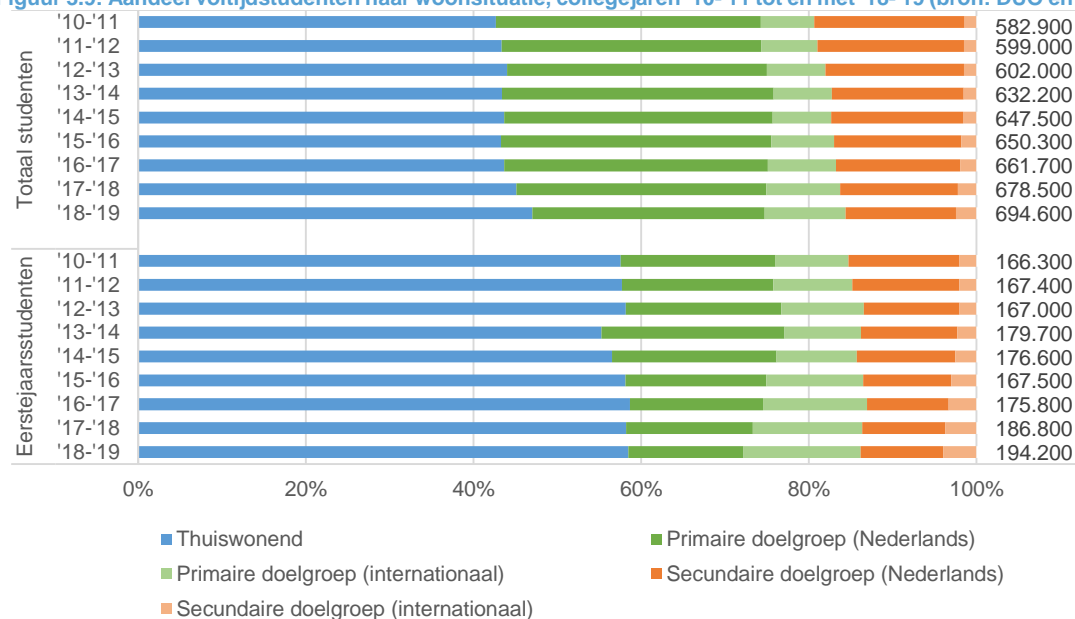
Figuur 3.8: Aantal huisgenoten voor keuken, toilet en douche bij uitwonende voltijdstudenten op kamers met gedeelde voorzieningen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

3.5 Ontwikkeling tussen '10-'11 en '18-'19

Figuur 3.9 geeft inzicht in de ontwikkeling van de woonsituatie over de afgelopen acht jaar. Het aantal internationale studenten is het afgelopen jaar, net als de voorgaande 7 jaren, gestegen. De stijging in het laatste jaar bedraagt 12,4 procent, tegenover een jaarlijks gemiddelde van 8,0 procent. Sinds collegejaar '14-'15 is er sprake van een continue stijging van het aantal thuiswonende studenten. In de laatste vier jaar is het aandeel thuiswonenden gestegen van 43,6 naar 47,0 procent. Daarvoor schommelde het aantal thuiswonenden tussen de 43 en 44 procent. De trendbreuk lijkt een direct gevolg van de invoering van het studievoorschot te zijn.

Figuur 3.9: Aandeel voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

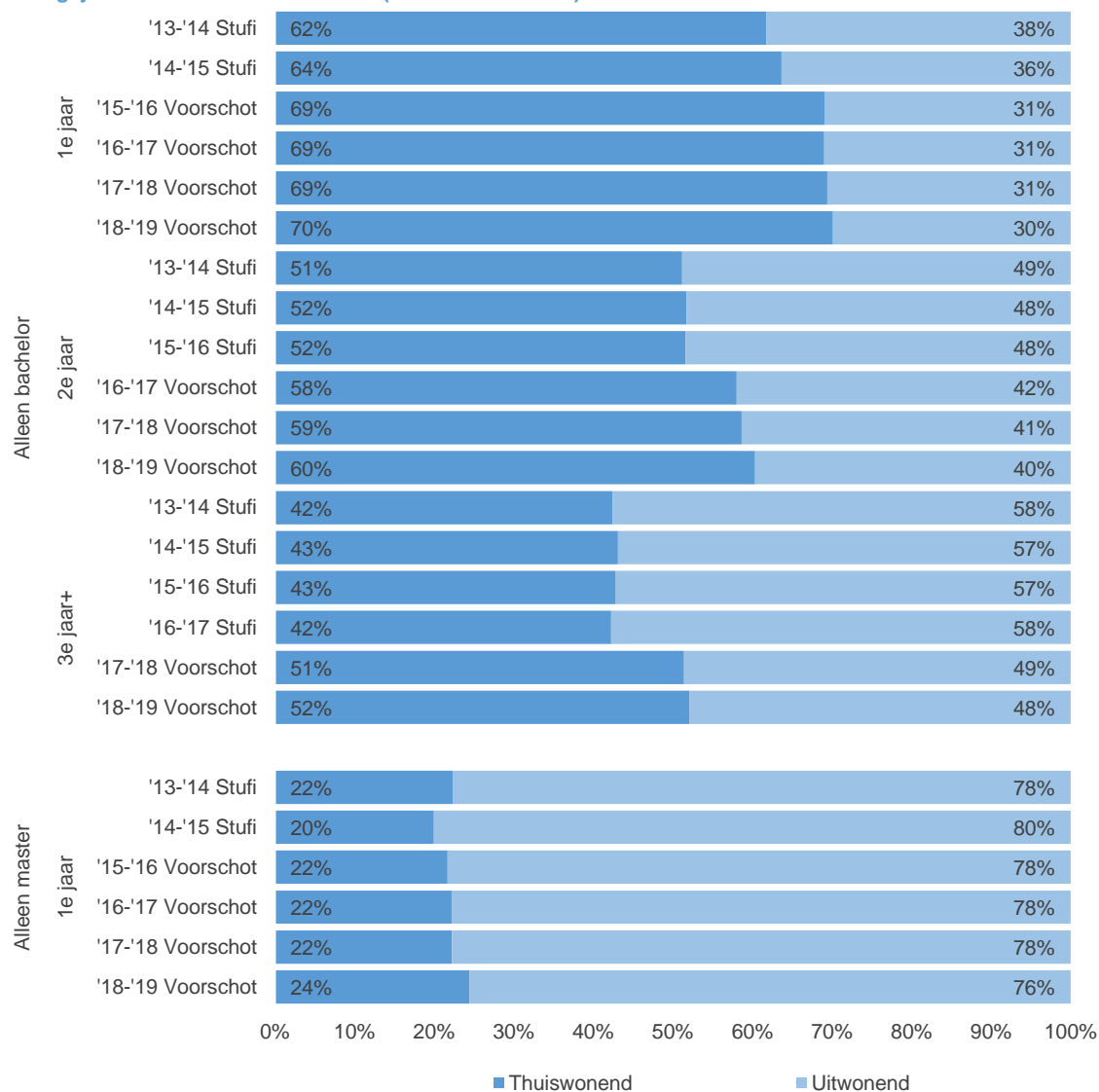
3.6 Invloed van invoering van het studievoorschot

Het studievoorschot is in collegejaar '15-'16 ingevoerd. Inmiddels ontvangt 88 procent van de Nederlandse studenten studievoorschot. Met de gegevens van de studenten die binnen het nieuwe en oude systeem vallen kan in beeld worden gebracht wat het effect is. Hiervoor wordt een vergelijking gemaakt tussen collegejaren '13-'14 tot en met '18-'19. Deze cijfers hebben uitsluitend betrekking op Nederlandse studenten en richten zich op het al dan niet uitwonend zijn en de studiekeuze in relatie tot de afstand tot het ouderlijk huis.

Een negatief effect van het studievoorschot op de studentenaantallen is niet direct waarneembaar, gezien de stijging van het aantal Nederlandse studenten. Ook de studiekeuze lijkt niet of nauwelijks beïnvloed te zijn door de invoering van het studievoorschot. De hemelsbrede afstand tussen het ouderlijk huis en de onderwijsinstelling van eerstejaarsstudenten is niet veranderd. Tussen '06-'07 en '14-'15 waren de verschuivingen tussen de aandelen thuis- en uitwonende studenten zeer beperkt. Het aandeel uitwonenden is de afgelopen vier jaar echter gedaald van 52 naar 47 procent. 12 procent van de studenten valt nog onder het oude studiefinancieringsstelsel. Om het effect van de invoering van het studievoorschot beter in beeld te brengen is de vergelijking gemaakt tussen studenten naar leerjaar vóór en na de invoering van het studievoorschot

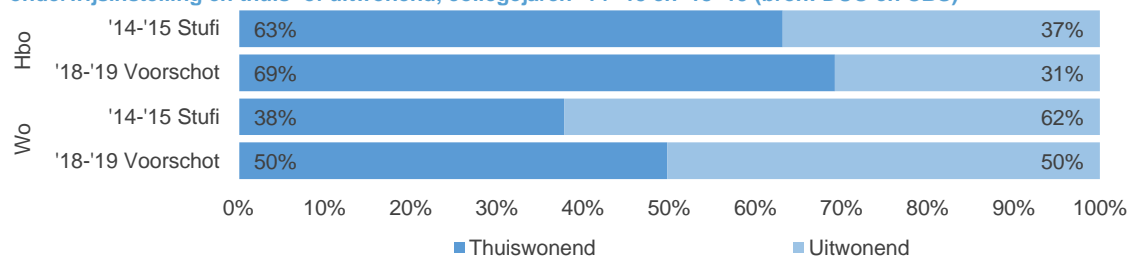
Figuur 3.10 laat zien dat het aandeel uitwonenden bachelorstudenten ongeacht het leerjaar de jaren na invoering van het studievoorschot constant lager is dan voor de invoering. Het aandeel uitwonende eerstejaars studenten tussen collegejaren '14-'15 en '18-'19 is in totaal 18 procent (6 procentpunt) lager komen te liggen. Bij de tweedejaarsstudenten is het aandeel uitwonenden tussen collegejaren '15-'16 en '18-'19 gedaald met 18 procent (9 procentpunt). Bij studenten vanaf het derde leerjaar is tussen collegejaren '16-'17 en '18-'19 het aandeel uitwonenden gedaald met 17 procent (10 procentpunt). Bij masterstudenten lijkt de invoering van het studievoorschot tot en met collegejaar '17-'18 nauwelijks van invloed op het huisvestingsgedrag. Deze groep studenten had echter een bacheloropleiding gevolgd binnen het oude stelsel en hebben in veel gevallen tijdens hun bacheloropleiding het ouderlijk huis reeds verlaten. In collegejaar '18-'19 zijn voor het eerst studenten begonnen aan een masteropleiding die bij hun bacheloropleiding reeds te maken hadden met het studievoorschot en is het aandeel uitwonende masterstudenten ten opzichte van collegejaar '14-'15 gedaald met 6 procent (4 procentpunt).

Figuur 3.10: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten naar bachelor of master, woonsituatie en leerjaar, collegejaren '13-'14 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

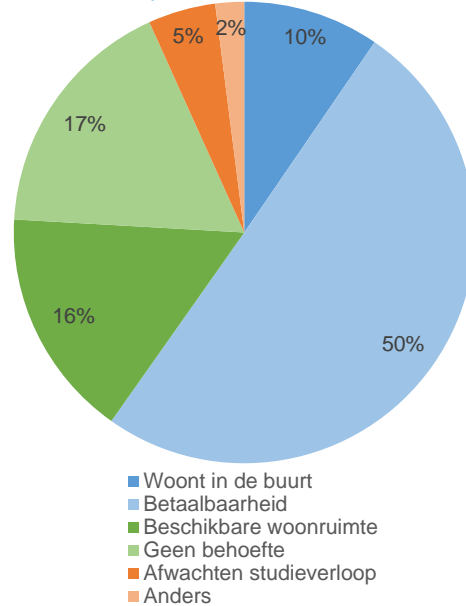
Bij universitaire bachelorstudenten ligt het aandeel uitwonenden hoger dan bij hbo-studenten. De ontwikkeling tussen collegejaren '14-'15 en '18-'19 als gevolg van de invoering van het studievoorschot is echter vergelijkbaar met een daling van respectievelijk 19 en 16 procent (12 en 6 procentpunt).

Figuur 3.11: Aandeel eerste-, tweede en derdejaars Nederlandse bachelor voltijdstudenten naar type onderwijsinstelling en thuis- of uitwonend, collegejaren '14-'15 en '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Thuiswonende studenten hebben verschillende redenen om het ouderlijk huis niet te verlaten, zie figuur 3.12. Met 50 procent is de betaalbaarheid van een woonruimte voor thuiswonende studenten de belangrijkste reden om niet uit huis te gaan. Geen behoefte om uit huis te gaan en geen beschikbare woonruimte volgen met respectievelijk 17 en 16 procent.

Figuur 3.12: Belangrijkste reden Nederlandse voltijd studenten om thuis te blijven wonen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

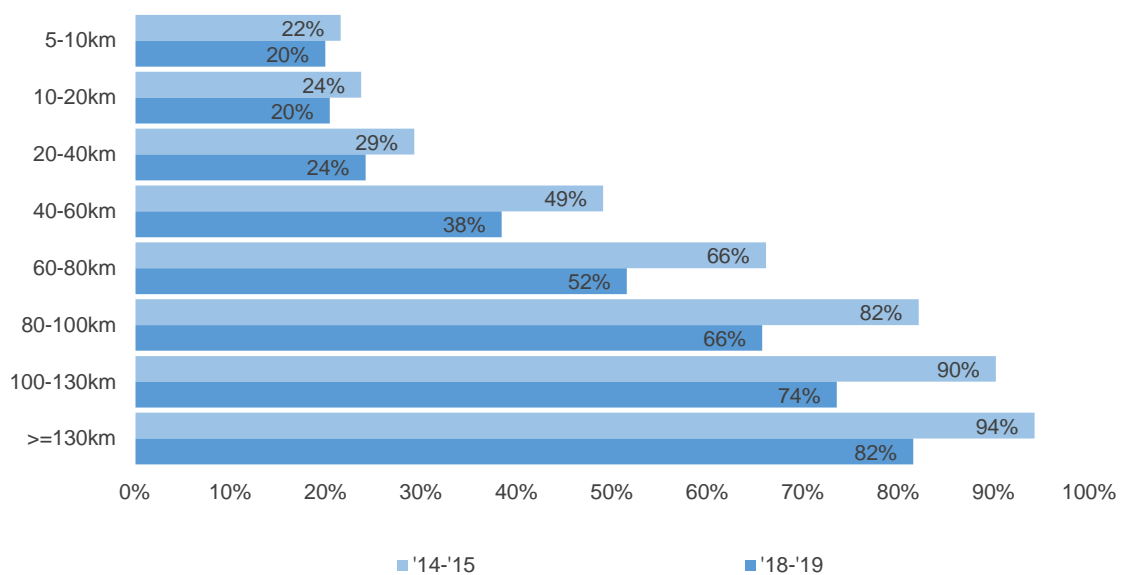

Figuur 3.13 laat zien dat het aandeel uitwonenden stijgt naarmate het ouderlijk huis verder weg is gelegen van de onderwijsinstelling. Het aandeel uitwonenden tussen collegejaar '14-'15 en '18-'19 neemt in iedere afstandscategorie met ongeveer één zesde af.

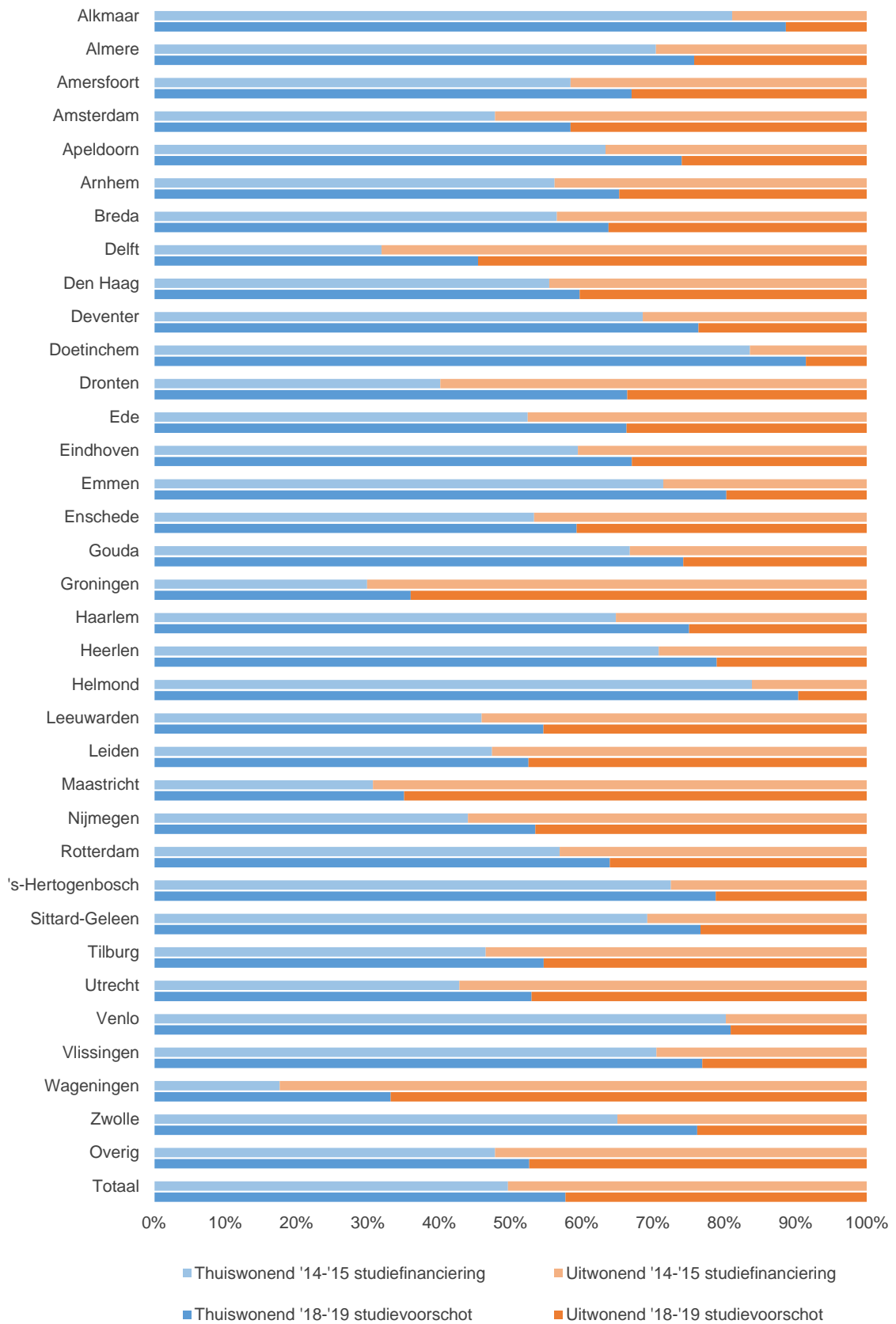
De conclusie naar aanleiding van de verschillende analyses is dat de invoering van het studievoorschot in collegejaar '18-'19 nog steeds van grote invloed is op het huisvestingsgedrag wat betreft het verlaten van het ouderlijk huis van zowel eerste als ouderejaarsstudenten. Hiermee kan worden verondersteld dat het aandeel Nederlandse uitwonende studenten structureel lager ligt in vergelijking met het aandeel uitwonenden voor de invoering van het studievoorschot. De studiekeuze en locatiekeuze waar te gaan studeren lijken niet of nauwelijks te worden beïnvloed.

In iedere studiestad is het aandeel uitwonenden met studievoorschot in collegejaar '18-'19 ten opzichte van collegejaar '14-'15 gedaald. In Den Haag, Groningen, Leiden, Maastricht en Venlo is de daling minder dan een tiende.

Figuur 3.13: Aandeel uitwonende eerstejaars Nederlandse bachelor voltijdstudenten naar hemelsbrede afstand tussen onderwijsinstelling en ouderlijk huis, collegejaren '14-'15 en '18-'19 (bron: DUO en CBS)

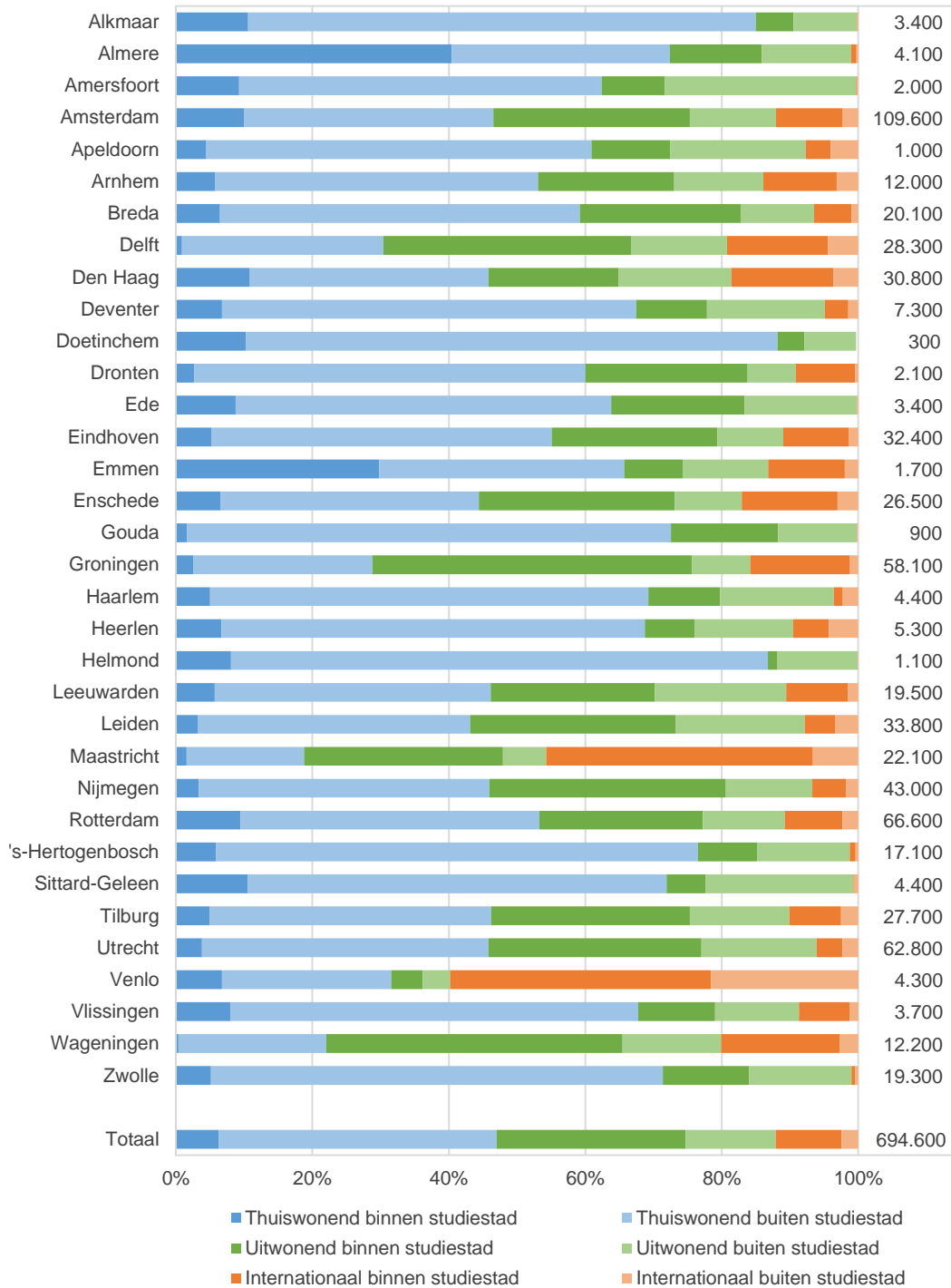
Figuur 3.14: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten naar thuis- of uitwonend en studiestad, collegejaren '14-'15 en '18-'19 (bron: DUO en CBS)

3.7 Studiesteden

Figuur 3.15 geeft inzicht in de woonsituatie van studenten per studiestad. Van alle steden met een universiteit hebben alleen Eindhoven en Rotterdam een lager aandeel uitwonende studenten dan gemiddeld. Van de studiesteden zonder universiteit vallen Venlo en in mindere mate Leeuwarden op door een hoog aandeel uitwonende studenten. Alkmaar, Doetinchem en Helmond kenmerken zich door een erg laag aandeel uitwonende studenten.

Figuur 3.15: Aandeel voltijdstudenten naar studiestad en woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

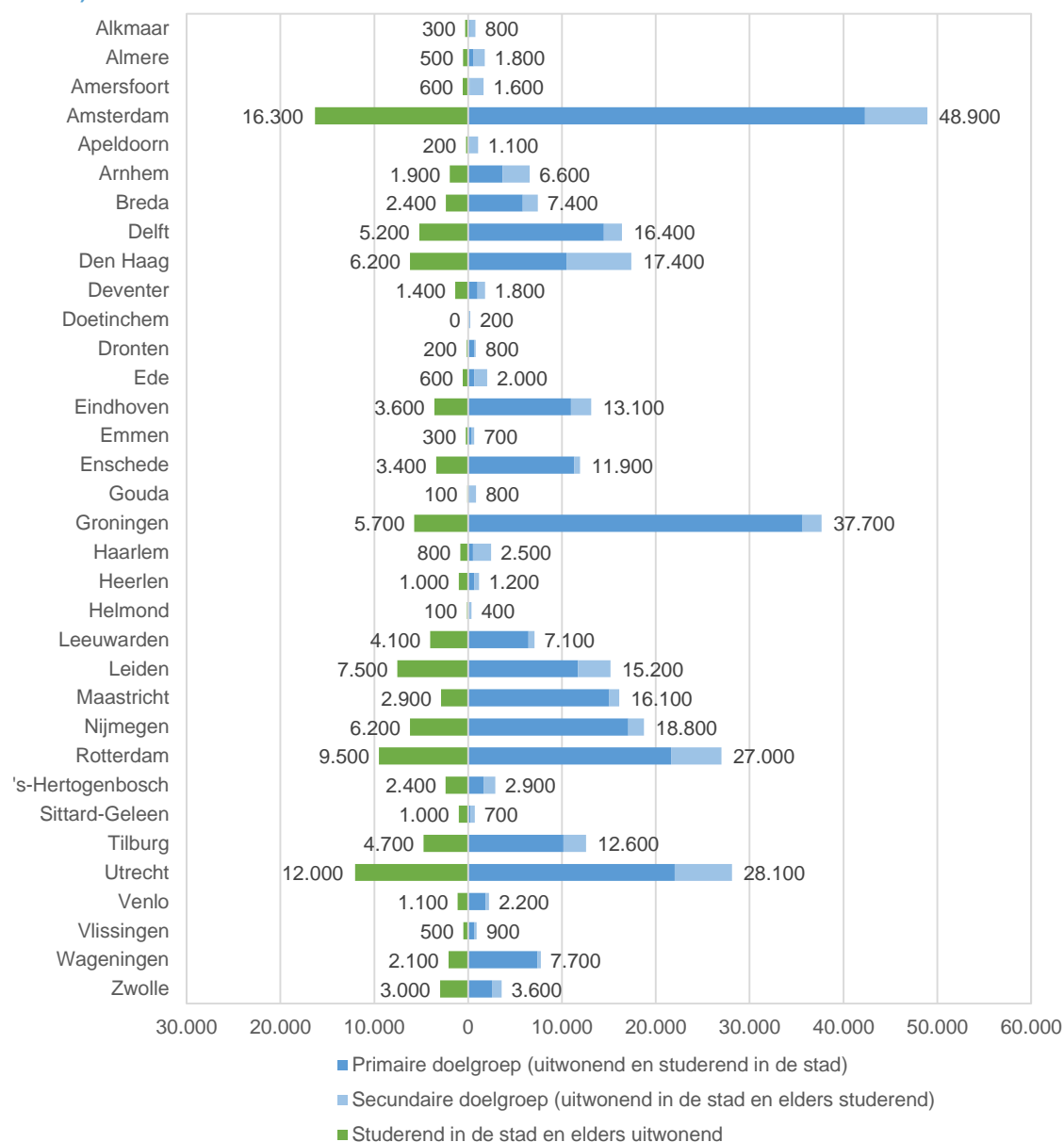

3.8 Woonsteden

Figuur 3.16 en tabel 3.1 geven inzicht in de aantallen uitwonende studenten, van zowel de primaire als de secundaire doelgroep: de uitwonende studenten die in de stad wonen en studeren en de uitwonende studenten die in de stad wonen maar in een andere stad studeren. Wat aantal studenten betreft is Groningen de vierde stad van Nederland, maar als gekeken wordt naar het aantal studenten dat in een studiestad woont is Groningen de nummer twee na Amsterdam. Dit is het gevolg van de perifere ligging van Groningen.

Amersfoort, Apeldoorn, Gouda en Helmond vallen op doordat er meer studenten wonen als dat er studeren. Dit komt door de ligging van deze gemeenten in de nabijheid van (andere) studentensteden, de goede verbindingen met deze steden en ook door de meer gespannen woningmarkt voor studenten in de nabij gelegen studiesteden.

Figuur 3.16: Aantal uitwonende voltijdstudenten naar woonstad en type doelgroep, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Tabel 3.1: Ontwikkeling aantal uitwonende voltijdstudenten naar woonstad, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

	'10-'11	'11-'12	'12-'13	'13-'14	'14-'15	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Alkmaar	1.200	1.100	1.000	1.100	1.100	1.000	1.000	900	800
Almere	1.700	1.700	1.600	1.600	1.700	1.700	1.700	1.800	1.800
Amersfoort	1.900	1.800	1.800	1.900	1.900	1.900	1.700	1.600	1.600
Amsterdam	43.800	44.800	44.500	49.800	50.400	51.200	51.300	50.100	48.900
Apeldoorn	1.000	1.100	1.100	1.100	1.200	1.100	1.200	1.200	1.100
Arnhem	5.900	5.900	5.700	6.300	6.500	6.400	6.500	6.700	6.600
Breda	6.500	6.800	7.000	7.800	8.000	7.900	7.900	8.000	7.400
Delft	11.300	11.800	12.500	13.800	14.000	15.300	15.400	16.200	16.400
Den Haag	13.500	13.700	13.700	15.200	15.600	15.800	16.400	17.100	17.400
Deventer	1.900	2.000	1.900	1.900	1.800	1.700	1.800	1.900	1.800
Doetinchem	300	300	300	300	300	300	300	300	200
Dronten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	900	900	800
Ede	1.900	2.100	2.200	2.500	2.600	2.300	2.100	2.100	2.000
Eindhoven	9.400	9.600	9.900	10.900	11.500	12.100	12.600	13.000	13.100
Emmen	1.100	1.000	900	800	800	700	700	700	700
Enschede	10.900	11.200	11.300	11.800	11.400	11.200	11.600	11.800	11.900
Gouda	800	800	800	900	900	900	900	900	800
Groningen	31.700	32.600	32.900	34.700	35.900	36.400	37.600	37.600	37.700
Haarlem	3.000	3.000	2.900	3.200	3.100	2.900	2.800	2.700	2.500
Heerlen	1.500	1.500	1.400	1.400	1.300	1.300	1.300	1.200	1.200
Helmond	500	500	400	400	400	400	300	400	400
Leeuwarden	7.000	7.200	7.000	7.600	7.900	7.800	7.700	7.400	7.100
Leiden	10.900	11.100	11.700	13.000	13.300	14.000	14.800	15.300	15.200
Maastricht	13.600	14.000	14.200	14.900	15.000	15.700	15.800	16.100	16.100
Nijmegen	16.000	16.100	16.400	18.100	18.500	19.200	19.300	19.100	18.800
Rotterdam	21.100	21.500	21.600	23.300	23.800	24.800	26.000	26.600	27.000
's-Hertogenbosch	2.700	2.700	2.700	2.900	2.800	2.800	2.900	2.900	2.900
Sittard-Geleen	900	900	800	800	800	800	800	800	700
Tilburg	10.900	11.300	11.300	12.500	12.700	12.800	12.800	12.600	12.600
Utrecht	28.100	27.600	26.900	29.900	30.700	30.800	30.200	29.200	28.100
Venlo	2.200	2.200	2.300	2.400	2.400	2.400	2.300	2.200	2.200
Vlissingen	700	800	900	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	900
Wageningen	5.400	5.700	5.900	6.700	6.900	7.100	7.800	7.700	7.700
Zwolle	3.900	3.900	3.700	3.700	3.600	3.700	3.700	3.700	3.600
Overig	60.000	60.300	57.100	53.100	54.100	52.200	51.700	51.000	50.000
Totaal	334.200	339.400	337.200	357.900	364.900	368.800	372.900	372.500	368.100

Door het aanbod af te zetten tegen het aantal studenten dat in de stad zou willen wonen wordt de druk op de woningmarkt van studentenhuysvesting inzichtelijk. Deze wordt weergegeven in tabel 3.2 als drukindicator. Voor het aanbod is aangenomen dat het aantal uitwonende studenten een indicatie is voor de beschikbare voorraad. De vraag is gebaseerd op het huidige aantal studenten dat in de stad woont en de verhuyswensen van studenten die binnen een half jaar willen verhuysen uit of naar de stad.

Correcties op de vraag voor niet reële verhuyswensen en verhuysingen die studenten vooraf niet verwachten zijn toegepast (voor alle jaren zijn de correcties gebaseerd op de meting tussen collegejaren '16-'17 en '18-'19). Hierdoor wordt een zo realistisch mogelijk beeld van de vraag en aanbod op de studentenwoningmarkt weergegeven. Per stad hebben de correcties een andere uitwerking, maar nationaal blijft er onverminderd sprake van een tekort aan woonruimten. In bijlage B wordt de correctie van de vraag nader toegelicht.

De grootste invloed van de correcties op het naar beneden stellen van de vraag hebben studenten die aangeven geen vertrekvens te hebben, maar een jaar later desondanks niet meer in de stad wonen en thuiswonende studenten die aangeven het ouderlijk huis te willen verlaten, maar dit niet doen en hiertoe ook geen actie hebben ondernomen. Aan de andere kant moest de vraag het meest naar boven worden bijgesteld vanwege thuis- en uitwonende studenten die niet hebben uitgesproken in een specifieke stad te willen gaan wonen, maar binnen één jaar wel naar deze stad zijn verhuisd.

De drukindicator geeft een beeld van de druk op de studentenwoningmarkt in maart tot en met mei van het desbetreffende collegejaar. Zo kan het voorkomen dat een stad in deze periode een lage druk kent, terwijl het te maken heeft met een hoge druk tijdens de piekbelasting in september. Daarnaast houdt de drukindicator geen rekening met tekorten in andere segmenten van de woningmarkt die de doorstroming kunnen belemmeren. Zo is het mogelijk dat een student wenst te vertrekken na afronding van zijn studie, maar geen nieuwe woonruimte kan vinden. Hierdoor blijft de gediplomeerde student zitten in een woonruimte die anders over zou gaan naar een student. Ogenschijnlijk lijkt bij iedere woonruimtezoekende student die geen woonruimte kan vinden sprake van een tekort aan studentenwoonruimten, maar in werkelijkheid kan er dus sprake zijn van een tekort aan bijvoorbeeld starterswoningen. In de hier gepresenteerde drukindicator wordt dit daarom niet als druk op de studentenwoningmarkt meegenomen.

In Amsterdam, Den Haag, Haarlem, Leiden, Rotterdam, 's-Hertogenbosch, Utrecht en Zwolle is er sprake van een relatief zeer krappe woningmarkt voor studenten. In Leeuwarden is de studentenwoningmarkt ontspannen.

Tabel 3.2: Drukindicator o.b.v. indicatie van huidige aanbod en gecorrigeerd gewenst aantal uitwonende voltijdstudenten en gemiddelde zoektijd naar woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2019')

Woonstad	Drukindicator	Woonstad	Drukindicator
Almere	+	Haarlem	++
Amsterdam	++	Leeuwarden	-
Arnhem	o	Leiden	++
Breda	o	Maastricht	o
Delft	+	Nijmegen	+
Den Haag	++	Rotterdam	++
Deventer	+	's-Hertogenbosch	++
Dronten	o	Tilburg	o
Ede	o	Utrecht	++
Eindhoven	+	Venlo	o
Enschede	o	Wageningen	o
Groningen	o	Zwolle	++

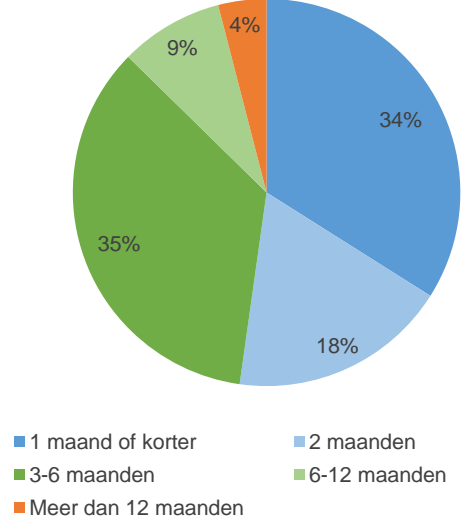
-- zeer ontspannen, - ontspannen, o evenwichtig, + gespannen, ++ zeer gespannen

3.9 Ervaren actieve zoektijd

Uitwonende studenten geven aan gemiddeld 3,7 maanden actief te zoeken naar hun woonruimte. Thuiswonende studenten die wel actief op zoek zijn naar een woonruimte zijn in deze paragraaf niet meegenomen. Studenten zullen in veel gevallen (veel) langer op wachtlijsten staan, maar zolang studenten niet gelijktijdig actief op zoek zijn naar een woonruimte valt die periode niet onder de actieve zoektijd. Figuur 3.17 geeft de verdeling weer van de actieve zoektijd die de studenten ervaren. Waar 34 procent van de studenten aangeeft zijn of haar woonruimte binnen een maand te hebben gevonden, geeft 4 procent aan meer dan een jaar actief te hebben gezocht.

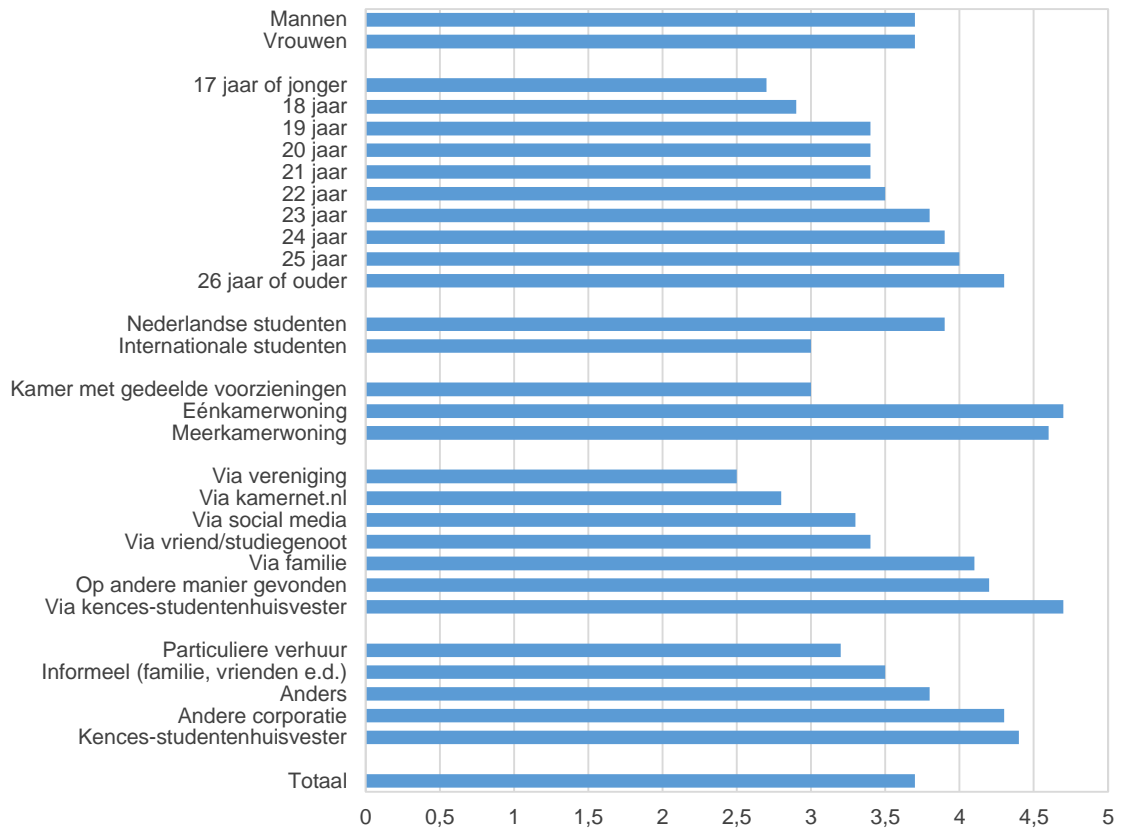
De gemiddelde ervaren zoektijd verschilt tussen verschillende groepen studenten, zie figuur 3.18. Naarmate studenten ouder worden, neemt de ervaren zoektijd toe. Dit hangt samen met het gegeven dat het zoeken van een zelfstandige woonruimte meer tijd in beslag neemt dan het zoeken naar een kamer met gedeelde voorzieningen. Daarnaast hebben internationale diplomastudenten sneller hun huidige woonruimte gevonden dan Nederlandse studenten. Een verklaring hiervoor is dat de druk om snel een woonruimte te vinden bij internationale studenten hoger ligt dan bij Nederlandse studenten. Daarnaast wordt een deel van de woningvoorraad specifiek vrijgehouden voor internationale studenten zodat zij bij aankomst direct een woonruimte hebben.

Figuur 3.17: Ervaren zoektijd in klassen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

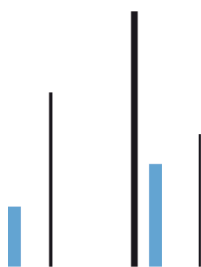

Studenten die via een vereniging hun woonruimte vinden, ervaren met gemiddeld 2,5 maanden de kortste zoektijd. Studenten die via een Kences-studentenhuisvester een woonruimte vinden, ervaren met 4,7 maanden gemiddeld de langste zoektijd.

Figuur 3.18: Gemiddelde ervaren zoektijd in maanden naar geslacht, leeftijd, type student, type woonruimte, manier waarop woonruimte gevonden is en type verhuurder, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

4

Betaalbaarheid

Achtereenvolgens besteden de paragrafen 4.1 tot en met 4.3 aandacht aan inkomsten en uitgaven, woonlasten en woonquote van uitwonende studenten. Hierbij wordt aandacht besteed aan de huidige situatie, de ontwikkeling gedurende de laatste jaren en de verschillen tussen woonsteden.

4.1 Inkomsten en uitgaven

Achter de term inkomen gaat een complex begrip met tal van definities schuil. In tabel 4.1 is de opbouw van het inkomen in collegejaar '18-'19 weergegeven voor verschillende definities. Uiteindelijk leidt dit tot een besteedbaar inkomen (definitie BZK) waarbij inkomen uit arbeid, belastingen, aanvullende beurs, zorgtoeslag en zorgverzekeringspremie zijn verwerkt. Omdat studenten een specifieke doelgroep zijn, wordt er in deze monitor met een afwijkende definitie gewerkt, het besteedbaar budget (definitie Monitor Studentenhuisvesting, MS). Hierin worden ook studiekosten, ouderlijke bijdrage en leningen meegenomen.

Het besteedbaar budget (definitie MS) van thuiswonende studenten is 635 euro per maand en van uitwonende studenten 1.060 euro. Het verschil tussen uitwonende en thuiswonende studenten zit met name in de ouderlijke bijdrage, geleend geld en het primair inkomen. De inkomsten uit arbeid vertegenwoordigen met 45 procent het grootste aandeel van alle inkomsten. De studiekosten en zorgkosten zorgen er het meest voor dat het besteedbaar budget wordt gedrukt.

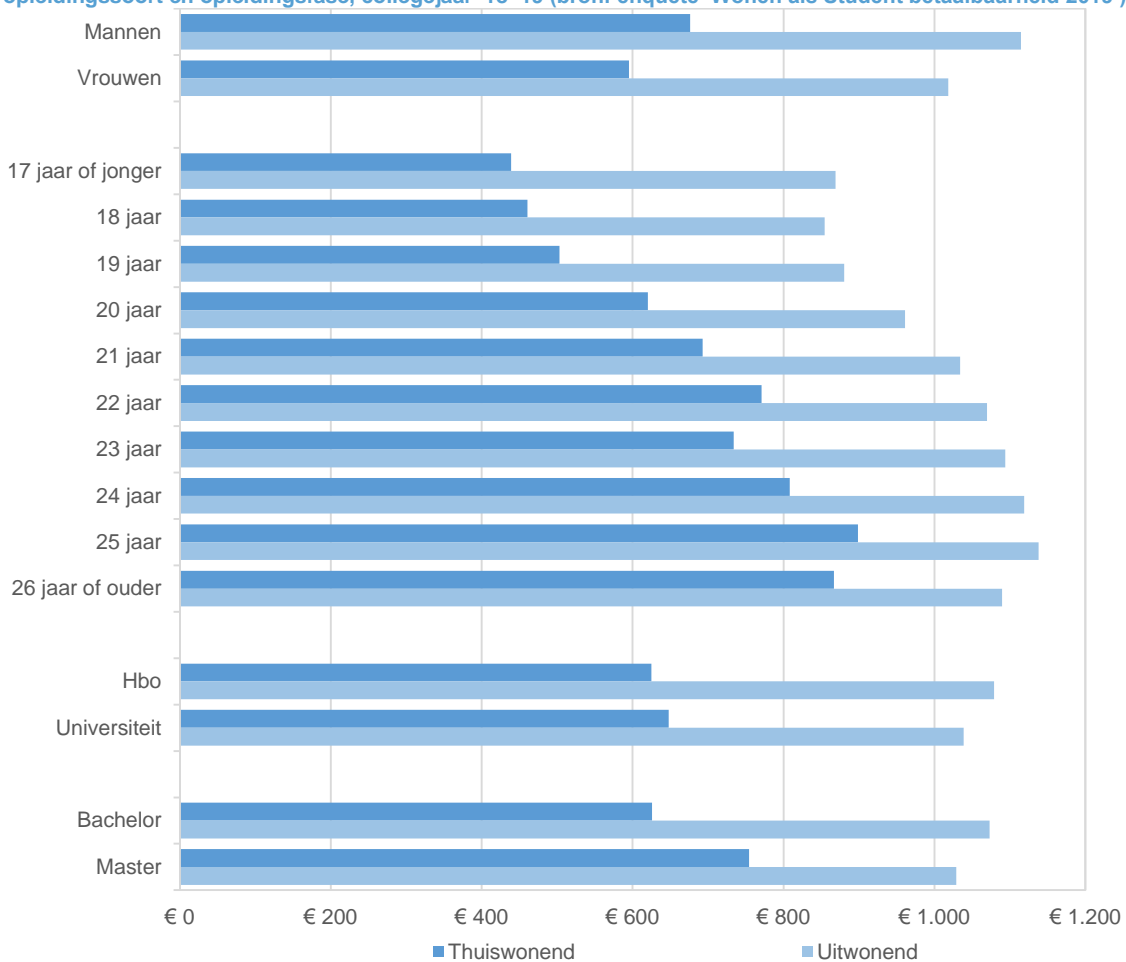
Tabel 4.1: Gemiddelde inkomsten en uitgaven per maand van voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

	Thuiswonend	Uitwonend	Totaal
Primair inkomen (hoofdzakelijk inkomen uit arbeid)	€ 495	€ 625	€ 565
Aanvullende beurs	€ 50	€ 40	€ 45
Huurtoeslag	€ 0	€ 55	€ 30
Bruto inkomen	€ 545	€ 720	€ 640
Zorgverzekering	-€ 100	-€ 115	-€ 110
Zorgtoeslag	€ 80	€ 75	€ 75
Belastingen en premie inkomensverzekeringen	-€ 30	-€ 35	-€ 30
Besteedbaar inkomen (definitie CBS)	€ 495	€ 645	€ 575
Zonder huurtoeslag	€ 0	-€ 55	-€ 30
Besteedbaar inkomen (definitie BZK)	€ 495	€ 585	€ 545
Collegegeld	-€ 170	-€ 170	-€ 170
Overige studiekosten	-€ 75	-€ 55	-€ 65
Ouderlijke bijdrage (zakgeld)	€ 40	€ 150	€ 100
Ouderlijke bijdrage (meebetalen lasten)	€ 200	€ 150	€ 170
Collegegeldkrediet	€ 10	€ 25	€ 20
DUO-lening	€ 135	€ 360	€ 260
Overige leningen	€ 5	€ 15	€ 10
Besteedbaar budget (definitie MS)	€ 635	€ 1.060	€ 870
Woonlasten na aftrek huurtoeslag incl. bijkomende last.	€ 0	-€ 460	-€ 255
Woonlasten betaald door medebewoner/partner	€ 0	€ 70	€ 40
Overige lasten	-€ 520	-€ 650	-€ 590
Resterend budget	€ 115	€ 20	€ 65

15 procent van de thuiswonende studenten en 27 procent van de uitwonende studenten krijgt geen enkele bijdrage van de ouders. Bij oudere studenten is er vaker geen sprake meer van een bijdrage van de ouders. Gemiddeld zijn de studenten zonder ouderlijke bijdrage 2 jaar en 3 maanden ouder. Het ontbreken van een ouderlijke bijdrage wordt meestal opgevangen door meer inkomsten uit arbeid en door meer te lenen via een DUO-lening.

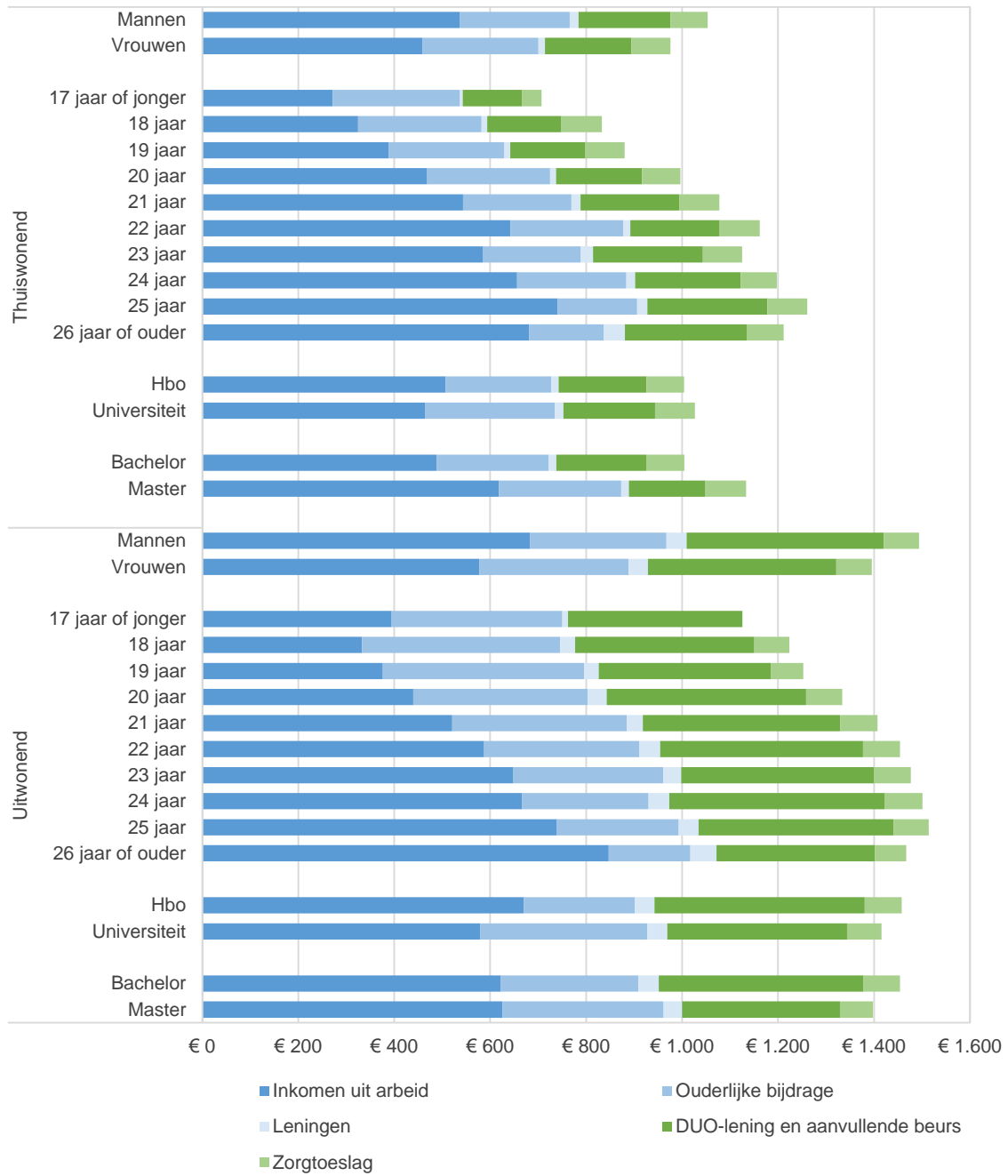
Figuur 4.1 geeft inzicht in de verschillen in het besteedbaar budget (definitie MS) tussen verschillende groepen studenten. Leeftijd en besteedbaar budget hangen sterk met elkaar samen. Het budget neemt totdat studenten 24 jaar oud zijn structureel toe naarmate men ouder wordt.

Figuur 4.1: Besteedbaar budget (definitie MS) van voltijdstudenten naar woonsituatie, geslacht, leeftijd, opleidingssoort en opleidingsfase, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

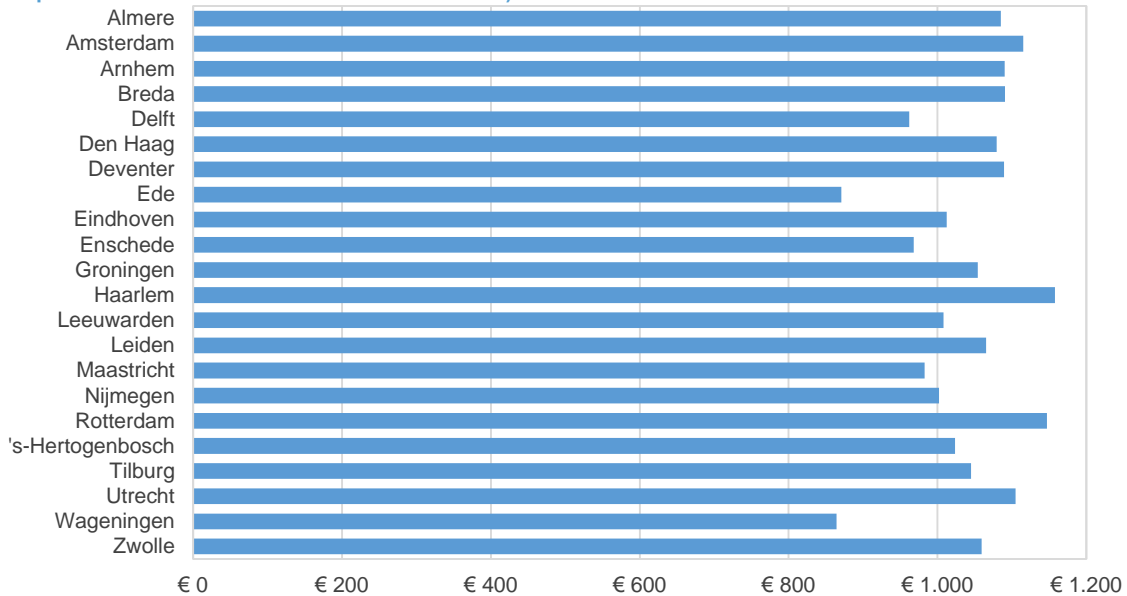
Figuur 4.2 geeft de opbouw van het besteedbaar budget weer voor verschillende groepen studenten. De componenten die het budget drukken, zoals studiekosten, zorgverzekering en belastingen, zijn achterwege gelaten. Deze bedragen liggen voor alle groepen studenten gemiddeld tussen de 350 en 390 euro met uitzondering van de studenten van 17 jaar en jonger. Bij deze groep is dit slechts 260 euro. Het hogere besteedbare budget bij mannen en oudere studenten komt vooral door meer inkomsten uit arbeid.

Figuur 4.2: Opbouw besteedbaar budget (definitie MS) exclusief de drukkende componenten studiekosten, zorgverzekering en belastingen van voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

Tussen de verschillende steden zijn er grote verschillen in gemiddeld besteedbaar budget (definitie MS), zie figuur 4.3.

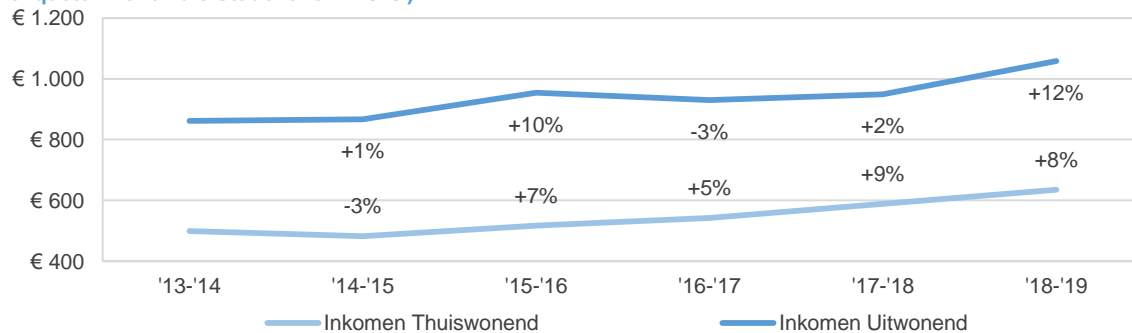
Figuur 4.3: Besteedbaar budget (definitie MS) van uitwonende studenten naar woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

Het besteedbaar budget (definitie MS, gecorrigeerd voor inflatie) van studenten is, zoals te zien in figuur 4.4, gedurende de afgelopen vijf jaar bij zowel de thuis- als uitwonende studenten gestegen. Sinds het collegejaar '13-'14 is het budget gemiddeld met respectievelijk 5,5 en 4,5 procent per jaar gestegen. Het besteedbaar budget van uitwonende studenten is het laatste jaar relatief sterk gestegen, waardoor deze meer aansluit bij de gemiddelde stijging van thuiswonende studenten over de afgelopen vijf jaar.

Gecorrigeerd voor inflatie, valt het besteedbaar budget in collegejaar '18-'19 voor thuiswonende studenten 45 euro en voor uitwonende studenten 110 euro hoger uit dan in collegejaar '17-'18. Bij de zowel thuis- als uitwonende studenten wordt deze stijging voornamelijk veroorzaakt doordat sinds de invoering van het studievoorschot steeds meer studenten gebruik maken van een DUO-lening. Dit is in collegejaar '18-'19 gestegen naar 50 procent ten opzichte van 42 procent in het voorgaande jaar. Het bedrag dat wordt geleend is ongeveer gelijk gebleven. Naast de DUO-lening is de laatste jaren ook een stijging van inkomsten uit arbeid en ouderlijke bijdrage (bij thuiswonende studenten) zichtbaar. Dit heeft tot gevolg dat, ondanks de afschaffing van de basisbeurs, het besteedbaar budget stijgt.

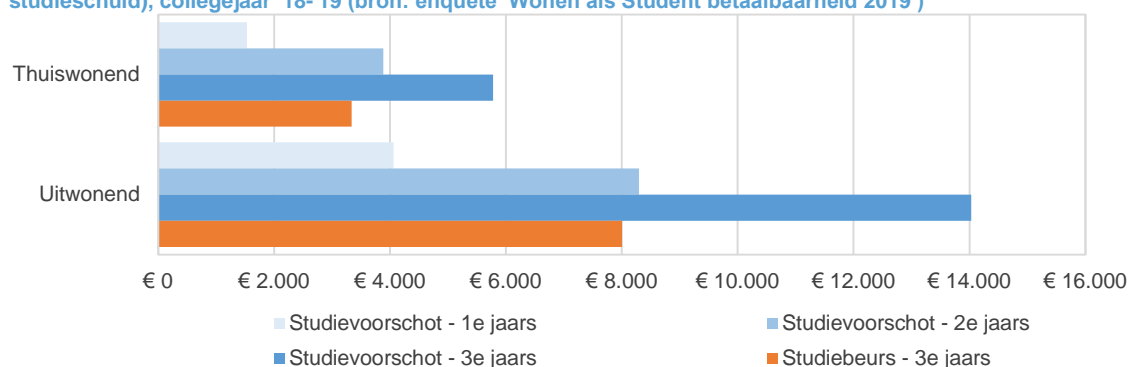
Figuur 4.4: Ontwikkeling gemiddeld besteedbaar budget (gecorrigeerd voor inflatie, definitie MS) van voltijdstudenten naar type woonsituatie, collegejaren '13-'14 tot en met '18-'19 t.o.v. voorgaand jaar (bron: enquête 'Wonen als Student 2014-2019')

Bij 40 procent van de studenten zijn de maandelijkse inkomsten en uitgaven in evenwicht. 37 procent houdt geld over en 22 procent heeft geld tekort. Studenten gebruiken het geld dat ze over hebben hoofdzakelijk om te sparen of alsnog uit te geven. Terugbetalen van openstaande schuld wordt nagenoeg niet gedaan. Veel studenten hebben een studieschuld opgebouwd. Dit komt doordat de leningen als onderdeel van de inkomsten zijn opgenomen. 55 procent van de thuiswonende en 78 procent van de uitwonende studenten hebben een studieschuld opgebouwd. Zoals mag worden verwacht is de studieschuld hoger bij studenten die al langer aan het studeren zijn, zie figuur 4.5. De schuld van studenten die in de laatste vier jaar gestart zijn met studeren en dus studievoorschot ontvangen is aanzienlijk hoger dan in het verleden bij studenten die een studiebeurs ontvingen.

Figuur 4.5: Studieschuld naar het jaar waarin men is gestart met studeren (inclusief studenten zonder studieschuld), collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student betaalbaarheid 2019')

4.2 Woonlasten

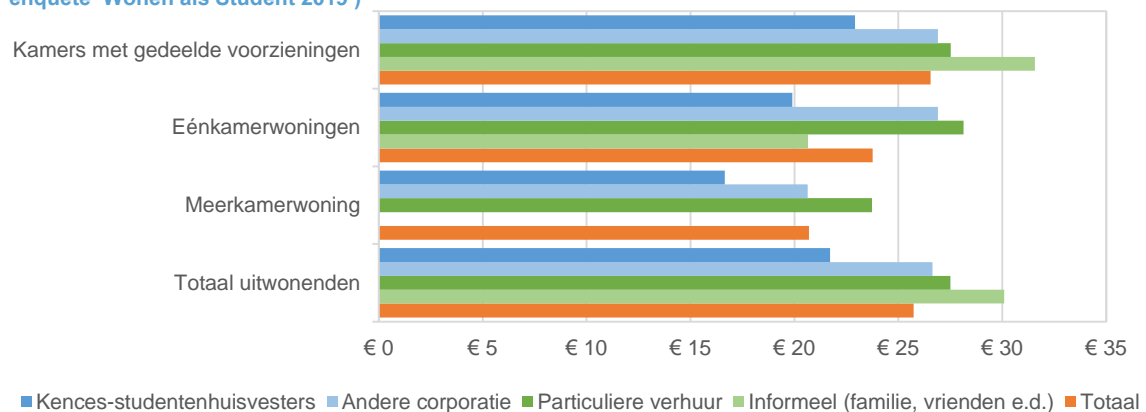
Gemiddeld hebben uitwonende studenten in collegejaar '18-'19 510 euro woonlasten per maand (inclusief de bijkomende lasten en vóór aftrek van de huurtoeslag). Na aftrek van huurtoeslag blijft hier 460 euro per maand van over. Figuur 4.6 laat zien dat de huur het laagst is bij Kences-studentenhuisvesters en bij informele verhuur. Zoals verwacht mag worden zijn de woonlasten van kamers met gedeelde voorzieningen ten opzichte van één- en meerkamerwoningen het laagst.

Figuur 4.6: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten naar type verhuurder en type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

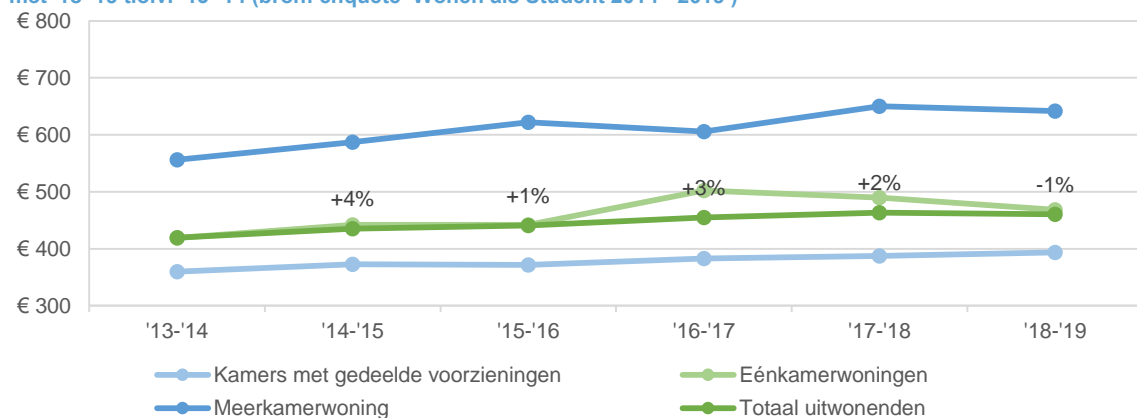
De woonlasten per vierkante meter bedragen 22 euro. De woonlasten per vierkante meter zijn echter niet voldoende nauwkeurig als het om prijsverschillen gaat. Dit heeft te maken met de samenstelling naar type woonruimte, de gemiddelde totale oppervlakte van woonruimten en de woonlocatie. In figuur 4.7 zijn daarom de woonlasten per vierkante meter uitgesplitst naar type woonruimte en type verhuurder en is er alleen gekeken naar woonruimten van maximaal 35 vierkante meter, gelegen op een A-locatie binnen de stad en naar steden waar een Kences-studentenhuisvester actief is. Uit deze vergelijking blijkt dan opvallend genoeg dat niet de woonlasten per vierkante meter voor een kamer met gedeelde voorzieningen het laagst zijn maar die voor een meerkamerwoning. Ondanks een maximum aan oppervlakte is dit nog steeds een effect van een hoger gemiddeld vloeroppervlak bij dit type woonruimte. De prijzen voor éénkamerwoningen zijn lager dan gemiddeld. De woonlasten per vierkante meter zijn bij corporaties en met name Kences-studentenhuisvesters het laagst. Particuliere verhuur laat zoals verwacht bovengemiddelde woonlasten zien.

Figuur 4.7: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag per vierkante meter voor kamers tot en met 35 vierkante meter, op een A-locatie en in een stad waar een Kences-studentenhuisvester actief is van uitwonende voltijdstudenten naar type verhuurder en type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

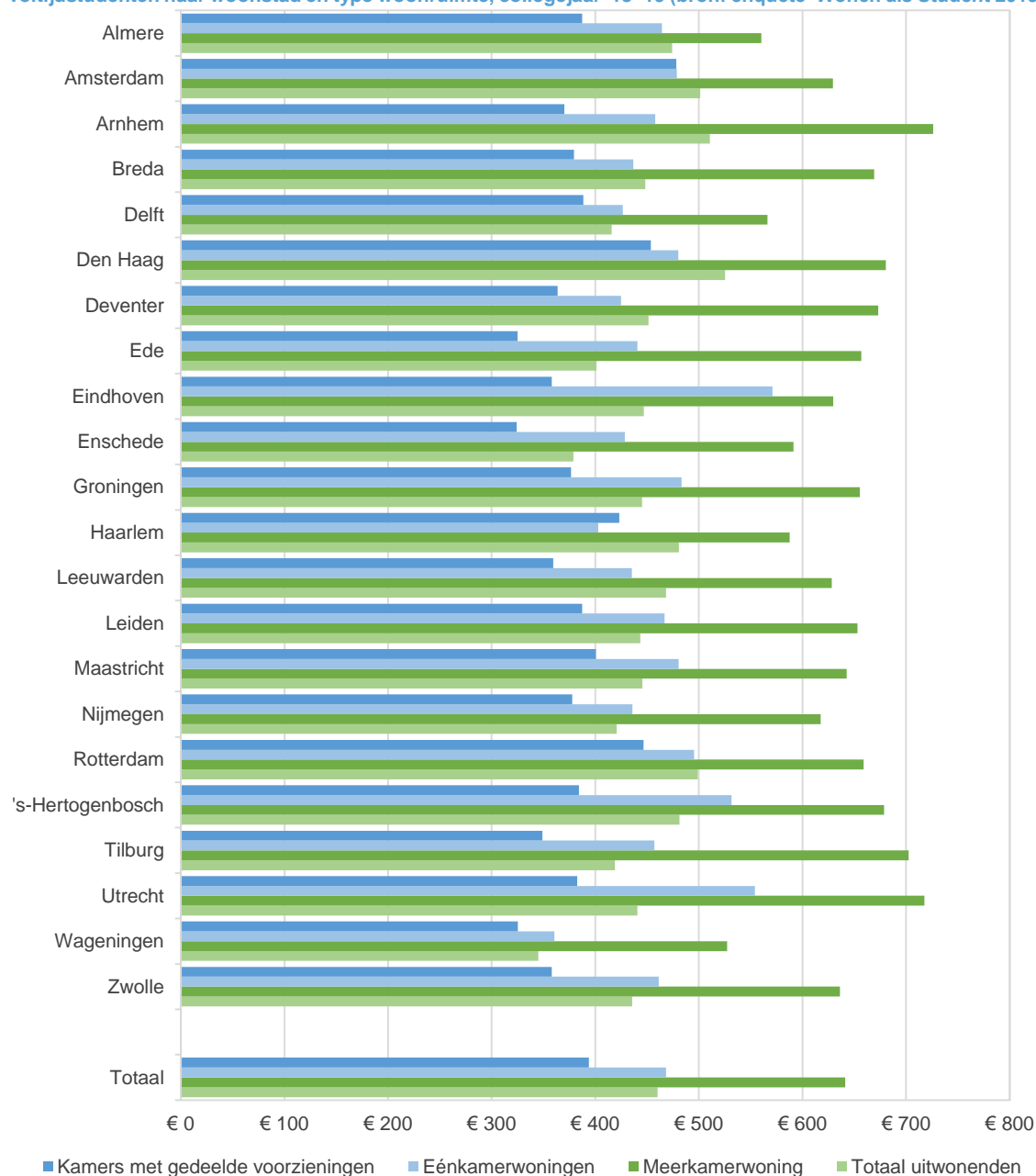
Gecorrigeerd voor inflatie zijn de woonlasten per woonruimte sinds het collegejaar '13-'14 gemiddeld met 1,9 procent per jaar gestegen. De woonuitgaven van studenten met een meerkamerwoning liggen beduidend hoger dan het gemiddelde van alle uitwonende studenten. Meerkamerwoningen zijn de afgelopen 5 jaar harder gestegen dan kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen.

Figuur 4.8: Ontwikkeling gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van de huurtoeslag (gecorrigeerd voor inflatie) van uitwonende voltijdstudenten naar type woonruimte, collegejaren '13-'14 tot en met '18-'19 t.o.v. '13-'14 (bron: enquête 'Wonen als Student 2014 - 2019')

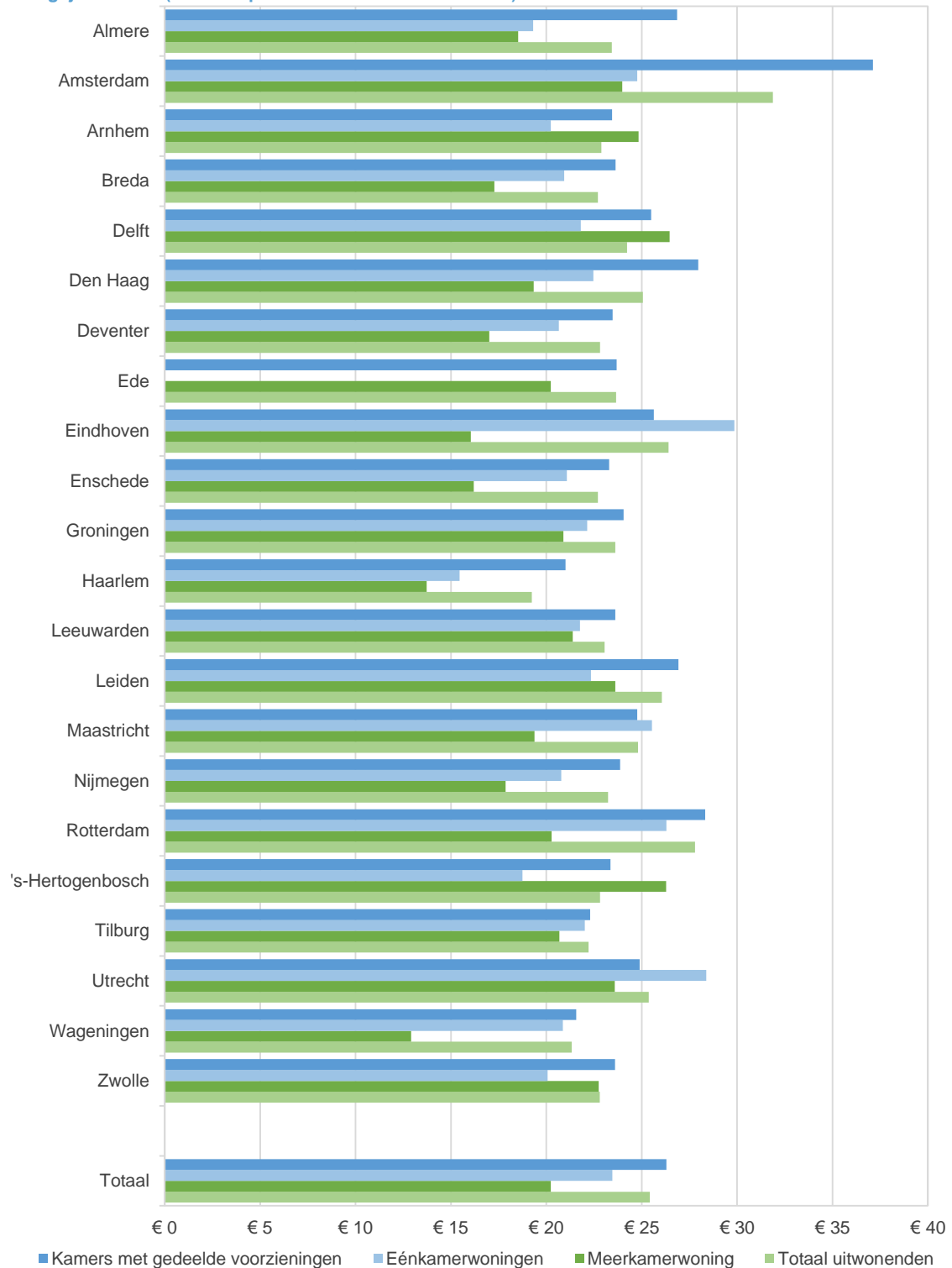
Figuur 4.9 geeft inzicht in de hoogte van de woonlasten per stad. De woonlasten in Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Haarlem, Rotterdam en 's-Hertogenbosch zijn hoger dan gemiddeld. De woonlasten in Ede, Enschede en Wageningen zijn beduidend lager dan in alle andere steden.

Figuur 4.9: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten naar woonstad en type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Kanttekening bij de totale woonlasten is dat de gemiddelde woonlasten per stad voor een groot deel worden bepaald door de samenstelling van de woningvoorraad. De woonlasten per vierkante meter voor alleen wooneenheden tot en met maximaal 35 vierkante meter, op een A-locatie en in steden waar een Kences-studentenhuisvester actief zijn, zijn daarom beter te vergelijken. Figuur 4.10 laat zien dat de woonlasten per vierkante meter het hoogst zijn in Amsterdam. De top-8 bestaat volledig uit steden met een universiteit. De gemiddelde oppervlakte van de woonruimten in deze top-8 is ook lager dan gemiddeld.

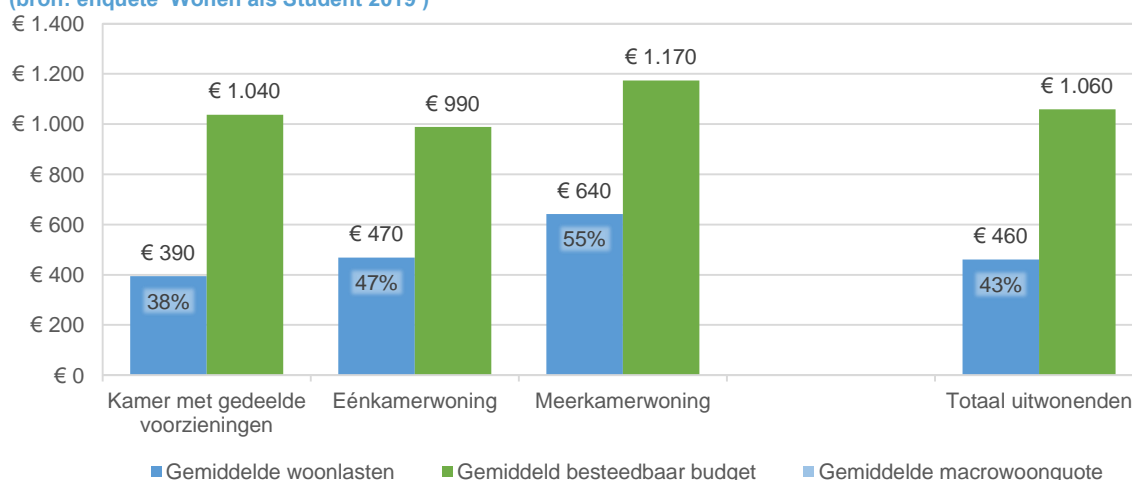
Figuur 4.10: Gemiddelde woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag per vierkante meter voor kamers tot en met 35 vierkante meter, op een A-locatie en in een stad waar een Kences-studenthuisvesting actief is van uitwonende voltijdstudenten naar woonstad en type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

4.3 Woonquote¹

Wanneer de totale woonuitgaven (460 euro) gerelateerd worden aan het gemiddeld besteedbaar budget per maand (definitie MS, 1.060 euro) blijkt 43 procent van het budget aan wonen te worden uitgegeven. Ondanks dat het budget van studenten met een meerkamerwoning hoger ligt dan het gemiddelde budget van uitwonende studenten, is de woonquote van 55 procent ook hoger dan gemiddeld. Dit komt doordat de woonlasten voor studenten in deze type woonruimte relatief nog hoger liggen dan het gemiddelde. Figuur 4.11 geeft een overzicht van de gemiddelde woonlasten, budgetten en woonquotes naar type woonruimte.

Figuur 4.11: Gemiddelde woonlasten (inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag), besteedbaar budget (definitie MS) en woonquote van uitwonende voltijdstudenten naar type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

De woonquote is het afgelopen jaar sterk gedaald, zie tabel 4.2. Dit komt doordat het besteedbaar budget harder is gestegen dan de woonlasten. De stijging van het besteedbaar budget hangt samen met de stijging van het aandeel studenten dat geld leent.

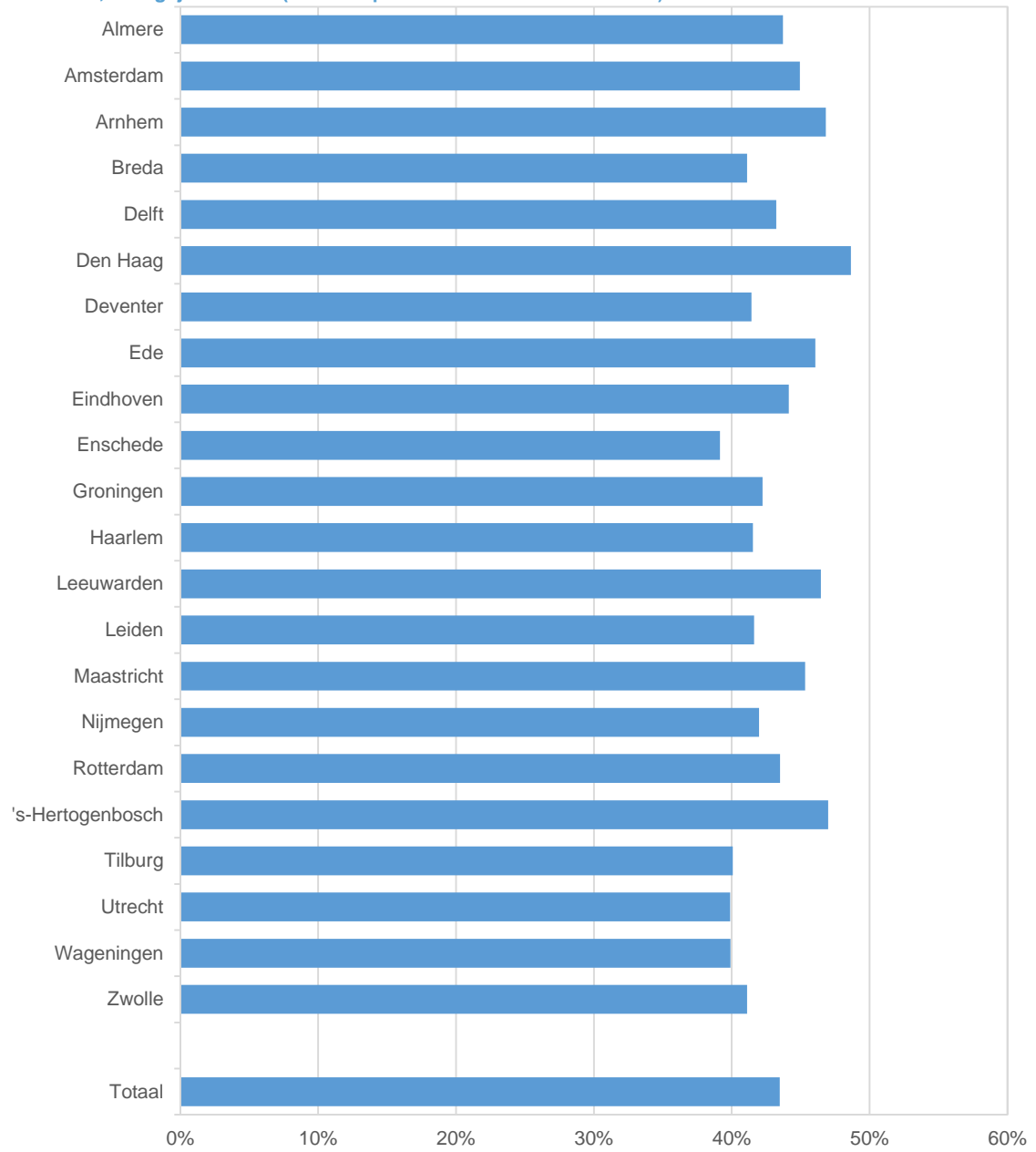
Tabel 4.2: Ontwikkeling gemiddelde woonquote inclusief bijkomende lasten (gecorrigeerd voor inflatie) van uitwonende voltijdstudenten naar type woonruimte, collegejaren '16-'17 tot en met '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2017, 2018 en 2019')

	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Kamers met gedeelde voorzieningen	43%	43%	38%
Eénkamerwoningen	55%	54%	47%
Meerkamerwoningen	55%	60%	55%
Totaal uitwonenden	49%	49%	43%

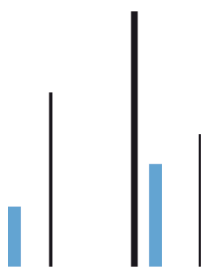
De verschillen tussen de woonquote per stad, zoals te zien in figuur 4.12, zijn kleiner dan bij de woonlasten omdat studenten hun inkomenspatroon aanpassen aan hun woonlasten. Den Haag en 's-Hertogenbosch vallen op door een relatief hoge woonquote. Enschede, Tilburg, Utrecht en Wageningen hebben juist een lage woonquote. In deze steden wonen studenten relatief vaak op kamers met gedeelde voorzieningen.

¹ De definitie van de woonquote is niet vergelijkbaar met andere onderzoeken, omdat de woonquote met een andere definitie van zowel het inkomen als de woonlasten is berekend.

Figuur 4.12: Gemiddelde macro-woonquote inclusief bijkomende lasten van uitwonende voltijdstudenten naar woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

5

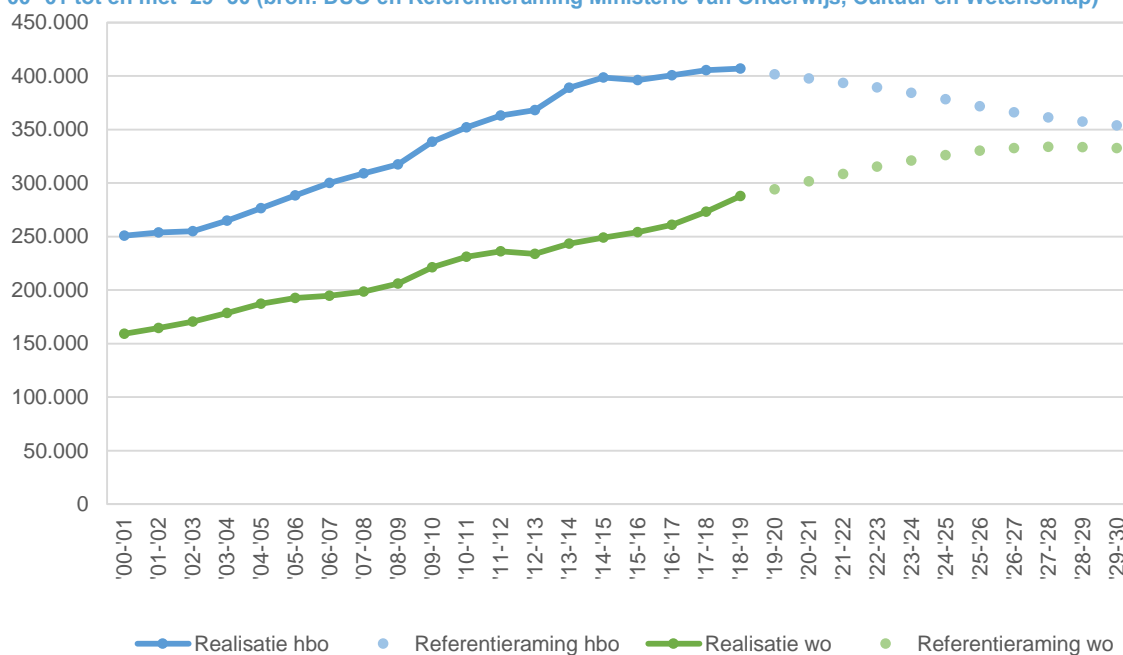
Kwantitatieve prognose

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de kwantitatieve verwachtingen tot en met collegejaar '26-'27. In paragraaf 5.1 wordt de verwachte ontwikkeling van de studentenpopulatie beschreven. Eerst worden veranderingen in het aantal studenten over de afgelopen jaren en de prognoses voor de komende jaren beschreven. Vervolgens wordt nader gekeken naar de samenstelling van de populatie naar leeftijd en geslacht en de verschillen tussen de studiesteden. In paragraaf 5.2 wordt inzicht gegeven in de veranderingen van woonsituatie voor studenten in de komende acht jaar. Hierbij wordt eerst gekeken naar Nederland als geheel. Tot slot wordt nog de verandering van het aantal uitwonende studenten per woonstad behandeld.

5.1 Studentenpopulatie

In de afgelopen acht jaar nam het aantal hbo-studenten met gemiddeld 6.900 studenten per jaar toe. Het aantal universitaire studenten groeide in deze periode met 7.100 studenten per jaar. Voor de komende jaren wordt een minder sterke groei verwacht. De referentieraming, zie figuur 5.1, laat zelfs een gemiddelde afname van 5.100 hbo-studenten per jaar zien tussen collegejaar '18-'19 en '26-'27 (-1,3 procent). Met een jaarlijkse groei van 5.600 universitaire studenten is de toename bij universiteiten minder sterk dan voorheen (+1,9 procent). In acht jaar tijd komt dit voor het gehele hoger onderwijs neer op een groei van 0,6 procent. De verwachting is dat het gehele hoger onderwijs tot en met collegejaar '23-'24 groeit. Daarna zal het aantal studenten, als gevolg van demografische krimp, dalen. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat prognoses meer onzekerheden vertonen naarmate ze verder vooruit kijken.

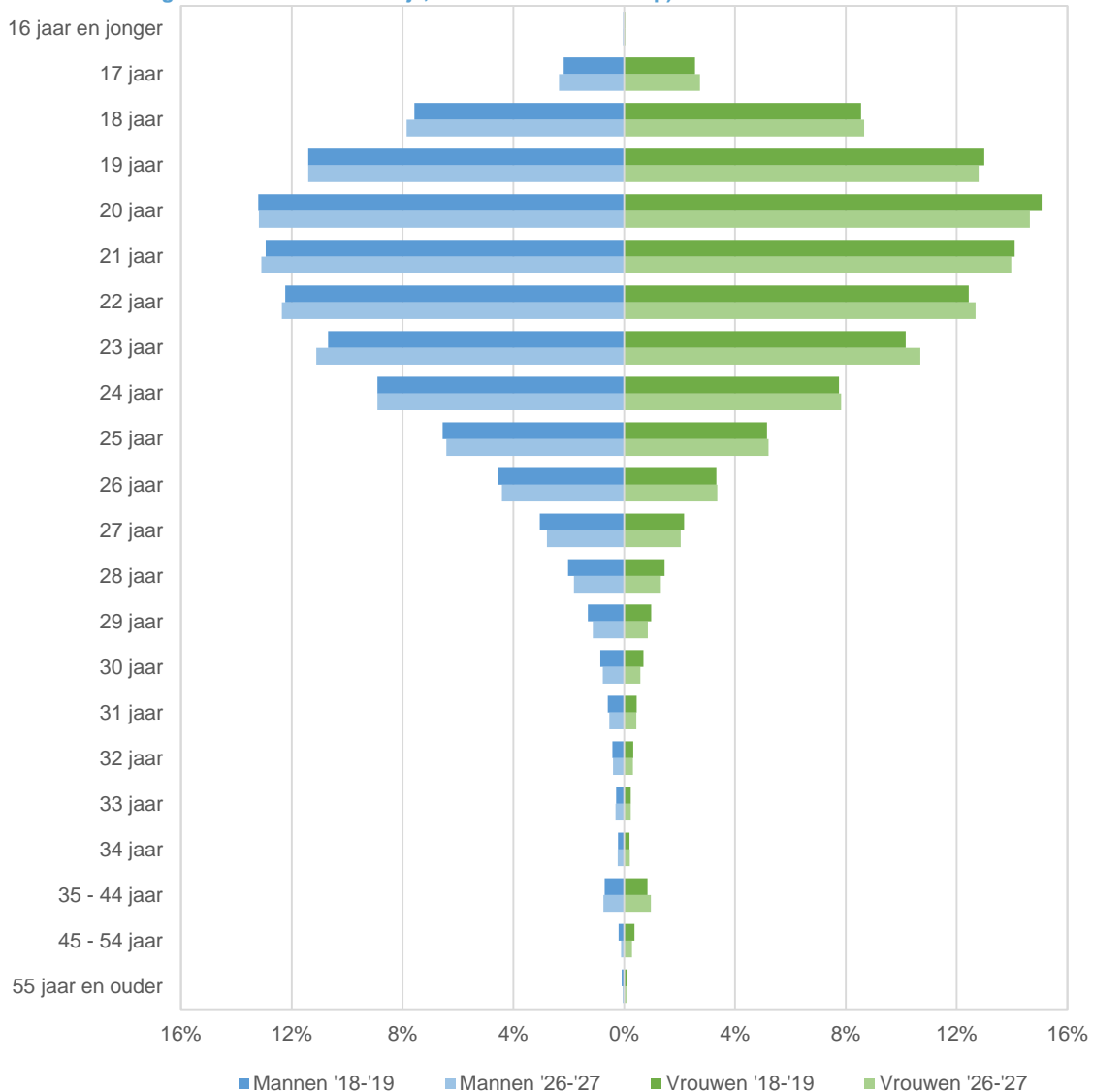
Figuur 5.1: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten hoger onderwijs naar type onderwijs, collegejaren '00-'01 tot en met '29-'30 (bron: DUO en Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)

5.1.1 Leeftijd & geslacht

Figuur 5.2 laat zien dat in de komende acht jaar de leeftijdsopbouw licht zal verschuiven. De gemiddelde leeftijd van de studentenpopulatie zal afnemen met gemiddeld 1 maand. Het aandeel jonge studenten (jonger dan 21 jaar) blijft gelijk op 50 procent. Het aandeel vrouwen neemt naar verwachting de komende acht jaar licht toe van 51,1 tot 51,6 procent.

Figuur 5.2: Aandeel voltijdstudenten hoger onderwijs naar geslacht, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)

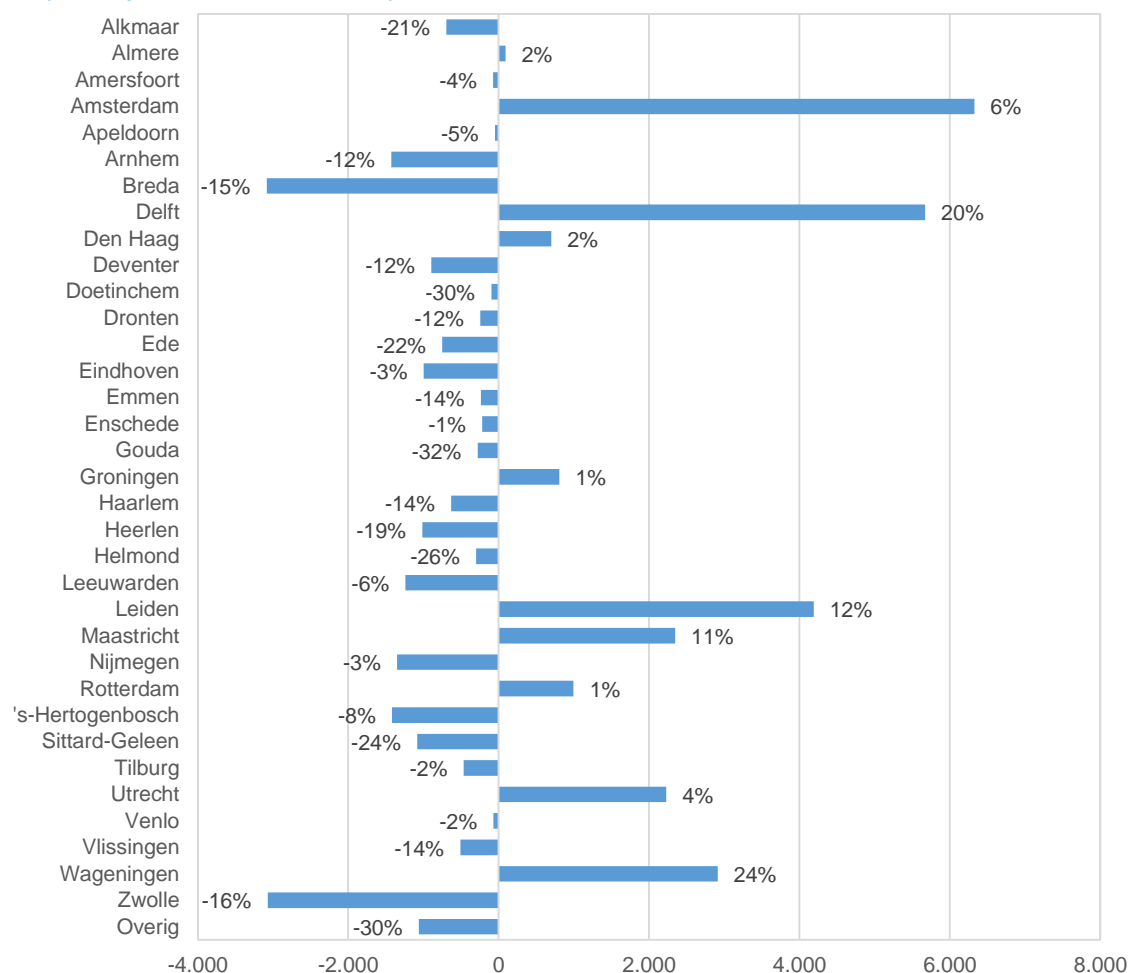

5.1.2 Stedesteden

Nationaal is, zoals besproken aan het begin van paragraaf 5.1, een groei van het aantal studenten in de komende acht jaar met 0,6 procent te verwachten. De studiesteden laten echter een zeer wisselend beeld zien met 24 steden met een verwachte krimp en 5 steden met een groei van 5 procent of meer. Op Eindhoven, Enschede, Nijmegen en Tilburg na, stijgt het aantal studenten in alle steden met een universiteit. Van de steden met alleen een hogeschool laat alleen Almere een verwachte stijging laten zien.

Figuur 5.3: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten t.o.v. collegejaar '18-'19 naar studiestad, collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)¹

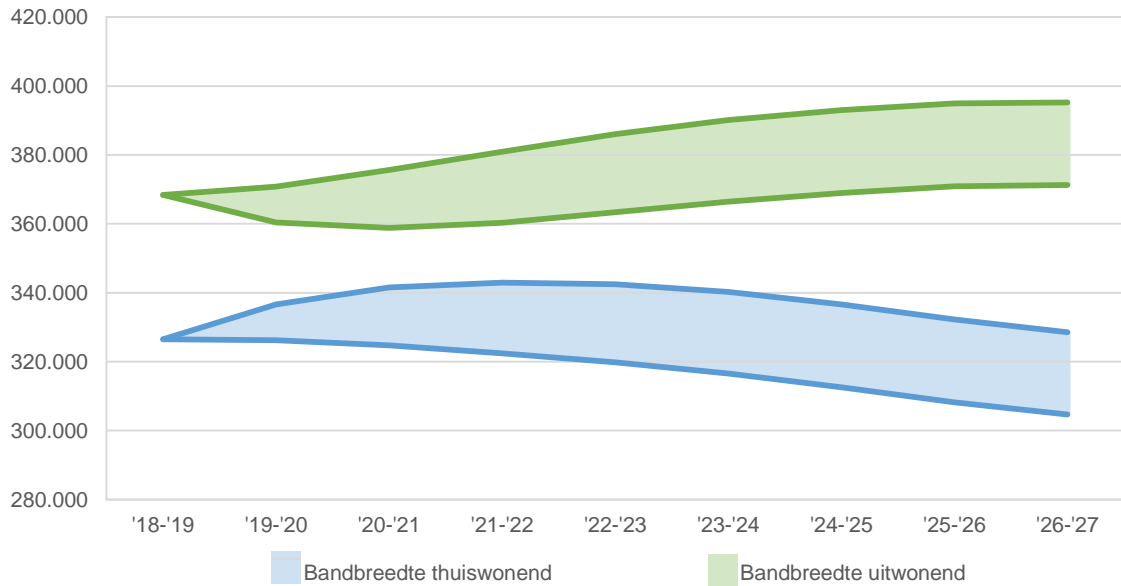
5.2 Woonsituatie

Bij prognoses is er altijd sprake van onzekerheden. De invoering van het studievoorschot in collegejaar '15-'16 heeft bijvoorbeeld onzekerheden voor de prognoses van het aantal thuis- en uitwonende studenten met zich meegebracht, omdat deze situatie zich nog niet eerder heeft voorgedaan. Vanwege de onzekerheden wordt, zoals ook reeds aangegeven in paragraaf 1.2, een bandbreedte als prognose van het aantal studenten naar woonsituatie gepresenteerd.

In het collegejaar '18-'19 zijn 368.000 studenten uitwonend inclusief internationale diplomastudenten. Dit aantal zou, zoals weergegeven in figuur 5.4, op basis van de bandbreedte de komende acht jaar toenemen naar 371.000 tot 395.000 uitwonende studenten. Dit komt neer op een groei van 1 tot 7 procent. Deze groei komt voor een groot deel voort uit de verwachte groei van het aantal internationale diplomastudenten. In collegejaar '18-'19 is 12 procent van alle diplomastudenten internationaal. Naar verwachting zal dit aandeel oplopen tot 16 procent in collegejaar '26-'27.

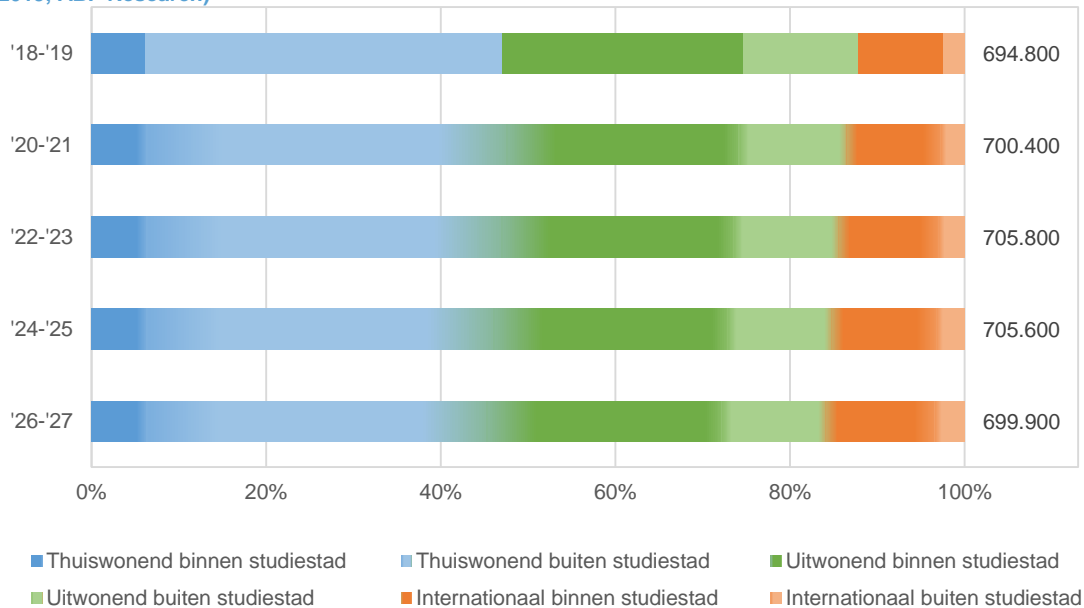
¹ Voor gemeenten met een beperkt aantal studenten is de nauwkeurigheid van een prognose vanzelfsprekend minder groot dan bij gemeenten met grote aantallen studenten. Daarnaast is geen rekening gehouden met onvoorziene verplaatsingen van onderwijsinstellingen.

Figuur 5.4: Bandbreedte ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaren '18-'19 tot en met '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

Als gevolg van de invoering van het studievoorschot blijven studenten langer thuis wonen. Daarnaast heeft de invoering van het studievoorschot vooral invloed op de woonsituatie van studenten van wie de ouders niet in de studiestad wonen. Studenten van wie de ouders in de studiestad wonen verlieten ook in het verleden al op latere leeftijd het ouderlijk huis. Hierdoor is het effect van het studievoorschot op de thuiswonende studenten binnen de studiestad beperkt. Ook de groep van uitwonende studenten buiten de studiestad wordt door het studievoorschot slechts beperkt beïnvloed. Deze groep bestaat voornamelijk uit oudere studenten. Figuur 5.5 laat zien dat in de komende acht jaar met name het aandeel internationale studenten toeneemt.

Figuur 5.5: Bandbreedte aandeel voltijdstudenten naar woonsituatie, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

5.2.1 Woonsteden

Uit tabel 5.1 blijkt dat de primaire doelgroep in 15 van de 34 steden in de komende acht jaar zal afnemen. Bij het gemiddelde van de bandbreedte neemt de primaire doelgroep met tenminste 1.500 studenten toe in Amsterdam, Delft, Groningen, Leiden, Utrecht en Wageningen. Dit zijn allemaal steden met een verwachte bovengemiddelde groei van het aantal studenten. Zoals reeds toegelicht verlaten studenten als gevolg van de invoering van het studievoorschot minder snel het ouderlijk huis. Aangezien dit vooral effect heeft op jonge studenten en de secundaire doelgroep juist vooral uit oudere studenten bestaat, zijn de ontwikkelingen binnen deze laatste doelgroep in de komende acht jaar beperkt. Alleen Groningen en Utrecht kennen een daling van meer dan 150 studenten op basis van het gemiddelde van de bandbreedte (gemiddelde van de onder- en bovengrens). In Amsterdam, Den Haag en Rotterdam wordt de grootste absolute groei verwacht.

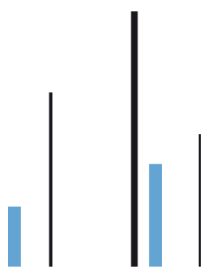
Tabel 5.1: Bandbreedte ontwikkeling van de primaire en secundaire doelgroep t.o.v. collegejaar '18-'19 naar woonstad, collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)²

	Primaire doelgroep			Secundaire doelgroep		
	Stand '18-'19	Ondergrens	Bovengrens	Stand '18-'19	Ondergrens	Bovengrens
Alkmaar	190	30	50	610	-80	-60
Almere	580	90	180	1.200	-80	-50
Amersfoort	190	20	20	1.460	-150	-90
Amsterdam	42.290	3.360	6.850	6.650	270	500
Apeldoorn	150	-30	10	940	-130	-80
Arnhem	3.670	-570	-310	2.900	-180	-60
Breda	5.840	-1.610	-1.130	1.610	-100	-30
Delft	14.480	3.370	4.440	1.920	-90	-20
Den Haag	10.480	140	820	6.910	640	840
Deventer	1.010	-200	-120	790	-50	-10
Doetinchem	10	0	10	220	-30	-20
Dronten	670	-170	-120	150	-20	-20
Ede	670	-340	-290	1.380	130	190
Eindhoven	10.960	270	980	2.160	40	100
Emmen	350	-30	-20	320	-30	-20
Enschede	11.300	250	930	620	-100	-20
Gouda	140	-90	-70	700	-60	-30
Groningen	35.650	370	2.930	2.030	-290	-210
Haarlem	520	-170	-140	1.940	-170	-80
Heerlen	660	-90	-40	520	-60	-50
Helmond	20	50	50	360	-20	0
Leeuwarden	6.450	-540	-20	640	-30	-10
Leiden	11.710	1.230	2.380	3.450	-140	0
Maastricht	15.040	1.000	1.700	1.060	-120	-70
Nijmegen	17.060	-510	950	1.700	-90	0
Rotterdam	21.620	-30	1.550	5.390	150	310
's-Hertogenbosch	1.640	-300	-160	1.280	-60	0
Sittard-Geleen	260	0	40	440	-10	-10
Tilburg	10.160	-470	390	2.400	-190	-50
Utrecht	22.030	880	2.970	6.080	-320	-100
Venlo	1.860	70	80	370	-30	-20
Vlissingen	700	-80	-40	200	-80	-80
Wageningen	7.400	1.820	2.330	340	-20	-10
Zwolle	2.550	-720	-480	1.040	-80	-30

² Voor gemeenten met een beperkt aantal studenten is de nauwkeurigheid van een prognose vanzelfsprekend minder groot dan bij gemeenten met grote aantallen studenten. Daarnaast is geen rekening gehouden met mogelijke verplaatsingen van onderwijsinstellingen of opleidingen.

6

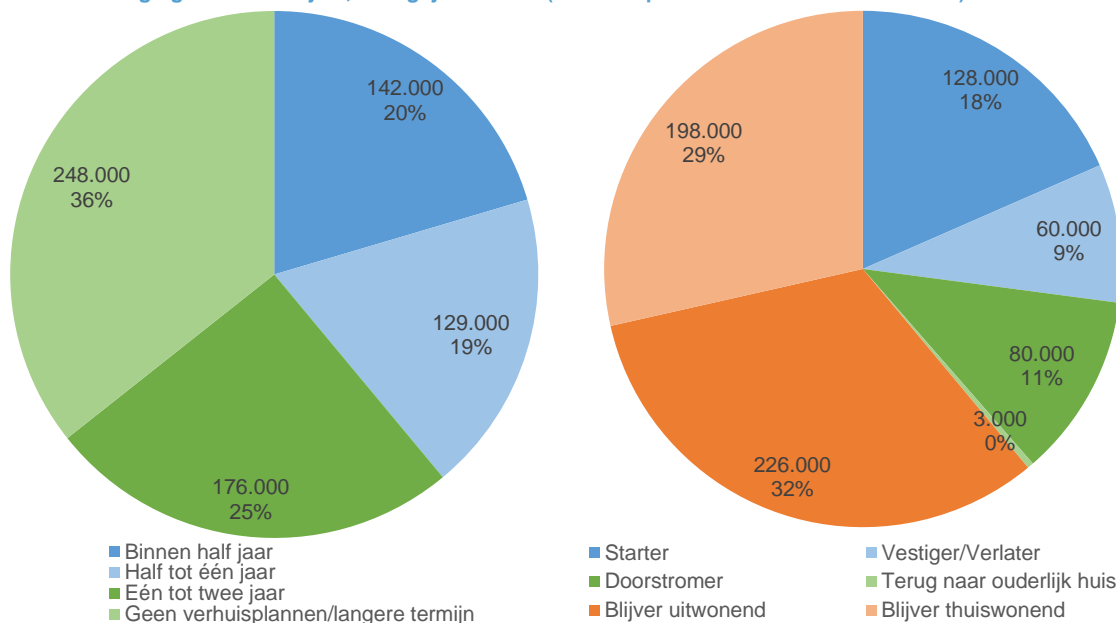
Verhuiscgeneigdheid & woonwensen

In hoofdstuk 5 is besproken hoeveel studenten er de komende jaren worden verwacht en hoeveel woonruimten voor deze studenten nodig zijn. In dit hoofdstuk wordt de verwachte vraag naar woonruimte meer kwalitatief ingevuld. In paragraaf 6.1 wordt de verhuiscgeneigdheid van studenten belicht. Vervolgens worden in paragraaf 6.2 de woonwensen van de verhuiscgeneigde studenten behandeld. Paragraaf 6.3 biedt daarna zicht op de huidige kwalitatieve afwijkingen tussen vraag en aanbod, door de woonwensen van alle uitwonende studenten af te zetten tegen de huidige situatie. Tot slot geeft paragraaf 6.4 inzicht in het verschil tussen vraag en aanbod op korte termijn.

6.1 Verhuiscgeneigdheid

Van alle studenten heeft 64 procent verhuiscplannen. Uit figuur 6.1 blijkt dat 271.000 studenten (39 procent) verhuiscplannen voor het komende jaar hebben. Deze groep, die hier de verhuiscgeneigde studenten wordt genoemd, bestaat uit 128.000 studenten die het ouderlijk huis willen verlaten (starters), 60.000 studenten die naar een (andere) studentenstad willen verhuizen (dit zijn zowel vestigers als verlaters) en 80.000 studenten die binnen hun huidige woonstad willen verhuizen (doorstromers). Daarnaast zijn er 3.000 studenten die van plan zijn terug te keren naar het ouderlijk huis.

Figuur 6.1: Figuur links verhuiscplannen voltijdstudenten naar verhuisctermijn en figuur rechts gewenste verhuiscbeweging binnen één jaar, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

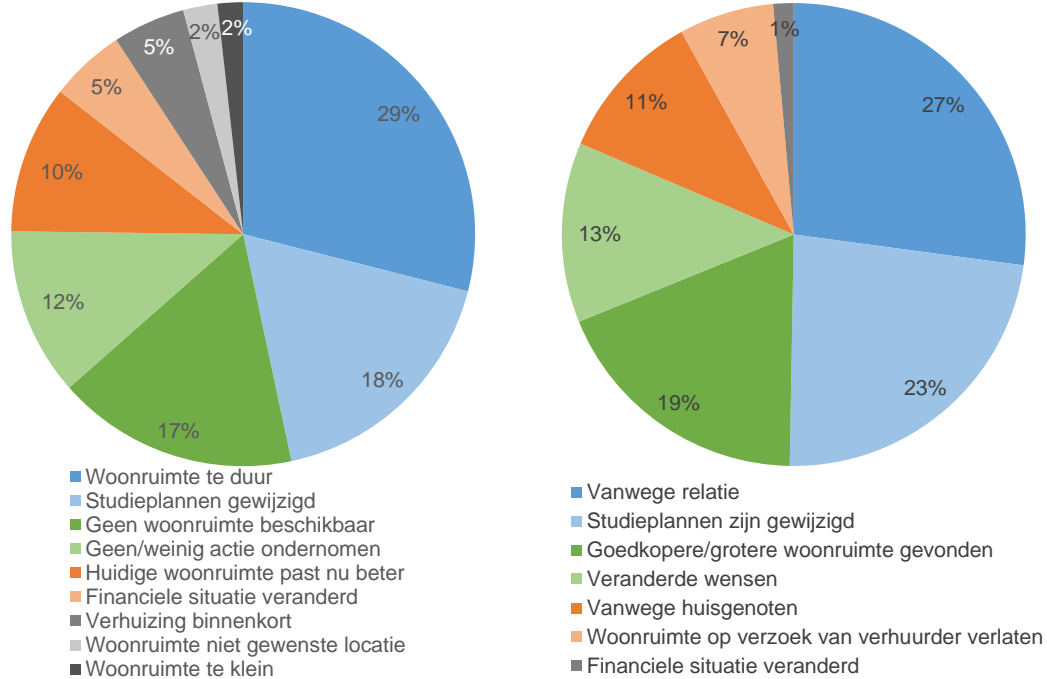

41 procent van de studenten die in 2018 een verhuiscwens binnen een jaar had naar een andere woonruimte of om het ouderlijk huis te verlaten, is een jaar later niet verhuiscd. Figuur 6.2 geeft inzicht in de achterliggende reden waarom deze studenten niet zijn verhuiscd. In 50 procent van de gevallen komt het doordat geen woonruimte of niet de gewenste woonruimte beschikbaar is. Bij 45 procent van de niet verhuiscde studenten

kan gesteld worden dat het geen reële verhuiscasus betrof. Zij hebben geen actie ondernomen of zijn door verschillende omstandigheden niet meer op zoek naar een woonruimte.

Van de studenten zonder een verhuiscasus binnen één jaar in 2018, is een jaar later 14 procent toch verhuisd. 27 procent van de studenten die toch is verhuisd geeft als reden vanwege de relatie en 23 procent geeft aan dat de studieplannen zijn gewijzigd.

Figuur 6.2: Reden waarom studenten met verhuiscasus niet zijn verhuisd (links) en reden waarom studenten zonder een verhuiscasus wel zijn verhuisd (rechts) tussen 2018 en 2019 (bron: 'Wonen als Student 2018 en 2019')

6.2 Woonwensen

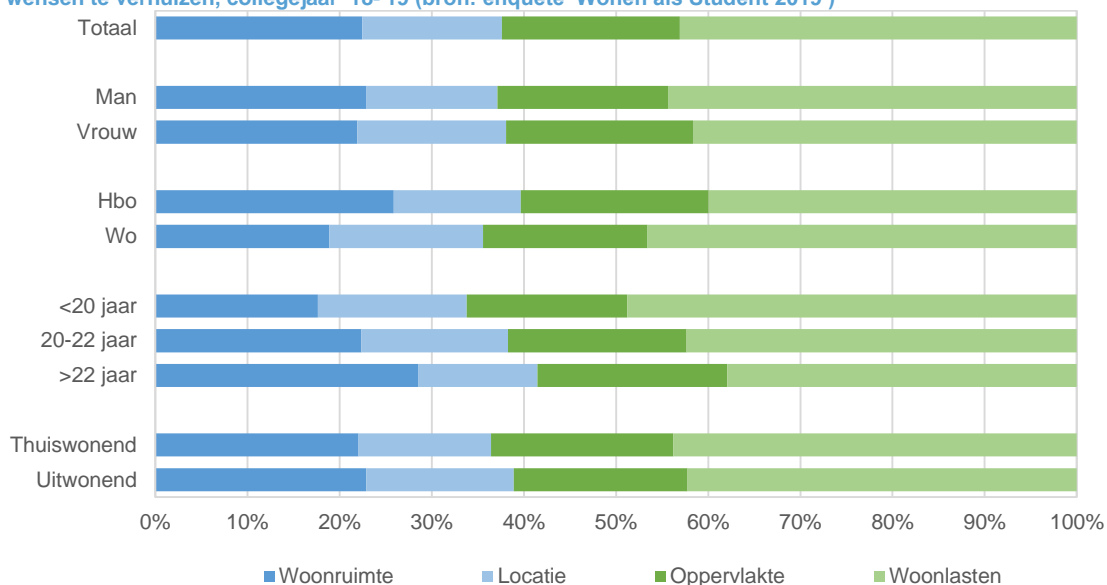
In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de woonwensen van studenten die binnen één jaar wensen te verhuizen. Hierbij is, zoals toegelicht in paragraaf 1.2, gebruik gemaakt van conjunct meten. Door te kijken naar de combinaties van woonkenmerken (zoals woonlasten en locatie) wordt een betere afspiegeling van de voorkeuren van studenten in de praktijk gemaakt dan bij het apart analyseren van alle losse kenmerken. Bij conjunct meten wordt rekening gehouden met de verschillende woonkenmerken, maar wordt geen rekening gehouden met eventuele restricties die gelden op de woningmarkt zoals het beperkte aanbod van sommige typen woonruimte.

Bij het zoeken naar woonruimte maken studenten afwegingen tussen verschillende woonruimtekenmerken. Een meerkamerwoning in het centrum van de stad brengt immers hogere woonlasten met zich mee dan een kamer met gedeelde voorzieningen buiten het centrum. Om de woonwensen van studenten in beeld te brengen is gekeken naar de invloed van vier woonruimtekenmerken: type woonruimte, woonoppervlakte, locatie en woonlasten.

Figuur 6.3 laat zien dat het kenmerk woonlasten het zwaarst meeweegt bij het kiezen van een woonruimte. Na woonlasten spelen type woonruimte en woonoppervlakte de belangrijkste rol bij het maken van de keuze. Locatie speelt een relevante rol in het keuzeproces, maar van de meegenomen kenmerken is deze het minst

van invloed bij het kiezen van een woonruimte. Bij mannen en vrouwen spelen de verschillende woningkenmerken een even belangrijke grote rol in de zoektocht naar een woonruimte. Hoe jonger de student meer waarde wordt gehecht aan lage woonlasten. Het type woonruimte is bij de jonge studenten juist minder belangrijk dan bij oude studenten. De verschillen die samenhangen met leeftijd komen terug bij de verschillen tussen thuis- en uitwonende studenten. Thuiswonende studenten die uitwonend wensen te zijn en universitaire studenten zijn gemiddeld jonger dan reeds uitwonende studenten en hbo-studenten .

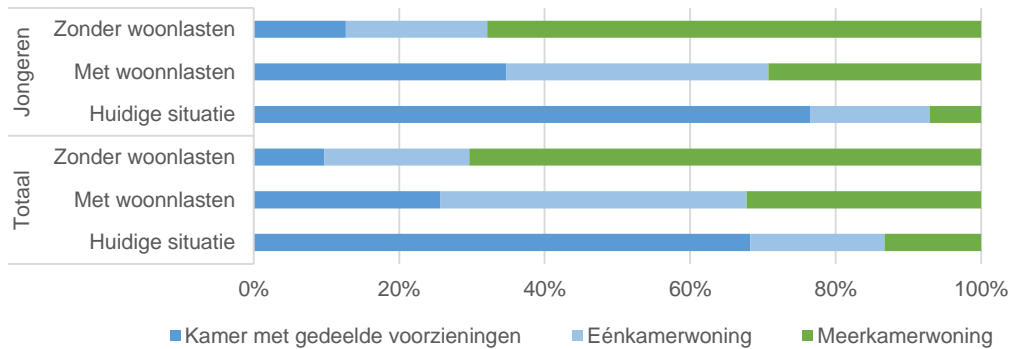
Figuur 6.3: Invloed per kenmerk op de woonruimtekeuze van voltijdstudenten die binnen één jaar en als student wensen te verhuizen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Vraag je aan alle voltijdstudenten simpelweg welke voorkeur ze hebben qua type woonruimte, woonoppervlakte en locatie dan komt een duidelijke voorkeur naar voren voor een meerkamerwoning met een groot oppervlak en gelegen in (de rand van) het centrum of op de campus. Door rekening te houden met de hogere woonlasten die komen kijken bij een zelfstandigere woonruimte, betere locatie of groter oppervlak verschuift dat beeld. In figuur 6.4 tot en met figuur 6.7 wordt per woonruimtekenmerk inzichtelijk gemaakt hoe de woonwensen zijn met en zonder rekening te houden met de bijbehorende woonlasten. Daarnaast zijn naast alle studenten ook de thuiswonende bachelorstudenten jonger dan 20 jaar als aparte groep uitgelicht. De laatste groep wordt in het vervolg van dit hoofdstuk als jonge studenten gedefinieerd. Aan het begin van de studietijd wijken de woonwensen af en dat wordt op deze manier inzichtelijk.

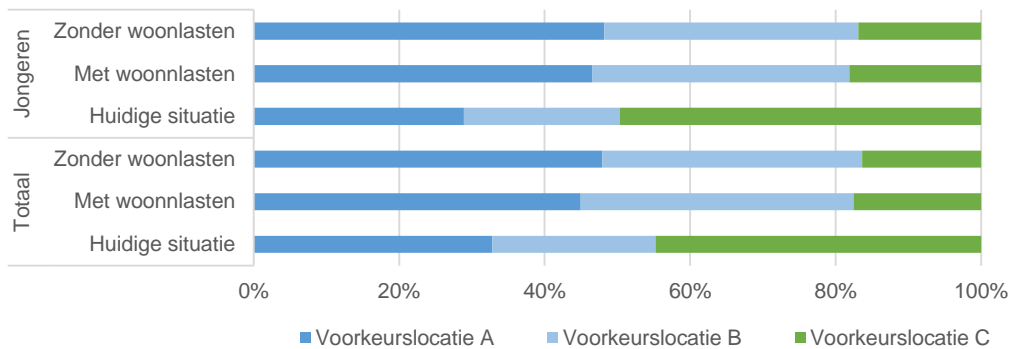
Bijna een kwart van alle studenten geeft de voorkeur aan een kamer met gedeelde voorzieningen. De jonge studenten die binnen één jaar als student wensen te verhuizen hebben ook de voorkeur aan een meerkamerwoning. Echter, wanneer rekening wordt gehouden met de woonlasten geeft meer dan een derde van de jonge studenten de voorkeur aan een kamer met gedeelde voorzieningen ten koste van het aandeel zelfstandige woonruimten. Dit is meer dan wanneer naar alle studenten wordt gekeken.

Figuur 6.4: Gewenste type woonruimte met en zonder rekening te houden met bijbehorende woonlasten van thuiswonende bachelorstudenten jonger dan 20 jaar en alle voltijdstudenten, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

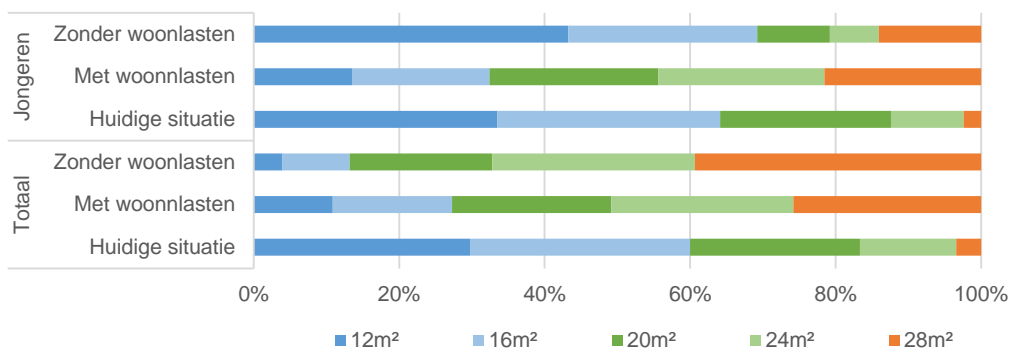
Qua locatie blijken zowel het centrum als rand van het centrum of op de campus geliefd. Jonge studenten hebben qua locatie nagenoeg dezelfde wensen als de totale groep van studenten.

Figuur 6.5: Gewenste woonlocatie met en zonder rekening te houden met bijbehorende woonlasten van thuiswonende bachelorstudenten jonger dan 20 jaar en alle voltijdstudenten, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

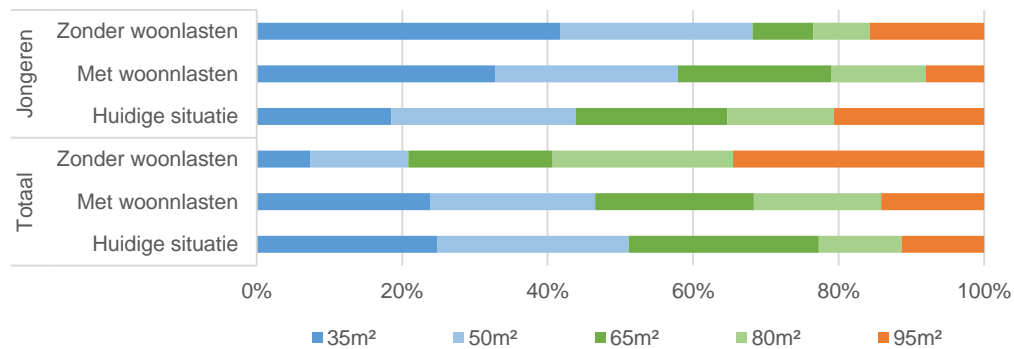
Bij woonoppervlakte zijn de voorkeuren voor jonge studenten en alle studenten verdeeld. Bij de kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen komen in de huidige situatie relatief veel kleine woonruimten voor, terwijl veel studenten hier een duidelijke afkeer tegen hebben.

Figuur 6.6: Gewenste woonoppervlakte van kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen met en zonder rekening te houden met bijbehorende woonlasten van thuiswonende bachelorstudenten jonger dan 20 jaar en alle voltijdstudenten, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

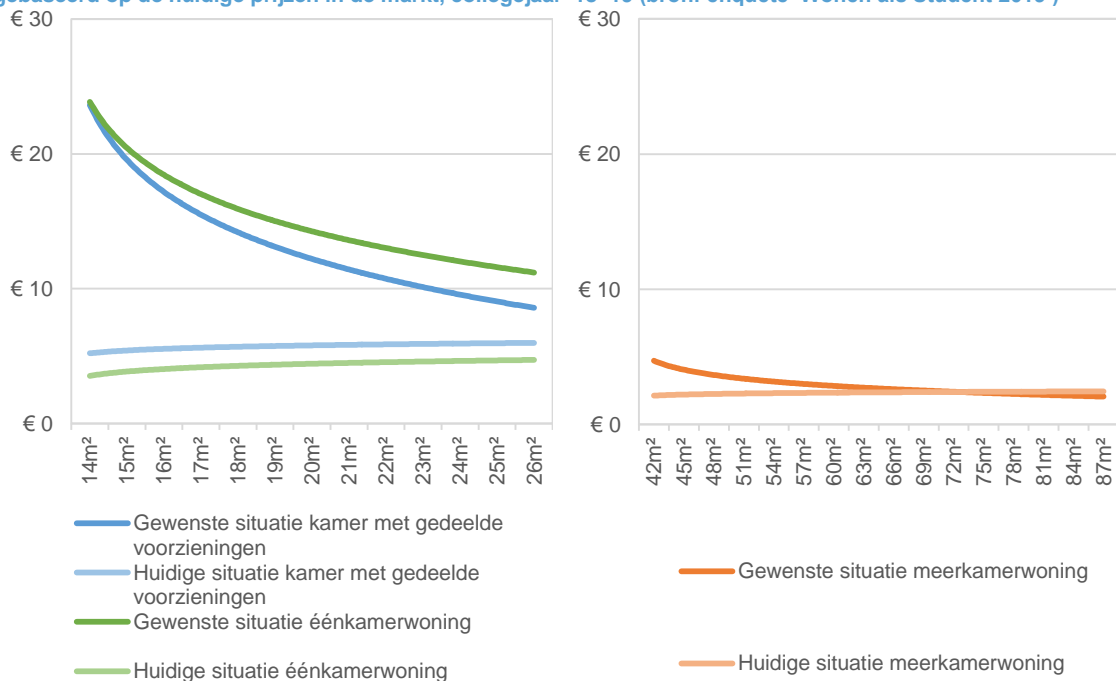

Figuur 6.7: Gewenste woonoppervlakte van meerkamerwoningen met en zonder rekening te houden met bijbehorende woonlasten van thuiswonende bachelorstudenten jonger dan 20 jaar en alle voltijdstudenten, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

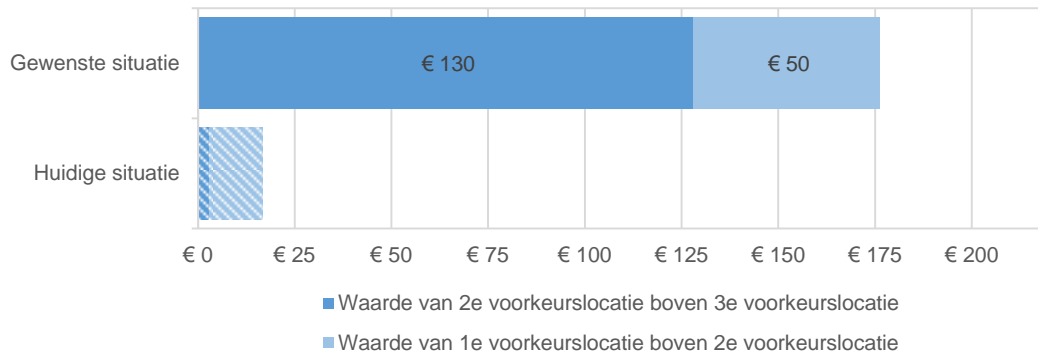
Figuur 6.8 laat zien hoeveel studenten bereid zijn extra te betalen voor een extra vierkante meter woonoppervlakte. Voor alle type woonruimte geldt dat naarmate de oppervlakte van een woonruimte groter wordt, studenten minder geld over hebben voor nog een extra vierkante meter. Studenten hebben ook meer geld over voor een extra vierkante meter woonoppervlakte dan deze in de huidige situatie kost. Kanttekening daarbij is dat studenten beduidend minder over hebben voor de kleine woonruimte dan er nu voor wordt gevraagd. Om beter aan te sluiten op de woonwensen van studenten zouden de woonlasten voor kleine woonruimten verlaagd moeten worden, maar mogen de woonlasten vervolgens sterker oplopen naar mate het woonoppervlak toeneemt.

Figuur 6.8: Waarde van iedere extra vierkante meter woonoppervlakte uitgedrukt in euro's per type woonruimte voor voltijdstudenten die binnen één jaar en als student wensen te verhuizen, waarbij de huidige situatie is gebaseerd op de huidige prijzen in de markt, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

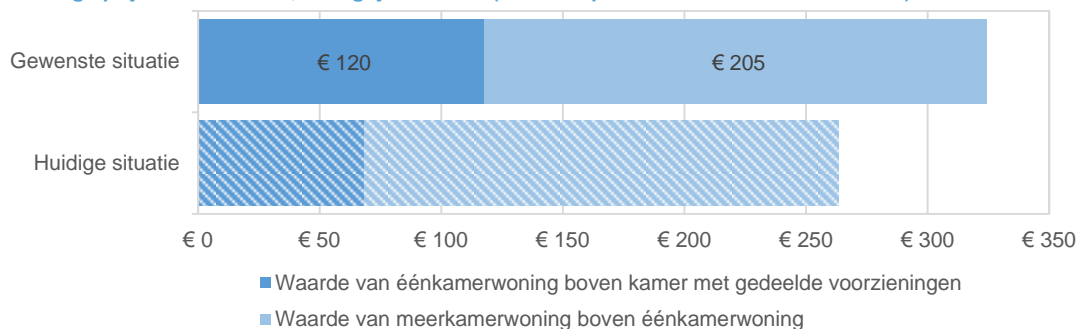
Hoeveel studenten bereid zijn meer te betalen om te wonen op hun voorkeurslocatie is te zien in figuur 6.9. Gemiddeld heeft een student 130 euro over om op hun tweede voorkeurslocatie in plaats van de minst geliefde locatie te wonen. Studenten hebben nog eens 50 euro extra over om op hun eerste voorkeurslocatie te wonen. Deze verschillen zijn beduidend groter dan de huidige prijsverschillen tussen woonruimten op de verschillende locaties. Op basis van de woonwensen van de studenten zouden de woonlasten sterker gedifferentieerd moeten worden naar woonlocatie.

Figuur 6.9: Waarde van 2e en 1e voorkeurslocatie t.o.v. 3e en 2e voorkeurslocatie uitgedrukt in euro's voor voltijdstudenten die binnen één jaar en als student wensen te verhuizen, waarbij de huidige situatie is gebaseerd op de huidige prijzen in de markt, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Net als voor oppervlakte en locatie kan er ook bij type woonruimte gekeken worden naar wat een student bereid is meer te betalen. Zoals in figuur 6.10 te zien hebben studenten gemiddeld 120 euro extra over om in een énkamerwoning te wonen in plaats van in een kamer met gedeelde voorzieningen. In de huidige situatie liggen de extra woonlasten 70 euro hoger. Een meerkamerwoning in plaats van een énkamerwoning is voor studenten 205 euro extra waard. De meerprijs ligt met 195 euro in de huidige situatie op vergelijkbaar niveau.

Figuur 6.10: Waarde van type woonruimte t.o.v. andere type woonruimte uitgedrukt in euro's voor voltijdstudenten die binnen één jaar wensen en als student te verhuizen, waarbij de huidige situatie is gebaseerd op de huidige prijzen in de markt, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Voor de 45 mogelijke combinaties van type woonruimte, locatie en woonoppervlakte zoals deze voorgelegd zijn in de enquête is bepaald hoeveel euro studenten bereid zijn te betalen. Daarnaast is eveneens bepaald hoeveel studenten nu gemiddeld voor dit soort type woonruimten betalen. Het verschil tussen de woonlasten die worden betaald en de woonlasten die men bereid is te betalen geeft een indicatie van de populariteit van de betreffende woonruimte. Woonruimten waarbij de gewenste woonlasten hoger uitvallen dan de huidige woonlasten zullen populair zijn en omgekeerd. Tabel 6.1 geeft een overzicht van de 10 meest en minst

populaire woonruimten. Studenten zijn voornamelijk bereid om meer te betalen dan de huidige woonlasten voor éénkamerwoningen op de 1e of 2e voorkeurslocatie met een oppervlakte van minstens 20 vierkante meter. Voor kleine kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen op de minst geliefde locatie willen studenten liever niet de huidige woonlasten betalen.

Tabel 6.1: Top-10 meest en minst populaire woonruimten van voltijdstudenten die binnen één jaar en als student wensen te verhuizen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019'), complete tabel beschikbaar in bijlage D

Ranking	Woonruimte	Oppervlakte	Voorkeurs-locatie	Huidige woonlasten	Gewenste woonlasten	% verschil
1	Eénkamerwoning	28 m ²	1e	€ 485	€ 635	+30,7%
2	Eénkamerwoning	24 m ²	2e	€ 445	€ 570	+27,5%
3	Eénkamerwoning	24 m ²	1e	€ 490	€ 615	+25,3%
4	Eénkamerwoning	28 m ²	2e	€ 475	€ 595	+25,2%
5	Eénkamerwoning	20 m ²	2e	€ 435	€ 540	+25,2%
6	Eénkamerwoning	20 m ²	1e	€ 475	€ 585	+23,5%
7	Eénkamerwoning	16 m ²	1e	€ 455	€ 535	+17,4%
8	Eénkamerwoning	16 m ²	2e	€ 425	€ 485	+14,9%
9	Kamer met g.v.	24 m ²	1e	€ 435	€ 500	+14,8%
10	Meerkamerwoning	35 m ²	1e	€ 580	€ 660	+13,9%
...	...	...	...	...	...	...
36	Kamer met g.v.	12 m ²	1e	€ 365	€ 325	-10,5%
37	Eénkamerwoning	28 m ²	3e	€ 560	€ 465	-16,9%
38	Eénkamerwoning	16 m ²	3e	€ 415	€ 335	-19,5%
39	Kamer met g.v.	28 m ²	3e	€ 435	€ 320	-25,8%
40	Kamer met g.v.	12 m ²	2e	€ 360	€ 260	-27,7%
41	Kamer met g.v.	24 m ²	3e	€ 420	€ 290	-31,3%
42	Eénkamerwoning	12 m ²	3e	€ 400	€ 245	-38,5%
43	Kamer met g.v.	20 m ²	3e	€ 405	€ 245	-39,0%
44	Kamer met g.v.	16 m ²	3e	€ 375	€ 165	-55,7%
45	Kamer met g.v.	12 m ²	3e	€ 360	€ 150	-58,5%

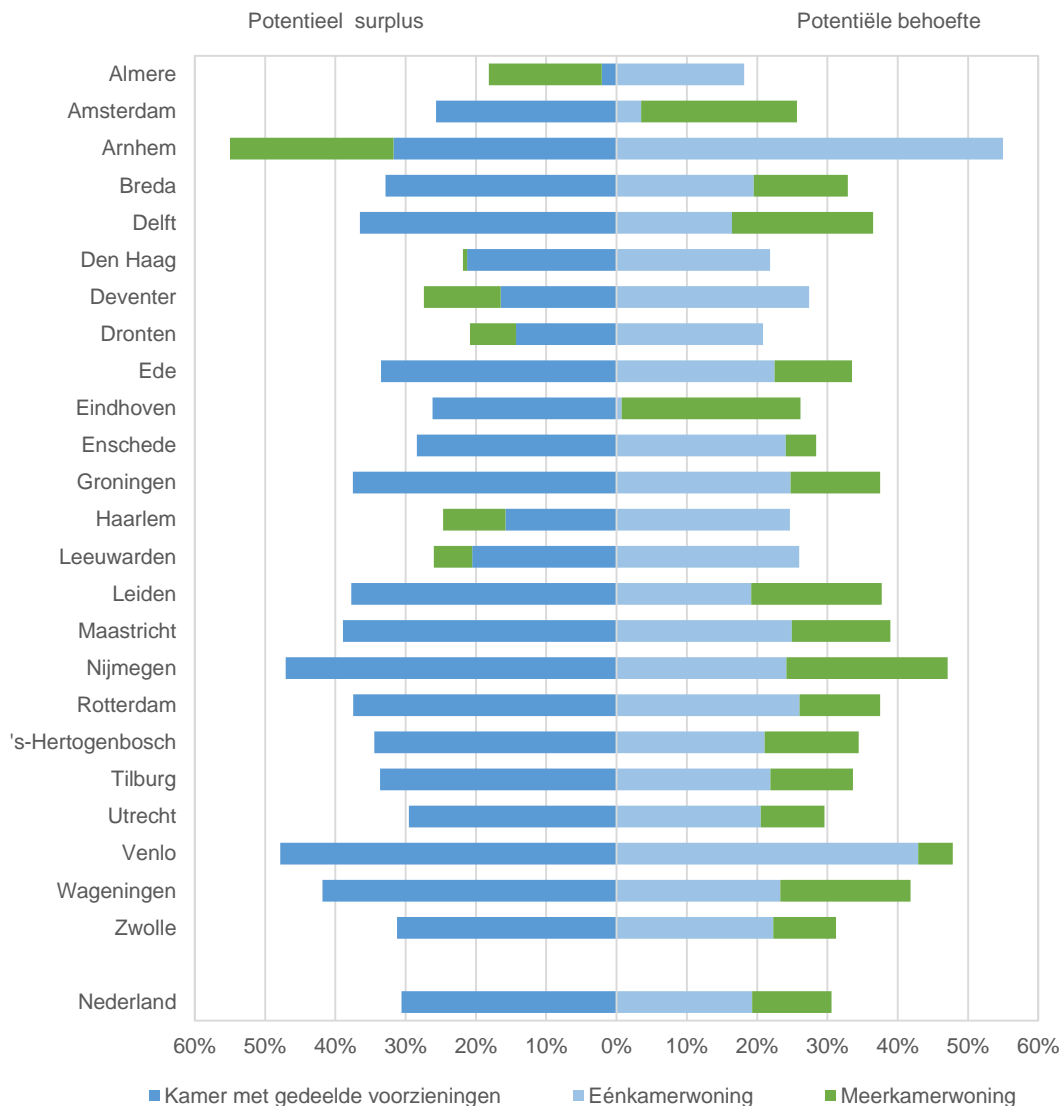
6.3 Woonsituatie versus woonwensen

Om een beeld te krijgen van kwalitatieve afwijkingen tussen vraag en aanbod op dit moment kan het type woonruimte in de huidige situatie van uitwonenden studenten in een stad die ook in de stad willen blijven worden afgezet tegen de woonwensen van deze zelfde groep. Kwantitatief gezien zijn vraag en aanbod van deze groep per definitie aan elkaar gelijk, maar kwalitatief laat deze vergelijking zien in welke richting studenten op dit moment hun type woonruimte zouden willen aanpassen. Een tekort of overschot van woonruimte dat zich vertaalt naar studenten die geen woonruimte kunnen vinden of naar leegstaande woonruimten wordt in deze paragraaf niet meegenomen. Ook worden de woonwensen van studenten die naar de stad toe willen verhuizen en het vrijkomende aanbod dat studenten achterlaten bij vertrek buiten beschouwing gelaten.

31 procent van de bewoonde voorraad sluit niet volledig aan op wat de bewoners zouden willen. Op nationaal niveau is er een potentieel surplus van circa 42.000 kamers met gedeelde voorzieningen en een aanvullende wens van meer één- en meerkamerwoningen van respectievelijk 27.000 en 16.000. Figuur 6.11

laat zien dat er een grote variatie tussen steden is in de mate waarin de bezette voorraad niet aansluit bij de woonwensen van studenten. In Almere, Den Haag, Dronten en Haarlem is dit met minder dan 25 procent laag. In Arnhem, Nijmegen en Venlo is dit aandeel met circa 50 procent relatief hoog.

Figuur 6.11: Afwijking tussen huidige en gewenste type woonruimte (rekening houdend met de bijbehorende woonlasten) van uitwonende voltijdstudenten die in dezelfde stad willen blijven wonen naar woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

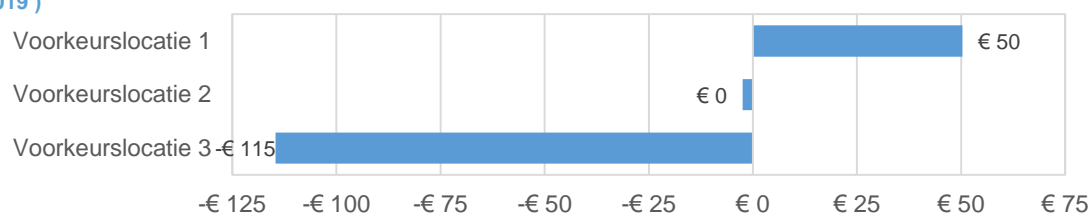

Gemiddeld wensen studenten net wat minder woonlasten inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag te betalen dan dat zij nu betalen. Dit verschilt echter sterk per type woonruimte en locatie (zie figuur 6.12 en figuur 6.13). Voor kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen wil men respectievelijk 50 en 20 euro minder betalen, bij meerkamerwoningen zijn studenten bereid 90 euro meer te betalen dan dat ze in de huidige situatie betalen. Bij de kamers met gedeelde voorzieningen en éénkamerwoningen wordt de wens om minder te betalen vooral veroorzaakt doordat studenten de woonlasten van kamers tot en met 16 vierkante meter te hoog vinden. Studenten zijn bereid 50 euro meer te betalen dan in de huidige situatie om op hun voorkeurslocatie te wonen. Op hun minst geliefde locatie willen studenten 115 euro minder betalen dan de huidige woonlasten.

Figuur 6.12: Afwijking tussen huidige en gewenste woonlasten (gecorrigeerd voor locatie en woonoppervlakte) inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten die in dezelfde stad willen blijven wonen naar type woonruimte, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

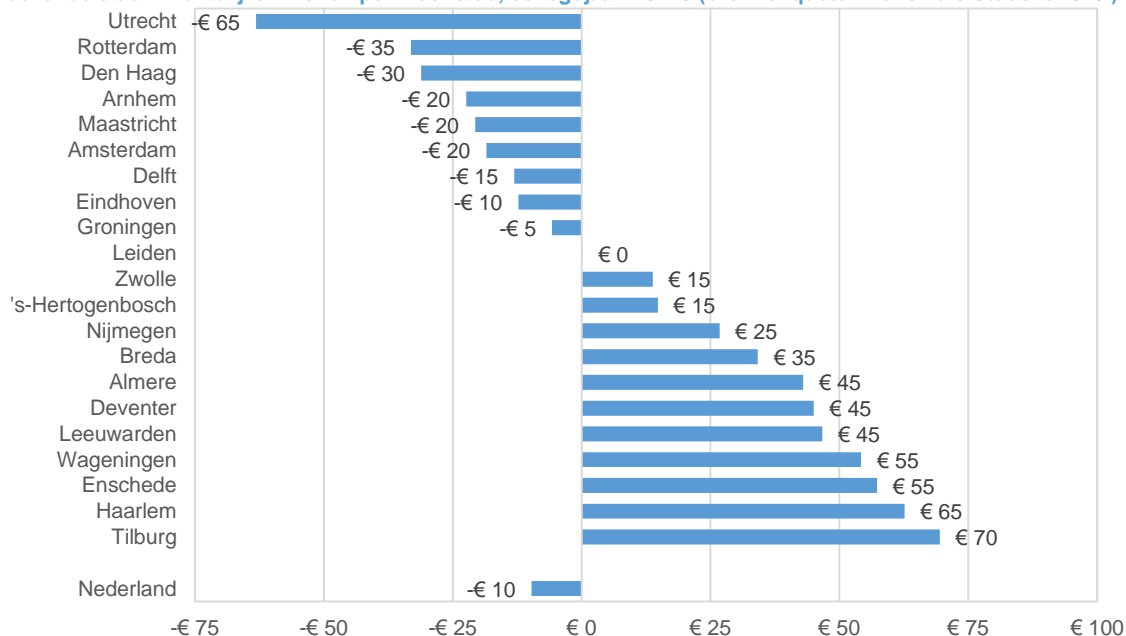

Figuur 6.13: Afwijking tussen huidige en gewenste woonlasten (gecorrigeerd voor type woonruimte en woonoppervlakte) inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten die in dezelfde stad willen blijven wonen naar voorkeurslocatie, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Figuur 6.14 laat zien in 6 steden studenten minder zouden willen betalen voor de bestaande woonruimten dan ze nu doen. In Utrecht zijn studenten het minst tevreden met de huidige woonlasten. In 9 steden zijn studenten bereid meer woonlasten te betalen voor de huidige woonruimte dan zij nu betalen. In de resterende 6 steden zijn de gewenste en de huidige woonlasten ongeveer in evenwicht.

Figuur 6.14: Afwijking tussen huidige en gewenste woonlasten (gecorrigeerd voor type woonruimte, locatie en oppervlakte) inclusief bijkomende lasten en na aftrek van huurtoeslag van uitwonende voltijdstudenten die in dezelfde stad willen blijven wonen per woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

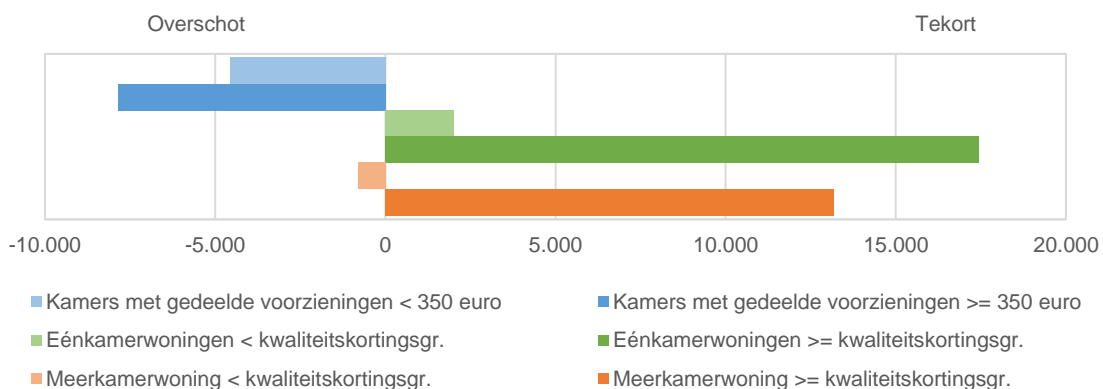
6.4 Vraag & aanbod

In deze paragraaf wordt er gekeken naar het verschil tussen vraag en aanbod op korte termijn. Het aanbod wordt gevormd door woonruimten die vrijkomen door studenten die de stad verlaten (verlaters) of doorstromen naar een andere woonruimte (doorstromers). De vraag bestaat uit studenten die voor het eerst op zichzelf willen gaan wonen (starters), uitwonende studenten die zich in de stad willen vestigen (vestigers) en uitwonende studenten die een andere woonruimte binnen dezelfde stad zoeken (doorstromers). Alleen studenten met een verhuiscens binnen een halfjaar vallen onder deze categorieën. Bij de vraag is uitgegaan van de woonwensen die door middel van conjunct meten zijn bepaald in combinatie met de huidige prijzen in de markt. Daarnaast zijn de gemeten vraag en aanbod gecorrigeerd naar de reële vraag en aanbod (zoals ook in bijlage B is toegelicht).

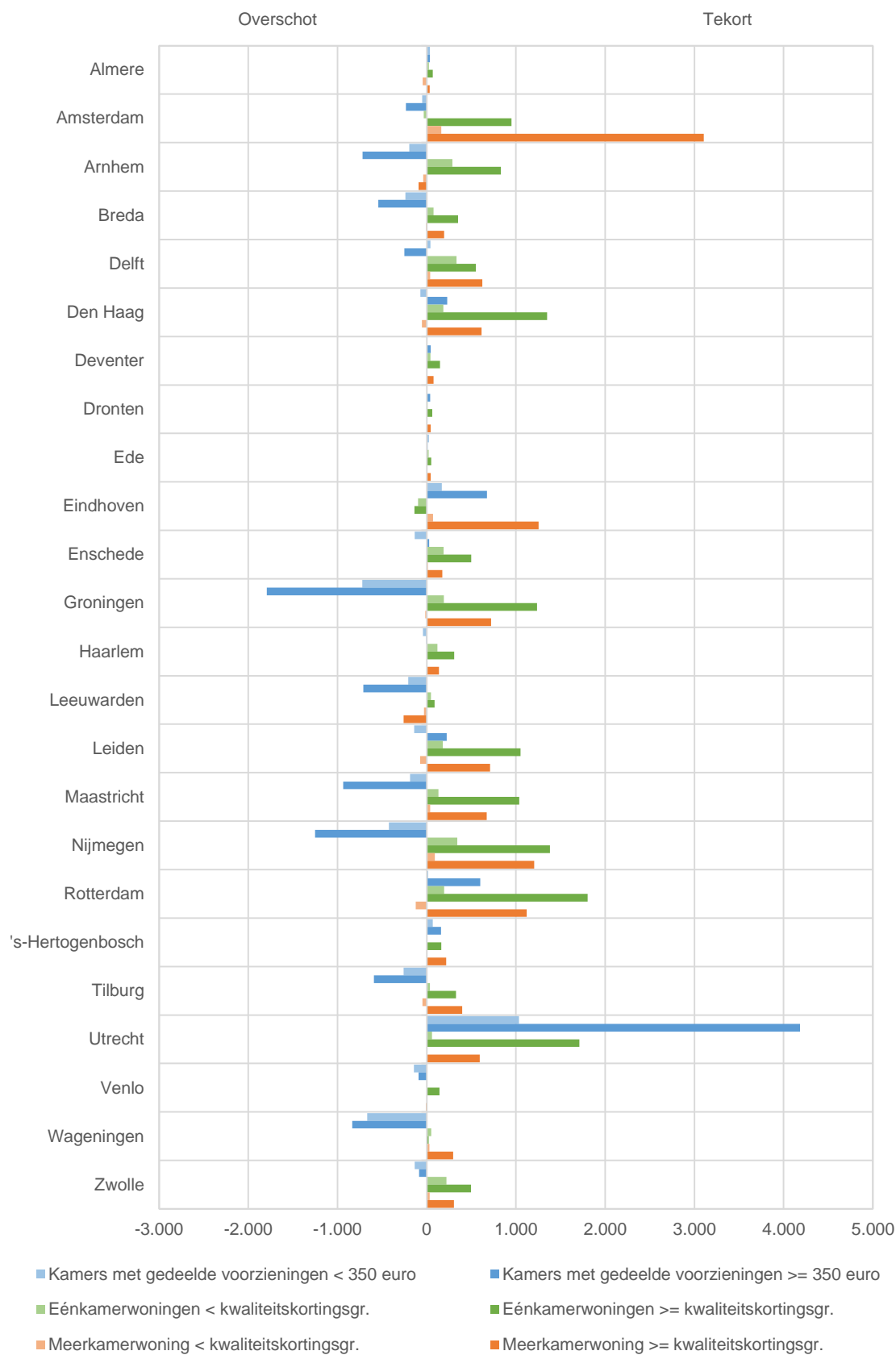
In figuur 6.15 is het verschil tussen vraag en aanbod op nationaal niveau weergegeven, in figuur 6.16 per stad. Nationaal is er een overschot van respectievelijk 4.600 en 7.800 kamers met gedeelde voorzieningen met een huur inclusief bijkomende lasten en voor aftrek van de huurtoeslag van onder en boven de 350 euro per maand. Kanttekening hierbij is dat aankomende studenten hierin niet zijn meegenomen en zij vaker een kamer met gedeelde voorzieningen wensen. Bij de éénkamerwoningen is sprake van een tekort van 2.000 woonruimten met een huur inclusief bijkomende lasten onder de kwaliteitskortingsgrens en een tekort van 17.400 woonruimten met een huur boven de kwaliteitskortingsgrens. Verder bestaat er een overschot van 800 meerkamerwoningen in het segment met een huur onder de kwaliteitskortingsgrens en zouden 13.200 meerkamerwoningen boven deze huurgrens aan de voorraad toegevoegd moeten worden om aan de vraag op korte termijn te voldoen.

Het overschot aan kamers met gedeelde voorzieningen en tekort aan één- en meerkamerwoningen hangt voor een groot deel samen met het al dan niet recht hebben op huurtoeslag. Indien geen enkele student recht zou hebben op huurtoeslag dan zouden de verschillen tussen vraag en aanbod verschuiven (meer vraag naar kamers met gedeelde voorzieningen en minder vraag naar één- en meerkamerwoningen met een huur boven de huurtoeslaggrens, terwijl het aanbod logischerwijs ongewijzigd zal blijven).

Figuur 6.15: Verschil tussen vraag en aanbod o.b.v. verhuisgeneigden binnen een halfjaar naar type woonruimte en prijsklasse, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

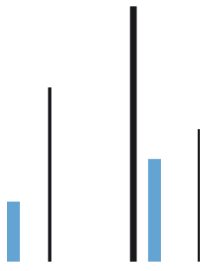
Figuur 6.16: Verschil tussen vraag en aanbod o.b.v. verhuigeneigden binnen een halfjaar naar type woonruimte, prijsklasse en woonstad, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

7

Internationale studenten

Internationale studenten vormen een bijzondere groep aangezien nagenoeg al deze studenten een huisvestingsbehoefte hebben, doorgaans geen netwerk in Nederland hebben en hierdoor nog meer dan de Nederlandse studenten zijn aangewezen op corporaties en particuliere verhuurders. Daarnaast ontwikkelt deze groep zich qua prognoses onafhankelijk van de demografie in Nederland. Internationale studenten kunnen in twee groepen worden verdeeld:

1. Internationaal mobiele diplomastudenten die komen voor een volledige studie op bachelor- of masterniveau; zij zijn in de voorgaande hoofdstukken in alle analyses meegenomen.
2. Studiepuntmobiele studenten die juist komen voor een kortere periode (één jaar of korter), bijvoorbeeld in het kader van een uitwisseling; deze studenten zijn in de voorgaande hoofdstukken niet meegenomen.

De tweede groep van studiepuntmobiele studenten wordt helaas minder eenduidig geregistreerd en wordt om die reden niet meegenomen in de analyses uit de voorgaande hoofdstukken. Toch bezetten deze studenten met circa 5 procent een noemenswaardig deel van de studentenwoonruimten. Vanwege het belang een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de behoefte aan studentenhuysvesting wordt de groep studiepuntmobiele studenten in dit hoofdstuk behandeld. Het betreft hier echter alleen de inkomende studenten, waardoor het (tijdelijke) aanbod van woonruimten als gevolg van uitgaande studiepuntmobiele studenten buiten beeld blijft. De internationale diplomastudenten die integraal in de voorgaande hoofdstukken zijn meegenomen worden in dit hoofdstuk als aparte categorie eveneens besproken.

In samenwerking met Nuffic, de Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs, wordt in paragraaf 7.1 geschetst binnen welke wereldwijde mobiliteitsstromen de studentenmobiliteit naar Nederland plaatsvindt. In paragraaf 7.2 worden omvang en samenstelling van de internationale studentenpopulatie besproken. De woonsituatie van internationale studenten wordt in paragraaf 7.3 behandeld, waarbij de vergelijking wordt gemaakt met de Nederlandse diplomastudenten. In paragraaf 7.4 worden de verwachtingen voor de toekomstige kwantitatieve ontwikkeling besproken. Tot slot worden in paragraaf 7.5 de verschillen tussen woonwensen en woonsituatie van internationale studenten besproken.

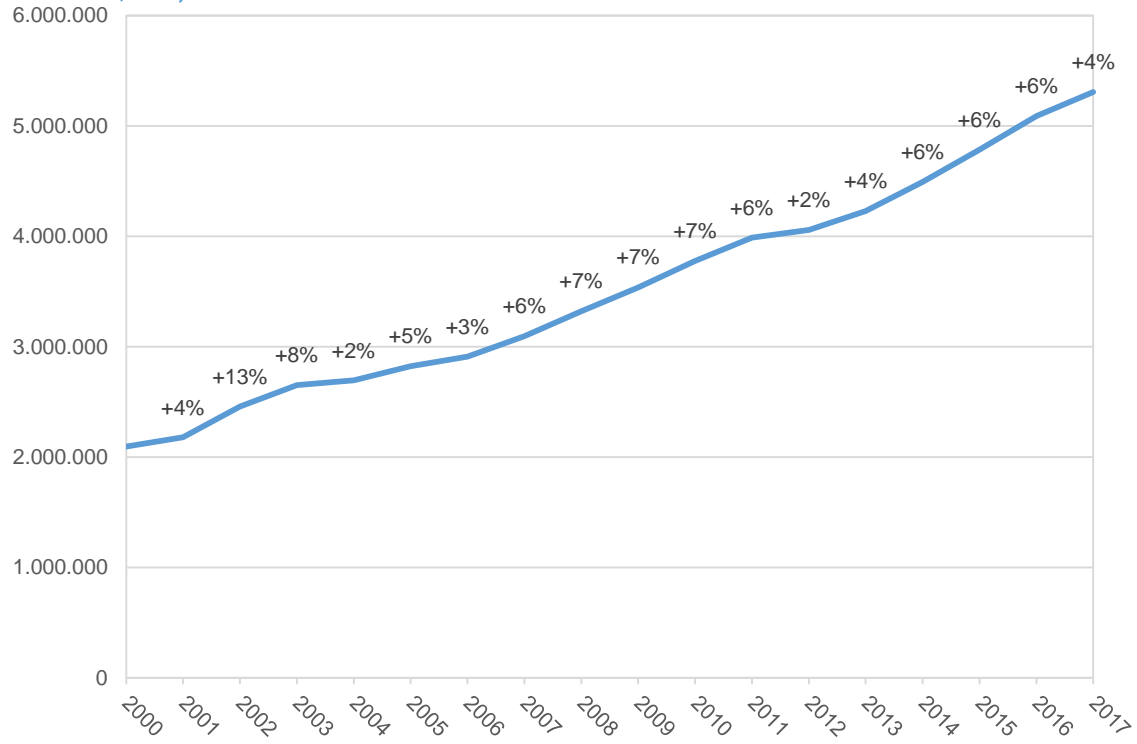
7.1 Internationale context

In 2017 volgden er wereldwijd, volgens de meest recente statistieken van Unesco¹, ongeveer 5,3 miljoen studenten een studie in het buitenland. Figuur 7.1 laat zien dat het aantal studenten dat in het buitenland studeert sinds 2000 structureel is toegenomen. Sinds 1980 is het aandeel van de wereldwijde studentenpopulatie die in het buitenland gaat studeren ongeveer gelijk gebleven (circa 2 procent). De toename van het aantal studenten dat in het buitenland studeert komt daarom geheel voor rekening van de

¹ Unesco (2019), "UIS Statistics", <http://data.uis.unesco.org>, 20 september 2019

groei van de wereldwijde studentenpopulatie, die hoofdzakelijk afkomstig is van de toename van het aantal studenten in Aziatische en Afrikaanse landen.

Figuur 7.1: Ontwikkeling aantal studenten wereldwijd dat in een ander land studeert, 2000-2017 (bron: UNESCO Datacentre, 2019)

China telt de meeste uitgaande studenten, zowel studiepuntmobiele studenten als internationale diplomastudenten, op ruime afstand gevolgd door India. China is als groot land symbolisch voor veel andere (opkomende) kenniseconomieën. De ontwikkeling van het hoger onderwijs in deze landen neemt toe in zowel kwaliteit als kwantiteit en zal waarschijnlijk leiden tot een betere kwalitatieve aansluiting van internationale studenten op Nederlandse universiteiten.

In tabel 7.1 is te zien dat de top-5 verder bestaat uit Duitsland, Zuid-Korea en Vietnam. Duitsland en Zuid-Korea hebben naast een grote uitgaande populatie ook een grote inkomende studentenstroom. De klassering van landen als Saoedi-Arabië en Nigeria heeft te maken met de economische ontwikkelingen in de middenklasse. Studenten in deze landen hebben de financiële mogelijkheden voor een studie, maar de lokale universiteiten kunnen het topniveau (nog) niet aanbieden.

Nederland staat met een populatie uitgaande diplomastudenten van ongeveer 17.000 op een 61^e plaats in deze ranglijst. Het aantal uitgaande studenten zegt niet alles. China en India staan bovenaan, maar hebben ook de grootste populatie 18-30-jarigen, en als gevolg daarvan ook een groot aantal studenten. Daarom is er ook gekeken naar het aandeel van de studenten dat in het buitenland gaat studeren. In India blijkt dit slechts 1,0 procent te zijn. Van de landen in de top-10 steken Saoedi-Arabië en Kazachstan erboven uit met meer dan 5 procent. In Nederland gaat 2,1 procent voor studie naar het buitenland. Dit is net onder het wereldwijde gemiddelde van ongeveer 2,4 procent.

Wat aantallen inkomende studenten betreft voeren de Verenigde Staten de ranglijst aan, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk en Australië. De top-3 wordt in zijn geheel gevormd door Engelstalige landen. In deze laatste twee landen is het aandeel internationale studenten binnen de totale populatie met ook erg hoog. De landen net onder de top met de meeste inkomende studenten hebben veelal zelf ook een grote uitgaande studentenpopulatie. Frankrijk en Rusland trekken veel studenten uit landen met dezelfde voertaal; Frankrijk uit voormalige kolonies en Rusland uit de voormalige Sovjetstaten. Nederland staat in 2017 op de dertiende plaats en scoort qua ratio bovengemiddeld hoog.

Tabel 7.1: Top-10 landen en Nederland uitgaande en inkomende studiemobiliteit (totaal van studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten), 2010 en 2017 en mobiliteitsratio 2017 (*voorgaande jaar vanwege ontbreken informatie, bron: UNESCO Datacentre, 2019)

Uitgaand	2010	2017	Ratio	Inkomend	2010	2017	Ratio
1 China	568.000	928.100	2,1%	1 Verenigde Staten	684.800	984.900	5,2%
2 India	210.800	332.000	1,0%	2 Verenigd Koninkrijk	390.000	435.700	17,9%
3 Duitsland	105.100	122.200	4,0%	3 Australië	271.200	381.200	21,5%
4 Zuid-Korea	126.200	105.400	3,4%	4 Duitsland		258.900	8,4%
5 Vietnam	46.800	94.700	2,8% *	5 Frankrijk	259.900	258.400	10,2%
6 Frankrijk	57.400	89.400	3,5%	6 Rusland		250.700	4,3%
7 Verenigde Staten	67.200	86.600	0,5%	7 Canada	106.300	210.000	12,9%
8 Nigeria	52.400	85.300	3,8% *	8 China	71.700	157.100	0,4%
9 Kazachstan	39.500	84.700	13,5%	9 Japan	141.600	164.300	4,3%
10 Saoedi-Arabië	42.700	84.300	5,0%	10 Maleisië	64.700	100.800	8,1%
61 Nederland	12.600	18.400	2,1%	13 Nederland	56.900	92.500	11,0%
Totaal	3.776.800	5.309.200	2,4%	Totaal	3.776.800	5.309.200	2,4%

Over uitgaande studiepuntmobiliteit, worden wereldwijd geen cijfers geregistreerd. Wel zijn Europese vergelijkingen beschikbaar via de Eurostudent-onderzoeken, en voor het deel studiepuntmobiliteit dat binnen het Erasmus+-programma plaatsvindt. Nederland scoort met circa een kwart van de afgestudeerdenpopulatie met een studiegerelateerde buitenlandervaring bovengemiddeld². Wel bestaan er grote verschillen tussen de verschillende studierichtingen. De studiepuntmobiliteit hangt sterk samen met de hoeveelheid beschikbare middelen via Erasmus+. Steeds meer onderwijsinstellingen maken de keuze om studiepuntmobiliteit als de norm voor alle studenten te stellen³. Dit om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen en kansen voor studenten op de arbeidsmarkt te vergroten. Hiervoor wordt er door de onderwijsinstellingen gewerkt aan afgestemde mobiliteitsvensters en automatische erkenning van studiepunten om zekerheid over aansluiting van het aanbod op het studieprogramma en duidelijkheid omtrent de erkenning van studiepunten te bieden. Daarom mag verwacht worden dat de uitgaande stroom studiepuntmobiele studenten de komende jaren gaat stijgen en daarmee ook de inkomende stroom. De reeds vastgestelde toename van het budget van het Erasmus+-programma (en de opvolger van dit programma) voor de komende jaren en de verwachte toename op langere termijn bevestigen het beeld waarin een toename wordt verwacht.

² Nuffic (2017), 'Outgoing student mobility in Dutch higher education, 2015-2016', <https://www.nuffic.nl/actueel/kwart-studenten-naar-buitenland/>

³ Vereniging Hogescholen en VSNU (2014) 'Gezamenlijke Visie Internationaal' en Vereniging Hogescholen en VSNU (2018) 'Internationaliseringsagenda hoger onderwijs'.

7.2 Studentenpopulatie

In totaal zijn er in collegejaar '18-'19 circa 20.200 studiepuntmobiele studenten en 84.000 internationale diplomastudenten⁴ in Nederland. Een groot deel van de studiepuntmobiele studenten is slechts één semester in Nederland. In het eerste semester van collegejaar '18-'19 waren er 13.300 studenten en in het tweede semester 6.900 studenten. Voor de huisvesting is het vooral relevant hoeveel studenten er op het piekmoment zijn; daarom wordt er in het vervolg gekeken naar de studiepuntmobiele studenten in het eerste semester. Wel zal rekening gehouden moeten worden dat de vraag naar huisvesting in het tweede semester lager ligt (in collegejaar '18-'19 waren in het tweede semester 6.400 studiepuntmobiele studenten minder dan in het eerste semester).

De studiepuntmobiele en internationale diplomastudenten vormen in het eerste semester respectievelijk 1,9 en 11,9 procent van de gehele studentenpopulatie. Van de internationale studenten studeert circa 66 procent aan een universiteit. Dit is een beduidend groter aandeel dan bij de Nederlandse studenten (38 procent).

Een studiepuntmobiele student blijft gemiddeld circa 7 maanden in Nederland. 50 procent van de studiepuntmobiele studenten studeert in Nederland via een Erasmusbeurs. 45 procent komt naar Nederland via een ander uitwisselingsprogramma en de resterende 5 procent op eigen gelegenheid. Tabel 7.2 laat zien dat de meeste studiepuntmobiele studenten uit China, Verenigde Staten, Spanje en Duitsland komen.

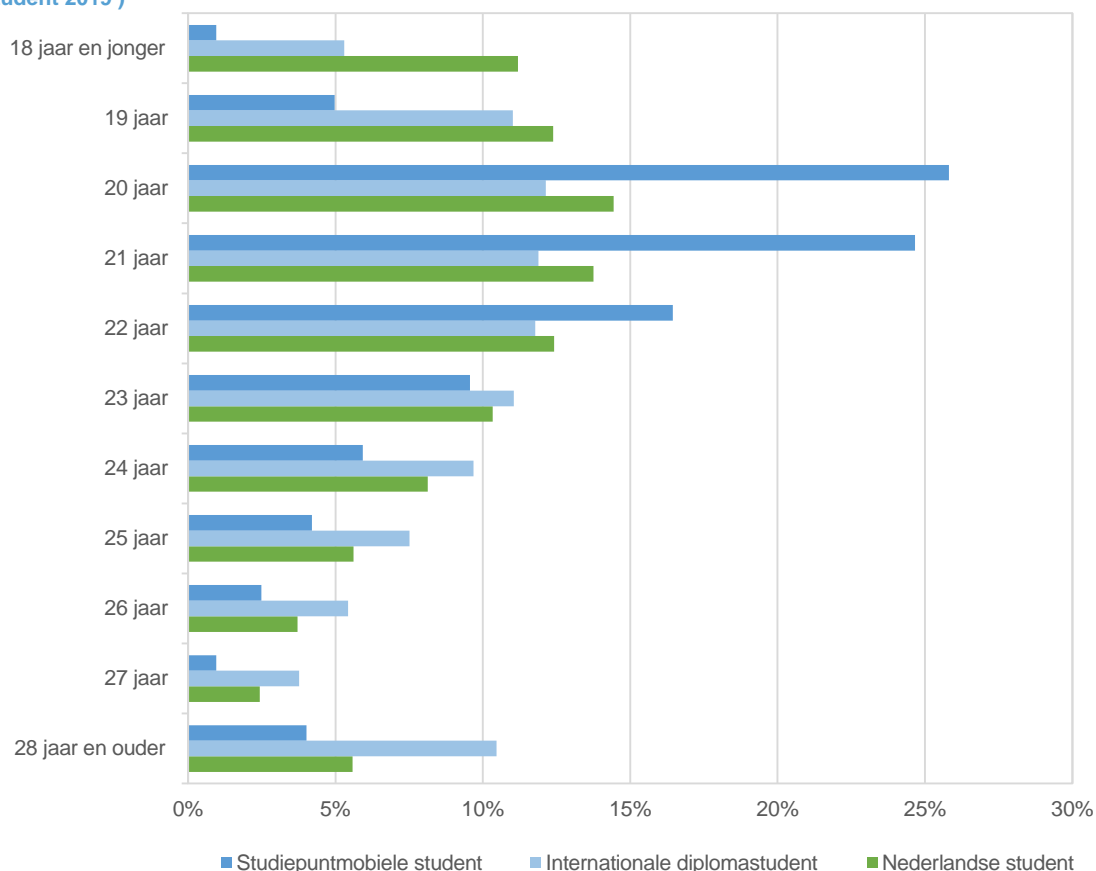
Tabel 7.2: Herkomstlanden studiepuntmobiele studenten, collegejaar '17-'18 (bron: Nuffic)

1 China	9,0%	7 Verenigd Koninkrijk	4,0%
2 Verenigde Staten	8,3%	8 Zuid-Korea	3,9%
3 Spanje	6,9%	9 Finland	2,8%
4 Duitsland	6,8%	10 Brazilië	2,4%
5 Frankrijk	5,6%	11 Turkije	2,3%
6 Italië	4,6%	Overig	43,4%

Figuur 7.2 geeft de leeftijdsverdeling van de internationale studenten weer in vergelijking met die van de Nederlandse studenten. Studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten zijn gemiddeld respectievelijk even oud en 11 maanden ouder dan Nederlandse diplomastudenten. Opvallend is dat bij de studiepuntmobiele studenten 67 procent tussen de 20 en 22 jaar is. Deze piek is ook terug te zien bij de Nederlandse studenten, maar met 41 procent veel minder extreem. Bij internationale diplomastudenten is de piek een stuk minder sterk en zijn er relatief ook veel studenten 28 jaar of ouder.

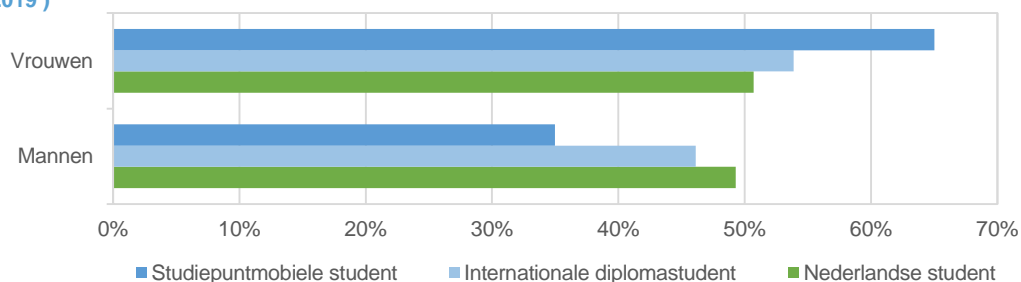
⁴ Onder de internationale diplomastudenten vallen in deze monitor alle studenten met een buitenlandse nationaliteit en een internationale vooropleiding (deze definitie wordt eveneens gebruikt door de VSNU en Vereniging Hogescholen en Nuffic). DUO en CBS hanteren een andere definitie waarbij alle studenten met een internationale vooropleiding onder de groep internationale studenten worden geschaard (dus ook met een Nederlandse nationaliteit). De in deze monitor gehanteerde definitie heeft de voorkeur omdat studenten met een Nederlandse nationaliteit en een internationale vooropleiding vergelijkbaar huisvestingsgedrag vertonen als de studenten met zowel een Nederlandse nationaliteit als vooropleiding.

Figuur 7.2: Studenten naar leeftijd en type student, collegejaar '18-'19 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2019')

Vrouwen zijn, zoals te zien in figuur 7.3, bij de internationale studenten nog sterker oververtegenwoordigd dan bij de Nederlandse studenten (Nederlands: 51 procent; internationale diplomastudenten: 54 procent; studiepuntmobiele studenten: 65 procent). Dit is opvallend omdat er wereldwijd met 53 procent meer mannen een opleiding in het buitenland volgen (bron: UNESCO).

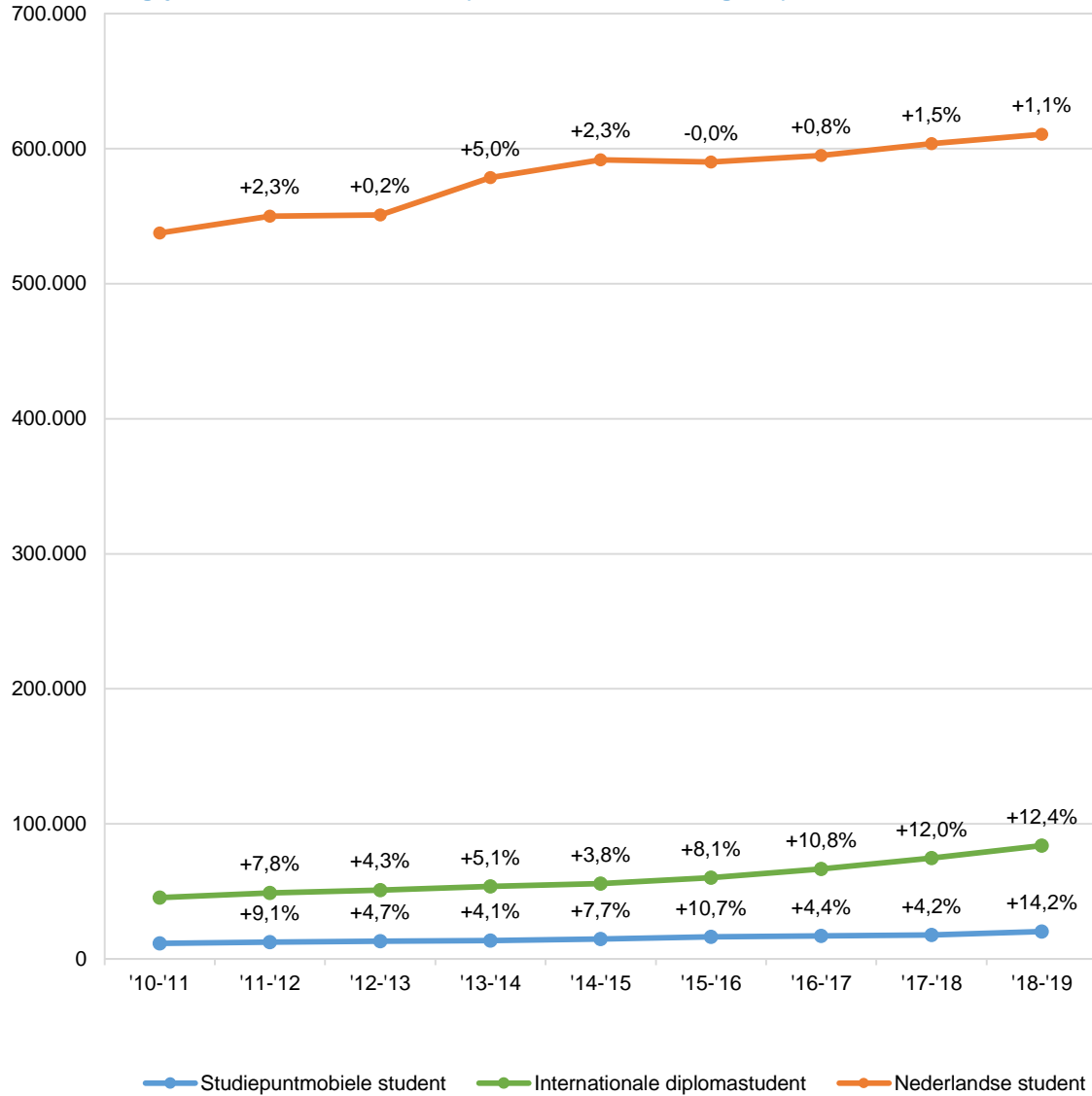
Figuur 7.3: Studenten naar geslacht en type student, collegejaar '18-'19 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2019')

Figuur 7.4 laat de ontwikkeling zien van het aantal internationale studenten in de afgelopen acht jaar. Het aantal internationale studenten is relatief beduidend harder gegroeid dan het aantal Nederlandse studenten. De aantallen studiepuntmobiele en internationale diplomastudenten zijn jaarlijks gemiddeld met 10 en 11 procent gegroeid tegenover een jaarlijkse groei van 2 procent bij de Nederlandse studenten. In absolute zin komt dit neer op een groei sinds collegejaar '10-'11 van respectievelijk 8.700, 38.600 en 73.100 studenten.

De groei van de internationale diplomastudenten is vooral te zien bij de universiteiten, terwijl het aantal studiepuntmobiele studenten relatief hard is gegroeid bij de hbo-instellingen.

Figuur 7.4: Aantal studenten in het hoger onderwijs en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaand jaar naar type student, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO, CBS en Telling ABF)

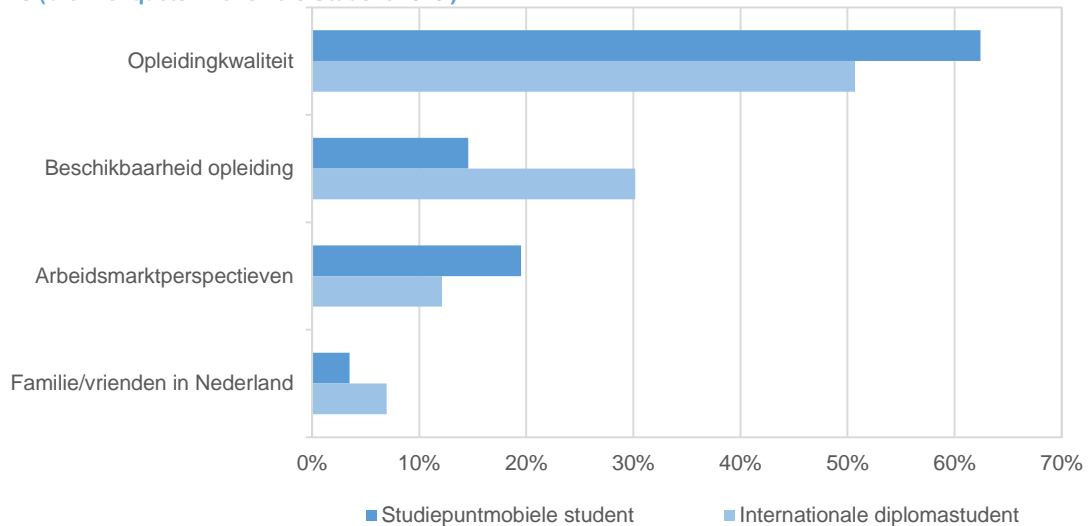
Tabel 7.3 geeft inzicht in het aantal internationale studenten per studiestad. Amsterdam, Maastricht, Groningen en Rotterdam zijn de steden met de meeste studiepuntmobiele en internationale diplomastudenten. Samen zijn deze vier steden goed voor bijna de helft (47 procent) van alle studiepuntmobiele studenten en internationale diplomastudenten. In Maastricht en Venlo is het aandeel internationale studenten binnen de totale studentenpopulatie met afstand het grootst.

Tabel 7.3: Aantal internationale studenten en aandeel internationale studenten binnen de totale studentenpopulatie naar studiestad en type internationale student in collegejaar '18-'19 (bron: DUO, CBS en Telling ABF)

	Studiepuntmobilele student		Internationale diplomastudent	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Alkmaar	40	1,1%	10	0,2%
Almere	100	2,3%	40	1,0%
Amersfoort	10	0,3%	10	0,3%
Amsterdam	1.990	1,8%	13.200	11,8%
Apeldoorn	10	0,9%	70	7,6%
Arnhem	180	1,5%	1.660	13,7%
Breda	210	1,0%	1.300	6,4%
Delft	490	1,7%	5.450	18,9%
Den Haag	710	2,3%	5.720	18,2%
Deventer	80	1,0%	360	4,9%
Doetinchem	0	0,0%	0	0,0%
Dronten	0	0,2%	190	9,1%
Ede	30	1,0%	10	0,2%
Eindhoven	540	1,6%	3.550	10,8%
Emmen	10	0,7%	230	13,1%
Enschede	340	1,3%	4.510	16,8%
Gouda	0	0,0%	0	0,1%
Groningen	1.690	2,8%	9.190	15,4%
Haarlem	50	1,1%	160	3,5%
Heerlen	50	1,0%	500	9,4%
Helmond	0	0,0%	0	0,1%
Leeuwarden	170	0,9%	2.060	10,5%
Leiden	490	1,4%	2.660	7,7%
Maastricht	1.480	6,3%	10.090	42,8%
Nijmegen	880	2,0%	2.900	6,6%
Rotterdam	1.070	1,6%	7.170	10,6%
s-Hertogenbosch	50	0,3%	210	1,2%
Sittard-Geleen	40	0,8%	30	0,7%
Tilburg	580	2,1%	2.790	9,9%
Utrecht	1.150	1,8%	3.830	6,0%
Venlo	180	4,0%	2.600	57,5%
Vlissingen	50	1,4%	330	8,6%
Wageningen	430	3,4%	2.450	19,4%
Zwolle	200	1,0%	190	1,0%
zOverig	10	0,2%	540	15,1%
Totaal	13.310	1,9%	84.000	11,9%

De belangrijkste reden voor studiepuntmobiele studenten om naar Nederland te komen is de kwaliteit van het onderwijs hier. Dit is ook onder internationale diplomastudenten de meest voorkomende reden, zoals te zien is in figuur 7.5, maar voor veel studenten in deze groep is daarnaast de beschikbaarheid van opleidingen reden van de keuze voor Nederland.

Figuur 7.5: Reden waarom internationale student in Nederland is gaan studeren naar type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

7.3 Woonsituatie

Het grote verschil met reguliere studentenhuysvesting is dat de woonruimte voor een internationale student beschikbaar moet zijn op de dag van aankomst in Nederland. Meestal zijn de kamers voor internationale studenten dan ook volledig ingericht. 83 procent van de studiepuntmobiele studenten huurt een gemeubileerde woonruimte en 13 procent een gestoffeerde kamer. Op veel universiteiten wonen studenten op een campus die gelieerd is aan de instelling. Huisvesting voor internationale studenten verschilt dus op een aantal punten van de praktijk van reguliere studentenhuysvesting in Nederland, waar de student niet gebonden is aan huysvesting bij de studiestart, er doorgaans geen sprake is van gemeubileerde woonruimten en er veel meer een cultuur van kamer zoeken via kijkavonden is. Bovendien zijn de internationale studenten een relatief heterogene groep qua woonsituatie, draagkracht en woonbehoeften.

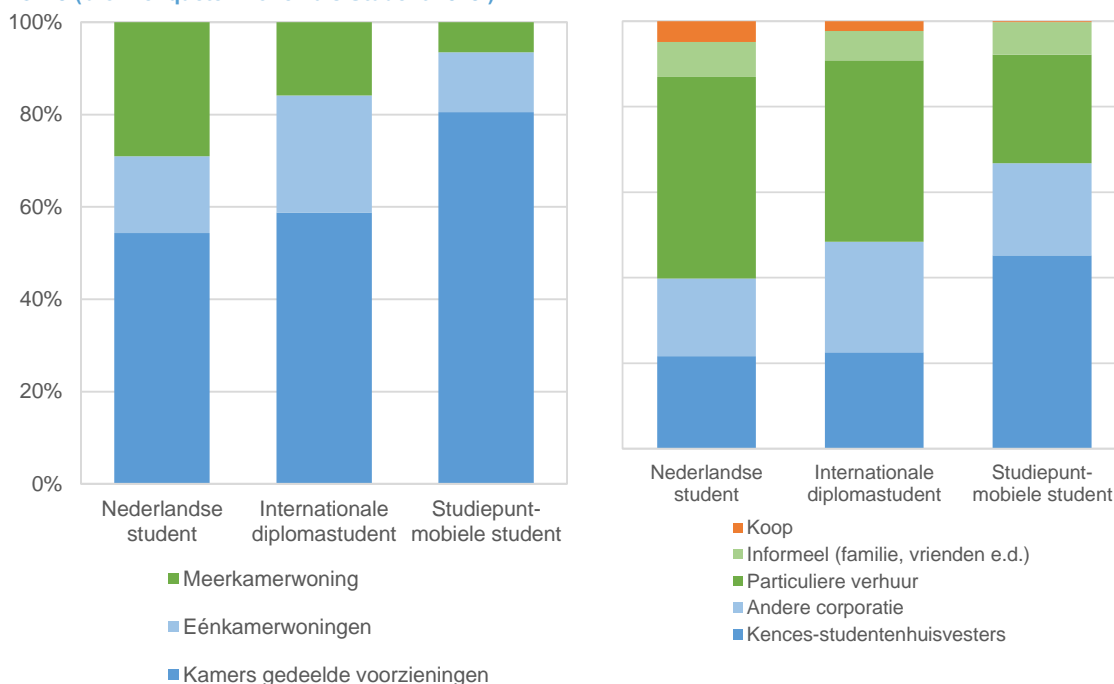
Nagenoeg iedere internationale student is uitwonend, zoals verwacht mag worden. 85 procent van de studiepuntmobiele studenten woont binnen de eigen studiestad. Dit percentage is iets hoger dan dat van de uitwonende internationale diplomastudent (80 procent) maar duidelijk hoger dan dat van de Nederlandse diplomastudent (68 procent).

Met 6 procent zijn studiepuntmobiele studenten, zoals te zien in figuur 7.6, zelden gehuysvest in een meerkamerwooning. Onder internationale diplomastudenten ligt dit aandeel met 16 procent ook onder het niveau van de Nederlandse diplomastudent (29 procent).

Corporaties huysvesten in samenwerking met universiteiten en hogescholen 67 procent van de studiepuntmobiele studenten. Dit is een aanzienlijk groter deel dan bij de (internationale) diplomastudenten (internationaal: 48 procent en Nederlands: 40 procent). De rol van particuliere verhuur is beduidend kleiner dan bij de (internationale) diplomastudenten.

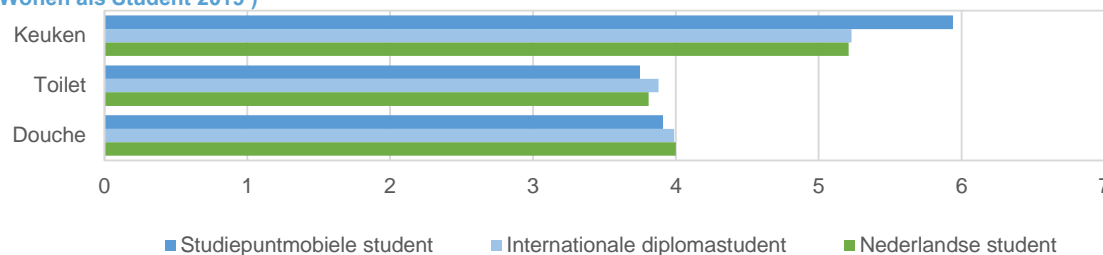

Figuur 7.6: Aandeel uitwonende studenten naar type woonruimte, type verhuurder en type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Studiepuntmobiele studenten die gehuisvest zijn in een kamer met gedeelde voorzieningen delen hun keuken gemiddeld met meer personen dan (internationale) diplomastudenten. De keuken wordt gemiddeld met 6 personen gedeeld, terwijl diplomastudenten deze voorziening gemiddeld met iets meer dan 5 personen delen. Een studiepuntmobiele student deelt een toilet of douche met gemiddeld evenveel personen als (internationale) diplomastudenten.

Figuur 7.7: Gemiddeld aantal huisgenoten voor keuken, toilet en douche bij uitwonende voltijdstudenten op kamers met gedeelde voorzieningen naar type voorziening en type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

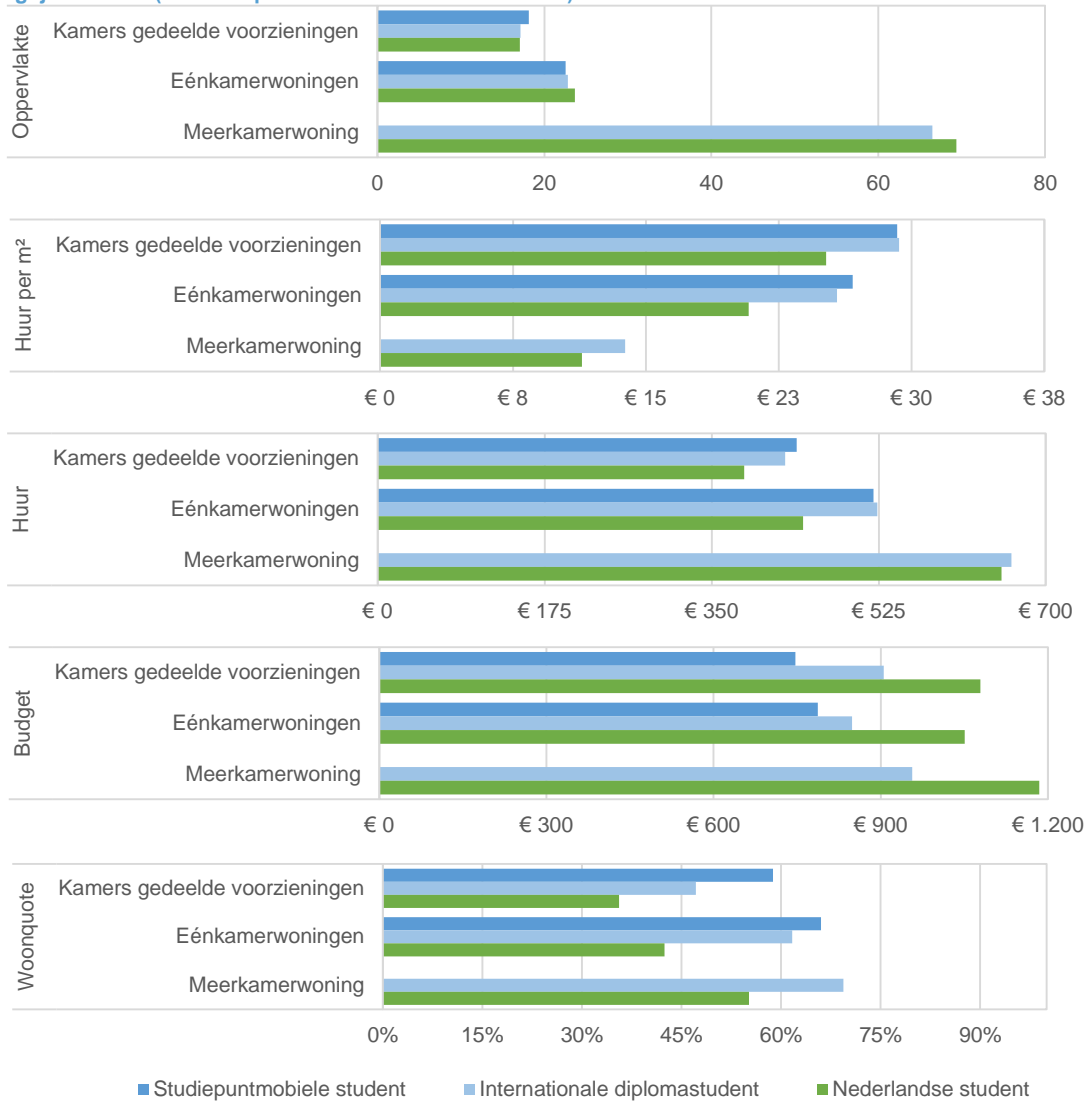

Figuur 7.8 geeft inzicht in de gemiddelde verschillen tussen studiepuntmobiele en (internationale) diplomastudenten wat betreft oppervlakte en betaalbaarheid. Wat woonoppervlakte betreft is er weinig verschil. Meer verschillen zijn er op het vlak van betaalbaarheid. De woonlasten na aftrek van huurtoeslag per vierkante meter zijn bij internationale studenten gemiddeld hoger dan bij de Nederlandse student. Twee belangrijke aspecten kunnen dit verschil verklaren, namelijk:

1. Internationale studenten en met name de studiepuntmobiele studenten zijn overwegend gehuisvest in studiesteden waar de woonlasten relatief hoog zijn;
2. Internationale studenten en zeker de studiepuntmobiele studenten wonen vaker in een gemeubileerde woning.

Het besteedbaar budget van internationale studenten is gemiddeld lager dan dat van Nederlandse studenten. Aangezien de woonlasten iets hoger zijn is het logische gevolg dat de internationale studenten een duidelijk hogere woonquote hebben.

Figuur 7.8: Gemiddelde oppervlakte, woonlasten per vierkante meter, woonlasten (inclusief bijkomende lasten en na afrek van huurtoeslag), besteedbaar budget en woonquote naar type woonruimte en type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

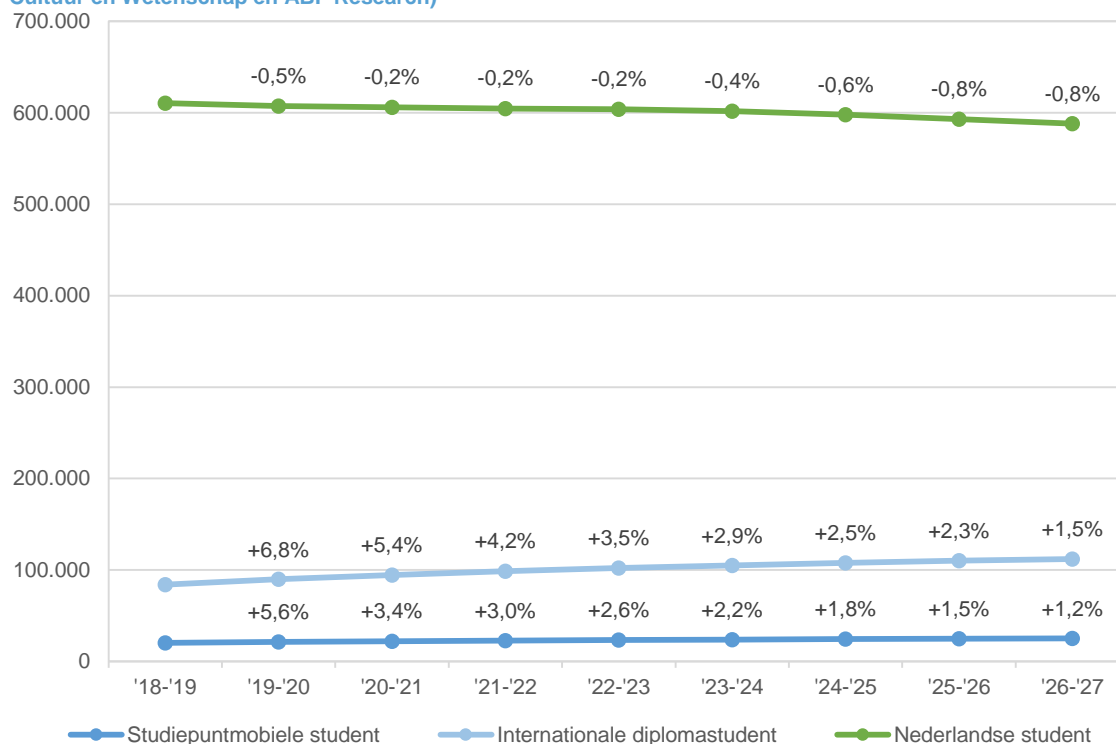

7.4 Kwantitatieve prognose

Figuur 7.9 laat zien dat naar verwachting het aantal internationale studenten, zowel diplomastudenten als studiepuntmobiele studenten, duidelijk verder zal groeien, in tegenstelling tot het aantal Nederlandse studenten. In de komende acht jaar wordt een groei van 23 procent studiepuntmobiele studenten en 33 procent internationale diplomastudenten verwacht (4.700 en 27.800 studenten). Voor de Nederlandse en internationale diplomastudenten wordt gebruik gemaakt van de Apollo-prognoses. De prognoses van de studiepuntmobiele studenten zijn gebaseerd op de trend uit de afgelopen acht jaar gecombineerd met de wereldwijde demografische prognoses van het aantal jongeren en de beschikbare Erasmus+-programmamiddelen tot en met 2019. De verwachte sterke stijging bij de studiepuntmobiele studenten in de komende jaren wordt voor een groot deel veroorzaakt door de jaarlijkse stijging van de Erasmus+-programmamiddelen met circa 10 procent.

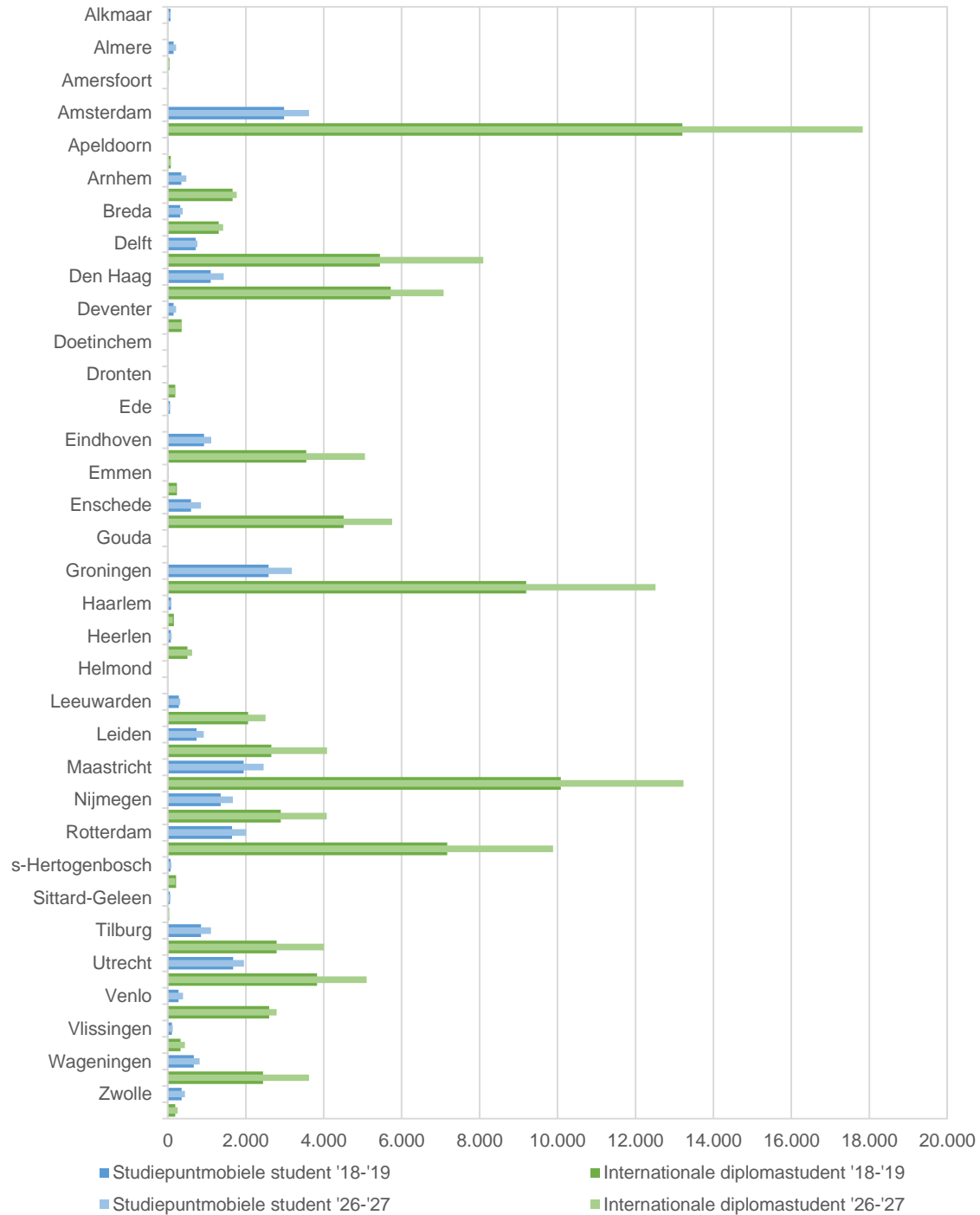
De groei van 33 procent tot en met collegejaar '26-'27 van het aantal internationale diplomastudenten is beperkt als het naast de wereldwijde verwachtingen van de groei van het aantal studenten wordt gelegd. Voor collegejaar '26-'27 worden in totaal 6,4 miljoen studenten verwacht. Als Nederland het wereldmarktaandeel van 1,7 procent wil vasthouden, betekent dit dat het aantal internationale diplomastudenten met 49 procent moet groeien.

Figuur 7.9: Aantal studenten in het hoger onderwijs en ontwikkelingspercentage t.o.v. voorgaand collegejaar naar type student, collegejaren '18-'19 tot en met '26-'27 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en ABF Research)

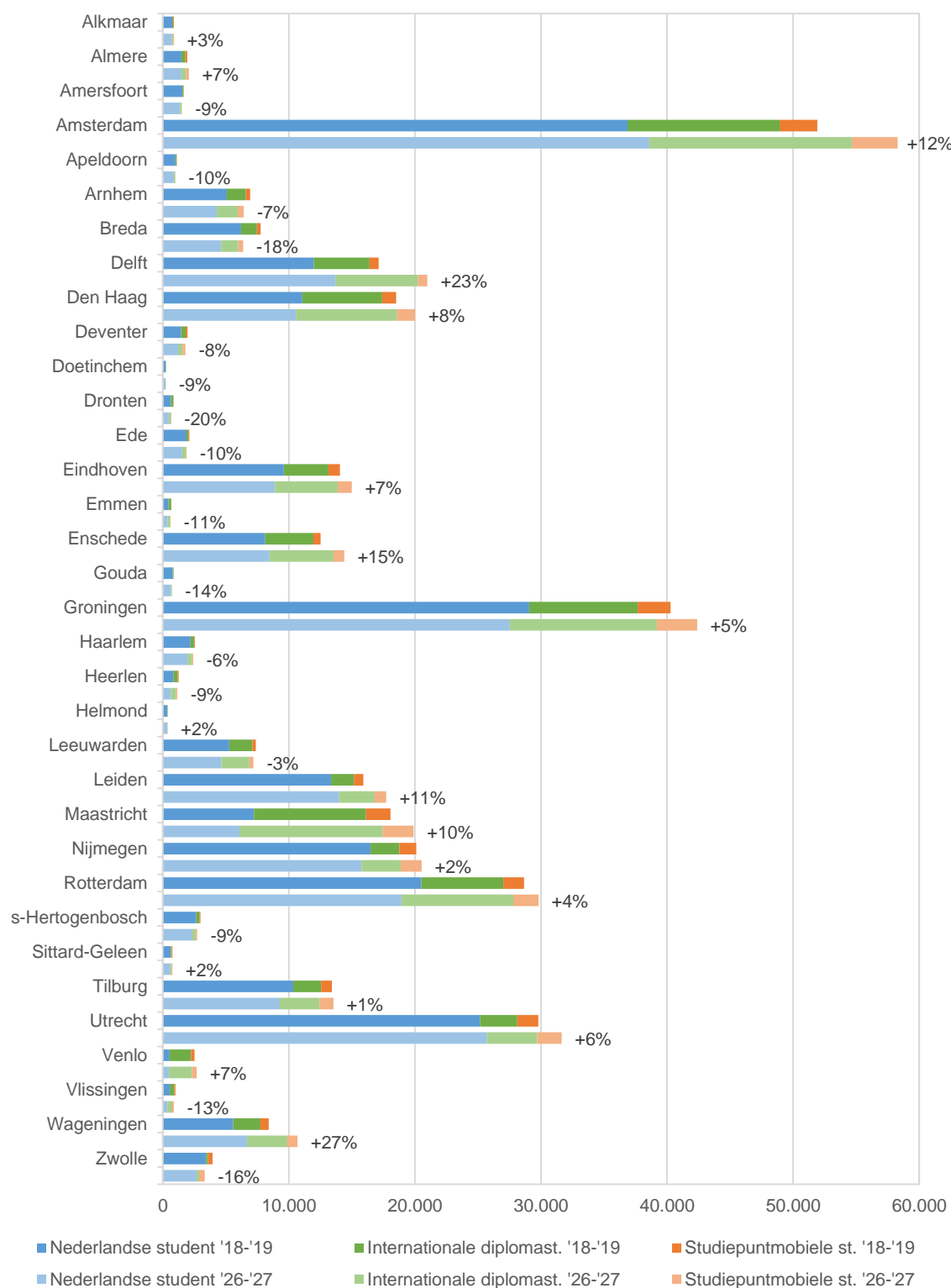
Figuur 7.10 geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal internationale studenten per studiestad. Van de steden met minstens 500 studiepuntmobiele studenten vallen Den Haag, Enschede en Tilburg op met een verwachte toename van 30 procent of meer in de komende acht jaar. Bij de internationale diplomastudenten wordt de grootste relatieve groei verwacht in Delft, Leiden en Wageningen van de steden met minstens 500 internationale diplomastudenten. Ook vrijwel alle andere steden laten een groei zien.

Figuur 7.10: Ontwikkeling van het aantal internationale studenten t.o.v. collegejaar '18-'19 naar type student en studiestad, collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

Figuur 7.11 geeft door de combinatie van Nederlandse en internationale diplomastudenten samen met de studiepuntmobiele studenten een compleet beeld van de ontwikkeling van het aantal uitwonenden in een stad. Bij de steden met minstens 2.000 uitwonende studenten wordt de grootste relatieve groei voorspeld in Delft en Wageningen en de grootste krimp in Breda.

Figuur 7.11: Aantal uitwonende studenten naar type student en woonstad, collegejaren '18-'19 en '26-'27, gemiddelde van de bandbreedte (bron: Apollo 2019, ABF Research)

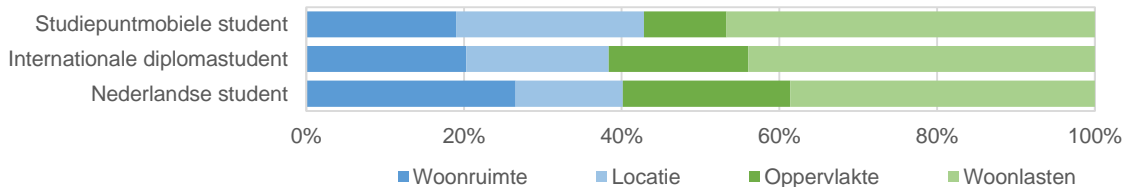

7.5 Woonwensen

In deze paragraaf worden de woonwensen van alle internationale studenten in beeld gebracht omdat er onvoldoende waarnemingen beschikbaar zijn bij de internationale studenten die binnen één jaar wensen te verhuizen (voor een zuivere vergelijking is dit ook gedaan bij de Nederlandse studenten). Hierbij is, zoals toegelicht in paragraaf 1.2, gebruik gemaakt van conjunct meten. Bij de gepresenteerde woonwensen is dus rekening gehouden met de woonlasten die bepaalde keuzes met zich mee brengen.

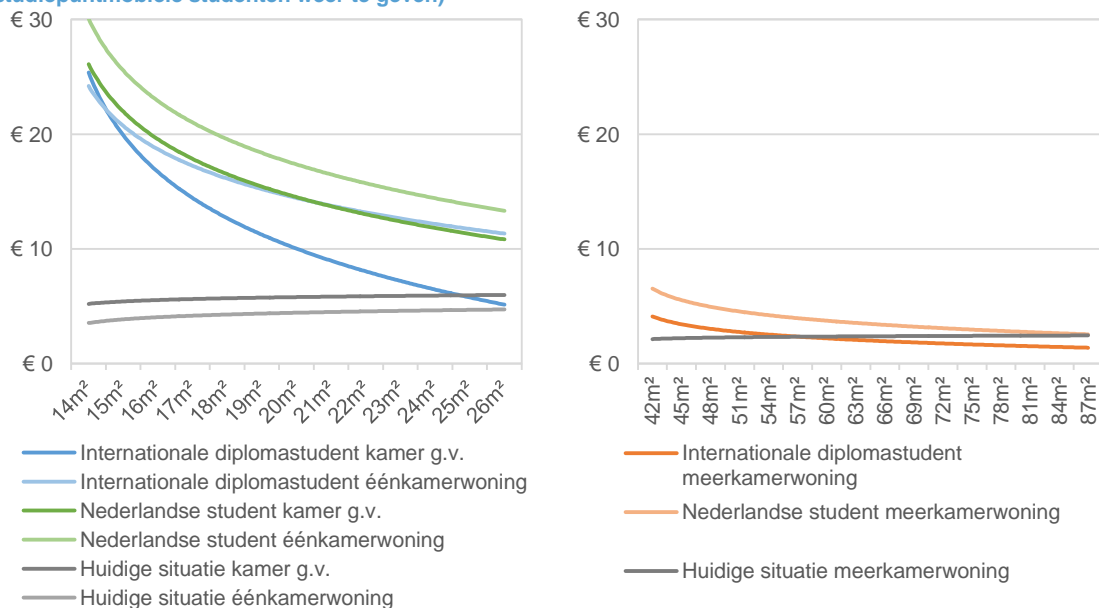
Figuur 7.12 geeft de invloed weer van de kenmerken type woonruimte, locatie, woonoppervlakte en woonlasten bij het zoeken naar een woonruimte. Internationale studenten en met name de studiepuntmobiele studenten hechten meer belang aan lage woonlasten en een goede locatie dan de Nederlandse studenten. Kanttekening hierbij is, zoals eerder genoemd, dat de internationale studenten een sterk heterogene groep vormen en het verschil tussen de woonwensen groter is tussen de internationale studenten dan bij de Nederlandse studenten.

Figuur 7.12: Invloed per kenmerk op de woonruimtekeuze naar type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

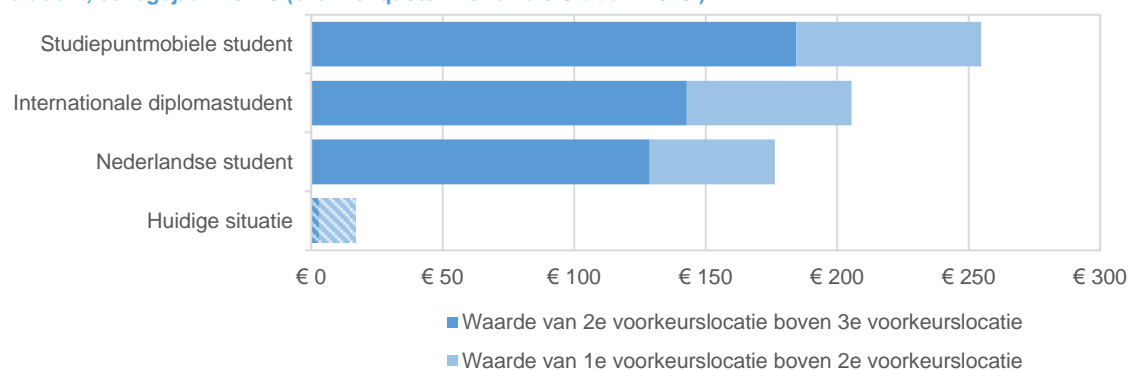
Uitgesplitst naar internationale en Nederlandse diplomastudenten is in figuur 7.13 te zien hoeveel meer een student bereid is te betalen voor een extra vierkante meter woonoppervlakte. Internationale diplomastudenten hebben in vergelijking met Nederlandse studenten minder geld over voor een extra vierkante meter.

Figuur 7.13: Waarde van iedere extra vierkante meter woonoppervlakte uitgedrukt in euro's per type woonruimte naar type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019', onvoldoende waarnemingen om studiepuntmobiele studenten weer te geven)

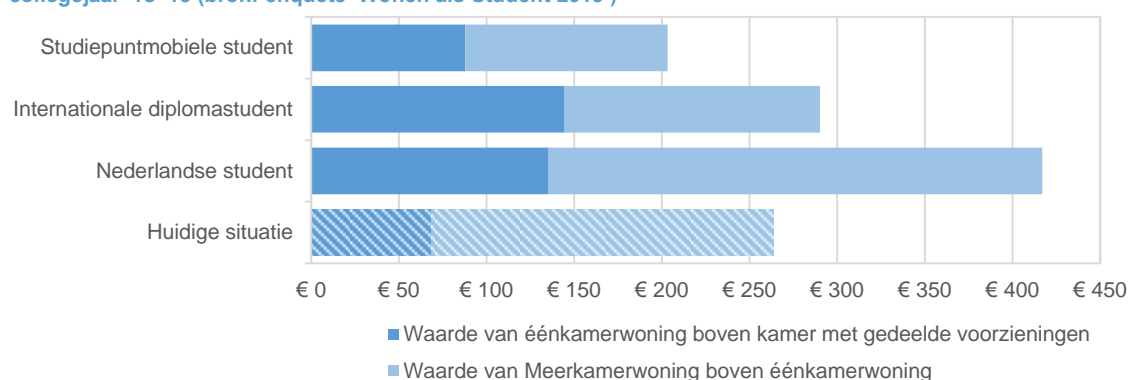
Figuur 7.14 geeft inzicht in wat studenten extra bereid zijn te betalen om in hun voorkeursgebied te wonen. Internationale studenten hebben er meer voor over om op hun eerste voorkeurslocatie te wonen dan Nederlandse studenten.

Figuur 7.14: Waarde van 2^e en 1^e voorkeurslocatie t.o.v. 3^e en 2^e voorkeurslocatie uitgedrukt in euro's naar type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Naast woonoppervlakte en voorkeurslocatie kan er ook gekeken worden naar wat een student bereid is meer te betalen voor een ander type woonruimte. Figuur 7.15 laat zien dat studiepuntmobiele studenten en in iets mindere mate internationale diplomastudenten minder bereid zijn extra te betalen voor een meer zelfstandige woonruimte.

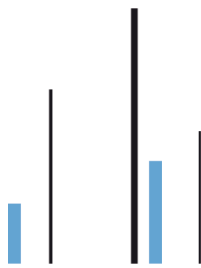
Figuur 7.15: Waarde van type woonruimte t.o.v. andere type woonruimte uitgedrukt in euro's naar type student, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

8

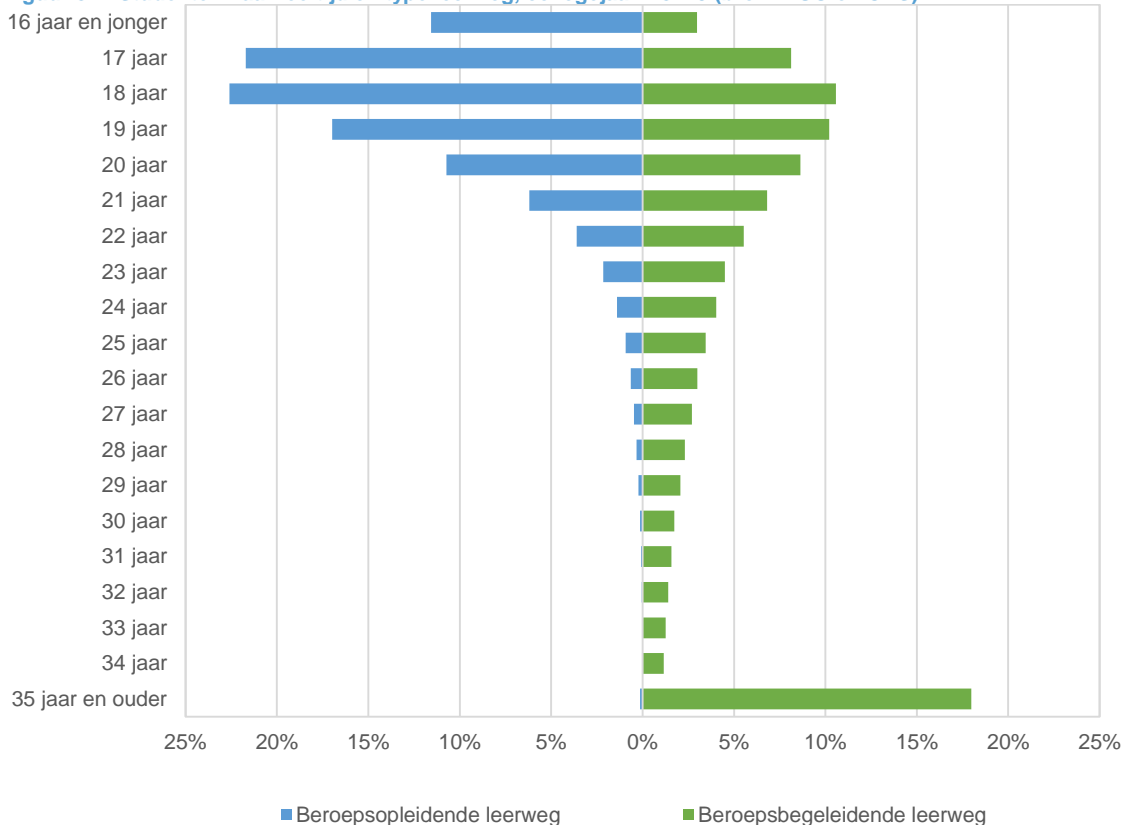
Mbo-studenten

Alle voorgaande hoofdstukken hebben uitsluitend betrekking op studenten uit het hoger onderwijs. Met dit hoofdstuk wordt ook een beeld op hoofdlijnen geschetst van de mbo-studenten. Dit is relevant omdat ook een omvangrijke groep mbo-studenten een woonruimte zoekt. In paragraaf 8.1 wordt allereerst de totale populatie mbo-studenten beschreven. In de tweede paragraaf is er aandacht voor de woonsituatie van deze studenten. Tot slot wordt in paragraaf 8.3 de verwachte ontwikkeling uiteengezet.

8.1 Studentenpopulatie

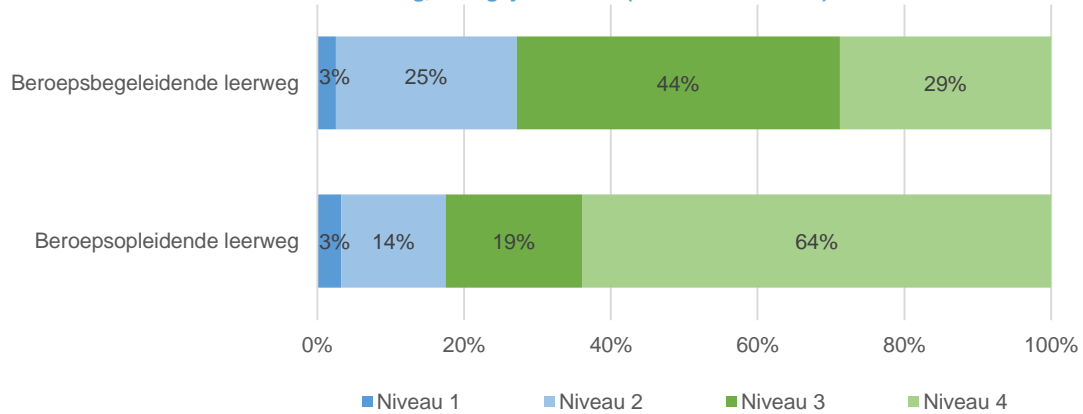
De uitvoeringsorganisatie voor het onderwijs van de Rijksoverheid (DUO) telde op 31 december 2018 496.000 studenten (excl. extranei) bij door de overheid gefinancierde opleidingen aan het middelbaar beroepsonderwijs. Dit betreffen 375.600 studenten met een beroepsopleidende leerweg en 120.700 met een beroepsbegeleidende leerweg. Met 51,9 procent zijn er iets meer mannelijke dan vrouwelijke studenten in het mbo. De gemiddelde leeftijd van studenten ligt met 20 jaar en 6 maanden ruim anderhalf jaar lager dan in het hoger onderwijs. 73 procent van de studenten is 20 jaar of jonger. Zoals figuur 8.1 laat zien, is de leeftijdsopbouw van bol- en bbl-studenten erg verschillend. Bol-studenten zijn gemiddeld 7 jaar en 3 maanden jonger dan dan bbl-studenten.

Figuur 8.1: Studenten naar leeftijd en type leerweg, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

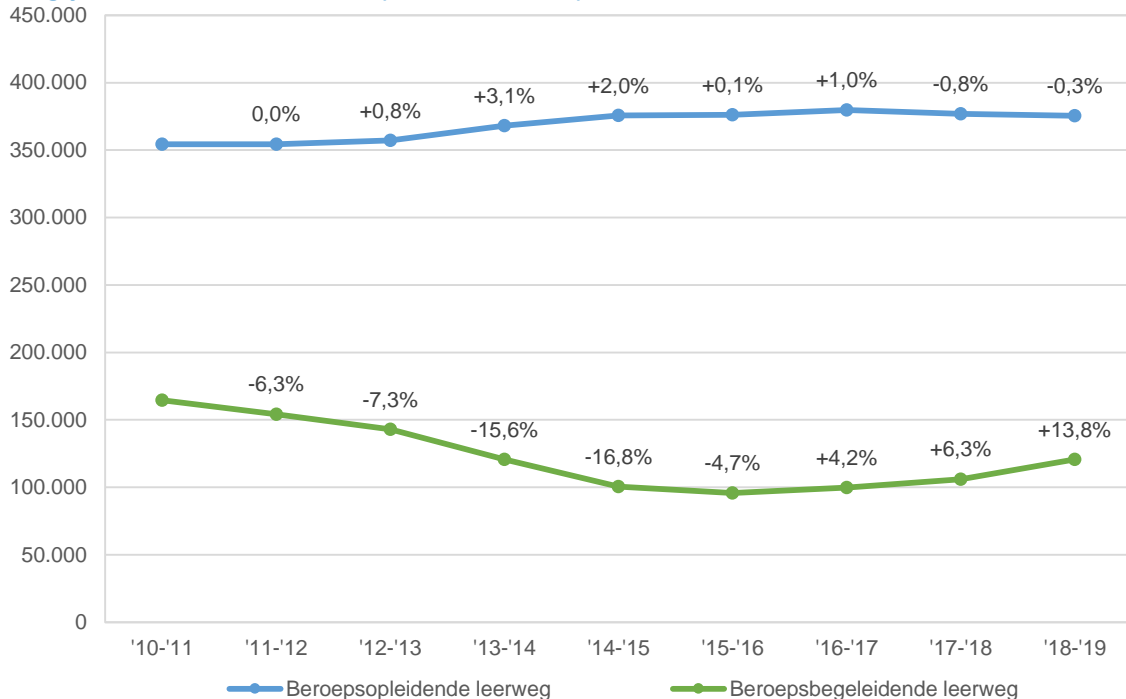
Figuur 8.2 laat zien dat een meerderheid van de studenten een niveau-4-opleiding volgt (274.800 studenten, 55 procent). Respectievelijk 15.300, 83.100 en 123.000 studenten volgen een niveau-1-, niveau-2- en niveau-3-opleiding.

Figuur 8.2: Studenten naar niveau en leerweg, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

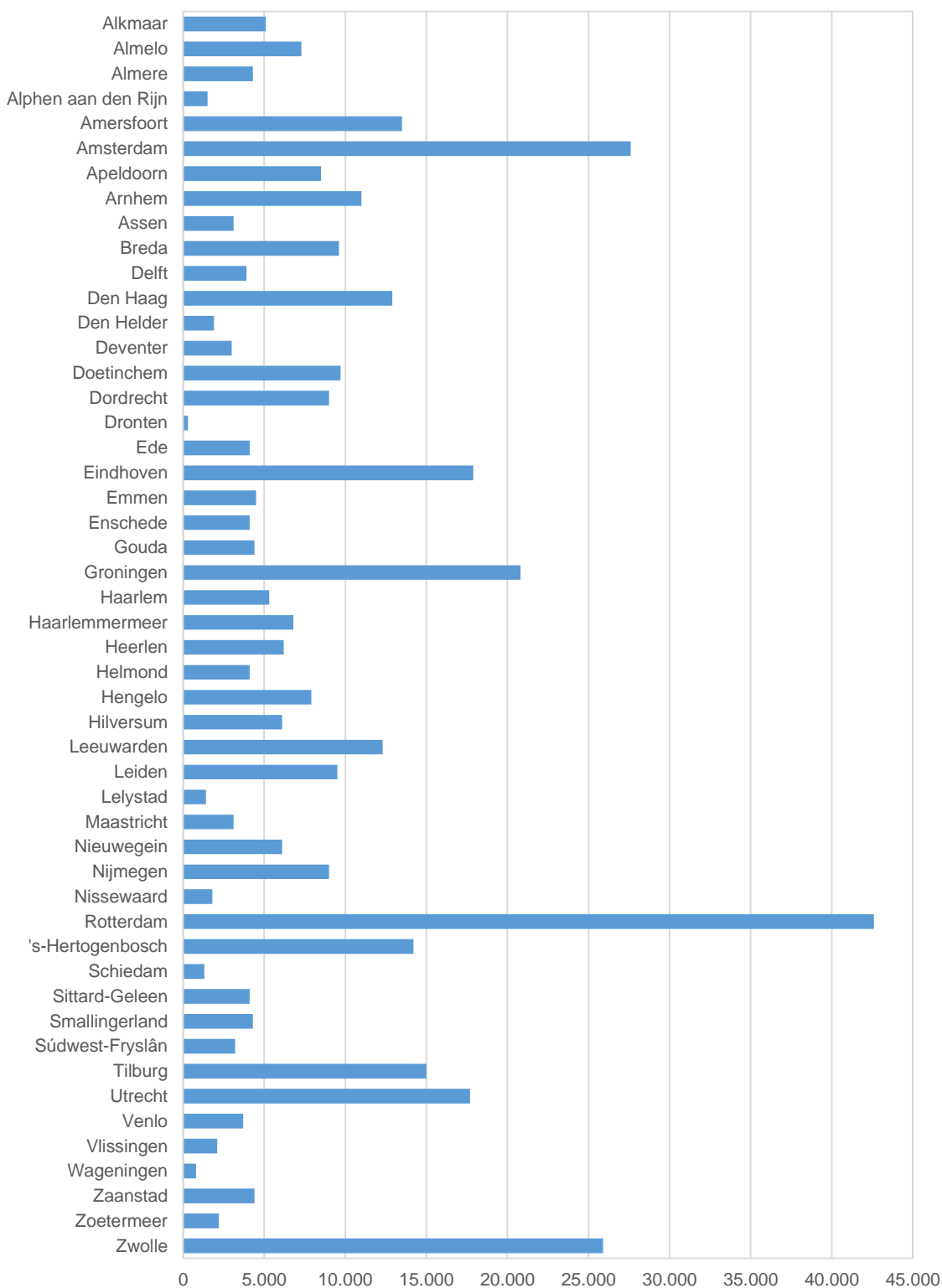
Het totaal aantal studenten is tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2018 afgenomen met 4 procent. Dit komt neer op een gemiddelde jaarlijkse afname van 0,5 procent. Het aantal bol-studenten is de laatste acht jaar gemiddeld met 0,7 procent per jaar gestegen. Echter laat figuur 8.3 zien dat het aantal bol-studenten de laatste twee jaar licht is afgenomen. Bij bbl-studenten is het tegenovergestelde beeld zichtbaar. Het aantal bbl-studenten is de afgelopen acht jaar met gemiddeld 3,0 procent per jaar gedaald, maar het aantal neemt de laatste drie jaar weer toe. De sterke stijging in het laatste jaar is voornamelijk zichtbaar in de mbo-sectoren techniek en zorg en welzijn.

Figuur 8.3: Aantal studenten en ontwikkelingspercentages ten opzichte van voorgaande jaar naar type leerweg, collegejaren '10-'11 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Figuur 8.4 laat het aantal studenten per studiestad zien. Nederland kent in totaal 126 steden met een mbo-instelling. In deze monitor zijn alle steden weergegeven met meer dan 5.000 studenten, minimaal 500 uitwonende studenten en/of met een hoger onderwijsinstelling. Rotterdam is met 42.600 studenten de grootste mbo-stad gevolgd door Amsterdam en Zwolle met respectievelijk 27.600 en 25.900 studenten.

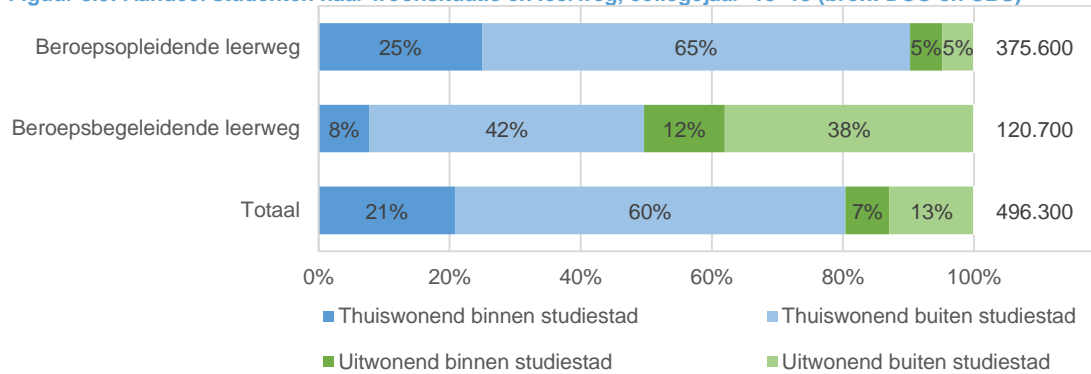
Figuur 8.4: Aantal studenten naar studiestad, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

8.2 Woonsituatie

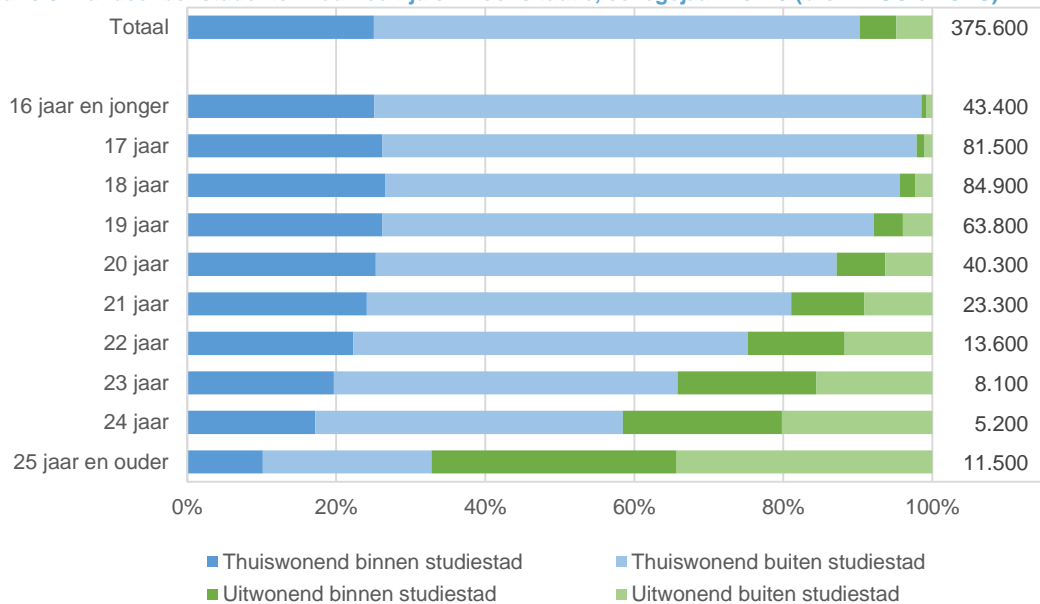
Met 80 procent blijft een ruime meerderheid van de mbo-studenten thuis wonen gedurende de studie, zie figuur 8.5. Dit is in vergelijking met het hoger onderwijs logisch aangezien mbo-studenten gemiddeld jonger zijn dan studenten in het hoger onderwijs en bovendien meestal in de buurt van het ouderlijk huis de opleiding volgen. Desalniettemin zijn er 97.400 uitwonende mbo-studenten. Opvallend daarbij is dat 66 procent van de uitwonende studenten buiten de eigen studiestad woont.

Figuur 8.5: Aandeel studenten naar woonsituatie en leerweg, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

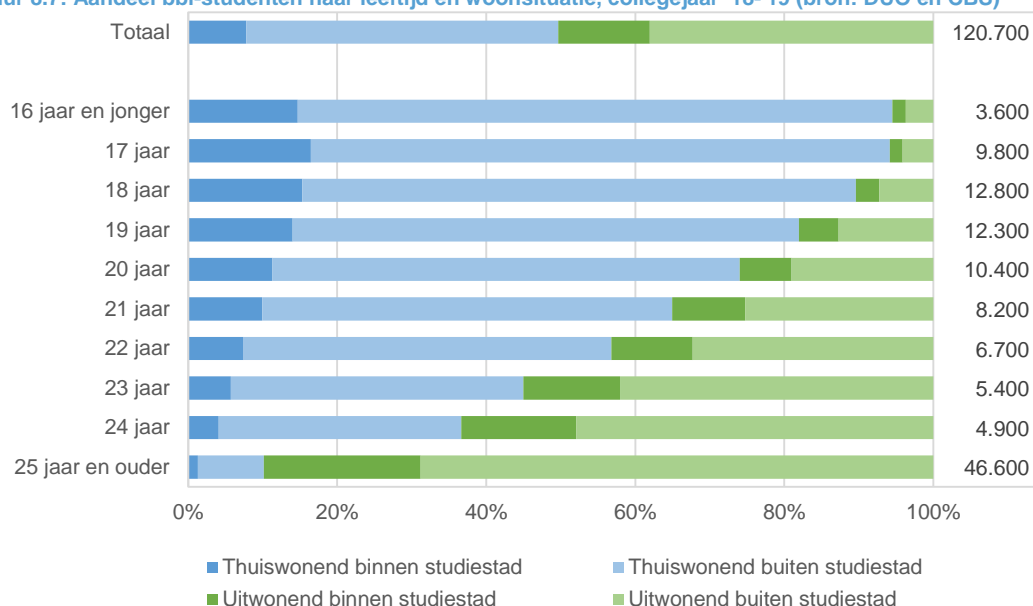

Figuur 8.6 geeft inzicht in de woonsituatie naar leeftijd van bol-studenten en figuur 8.7 van bbl-studenten. Het beeld dat naarmate studenten ouder worden en langer studeren zij vaker uitwonend zijn komt duidelijk naar voren. Daarnaast valt op dat bbl-studenten veel vaker uitwonend zijn dan bol-studenten. Dit is logisch omdat bbl-studenten gemiddeld ouder zijn dan bol-studenten.

Figuur 8.6: Aandeel bol-studenten naar leeftijd en woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

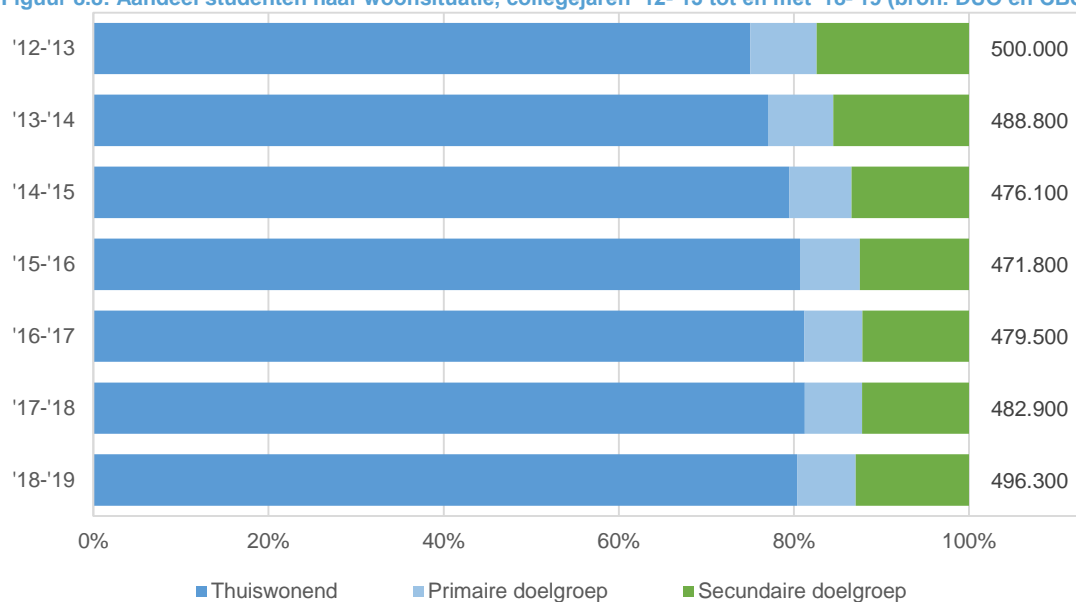

Figuur 8.7: Aandeel bbl-studenten naar leeftijd en woonsituatie, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

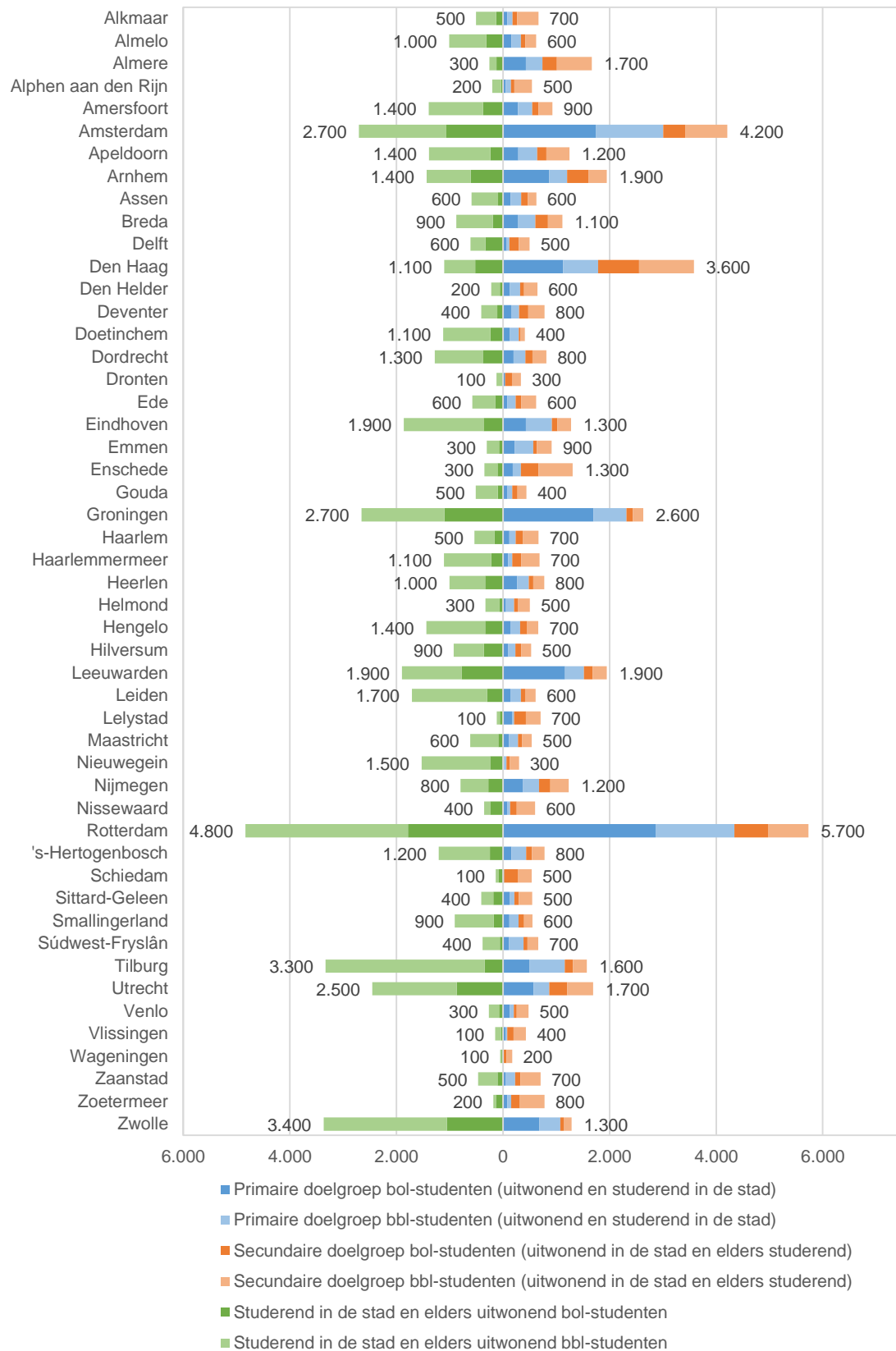
Het aandeel uitwonenden is de afgelopen zes jaar gedaald van 25 naar 20 procent, zie figuur 8.8. Dit hangt samen met de afname van het aantal bbl-studenten en het verdwijnen van bol-deeltijd-opleidingen. Studenten in deze twee categorieën hebben vaker het ouderlijk huis verlaten.

Figuur 8.8: Aandeel studenten naar woonsituatie, collegejaren '12-'13 tot en met '18-'19 (bron: DUO en CBS)

Figuur 8.9 geeft inzicht in de aantallen uitwonende bol- en bbl-studenten, van zowel de primaire als de secundaire doelgroep: de uitwonende studenten die in de stad wonen en studeren en de uitwonende studenten die in de stad wonen maar in een andere stad studeren. In Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Groningen wonen de meeste uitwonende studenten. Bij 19 van de 34 steden met een hoger onderwijsinstelling vertegenwoordigen mbo-studenten meer dan 20 procent van de huisvestingsbehoefte onder studenten. In Delft, Leiden, Maastricht en Wageningen vertegenwoordigen mbo-studenten met minder dan 5 procent slechts een klein deel van de totale studentenhuisvestingsbehoefte.

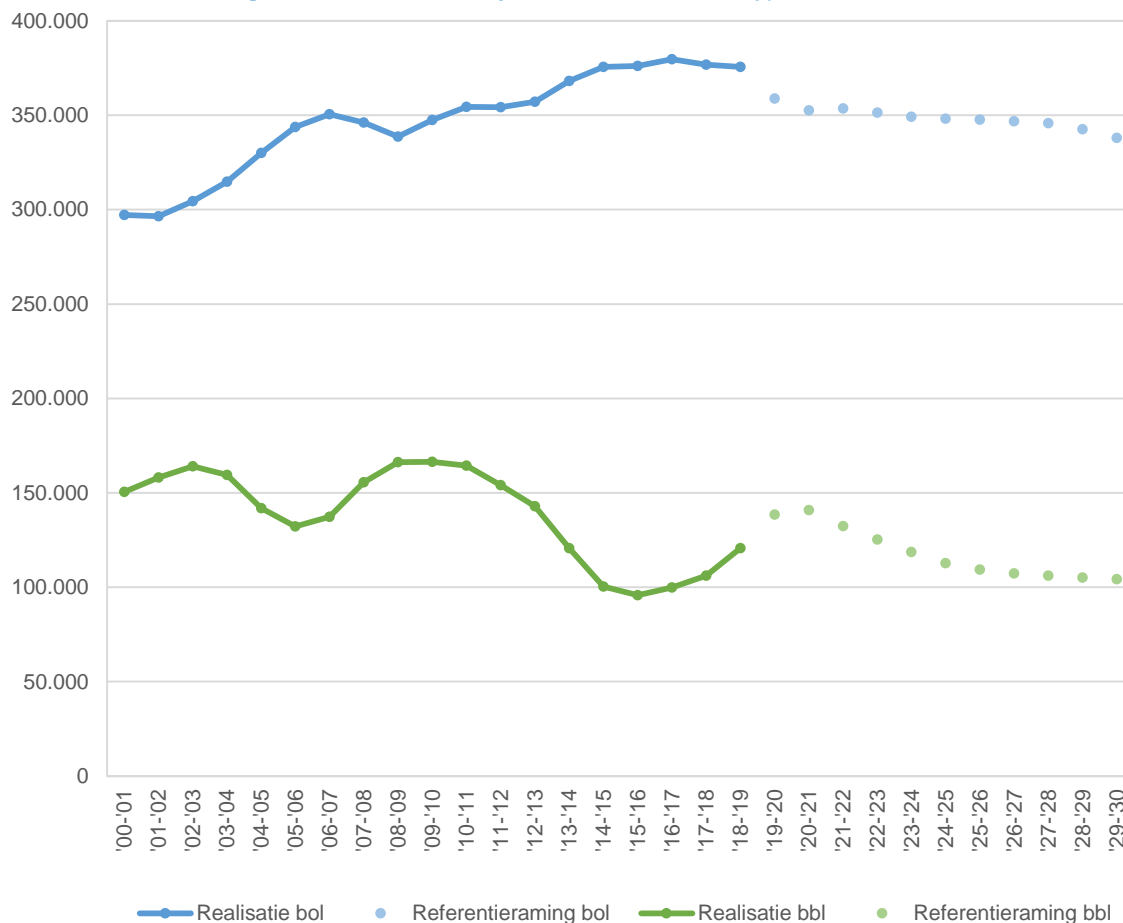
Figuur 8.9: Aantal uitwonende studenten naar woonstad, type doelgroep en leerweg, collegejaar '18-'19 (bron: DUO en CBS)

8.3 Kwantitatieve prognose

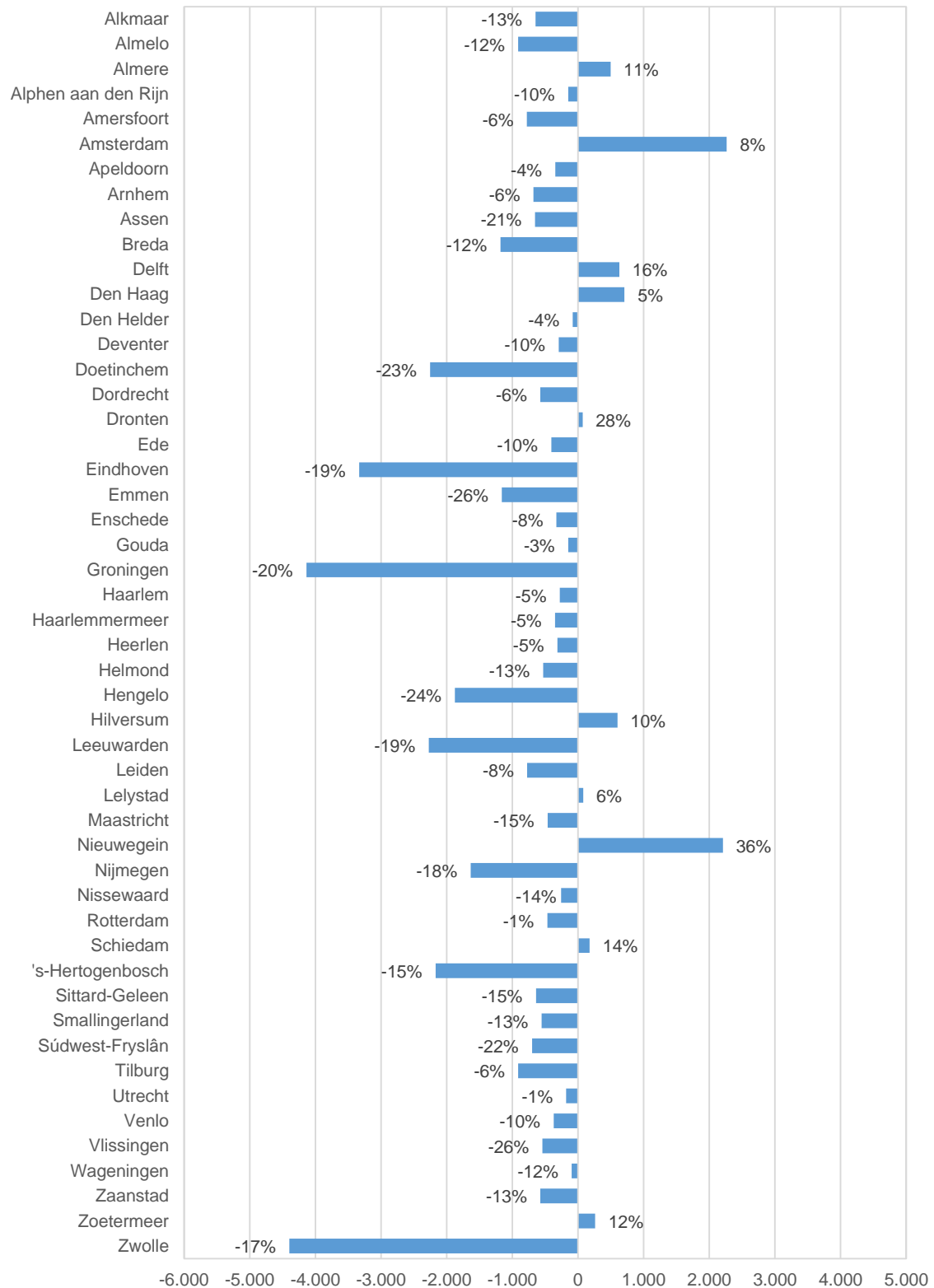
In de afgelopen acht jaar nam het aantal bol-studenten met gemiddeld 2.600 studenten per jaar toe. Het aantal bbl-studenten daalde in deze periode met 5.500 studenten per jaar. Voor de komende jaren wordt bij beide leerwegen een afname verwacht. De referentieraming, zie figuur 8.10, laat een gemiddelde afname van 3.600 bol-studenten en 1.700 bbl-studenten per jaar zien tussen collegejaren '18-'19 en '26-'27 (1,0 en 1,4 procent). In acht jaar tijd komt dit voor het gehele hoger onderwijs neer op een krimp van 8,4 procent.

Figuur 8.10: Ontwikkeling van het aantal studenten naar leerweg, collegejaren '00-'01 tot en met '29-'30 (bron: DUO en Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)

De studiesteden laten een zeer wisselend beeld zien. De krimp die nationaal wordt verwacht is bij bijna driekwart van de steden terug te zien. Bij 23 van de 50 gepresenteerde steden is deze krimp naar verwachting meer dan 10 procent en bij 6 steden zelfs meer dan 20 procent. Bij 10 van de 50 mbo-steden wordt in tegenstelling tot het landelijke beeld een groei verwacht.

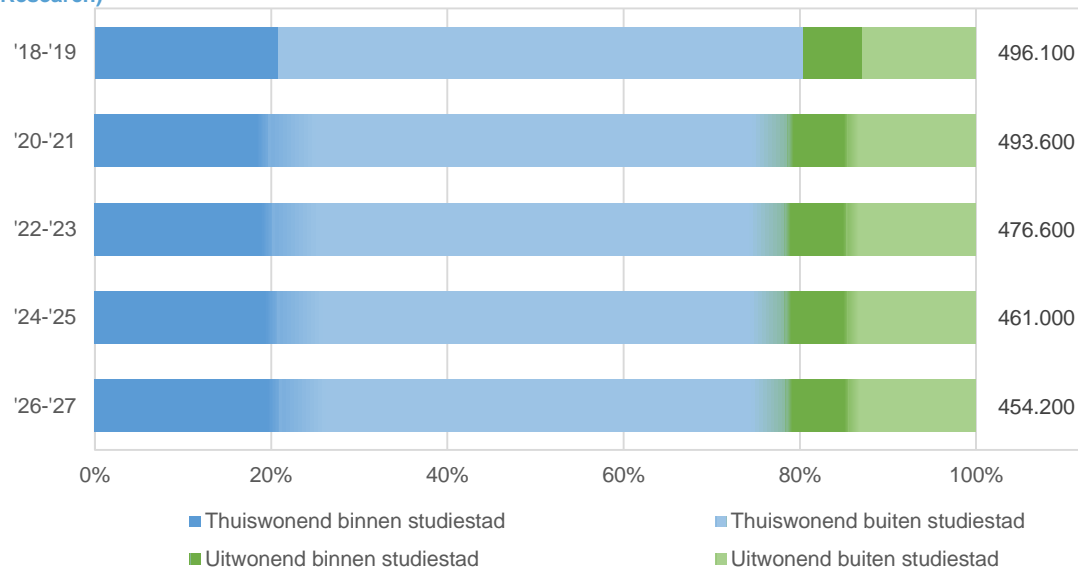
Figuur 8.11: Ontwikkeling van het aantal studenten ten opzichte van collegejaar '18-'19 naar studiestad, collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

In collegejaar '18-'19 is 20 procent van mbo-studenten uitwonend (97.400 studenten). Volgens de prognose stijgt dit aandeel naar 21 tot 22 procent (95.800 tot 101.100 studenten) in collegejaar '26-'27.

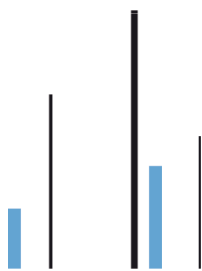
Figuur 8.12: Aandeel studenten naar woonsituatie, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

In 24 van de 50 gepresenteerde steden blijft de primaire doelgroep praktisch gelijk (daling of stijging van minder dan 50 studenten). Deze doelgroep stijgt met meer dan 150 studenten in Amsterdam en 's-Hertogenbosch. In Almere, Emmen, Leeuwarden en Rotterdam wordt bij de primaire doelgroep een krimp van minstens 200 studenten verwacht. De secundaire doelgroep blijft overal naar verwachting ongeveer gelijk. Alleen Alkmaar, Amsterdam en Utrecht laten een stijging zien van meer dan 100 studenten.

Tabel 8.1: Bandbreedte ontwikkeling van de primaire en secundaire doelgroep t.o.v. collegejaar '18-'19 naar woonstad, collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2019, ABF Research)

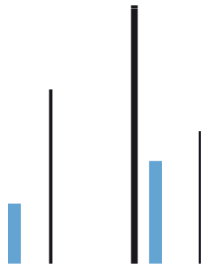
	Primaire doelgroep			Secundaire doelgroep		
	Stand '18-'19	Ontwikkeling tot '26-'27		Stand '18-'19	Ontwikkeling tot '26-'27	
		Ondergrens	Bovengrens		Ondergrens	Bovengrens
Alkmaar	180	180	190	490	610	650
Almelo	340	290	310	290	240	250
Almere	740	470	500	930	900	960
Alphen aan den Rijn	150	100	100	400	370	400
Amersfoort	550	660	710	380	400	430
Amsterdam	3.010	3.140	3.350	1.200	1.300	1.390
Apeldoorn	640	600	640	600	580	610
Arnhem	1.210	1.010	1.080	740	740	790
Assen	340	220	230	280	250	270
Breda	610	570	610	510	530	570
Delft	120	220	230	380	350	370
Den Haag	1.790	1.560	1.660	1.800	1.840	1.960
Den Helder	320	150	160	320	400	420
Deventer	300	240	260	480	480	510
Doetinchem	290	260	280	120	120	120
Dordrecht	420	430	450	390	420	450
Dronten	40	20	30	300	280	300
Ede	240	180	190	390	470	500
Eindhoven	920	900	960	360	440	460
Emmen	570	340	370	350	320	350
Enschede	340	310	330	970	860	920
Gouda	170	200	220	270	240	260
Groningen	2.320	2.100	2.240	320	300	320
Haarlem	240	270	280	430	490	520
Haarlemmermeer	170	290	310	510	480	510
Heerlen	480	400	430	290	260	280
Helmond	210	190	200	300	270	290
Hengelo	320	260	270	340	320	340
Hilversum	230	310	330	300	300	320
Leeuwarden	1.520	940	1.000	430	370	390
Leiden	340	450	480	270	280	290
Lelystad	210	140	150	500	520	550
Maastricht	280	320	340	260	250	270
Nieuwegein	60	190	210	240	220	230
Nijmegen	680	540	580	560	550	580
Nissewaard	130	80	90	470	460	490
Rotterdam	4.340	3.760	4.010	1.390	1.280	1.360
Schiedam	20	50	50	520	550	590
's-Hertogenbosch	430	610	650	350	390	410
Sittard-Geleen	210	180	190	340	330	360
Smallingerland	290	260	280	260	190	200
Súdwest-Fryslân	390	240	260	270	260	280
Tilburg	1.160	1.030	1.100	420	480	510
Utrecht	870	990	1.050	820	970	1.030
Venlo	200	170	180	280	280	300
Vlissingen	80	50	60	350	330	360
Wageningen	10	10	20	160	140	150
Zaanstad	230	230	250	480	490	530
Zoetermeer	150	120	120	620	580	610
Zwolle	1.070	1.060	1.130	210	220	230

Bijlage A: Begrippenlijst

A-locatie	Woonlocatie in het centrum, rand van het centrum of bij de campus van een onderwijsinstelling.
Bbl	Bbl staat voor beroepsbegeleidende leerweg. Bij deze leerweg hebben de studenten voor minstens drie dagen per week een arbeidscontract bij een erkend leerbedrijf. Daarnaast gaan deze studenten doorgaans één dag per week naar school.
Besteedbaar inkomen (definitie BZK)	Besteedbaar inkomen (definitie CBS) minus aan wonen gerelateerde inkomsten zoals huurtoeslag en hypotheekrenteaftrek.
Besteedbaar inkomen (definitie CBS)	Inkomen met inkomsten uit arbeid, belastingen (-), aanvullende studiebeurs, huurtoeslag, zorgverzekeringspremie (-) en zorgtoeslag.
Besteedbaar budget (definitie MS)	Besteedbaar inkomen (definitie BZK) plus studiekosten (-), ouderlijke bijdrage en leningen en minus huurtoeslag.
Bijkomende woonlasten	Kosten voor gas, water, elektriciteit, gemeentelijke heffingen, service en internet.
Bol	Bol staat voor beroepsopleidende leerweg. Dit zijn dagopleidingen waarbij de student vooral op school leert en een aantal periodes stage loopt bij een erkend leerbedrijf.
Internationale diplomastudenten	Studenten met een buitenlandse nationaliteit en een internationale vooropleiding. Het gaat hierbij alleen om studenten die een regulier onderwijsprogramma volgen (bachelor of master).
Diplomastudenten	Nederlandse en internationale studenten die, in tegenstelling tot studiepuntmobiele studenten, een volledig bachelor- of mastertraject volgen.
Doorstromers	Uitwonende studenten van binnen de stad die woonruimte zoeken in de stad.
Drukindicator	Het verschil tussen het huidige aantal uitwonende studenten in een stad (als indicatie voor de voorraad) en het aantal studenten dat in de stad wil wonen (als indicatie voor de gewenste voorraad). Het aantal studenten dat in de stad wil wonen is bepaald door het huidige aantal uitwonende studenten te nemen en daarbij de studenten op te tellen die binnen een half jaar naar de stad wensen te verhuizen en de studenten die binnen een half jaar willen verhuizen of klaar zijn met studeren ervan af te trekken.

Eénkamerwoning	Zelfstandige woonruimte met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken) bestaande uit één kamer.
Kamer met gedeelde voorzieningen	Onzelfstandige woonruimte met gedeeld gebruik van sanitair en/of keuken.
Meerkamerwoning	Zelfstandige woonruimte met uitsluitend eigen voorzieningen (sanitair en keuken) bestaande uit twee of meer kamers.
Primaire doelgroep	De groep studenten die woont in de stad waar ook de studie wordt gevolgd.
Secundaire doelgroep	De groep studenten die uitwonend is in een stad, maar in een andere stad de studie volgt.
Starters	Thuiswonende studenten die woonruimte zoeken in de stad.
Studiepuntmobile studenten	Studenten die bij een internationale onderwijsinstelling staan ingeschreven en een verkort programma aan een Nederlandse hogeronderwijsinstelling volgen. Deze groep is ook wel bekend als short stay-studenten.
Stad	Gemeente waar een hogeschool of universiteit is gevestigd. En voor een student de gemeente waar de studie wordt gevolgd.
Thuiswonend	Student wonend bij de ouders of verzorgers.
Type woonruimte	Onderscheid naar kamers met gedeelde voorzieningen, éénkamerwoning en meerkamerwoning.
Uitwonend	Student niet wonend bij de ouders of verzorgers.
Verhuisgeneigdheid	Wens om binnen één jaar te verhuizen.
Verlaters	Uitwonende studenten van binnen de stad die woonruimte zoeken buiten de stad.
Vestigers	Uitwonende studenten van buiten de stad die woonruimte zoeken in de stad.
Woonlasten	Huurprijs inclusief bijkomende lasten, zoals gas, water, licht, servicekosten, internet en gemeentelijke heffingen, en na aftrek van de huurtoeslag.
Woonquote	Woonlasten gedeeld door het inkomen. Dit geeft een indicatie van de zwaarte van de woonlasten ten opzichte van het inkomen voor een student. Er is gerekend met een macro-woonquote, oftewel de gemiddelde woonlasten zijn gedeeld door het gemiddelde inkomen. De definitie van de woonquote is niet vergelijkbaar met andere onderzoeken, omdat de woonquote met een andere definitie van zowel het inkomen (er wordt gerekend met besteedbaar budget, definitie MS) als de woonlasten is berekend.
Woonsituatie	De woonsituatie van een student geeft aan of deze uitwonend, thuiswonend of internationaal is (en of de woonruimte zich binnen of buiten de stad bevindt).
Woonstad	Gemeente waar de student woont.
Zelfstandige woonruimte	Eén- of meerkamerwoning.

Bijlage B: Correctie vraag naar studentenwoonruimten

De verhuiscriteria spelen een belangrijke rol bij de bepaling van de druk op de studentenwoningmarkt. Echter blijken verhuiscriteria van studenten niet altijd realistisch. Studenten geven aan naar een stad of uit een stad te willen verhuizen, maar ondernemen vervolgens geen actie. Daarom zijn de respondenten van de enquête 'Wonen als Student 2018' in 2019 herbenaderd. Hierbij is getoetst of de respondenten invulling hebben gegeven aan een eventuele verhuiscriteria en of de respondenten daadwerkelijk niet verhuisd zijn als ze geen verhuiscriteria hadden. Als respondenten niet hebben gehandeld in lijn met wat ze in 2018 hebben opgegeven, is gevraagd wat hier de reden van is.

Op basis van de verwachtingen van studenten in 2018 voor het al dan niet willen verhuizen binnen één jaar en het daadwerkelijke gedrag tussen 2018 en 2019 zijn correctiefactoren voor de vraag opgesteld. De vraag is voor de volgende 10 situaties naar boven of beneden gecorrigeerd (tenzij de betreffende studenten nu nog steeds aangeven invulling te geven aan de oorspronkelijke verhuiscriteria):

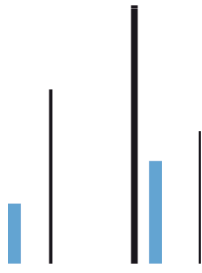
1. Uitwonende studenten zonder verhuiscriteria die een jaar later zijn verhuisd naar een andere stad	>	<i>Verschuiving van de vraag tussen steden</i>
2. Uitwonende studenten zonder verhuiscriteria zijn een jaar later verhuisd naar het ouderlijk huis	>	<i>Verlaging van de vraag</i>
3. Uitwonende studenten met verhuiscriteria binnen de stad die een jaar later zijn verhuisd naar een andere stad	>	<i>Verschuiving van de vraag tussen steden</i>
4. Uitwonende studenten met verhuiscriteria binnen de stad die een jaar later zijn verhuisd naar het ouderlijk huis	>	<i>Verlaging van de vraag</i>
5. Uitwonende studenten met verhuiscriteria naar een andere stad die een jaar later zijn verhuisd naar een andere stad dan oorspronkelijk gewenst	>	<i>Verschuiving van de vraag tussen steden</i>
6. Uitwonende studenten met verhuiscriteria naar een andere stad die een jaar later zijn verhuisd naar het ouderlijk huis	>	<i>Verlaging van de vraag</i>
7. Uitwonende studenten met verhuiscriteria naar een andere stad die een jaar later niet zijn verhuisd en ook niet op zoek zijn gegaan naar een woonruimte	>	<i>Verschuiving van de vraag tussen steden</i>
8. Thuiswonende studenten met verhuiscriteria die verhuisd zijn naar een andere stad dan oorspronkelijk gewenst	>	<i>Verschuiving van de vraag tussen steden</i>
9. Thuiswonende studenten met verhuiscriteria die niet zijn verhuisd en ook niet op zoek zijn gegaan naar een woonruimte	>	<i>Verlaging van de vraag</i>
10. Thuiswonende studenten zonder verhuiscriteria die een jaar later wel zijn verhuisd en het ouderlijk huis hebben verlaten	>	<i>Verhoging vraag</i>

Voorbeelduitwerking correctie 9:

56 procent van de studenten in 2018 met een verhuisswens binnen jaar om het ouderlijk huis te verlaten, is een jaar later niet verhuisd. Van de niet verhuisde studenten kan gesteld worden dat het bij 45 procent geen reële verhuisswens betrof. Zij hebben geen actie ondernomen of zijn door verschillende omstandigheden niet meer op zoek naar een woonruimte (o.a. andere studieplannen, financiële situatie gewijzigd en huidige woonruimte past nu beter). De vraag naar woonruimten van thuiswonende studenten is daarom met 26 procent naar beneden bijgesteld (45 procent van 56 procent).

Voorbeelduitwerking correctie 5:

29 procent van de uitwonende studenten met een verhuisswens naar een andere stad zijn verhuisd naar een andere stad dan de gewenste woonstad die ze een jaar eerder hadden. Dit zorgt voor een verschuiving van de vraag tussen steden. In de stad waar studenten wensen te wonen, maar niet zijn gaan wonen is de vraag naar beneden bijgesteld. In steden waar studenten werkelijk zijn gaan wonen is de vraag verhoogd. 15 procent van deze groep (4,3 procentpunt) wenst nog steeds naar dezelfde stad te verhuizen als de stad waar ze een jaar eerder naar wilde verhuizen. Voor dit deel is de correctie niet doorgevoerd.

Bijlage C: Toelichting en terugblik op de cijfers door de jaren heen

Zoals beschreven in de inleiding wordt de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting jaarlijks uitgevoerd. De gegevens van een nieuw collegejaar worden gebruikt om nieuwe prognoses op te stellen. Hierbij wordt opnieuw gekeken wat de trends in het onderwijs zijn en welke beleidseffecten verwacht mogen worden. Dit moment wordt tevens aangegrepen om het prognosemodel verder te verbeteren. Deze jaarlijkse cyclus geldt zowel voor de nationale referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap als de regionale prognoses die uit het Apollo-model volgen. De nieuwe gegevens en aanpassingen in de rekenmodellen leiden tot verschuivingen in de prognoses van jaar-op-jaar. In deze bijlage worden de verschuivingen in beeld gebracht. De cijfers in deze bijlage hebben betrekking op zowel voltijdstudenten van het hoger onderwijs en middelbaarberoepsonderwijs.

Studentenpopulatie

Aangezien voor het collegejaar '18-'19 de studentaantallen feitelijk bekend zijn, kunnen deze gegevens vergeleken worden met de ramingen van de afgelopen jaren. Voor het hbo blijkt dat het aantal studenten in collegejaar '18-'19 is onderschat bij de referentieramingen van 2016, 2017 en 2018. De ramingen van 2014 en 2015 geven een lichte overschatting. Bij het middelbaar beroepsonderwijs en universitair onderwijs blijkt dat het aantal studenten in iedere editie is onderschat. Structureel lijkt er in de referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap sprake te zijn van een onderschatting van het aantal studenten.

De referentieraming van 2019 is de meest recente referentieraming en vormt de basis van de prognoses in deze monitor. De referentieraming van dit jaar is, zoals te zien in figuur C.1, op de lange termijn ten opzichte van de raming uit 2018 voor hbo-studenten naar beneden en voor mbo- en wo-studenten naar boven bijgesteld. De verwachte krimp voor de komende acht jaar van hbo-studenten is in de prognose van 2019 met nog eens 12.000 studenten verlaagd. Bij mbo-studenten en universitaire studenten is de prognose met respectievelijk 18.000 en 13.000 studenten verhoogd. De naar boven bijgestelde prognose is logisch in relatie tot de structurele onderschatting van het aantal mbo- en universitaire studenten de afgelopen jaren. Aangezien ook het aantal hbo-studenten in 2018 voor het collegejaar '18-'19 is onderschat zou ook bij deze groep, in tegenstelling tot wat wordt waargenomen, een bijstelling naar boven verwacht mogen worden.

Figuur C.1: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten naar versie referentieraming en type onderwijsinstelling, '13-'14 tot en met '30-'31 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, DUO en CBS)

Tabel C.1 laat zien dat de toename van het aantal studenten aan een hoger onderwijsinstelling tussen collegejaren '18-'19 en '26-'27 per edities wisselend naar boven en beneden is bijgesteld. Voor het aantal mbo-studenten geldt dat een afname van het aantal studenten tussen collegejaren '18-'19 en '26-'27 wordt verwacht.

Tabel C.1: Ontwikkeling aantal studenten, primaire doelgroep en secundaire doelgroep t.o.v. collegejaar '18-'19 per editie raming, uitgesplitst naar studenten aan het mbo en hoger onderwijs. Gemiddelde trendscenarij en SV scenarij bij editie 2014 en 2015, gemiddelde scenarij 'weinig effect' en scenarij 'veel effect' bij editie 2016 en gemiddelde van de bandbreedte vanaf editie 2017, collegejaar '26-'27 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Apollo, ABF Research, 2014 tot en met 2019)

	Hbo- en wo-studenten						Mbo-studenten	
	Editie '14	Editie '15	Editie '16	Editie '17	Editie '18	Editie '19	Editie '18	Editie '19
Aantal studenten	35.000	8.000	12.000	1.000	19.000	5.000	-54.000	-42.000
Primaire doelgroep	15.000	7.000	7.000	7.000	23.000	17.000	0	-1.000
Secundaire doelgroep	12.000	5.000	4.000	8.000	4.000	-2.000	-1.000	2.000

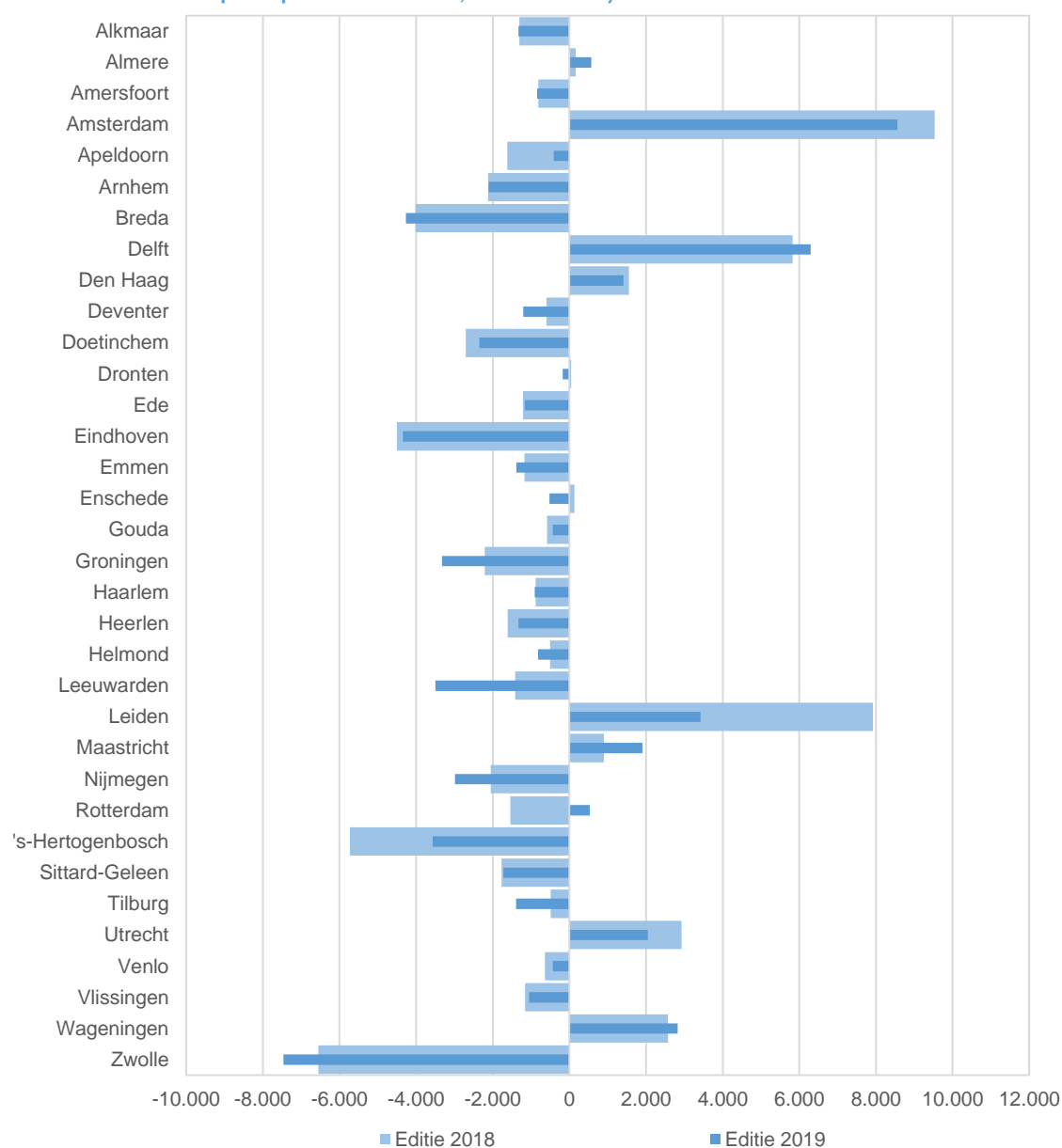
StuDiesteden

Om de landelijke referentieramingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te vertalen naar de diverse studiesteden is gebruik gemaakt van het rekenmodel Apollo (zie paragraaf 1.2). De verwachte ontwikkeling van het aantal studenten tussen de collegejaren '18-'19 en '26-'27 laat voor de meeste steden een vergelijkbaar beeld zien met de prognoses van 2018. In 16 van de 34 steden is de prognose in 2019 naar boven bijgesteld.

Figuur C.2 geeft inzicht in de verschillen per stad tussen de ramingen die de afgelopen twee jaar zijn opgesteld. Als er wordt gecorrigeerd voor het verschil in de nationale ontwikkeling van de twee ramingen, dan verschillen Amersfoort, Apeldoorn, Gouda, Helmond, 's-Hertogenbosch en Vlissingen meer dan 5 procent tussen de raming van 2018 en de raming van 2019. Met uitzondering van 's-Hertogenbosch betreffen dit allemaal kleine studiesteden, waardoor de veranderingen in absolute zin beperkt blijven. Deze verschuivingen zijn in alle gevallen een logisch gevolg van ontwikkelingen in de gerealiseerde studentenaantallen de afgelopen jaren. De periode waarover de trendmatige ontwikkeling wordt bepaald schuift bij de nieuwe prognoses een jaar op. De verschuivingen op stedelijk niveau als gevolg van aanpassingen in het prognosemodel Apollo zijn beperkt.

Figuur C.2: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten (mbo- en ho-studenten) t.o.v. collegejaar '18-'19 naar studiestad per versie referentieraming, collegejaar '26-'27 (bron: Referentieraming Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Apollo 2018 en 2019, ABF Research)

Voor het collegejaar '18-'19 zijn de studentaantallen feitelijk bekend en deze gegevens kunnen worden vergeleken met de ramingen van het voorgaande jaren. Tabel C.2 geeft inzicht in de verschillen tussen de prognoses en de realisaties per studiestad. In de steden Almere, Doetinchem, Helmond en Vlissingen is het verschil meer dan 5 procent. Dit betreffen allemaal steden met minder dan 10.000 studenten (zowel mbo- als ho-studenten). Van de steden met meer dan 10.000 studenten wijken alleen Den Haag, Groningen en 's-Hertogenbosch meer dan 4 procent af. Als er gekeken wordt naar de absolute verschillen dan vallen Amsterdam en Groningen op met een verschil van meer dan 2.000 studenten.

De prognoses sloten de afgelopen jaren niet voor alle steden aan bij de verwachtingen van gemeenten en onderwijsinstellingen. Per stad zijn hiervoor verschillende verklaringen. De belangrijkste verklaringen voor de verschillen zijn:

1. Doordat de nationale referentieraming als basis wordt gebruikt komt de nationale onderschatting ook terug in de studentensteden. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap geeft aan dat de schattingen van de afgelopen jaren minder goed zijn geweest vanwege een grote afwijking bij de raming van het boeggolfeffect. Nu de invoering van het studievoorschot heeft plaatsgevonden hoeft het boeggolfeffect niet langer ingeschat te worden en verwacht het ministerie dat de referentieraming een betere inschatting zal geven van de aantallen die gerealiseerd zullen worden.
2. In een prognose wordt er gekeken naar de ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden en deze worden simpel gezegd naar de toekomst doorgetrokken (geëxtrapoleerd). Naast trends wordt er in de prognoses van de Monitor Studentenhuisvesting rekening gehouden met de onderwijsdeelname aan vooropleidingen. Deze worden onder andere beïnvloed door demografische ontwikkelingen. Voor alle steden vindt deze berekening op dezelfde manier plaats. In de prognoses wordt geen rekening gehouden met nieuwe of gestopte opleidingen en plannen van steden en onderwijsinstellingen. Veranderingen van die aard zijn niet eenduidig in beeld en de effecten hiervan zijn lastig objectief te kwantificeren. Dit betekent dat de prognoses niet de ambities weergeven, maar een trend.
3. Studiepuntmobile studenten zijn geen integraal onderdeel van weergegeven studentenaantallen terwijl deze studenten wel onderdeel uitmaken van het lokale beeld over de studentenpopulatie en studentenhuisvesting. Deze groep studenten wordt als aparte groep in hoofdstuk 7 wel besproken om een compleet beeld te schetsen.
4. Niet door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bekostigd onderwijs wordt niet meegenomen in deze monitor. Voor sommige steden is deze groep studenten wel beeldbepalend (bijvoorbeeld in Apeldoorn worden de Theologische Universiteit en Politieacademie niet meegenomen. De studenten aan deze twee onderwijsinstellingen vormen ruim de helft van alle studenten in Apeldoorn).

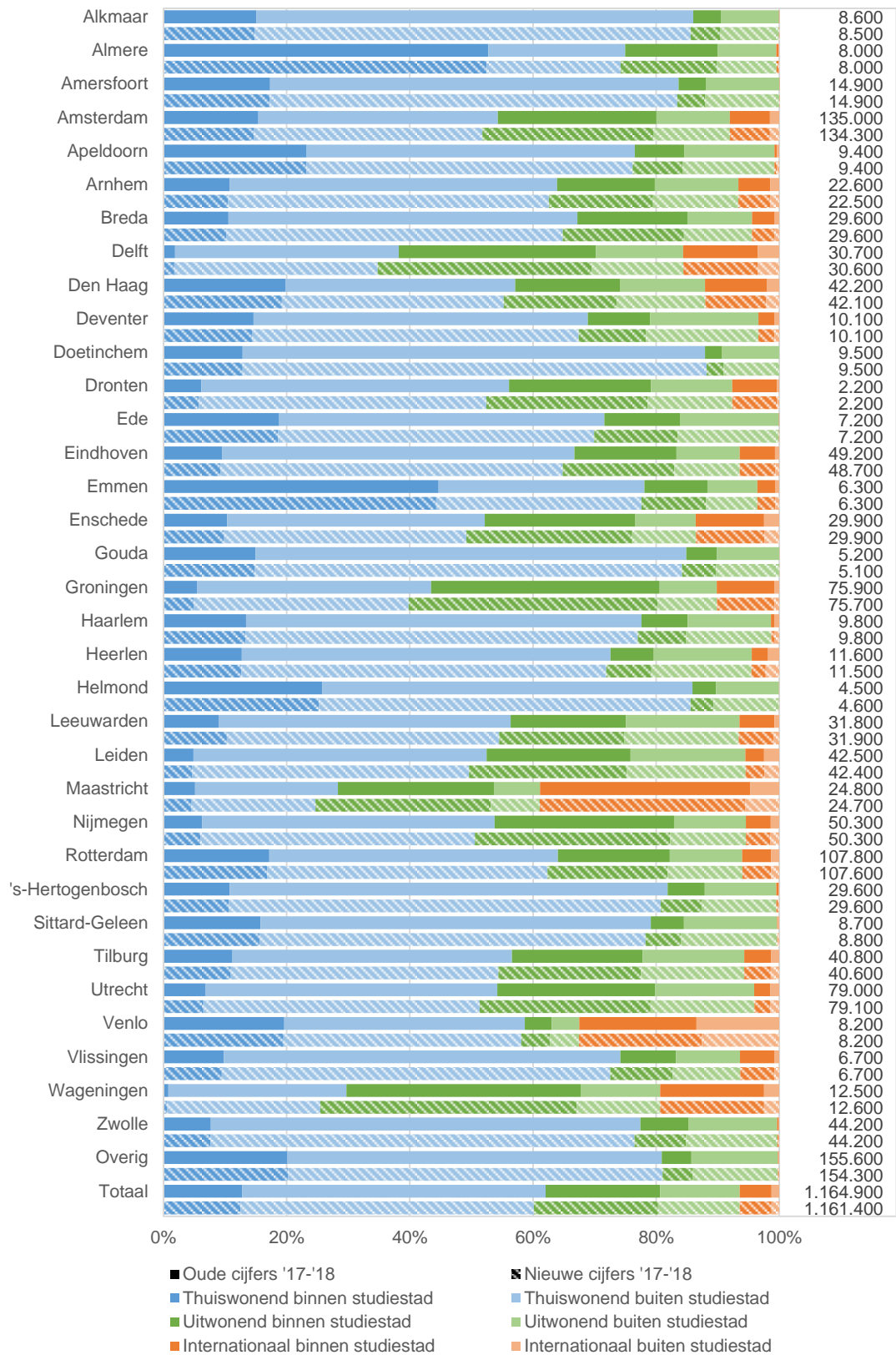
Tabel C.2: Toename van het aantal voltijdstudenten (mbo- en ho-studenten) volgens DUO-cijfers en Apollo-prognoses t.o.v. collegejaar '17-'18, collegejaar '18-'19 (bron: DUO, CBS en Apollo 2018, ABF Research)

	Toename '18-'19 t.o.v. '17-'18		Verschil DUO en prognose 2018	
	DUO	Prognose	Absoluut	Relatief
Alkmaar	-50	-190	-140	-2%
Almere	450	-110	-570	-7%
Amersfoort	620	620	0	0%
Amsterdam	2.870	-60	-2.930	-2%
Apeldoorn	70	-80	-150	-2%
Arnhem	390	-360	-750	-3%
Breda	140	-180	-320	-1%
Delft	1.550	360	-1.190	-4%
Den Haag	1.640	-50	-1.690	-4%
Deventer	130	-60	-190	-2%
Doetinchem	500	-110	-620	-7%
Dronten	80	30	-60	-3%
Ede	230	-80	-310	-4%
Eindhoven	1.570	990	-580	-1%
Emmen	-60	-200	-150	-2%
Enschede	640	-230	-870	-3%
Gouda	120	70	-50	-1%
Groningen	3.180	-490	-3.670	-5%
Haarlem	-70	-150	-90	-1%
Heerlen	-120	-170	-50	0%
Helmond	630	200	-430	-9%
Leeuwarden	-170	-670	-510	-2%
Leiden	970	340	-620	-1%
Maastricht	520	500	-20	0%
Nijmegen	1.650	120	-1.530	-3%
Rotterdam	1.580	-90	-1.670	-2%
's-Hertogenbosch	1.640	420	-1.220	-4%
Sittard-Geleen	-180	-270	-90	-1%
Tilburg	2.120	500	-1.610	-4%
Utrecht	1.510	180	-1.330	-2%
Venlo	-130	-150	-20	0%
Vlissingen	-840	-10	840	13%
Wageningen	410	350	-60	0%
Zwolle	1.010	560	-450	-1%
Overig	4.820	-830	-5.650	-4%
Totaal	29.440	700	-28.740	-2%

Woonsituatie

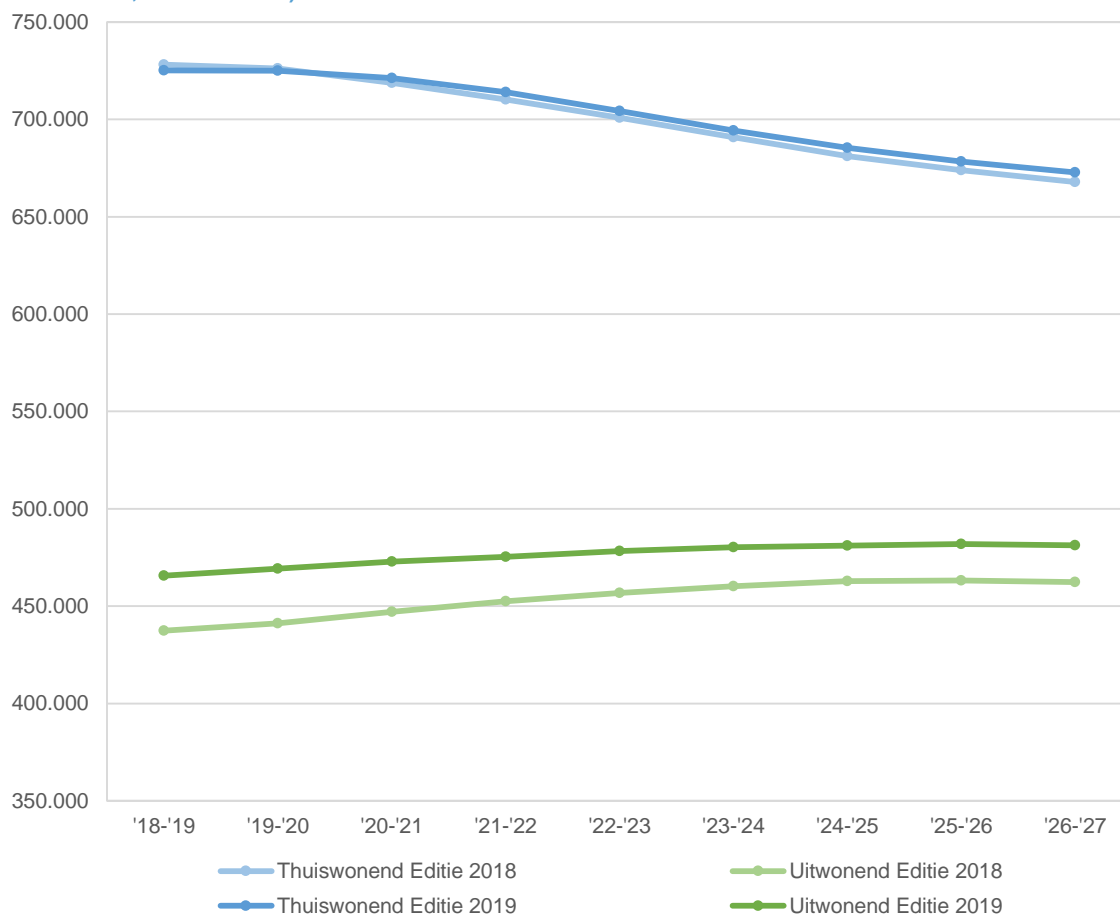
De samenstelling van de studentenpopulatie gedurende de afgelopen jaren is met terugwerkende kracht, zoals voor collegejaar '17-'18 te zien in figuur C.3, voor internationale studenten beperkt veranderd. Bij Nederlandse studenten heeft een verschuiving plaatsgevonden van thuiswonende studenten naar uitwonende studenten. De oorzaak hiervan is de correctie op het aantal uitwonende studenten volgens de Basisregistratie Personen voor studenten aan het hoger onderwijs.

Figuur C.3: Aandeel voltijdstudenten (mbo- en ho-studenten) naar woonsituatie en editie raming, collegejaar '17-'18 (bron: DUO en CBS)

De ontwikkeling van het aantal thuis- en uitwonenden laat in de ramingen van 2018 en 2019 een vergelijkbaar beeld zien, zie figuur C.4. Het aantal uitwonenden ligt in de nieuwe raming echter structureel hoger. Dit verschil tussen de ramingen van 2018 en 2019 wordt veroorzaakt door de correctie op het aantal uitwonende studenten volgens de Basisregistratie Personen. In collegejaar '26-'27 ligt het aandeel uitwonenden 0,8 procentpunt hoger ten opzichte van de raming van 2018. Hierbij is een groot verschil tussen het hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zichtbaar. In de raming van 2019 ligt het aandeel uitwonenden in het hoger onderwijs in collegejaar '26-'27 1,7 procentpunt hoger dan in de raming van 2018. Dit aandeel ligt in het middelbaar beroepsonderwijs -0,4 procentpunt lager dan in 2018. Bij het mbo is het verschil tussen de ramingen klein doordat de correctie op het aantal uitwonenden alleen in het hoger onderwijs is toegepast. In het mbo krijgen studenten nog steeds studiefinanciering en is een correctie daarom niet nodig.

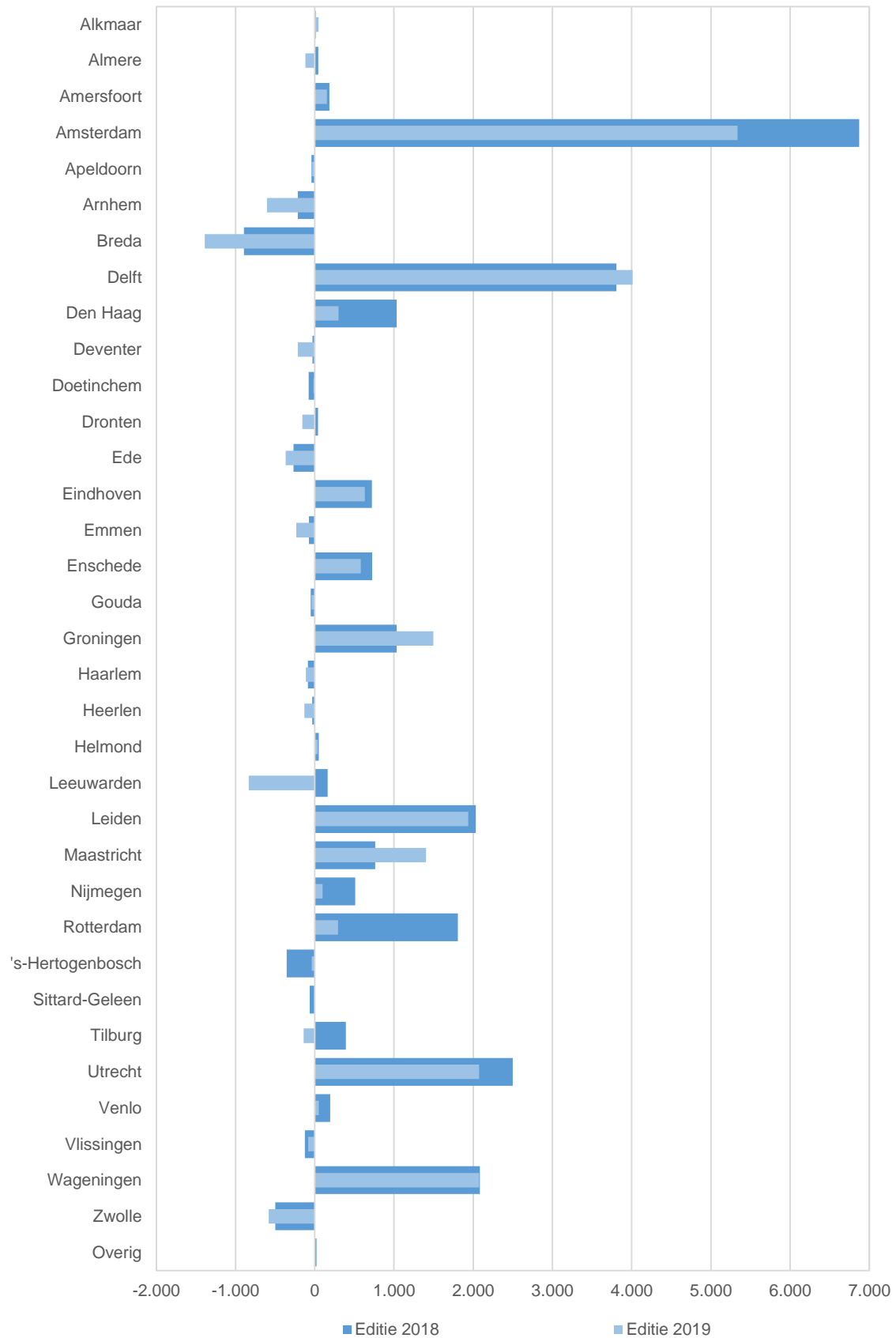
Figuur C.4: Ontwikkeling van het aantal voltijdstudenten (mbo- en ho-studenten) naar woonsituatie en per editie raming, collegejaren '18-'19 tot en met '26-'27, gemiddelde bandbreedte bij editie 2018 en editie 2019 (bron: Apollo 2018 en 2019, ABF Research)

Woonsteden

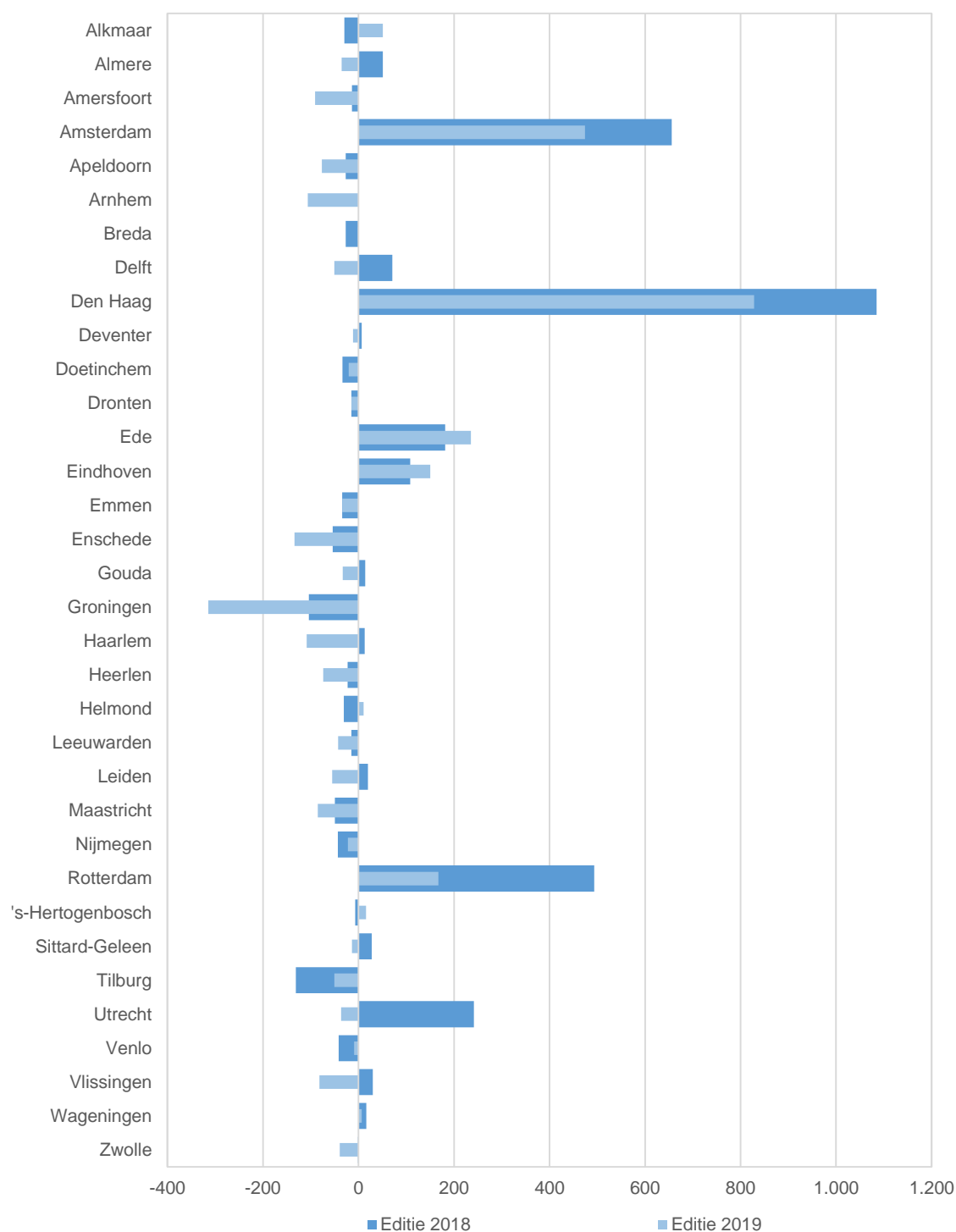
Op nationaal niveau laat het aandeel thuis- en uitwonenden een verschuiving naar meer uitwonenden zien tussen de ramingen van 2018 en 2019. In figuur C.5 is deze verschuiving niet of nauwelijks terug te zien, doordat het effect van bijgestelde aantallen studenten per stad groter is dan het al dan niet uitwonend zijn. Verschil in omvang van de verschuivingen per stad wordt veroorzaakt door het nieuwe collegejaar voor de bepaling van de trends.

Figuur C.5: Ontwikkeling van de primaire doelgroep (mbo- en ho-studenten) t.o.v. collegejaar '18-'19 naar woonstad per editie raming (gemiddelde bandbreedte), collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2018 en 2019, ABF Research)

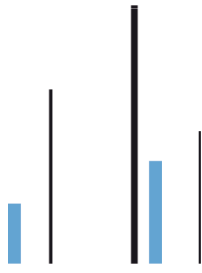
Figuur C.6 laat verschillen zien tussen de raming van 2018 en 2019 wat betreft de omvang van de secundaire doelgroep per stad. Door de kleinere aantallen zijn gemeten trendmatige ontwikkelingen minder stabiel en zijn de verschuivingen procentueel groter dan bij de primaire doelgroep. Als er naar de absolute verschuivingen wordt gekeken dan zijn deze beperkt en kent alleen Den Haag een verschuiving van meer dan 100 studenten.

Figuur C.6: Ontwikkeling van de secundaire doelgroep (mbo- en ho-studenten) t.o.v. collegejaar '18-'19 naar woonstad per editie raming (gemiddelde bandbreedte), collegejaar '26-'27 (bron: Apollo 2018 en 2019, ABF Research)

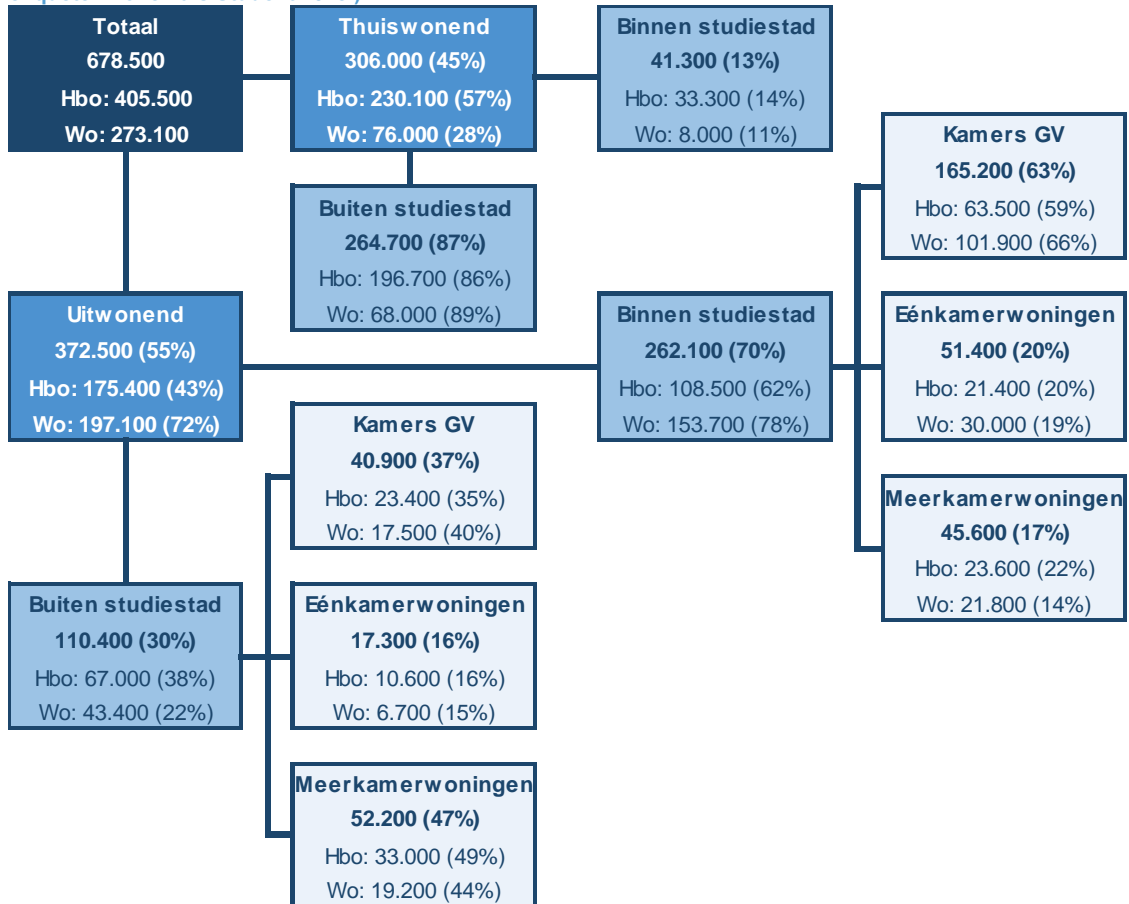

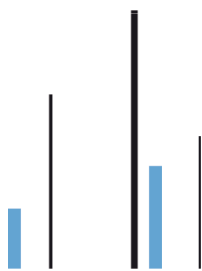
Bijlage D: Aanvullende tabellen

Tabel D.1: Aantal voltijdstudenten naar woonsituatie en type woonruimte, collegejaar '17-'18 (bron: DUO, CBS en enquête 'Wonen als Student 2018')

Tabel D.2: Alle hypothetische woonruimten naar populariteit onder voltijdstudenten die binnen één jaar en als student wensen te verhuizen, collegejaar '18-'19 (bron: enquête 'Wonen als Student 2019')

Ranking	Woonruimte	Oppervlakte	Voorkeurs-locatie	Huidige woonlasten	Gewenste woonlasten	% verschil
1	Eénkamerw oning	28 m ²	1e	€ 485	€ 635	+30,7%
2	Eénkamerw oning	24 m ²	2e	€ 445	€ 570	+27,5%
3	Eénkamerw oning	24 m ²	1e	€ 490	€ 615	+25,3%
4	Eénkamerw oning	28 m ²	2e	€ 475	€ 595	+25,2%
5	Eénkamerw oning	20 m ²	2e	€ 435	€ 540	+25,2%
6	Eénkamerw oning	20 m ²	1e	€ 475	€ 585	+23,5%
7	Eénkamerw oning	16 m ²	1e	€ 455	€ 535	+17,4%
8	Eénkamerw oning	16 m ²	2e	€ 425	€ 485	+14,9%
9	Kamer met g.v.	24 m ²	1e	€ 435	€ 500	+14,8%
10	Meerkamerw oning	35 m ²	1e	€ 580	€ 660	+13,9%
11	Kamer met g.v.	28 m ²	1e	€ 460	€ 525	+13,9%
12	Kamer met g.v.	20 m ²	1e	€ 420	€ 470	+11,8%
13	Meerkamerw oning	35 m ²	2e	€ 580	€ 625	+7,9%
14	Meerkamerw oning	50 m ²	1e	€ 655	€ 705	+7,4%
15	Meerkamerw oning	95 m ²	1e	€ 710	€ 760	+7,2%
16	Kamer met g.v.	24 m ²	2e	€ 425	€ 450	+5,7%
17	Kamer met g.v.	28 m ²	2e	€ 450	€ 475	+5,6%
18	Meerkamerw oning	95 m ²	2e	€ 700	€ 740	+5,5%
19	Meerkamerw oning	65 m ²	1e	€ 695	€ 735	+5,5%
20	Meerkamerw oning	50 m ²	2e	€ 635	€ 670	+5,4%
21	Kamer met g.v.	16 m ²	1e	€ 385	€ 405	+5,0%
22	Meerkamerw oning	65 m ²	2e	€ 685	€ 710	+3,1%
23	Meerkamerw oning	80 m ²	1e	€ 730	€ 750	+3,0%
24	Eénkamerw oning	12 m ²	1e	€ 460	€ 470	+2,7%
25	Kamer met g.v.	20 m ²	2e	€ 405	€ 415	+1,5%
26	Eénkamerw oning	12 m ²	2e	€ 415	€ 415	-0,1%
27	Meerkamerw oning	80 m ²	2e	€ 730	€ 725	-0,3%
28	Eénkamerw oning	24 m ²	3e	€ 440	€ 435	-0,4%
29	Meerkamerw oning	95 m ²	3e	€ 685	€ 655	-4,0%
30	Meerkamerw oning	65 m ²	3e	€ 655	€ 615	-6,3%
31	Meerkamerw oning	35 m ²	3e	€ 545	€ 505	-7,4%
32	Kamer met g.v.	16 m ²	2e	€ 380	€ 345	-9,4%
33	Meerkamerw oning	80 m ²	3e	€ 705	€ 640	-9,5%
34	Eénkamerw oning	20 m ²	3e	€ 445	€ 400	-10,0%
35	Meerkamerw oning	50 m ²	3e	€ 630	€ 565	-10,1%
36	Kamer met g.v.	12 m ²	1e	€ 365	€ 325	-10,5%
37	Eénkamerw oning	28 m ²	3e	€ 560	€ 465	-16,9%
38	Eénkamerw oning	16 m ²	3e	€ 415	€ 335	-19,5%
39	Kamer met g.v.	28 m ²	3e	€ 435	€ 320	-25,8%
40	Kamer met g.v.	12 m ²	2e	€ 360	€ 260	-27,7%
41	Kamer met g.v.	24 m ²	3e	€ 420	€ 290	-31,3%
42	Eénkamerw oning	12 m ²	3e	€ 400	€ 245	-38,5%
43	Kamer met g.v.	20 m ²	3e	€ 405	€ 245	-39,0%
44	Kamer met g.v.	16 m ²	3e	€ 375	€ 165	-55,7%
45	Kamer met g.v.	12 m ²	3e	€ 360	€ 150	-58,5%

Bijlage E: Uitkomsten per stad

Deze bijlage geeft per stad de huidige en de verwachte studentenaantallen in collegejaar '26-'27 naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep weer. De primaire doelgroep betreft de uitwonende studenten die zowel in de stad wonen als studeren. De secundaire doelgroep bestaat uit uitwonende studenten die in de stad wonen, maar in een andere stad studeren.

Tabel E.1: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Alkmaar, Almere en Amersfoort, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Alkmaar			Almere			Amersfoort			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuiswonend	Binnen studiestad	850	760	750	2.660	2.720	2.680	2.390	2.420	2.380	
		Buiten studiestad	3.600	3.050	3.020	680	1.260	1.230	9.220	7.810	7.680	
	Uitwonend	Binnen studiestad	180	180	190	740	470	500	550	660	710	
		Buiten studiestad	510	500	530	250	380	410	1.390	1.870	2.000	
	Studenten	Totaal	5.140	4.490	4.490	4.330	4.830	4.830	13.550	12.770	12.770	
	Doelgroep	Primair	180	180	190	740	470	500	550	660	710	
		Secundair	260	610	650	830	900	960	300	400	430	
		Totaal uitwonend	440	790	840	1.570	1.370	1.470	850	1.060	1.130	
	Hbo	Thuiswonend	Binnen studiestad	360	310	300	1.660	1.480	1.430	180	230	220
			Buiten studiestad	2.490	1.920	1.860	1.310	1.310	1.230	1.050	1.130	1.080
Uitwonend		Binnen studiestad	190	210	230	550	650	730	180	200	200	
		Buiten studiestad	310	220	240	540	660	730	550	350	400	
Internationaal		Binnen studiestad	0	0	0	30	30	30	0	0	0	
		Buiten studiestad	10	10	0	10	10	10	0	0	0	
Studenten		Totaal	3.350	2.660	2.630	4.090	4.140	4.170	1.970	1.910	1.900	
Doelgroep		Primair	190	210	230	580	680	760	190	200	210	
		Secundair	390	330	360	730	620	660	980	750	800	
		Totaal uitwonend	580	550	590	1.320	1.300	1.420	1.160	950	1.010	
Wo	Thuiswonend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Uitwonend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Studenten	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Doelgroep	Primair	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Secundair	220	260	260	470	490	490	490	500	510	
		Totaal uitwonend	220	260	260	470	490	490	490	500	510	
Totaal	Studenten	Totaal	8.490	7.160	7.130	8.420	8.970	9.000	15.520	14.680	14.670	
	Doelgroep	Primair	370	400	420	1.320	1.150	1.260	730	860	910	
		Secundair	870	1.200	1.260	2.030	2.010	2.110	1.760	1.650	1.740	
		Totaal uitwonend	1.230	1.590	1.680	3.350	3.160	3.380	2.500	2.510	2.650	
Studiepuntmobile st.	1e semester		40	40		100	140		10	10		
	2e semester		30	30		50	80		0	10		
	Totaal		70	60		150	210		10	20		

Tabel E.2: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Amsterdam, Apeldoorn en Arnhem, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Amsterdam			Apeldoorn			Arnhem			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	9.100	10.490	10.280	2.070	1.670	1.630	1.840	1.840	1.770	
		Buiten studiestad	12.800	13.800	13.640	4.360	4.230	4.120	6.480	6.120	6.030	
	Uitw onend	Binnen studiestad	3.010	3.140	3.350	640	600	640	1.210	1.010	1.080	
		Buiten studiestad	2.700	2.420	2.590	1.390	1.620	1.730	1.430	1.310	1.400	
	Studenten	Totaal	27.610	29.870	29.870	8.460	8.110	8.110	10.960	10.280	10.280	
	Doelgroep	Primair	3.010	3.140	3.350	640	600	640	1.210	1.010	1.080	
		Secundair	1.000	1.300	1.390	540	580	610	450	740	790	
		Totaal uitw onend	4.010	4.440	4.740	1.180	1.170	1.250	1.650	1.750	1.860	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	6.760	7.710	7.380	40	50	40	690	670	640
			Buiten studiestad	24.420	23.580	22.430	510	470	460	5.660	5.030	4.730
Uitw onend		Binnen studiestad	11.350	9.340	10.470	80	50	70	2.390	1.780	2.050	
		Buiten studiestad	6.720	5.020	5.380	160	150	150	1.560	1.260	1.340	
Internationaal		Binnen studiestad	2.640	3.360	3.360	30	30	30	1.280	1.330	1.330	
		Buiten studiestad	670	900	900	40	40	40	380	440	440	
Studenten		Totaal	52.550	49.900	49.920	860	780	790	11.960	10.520	10.530	
Doelgroep		Primair	13.990	12.690	13.840	120	80	100	3.670	3.110	3.380	
		Secundair	3.050	2.950	3.090	730	570	620	1.870	1.580	1.670	
		Totaal uitw onend	17.050	15.640	16.920	850	650	710	5.540	4.690	5.050	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	4.250	5.500	5.170	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	15.530	18.720	16.660	30	40	40	0	0	0	
	Uitw onend	Binnen studiestad	20.200	22.110	24.310	30	40	50	0	0	0	
		Buiten studiestad	7.130	6.000	6.200	30	20	30	0	0	0	
	Internationaal	Binnen studiestad	8.100	10.810	10.950	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	1.790	2.750	2.630	0	0	0	0	0	0	
	Studenten	Totaal	57.000	65.890	65.930	100	100	120	0	0	0	
	Doelgroep	Primair	28.300	32.920	35.270	30	40	50	0	0	0	
		Secundair	3.600	4.250	4.340	210	240	240	1.030	1.060	1.090	
		Totaal uitw onend	31.900	37.170	39.610	240	270	300	1.030	1.060	1.090	
Totaal	Studenten	Totaal	137.160	145.650	145.720	9.420	8.990	9.020	22.920	20.800	20.810	
	Doelgroep	Primair	45.300	48.750	52.450	790	710	790	4.880	4.120	4.450	
		Secundair	7.650	8.500	8.820	1.480	1.380	1.470	3.350	3.380	3.540	
		Totaal uitw onend	52.950	57.250	61.280	2.270	2.090	2.260	8.220	7.500	8.000	
Studiepuntmobile st.	1e semester	1.990	2.420		10	10		180	250			
	2e semester	990	1.200		10	10		160	230			
	Totaal	2.980	3.620		20	20		350	470			

Tabel E.3: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Breda, Delft en Den Haag, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Breda			Delft			Den Haag			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven	Onder	Boven	Onder	Boven			
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1820	1920	1880	340	430	420	4890	5220	5.110	
		Buiten studiestad	6.310	5.000	4.930	2.820	3.190	3.150	5.180	5.720	5.640	
	Uitw onend	Binnen studiestad	610	570	610	120	220	230	1790	1560	1.660	
		Buiten studiestad	880	950	1020	610	670	710	1.100	1.160	1.240	
	Studenten	Totaal	9.620	8.440	8.440	3.890	4.510	4.510	12.950	13.660	13.660	
	Doelgroep	Primair	610	570	610	120	220	230	1790	1560	1.660	
		Secundair	360	530	570	330	350	370	1.470	1.840	1.960	
		Totaal uitw onend	970	1.100	1.180	450	570	610	3.260	3.390	3.620	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1290	1.150	1.120	90	110	100	3.210	3.630	3.520
			Buiten studiestad	10.540	9.480	8.930	2.360	2.170	2.080	9.660	10.210	9.600
Uitw onend		Binnen studiestad	4.690	3.040	3.510	740	610	680	4.850	3.930	4.480	
		Buiten studiestad	2.150	1.760	1.880	590	500	540	3.820	2.930	3.120	
Internationaal		Binnen studiestad	1080	1.150	1.140	110	120	120	3.090	3.580	3.600	
		Buiten studiestad	200	250	250	70	90	80	770	1020	960	
Studenten		Totaal	19.940	16.830	16.830	3.950	3.600	3.600	25.410	25.300	25.280	
Doelgroep		Primair	5.770	4.190	4.650	850	740	810	7.950	7.510	8.080	
		Secundair	880	710	760	920	730	770	2.410	2.090	2.220	
		Totaal uitw onend	6.650	4.900	5.410	1.770	1.470	1.580	10.360	9.600	10.300	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	10	0	160	150	140	120	130	120	
		Buiten studiestad	60	50	40	6.000	7.470	6.420	1.100	1.230	1.060	
	Uitw onend	Binnen studiestad	40	40	40	9.540	11.070	12.060	1020	1.170	1.280	
		Buiten studiestad	20	10	10	3.360	3.870	3.950	1.260	1.220	1.320	
	Internationaal	Binnen studiestad	20	20	20	4.090	6.090	6.100	1.510	1.990	1.990	
		Buiten studiestad	0	0	10	1.180	1.800	1.790	350	510	510	
	Studenten	Totaal	150	120	120	24.330	30.440	30.460	5.360	6.260	6.270	
	Doelgroep	Primair	70	50	60	13.630	17.160	18.160	2.540	3.160	3.270	
		Secundair	730	760	780	1.000	1.030	1.060	4.500	5.400	5.460	
		Totaal uitw onend	790	810	840	14.630	18.190	19.220	7.040	8.560	8.730	
Totaal	Studenten	Totaal	29.720	25.390	25.390	32.160	38.550	38.570	43.720	45.210	45.210	
	Doelgroep	Primair	6.450	4.810	5.320	14.600	18.110	19.200	12.270	12.230	13.010	
		Secundair	1.970	2.010	2.110	2.250	2.110	2.210	8.390	9.320	9.640	
		Totaal uitw onend	8.420	6.820	7.430	16.850	20.220	21.410	20.650	21.550	22.650	
Studiepuntmobile st.	1e semester		210	260		490	520		710	930		
	2e semester		100	120		230	240		390	500		
	Totaal		320	380		720	760		1.100	1.430		

Tabel E.4: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Deventer, Doetinchem en Dronten, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Deventer			Doetinchem			Dronten			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	970	890	880	1.170	890	870	80	0	0	
		Buiten studiestad	1.270	1.140	1.110	7.070	5.200	5.130	20	210	210	
	Uitw onend	Binnen studiestad	300	240	260	290	260	280	40	20	30	
		Buiten studiestad	410	390	420	1.120	1.050	1.120	120	90	100	
	Studenten	Totaal	2.960	2.670	2.670	9.660	7.410	7.410	260	330	330	
	Doelgroep	Primair	300	240	260	290	260	280	40	20	30	
		Secundair	440	480	510	90	120	120	220	280	300	
		Totaal uitw onend	740	720	770	390	380	400	250	300	320	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	490	450	430	30	20	20	60	40	40
			Buiten studiestad	4.410	4.000	3.850	260	170	170	1.180	1.100	1.030
Uitw onend		Binnen studiestad	760	570	650	10	20	20	490	320	380	
		Buiten studiestad	1.250	980	1.080	30	20	20	150	160	180	
Internationaal		Binnen studiestad	250	240	240	0	0	0	180	180	170	
		Buiten studiestad	110	110	110	0	0	0	10	10	10	
Studenten		Totaal	7.260	6.340	6.360	330	220	230	2.070	1.810	1.810	
Doelgroep		Primair	1.010	810	890	10	20	20	670	500	550	
		Secundair	490	390	420	180	150	160	120	100	100	
		Totaal uitw onend	1.490	1.200	1.310	200	170	180	790	600	650	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Uitw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Studenten	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Doelgroep	Primair	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Secundair	300	320	330	40	40	40	30	20	20	
		Totaal uitw onend	300	320	330	40	40	40	30	20	20	
Totaal	Studenten	Totaal	10.220	9.000	9.030	9.990	7.630	7.640	2.320	2.140	2.140	
	Doelgroep	Primair	1.310	1.050	1.150	310	280	300	710	530	580	
		Secundair	1.230	1.190	1.260	320	310	320	360	400	420	
		Totaal uitw onend	2.540	2.240	2.410	620	580	620	1.070	920	990	
Studiepuntmobile st.	1e semester		80	110		0	0		0	10		
	2e semester		70	100		0	0		0	0		
	Totaal		150	210		0	0		0	10		

Tabel E.5: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Ede, Eindhoven en Emmen, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Ede			Eindhoven			Emmen			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	110	920	90	3.030	2.880	2.820	2.240	1530	1510	
		Buiten studiestad	2.140	2.030	2.000	12.130	9.040	8.930	1.340	1.120	1.100	
	Uitw onend	Binnen studiestad	240	180	190	920	900	960	570	340	370	
		Buiten studiestad	580	520	550	1.860	1.780	1.890	300	300	320	
	Studenten	Totaal	4.060	3.660	3.660	17.940	14.600	14.600	4.460	3.300	3.300	
	Doelgroep	Primair	240	180	190	920	900	960	570	340	370	
		Secundair	310	470	500	230	440	460	240	320	350	
		Totaal uitw onend	540	650	690	1.150	1.330	1.420	810	670	710	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	300	230	230	1.420	1.350	1.300	520	390	370
			Buiten studiestad	1.870	1.600	1.510	11.880	10.100	9.750	620	610	590
Uitw onend		Binnen studiestad	670	330	380	2.920	1.990	2.270	150	140	150	
		Buiten studiestad	560	470	530	2.280	1.790	1.940	220	160	180	
Internationaal		Binnen studiestad	0	0	0	1.690	2.030	2.020	200	180	180	
		Buiten studiestad	10	0	10	280	360	370	30	30	30	
Studenten		Totaal	3.400	2.630	2.640	20.470	17.610	17.640	1.740	1.510	1.490	
Doelgroep		Primair	670	330	380	4.610	4.020	4.290	350	320	320	
		Secundair	460	370	390	1.110	1.000	1.050	250	190	190	
		Totaal uitw onend	1.130	700	770	5.720	5.020	5.340	600	500	520	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	250	280	260	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	4.270	4.940	4.410	0	0	0	
	Uitw onend	Binnen studiestad	0	0	0	4.940	4.870	5.340	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	850	1.060	1.120	0	0	0	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	0	1.400	2.380	2.340	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	180	290	330	0	0	0	
	Studenten	Totaal	0	0	0	11.900	13.810	13.800	0	0	0	
	Doelgroep	Primair	0	0	0	6.340	7.250	7.680	0	0	0	
		Secundair	910	1.090	1.130	1.060	1.230	1.240	70	80	80	
		Totaal uitw onend	910	1.090	1.130	7.400	8.470	8.920	70	80	80	
Totaal	Studenten	Totaal	7.460	6.290	6.300	50.310	46.020	46.040	6.190	4.800	4.790	
	Doelgroep	Primair	900	510	570	11.870	12.160	12.930	910	660	690	
		Secundair	1.680	1.930	2.010	2.400	2.670	2.760	560	580	620	
		Totaal uitw onend	2.590	2.440	2.580	14.270	14.830	15.680	1.470	1.240	1.310	
Studiepuntmobile st.	1e semester		30	30		540	650		10	10		
	2e semester		20	20		390	470		10	10		
	Totaal		60	50		930	1.110		20	20		

Tabel E.6: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Enschede, Gouda en Groningen, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Enschede			Gouda			Groningen			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1.150	1.130	1.110	720	640	630	2.550	3.030	2.890	
		Buiten studiestad	2.280	2.040	2.020	2.990	2.730	2.680	13.260	9.460	9.320	
	Uitw onend	Binnen studiestad	340	310	330	170	200	220	2.320	2.100	2.240	
		Buiten studiestad	350	300	320	510	660	710	2.660	2.060	2.200	
	Studenten	Totaal	4.110	3.780	3.780	4.390	4.240	4.240	20.790	16.650	16.650	
	Doelgroep	Primair	340	310	330	170	200	220	2.320	2.100	2.240	
		Secundair	940	860	920	240	240	260	250	300	320	
		Totaal uitw onend	1.280	1.170	1.250	410	450	480	2.570	2.400	2.560	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1.560	1.440	1.380	10	10	0	1.060	1.070	960
			Buiten studiestad	8.160	7.210	6.890	620	470	460	10.260	9.130	8.100
Uitw onend		Binnen studiestad	2.760	2.030	2.310	140	50	60	11.030	8.540	9.620	
		Buiten studiestad	1.730	1.380	1.480	100	60	70	2.790	2.180	2.240	
Internationaal		Binnen studiestad	1.390	1.520	1.520	0	0	0	1.950	2.200	2.190	
		Buiten studiestad	300	360	350	0	0	0	210	260	270	
Studenten		Totaal	15.900	13.930	13.920	870	580	590	27.300	23.370	23.360	
Doelgroep		Primair	4.150	3.550	3.830	140	50	60	12.980	10.740	11.810	
		Secundair	390	870	930	460	370	400	1.620	1.360	1.430	
		Totaal uitw onend	4.540	4.420	4.760	600	420	460	14.600	12.100	13.240	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	160	210	180	0	0	0	440	490	410	
		Buiten studiestad	1.860	2.530	2.070	0	0	0	4.970	6.550	5.140	
	Uitw onend	Binnen studiestad	4.830	4.780	5.230	0	0	0	16.190	16.160	17.600	
		Buiten studiestad	870	970	1.000	0	0	0	2.180	2.330	2.370	
	Internationaal	Binnen studiestad	2.320	3.280	3.220	0	0	0	6.480	9.160	9.210	
		Buiten studiestad	500	630	650	0	0	0	550	900	860	
	Studenten	Totaal	10.550	12.380	12.350	0	0	0	30.810	35.580	35.580	
	Doelgroep	Primair	7.150	8.050	8.460	0	0	0	22.670	25.320	26.810	
		Secundair	230	680	700	240	280	280	410	460	470	
		Totaal uitw onend	7.380	8.730	9.150	240	280	280	23.080	25.780	27.280	
Totaal	Studenten	Totaal	30.560	30.100	30.050	5.270	4.820	4.830	78.900	75.600	75.590	
	Doelgroep	Primair	11.640	11.920	12.620	310	250	280	37.970	38.150	40.850	
		Secundair	1.560	2.410	2.550	940	890	940	2.280	2.120	2.220	
		Totaal uitw onend	13.200	14.330	15.160	1.250	1.140	1.220	40.250	40.270	43.080	
Studiepuntmobile st.	1e semester		340	490		0	0		1.690	2.070		
	2e semester		250	360		0	0		900	1.110		
	Totaal		590	850		0	0		2.590	3.180		

Tabel E.7: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Haarlem, Heerlen en Helmond, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Haarlem			Heerlen			Helmond			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1030	1260	1250	1440	950	920	1120	920	910	
		Buiten studiestad	3.490	3.040	3.010	3.550	3.560	3.500	2.420	1880	1840	
	Uitw onend	Binnen studiestad	240	270	280	480	400	430	210	190	200	
		Buiten studiestad	540	440	470	1010	940	1010	330	570	610	
	Studenten	Totaal	5.290	5.010	5.010	6.180	5.860	5.860	4.080	3.550	3.550	
	Doelgroep	Primair	240	270	280	480	400	430	210	190	200	
		Secundair	350	490	520	260	260	280	260	270	290	
		Totaal uitw onend	580	760	810	740	660	710	460	460	490	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	220	290	280	350	270	260	90	50	60
			Buiten studiestad	2.830	2.580	2.520	3.260	2.540	2.460	900	600	580
Uitw onend		Binnen studiestad	460	310	340	380	260	300	20	70	60	
		Buiten studiestad	740	470	520	760	540	590	130	130	140	
Internationaal		Binnen studiestad	60	50	50	270	310	320	0	0	0	
		Buiten studiestad	100	80	80	230	310	310	0	0	0	
Studenten		Totaal	4.410	3.780	3.770	5.250	4.230	4.240	1140	850	830	
Doelgroep		Primair	520	360	380	660	570	620	20	70	60	
		Secundair	1050	930	990	340	230	240	250	200	220	
		Totaal uitw onend	1570	1290	1370	990	800	860	260	270	280	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Uitw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Studenten	Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Doelgroep	Primair	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Secundair	890	970	1000	180	210	210	110	110	110	
		Totaal uitw onend	890	970	1000	180	210	210	110	110	110	
Totaal	Studenten	Totaal	9.700	8.790	8.790	11.430	10.090	10.100	5.220	4.400	4.390	
	Doelgroep	Primair	760	620	670	1.140	970	1.050	220	250	260	
		Secundair	2.290	2.390	2.510	780	700	730	620	590	620	
		Totaal uitw onend	3.040	3.020	3.180	1.920	1.670	1.780	840	840	880	
Studiepuntmobile st.	1e semester		50	50		50	60		0	0		
	2e semester		40	30		30	30		0	0		
	Totaal		80	80		80	100		0	0		

Tabel E.8: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Leeuwarden, Leiden en Maastricht, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Leeuwarden			Leiden			Maastricht			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven	Onder	Boven	Onder	Boven			
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	2.180	1.810	1.750	1.030	990	950	780	790	760	
		Buiten studiestad	6.690	5.900	5.810	6.440	5.830	5.730	1.470	1.120	1.090	
	Uitw onend	Binnen studiestad	1.520	940	1.000	340	450	480	280	320	340	
		Buiten studiestad	1.900	1.360	1.450	1.710	1.480	1.570	620	450	480	
	Studenten	Totaal	12.280	10.010	10.010	9.520	8.740	8.740	3.140	2.680	2.680	
	Doelgroep	Primair	1.520	940	1.000	340	450	480	280	320	340	
		Secundair	300	370	390	230	280	290	220	250	270	
		Totaal uitw onend	1.820	1.300	1.390	570	730	780	500	580	610	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1.100	1.010	980	580	550	510	140	140	130
			Buiten studiestad	7.870	8.000	7.310	6.300	6.090	5.820	1.280	1.370	1.150
Uitw onend		Binnen studiestad	4.650	3.790	4.320	1.590	1.260	1.430	2.240	1.470	1.720	
		Buiten studiestad	3.720	2.940	3.110	1.890	1.780	1.920	450	380	380	
Internationaal		Binnen studiestad	1.690	2.030	2.040	20	30	20	690	850	850	
		Buiten studiestad	280	380	370	40	40	40	130	190	180	
Studenten		Totaal	19.300	18.150	18.130	10.420	9.750	9.740	4.920	4.400	4.400	
Doelgroep		Primair	6.340	5.820	6.360	1.610	1.290	1.450	2.930	2.320	2.570	
		Secundair	350	290	300	1.180	990	1.040	840	650	690	
		Totaal uitw onend	6.690	6.110	6.660	2.790	2.270	2.490	3.770	2.970	3.260	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	10	10	10	490	540	510	210	210	200	
		Buiten studiestad	30	30	20	7.210	9.550	8.490	2.520	2.940	2.550	
	Uitw onend	Binnen studiestad	40	40	40	8.620	9.320	10.310	4.190	3.660	4.060	
		Buiten studiestad	40	10	20	4.490	4.790	4.910	950	1.080	1.070	
	Internationaal	Binnen studiestad	80	90	80	1.490	2.320	2.320	7.930	10.110	10.160	
		Buiten studiestad	10	20	20	1.110	1.710	1.700	1.350	2.090	2.040	
	Studenten	Totaal	200	200	180	23.410	28.230	28.230	17.150	20.100	20.070	
	Doelgroep	Primair	120	130	110	10.110	11.640	12.630	12.120	13.770	14.220	
		Secundair	290	350	360	2.270	2.230	2.320	220	330	330	
		Totaal uitw onend	400	480	470	12.380	13.870	14.940	12.340	14.100	14.550	
Totaal	Studenten	Totaal	31.790	28.350	28.320	43.350	46.720	46.710	25.200	27.180	27.150	
	Doelgroep	Primair	7.970	6.890	7.470	12.050	13.370	14.560	15.320	16.410	17.130	
		Secundair	940	1.010	1.050	3.680	3.500	3.650	1.280	1.230	1.300	
		Totaal uitw onend	8.910	7.890	8.520	15.730	16.870	18.210	16.600	17.640	18.430	
Studiepuntmobile st.	1e semester		170	200		490	610		1.480	1.870		
	2e semester		110	120		250	310		460	580		
	Totaal		280	320		740	920		1.940	2.460		

Tabel E.9: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Nijmegen, Rotterdam en 's-Hertogenbosch, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Nijmegen			Rotterdam			's-Hertogenbosch			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1670	1580	1540	11700	10.750	10.500	2.180	1780	1740	
		Buiten studiestad	5.840	4.510	4.470	21.740	22.850	22.540	10.340	7.870	7.760	
	Uitw onend	Binnen studiestad	680	540	580	4.340	3.760	4.010	430	610	650	
		Buiten studiestad	800	710	760	4.830	4.770	5.080	1.210	1.720	1.840	
	Studenten	Totaal	8.980	7.340	7.340	42.610	42.140	42.140	14.160	11.980	11.980	
	Doelgroep	Primair	680	540	580	4.340	3.760	4.010	430	610	650	
		Secundair	430	550	580	1080	1280	1360	250	390	410	
		Totaal uitw onend	1.100	1.090	1.160	5.420	5.040	5.380	680	990	1.060	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1000	880	830	5.210	5.480	5.250	1010	900	860
			Buiten studiestad	11.840	10.380	9.740	21.110	20.470	19.550	12.060	11.140	10.800
Uitw onend		Binnen studiestad	5.110	3.800	4.320	7.320	6.140	6.930	1.480	1.180	1.340	
		Buiten studiestad	3.120	2.630	2.790	5.230	4.270	4.620	2.250	2.210	2.420	
Internationaal		Binnen studiestad	360	340	360	1.420	1.650	1.660	120	110	100	
		Buiten studiestad	160	170	170	430	500	500	60	70	60	
Studenten		Totaal	21.580	18.190	18.210	40.720	38.520	38.490	16.990	15.610	15.570	
Doelgroep		Primair	5.470	4.140	4.680	8.740	7.790	8.580	1.600	1.290	1.440	
		Secundair	1030	890	950	2.110	1.750	1.850	660	550	590	
		Totaal uitw onend	6.500	5.030	5.630	10.850	9.550	10.430	2.260	1.840	2.020	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	450	450	410	1.110	1.330	1.260	0	0	0	
		Buiten studiestad	6.460	7.330	6.360	8.010	9.430	8.580	20	10	10	
	Uitw onend	Binnen studiestad	9.800	9.800	10.730	8.660	7.900	8.750	20	30	30	
		Buiten studiestad	2.320	2.310	2.370	2.750	2.790	2.880	70	10	10	
	Internationaal	Binnen studiestad	1.790	2.610	2.600	4.220	5.980	5.920	20	20	10	
		Buiten studiestad	590	950	970	1.090	1.760	1.820	10	10	0	
	Studenten	Totaal	21.410	23.450	23.440	25.840	29.190	29.200	140	70	60	
	Doelgroep	Primair	11.590	12.410	13.330	12.880	13.880	14.670	40	40	40	
		Secundair	670	650	680	3.280	3.500	3.560	620	640	660	
		Totaal uitw onend	12.260	13.060	14.010	16.160	17.380	18.220	660	680	700	
Totaal	Studenten	Totaal	51.960	48.980	48.980	109.170	109.840	109.830	31.280	27.660	27.610	
	Doelgroep	Primair	17.730	17.090	18.580	25.960	25.430	27.260	2.070	1.940	2.120	
		Secundair	2.120	2.090	2.210	6.470	6.530	6.770	1.520	1.580	1.650	
		Totaal uitw onend	19.860	19.180	20.800	32.430	31.960	34.030	3.590	3.520	3.780	
Studiepuntmobile st.	1e semester		880	1.100		1.070	1.300		50	70		
	2e semester		470	570		580	710		20	30		
	Totaal		1.350	1.670		1.650	2.010		70	90		

Tabel E.10: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Sittard-Geleen, Tilburg en Utrecht, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Sittard-Geleen			Tilburg			Utrecht			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	850	710	700	3.260	2.820	2.750	3.040	3.470	3.410	
		Buiten studiestad	2.670	2.260	2.240	7.290	6.790	6.560	11.360	10.710	10.550	
	Uitw onend	Binnen studiestad	210	180	190	1.160	1.030	1.100	870	990	1.050	
		Buiten studiestad	410	340	370	3.330	3.490	3.720	2.450	2.360	2.520	
	Studenten	Totaal	4.140	3.500	3.500	15.040	14.120	14.120	17.710	17.530	17.530	
	Doelgroep	Primair	210	180	190	1.160	1.030	1.100	870	990	1.050	
		Secundair	280	330	360	340	480	510	730	970	1.030	
		Totaal uitw onend	490	510	550	1.500	1.500	1.600	1.600	1.950	2.080	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	470	340	330	960	840	800	1.730	2.060	1.940
			Buiten studiestad	2.720	2.160	2.090	5.900	5.530	5.190	16.200	15.740	14.770
Uitw onend		Binnen studiestad	250	240	280	3.260	2.140	2.460	6.520	5.650	6.390	
		Buiten studiestad	960	570	620	1.730	1.360	1.420	5.870	4.740	5.070	
Internationaal		Binnen studiestad	0	0	0	280	310	310	600	730	720	
		Buiten studiestad	10	20	10	80	110	100	480	590	610	
Studenten		Totaal	4.410	3.330	3.330	12.220	10.290	10.280	31.380	29.490	29.500	
Doelgroep		Primair	260	250	290	3.540	2.450	2.770	7.110	6.370	7.110	
		Secundair	270	230	240	1.810	1.600	1.720	2.240	1.870	2.000	
		Totaal uitw onend	530	470	520	5.350	4.040	4.490	9.350	8.240	9.110	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	400	410	380	660	800	740	
		Buiten studiestad	10	0	0	5.510	6.120	5.580	10.190	12.140	10.680	
	Uitw onend	Binnen studiestad	0	0	0	4.810	4.590	5.110	13.120	14.050	15.420	
		Buiten studiestad	0	0	0	2.320	2.150	2.210	4.740	4.900	5.050	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	10	1.810	2.650	2.660	1.790	2.510	2.480	
		Buiten studiestad	20	10	10	610	930	940	970	1.280	1.300	
	Studenten	Totaal	30	20	20	15.460	16.850	16.890	31.470	35.670	35.660	
	Doelgroep	Primair	0	10	10	6.620	7.240	7.770	14.910	16.550	17.900	
		Secundair	170	200	190	590	650	660	3.850	3.740	3.840	
		Totaal uitw onend	170	210	200	7.210	7.890	8.430	18.760	20.290	21.740	
Totaal	Studenten	Totaal	8.570	6.850	6.850	42.720	41.260	41.300	80.570	82.690	82.690	
	Doelgroep	Primair	470	430	480	11.320	10.710	11.640	22.900	23.910	26.060	
		Secundair	720	760	780	2.740	2.720	2.890	6.810	6.580	6.870	
		Totaal uitw onend	1.190	1.190	1.270	14.060	13.430	14.520	29.710	30.480	32.930	
Studiepuntmobile st.	1e semester		40	50		580	760		1.150	1.330		
	2e semester		20	20		270	350		530	620		
	Totaal		60	70		850	1.100		1.680	1.950		

Tabel E.11: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Venlo, Vlissingen en Wageningen, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Venlo			Vlissingen			Wageningen			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	1240	1080	1070	280	190	190	60	50	50	
		Buiten studiestad	1990	1790	1770	1590	1110	1100	680	590	580	
	Uitw onend	Binnen studiestad	200	170	180	80	50	60	10	10	20	
		Buiten studiestad	270	280	300	150	190	210	50	60	70	
	Studenten	Totaal	3.700	3.320	3.320	2.090	1.550	1.550	810	710	710	
	Doelgroep	Primair	200	170	180	80	50	60	10	10	20	
		Secundair	170	280	300	50	330	360	130	140	150	
		Totaal uitw onend	370	450	480	130	390	410	140	150	160	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	290	230	230	300	270	260	0	10	0
			Buiten studiestad	1040	850	820	2.230	1.970	1.910	180	230	210
Uitw onend		Binnen studiestad	160	130	150	420	250	300	30	40	60	
		Buiten studiestad	140	140	170	460	280	320	130	100	100	
Internationaal		Binnen studiestad	1580	1670	1670	280	370	360	0	0	0	
		Buiten studiestad	910	1000	1000	50	80	70	0	0	0	
Studenten		Totaal	4.140	4.020	4.030	3.730	3.210	3.220	340	380	370	
Doelgroep		Primair	1750	1800	1820	700	610	660	30	40	60	
		Secundair	260	230	240	180	80	80	200	220	240	
		Totaal uitw onend	2.010	2.030	2.050	880	690	740	230	270	300	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	0	40	40	30	
		Buiten studiestad	30	40	50	0	0	0	2.450	2.940	2.380	
	Uitw onend	Binnen studiestad	40	50	40	0	0	0	5.260	6.070	6.580	
		Buiten studiestad	30	30	20	0	0	0	1.630	2.080	2.130	
	Internationaal	Binnen studiestad	80	90	90	0	0	0	2.110	3.120	3.090	
		Buiten studiestad	20	30	30	0	0	0	330	510	530	
	Studenten	Totaal	200	250	240	0	0	0	11.820	14.750	14.750	
	Doelgroep	Primair	110	150	140	0	0	0	7.370	9.180	9.680	
		Secundair	110	120	120	20	30	30	140	150	160	
		Totaal uitw onend	220	260	260	20	30	30	7.510	9.330	9.830	
Totaal	Studenten	Totaal	8.040	7.590	7.590	5.820	4.760	4.760	12.970	15.840	15.830	
	Doelgroep	Primair	2.060	2.110	2.140	780	670	720	7.410	9.240	9.750	
		Secundair	530	630	660	250	440	460	470	520	540	
		Totaal uitw onend	2.600	2.740	2.790	1.030	1.110	1.180	7.880	9.760	10.290	
Studiepuntmobile st.	1e semester		180	250		50	70		430	520		
	2e semester		100	140		50	60		240	290		
	Totaal		270	390		100	120		670	810		

Tabel E.12: Studentenaantallen naar type onderwijsinstelling, woonsituatie en doelgroep voor de onder- en bovengrens van de bandbreedte van Zwolle, overige steden en Nederland als totaal, collegejaren '18-'19 en '26-'27 (bron: DUO, CBS, telling ABF en Apollo 2019, ABF Research)

			Zwolle			Overig			Totaal			
			'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		'18-'19	'26-'27		
				Onder	Boven		Onder	Boven		Onder	Boven	
Mbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	2.470	2.410	2.340	14.180	12.380	12.150	87.170	83.350	81.520	
		Buiten studiestad	18.960	14.820	14.610	39.540	38.460	37.740	239.990	216.270	212.850	
	Uitw onend	Binnen studiestad	1.070	1.060	1.130	3.780	3.360	3.580	29.900	27.290	29.120	
		Buiten studiestad	3.370	3.170	3.380	10.850	10.800	11.520	52.000	51.160	54.590	
	Studenten	Totaal	25.870	21.470	21.470	68.350	64.990	64.990	409.070	378.080	378.080	
	Doelgroep	Primair	1.070	1.060	1.130	3.780	3.360	3.580	29.900	27.290	29.120	
		Secundair	160	220	230	38.280	6.030	6.440	52.000	23.670	25.250	
		Totaal uitw onend	1.230	1.280	1.360	42.050	9.390	10.020	81.900	50.960	54.370	
	Hbo	Thuisw onend	Binnen studiestad	990	870	860	320	190	190	34.480	34.700	33.230
			Buiten studiestad	12.800	11.060	10.640	1.260	850	780	207.020	191.210	181.030
Uitw onend		Binnen studiestad	2.440	1.720	1.960	600	460	500	80.870	62.680	71.110	
		Buiten studiestad	2.900	2.330	2.520	530	270	300	56.480	45.180	48.480	
Internationaal		Binnen studiestad	100	130	120	220	120	140	21.630	24.620	24.640	
		Buiten studiestad	90	130	120	130	70	70	6.270	7.590	7.500	
Studenten		Totaal	19.320	16.230	16.210	3.050	1.960	1.970	406.740	365.990	365.990	
Doelgroep		Primair	2.550	1.840	2.080	820	580	630	102.500	87.310	95.740	
		Secundair	600	460	500	32.350	4.770	5.100	62.750	31.070	33.000	
		Totaal uitw onend	3.150	2.310	2.580	33.170	5.350	5.730	165.250	118.380	128.750	
Wo	Thuisw onend	Binnen studiestad	0	0	0	0	0	10	8.760	10.570	9.820	
		Buiten studiestad	0	0	0	10	60	40	76.280	92.100	80.580	
	Uitw onend	Binnen studiestad	0	0	0	310	200	210	111.670	115.940	127.190	
		Buiten studiestad	0	0	0	30	20	30	35.060	35.640	36.680	
	Internationaal	Binnen studiestad	0	0	0	190	240	240	45.420	63.440	63.490	
		Buiten studiestad	0	0	0	0	0	10	10.670	16.190	16.120	
	Studenten	Totaal	0	0	0	540	530	530	287.860	333.880	333.880	
	Doelgroep	Primair	0	0	0	500	440	450	157.090	179.380	190.680	
		Secundair	440	430	440	16.370	3.620	3.690	45.730	36.100	36.860	
		Totaal uitw onend	440	430	440	16.870	4.060	4.140	202.820	215.480	227.540	
Totaal	Studenten	Totaal	45.190	37.700	37.680	71.940	67.480	67.490	1.103.670	1.077.950	1.077.950	
	Doelgroep	Primair	3.620	2.900	3.210	5.100	4.380	4.660	289.490	293.980	315.550	
		Secundair	1.190	1.110	1.180	86.990	14.420	15.230	160.480	90.830	95.110	
		Totaal uitw onend	4.810	4.010	4.380	92.090	18.800	19.890	449.970	384.810	410.660	
Studiepuntmobile st.	1e semester	200	250		10	10		13.310	16.420			
	2e semester	150	190		10	10		6.920	8.540			
	Totaal	350	440		20	20		20.230	24.960			

LANDELIJKE MONITOR STUDENTENHUISVESTING

Nederland :: Studentensteden

Alkmaar
Almere
Amersfoort
Amsterdam
Apeldoorn
Arnhem
Breda
Delft
Den Haag
Deventer
Doetinchem
Dronten
Ede
Eindhoven
Emmen
Enschede
Gouda
Groningen
Haarlem
Heerlen
Helmond
's-Hertogenbosch
Leeuwarden
Leiden
Maastricht
Nijmegen
Rotterdam
Sittard-Geleen
Tilburg
Utrecht
Venlo
Vlissingen
Wageningen
Zwolle

